

๑
๖๕๘-๓๑๒๔-๐๔
๓๑๑๓๓
๑.๑

การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ
ของเยาวชน นอกโรงเรียน

ปริญญานิพนธ์

ของ

สรวดี วรอินทร์

- 8 S.A. 2529

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๙

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำวันสี่ตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญาบัตร
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาขั้นต้น
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

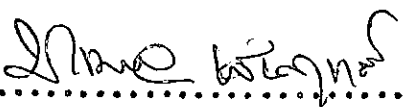
คณะกรรมการสอบ

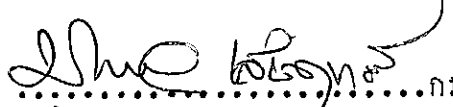
..........ประธาน

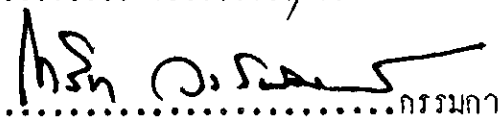
..........ประธาน

..........กรรมการ

..........กรรมการ

..........กรรมการ

..........กรรมการ

..........กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.เจดีย์ว บุรีรักษ์ ที่ได้ให้ความคิดและ
ข้อเสนอแนะด้วยความอดทนอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.มังกร
ทองสุขศรี และดร.ประมวล เสนาฤทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ช่วยให้ข้อเสนอแนะ
และการแก้ไขปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียนและ
คณะอาจารย์ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ที่ได้ใช้
สถานที่ในการพัฒนาชุดฝึกอบรม และเป็นกรรมการสอบปากเปล่าสำหรับปริญญานิพนธ์
ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณ อาจารย์ปรีชา สุกใส อาจารย์ตะวัน รัชตพันธนาการ
อาจารย์จุมพท ขำวีระ อาจารย์พนัส พรหมมูล และศูนย์ฝึกอบรมและบริการวิชาการ
วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม พิษณุโลก ที่ช่วยเป็นวิทยากรและจัดสรรทรัพยากรบางส่วน
ในการทำวิจัยนี้

สรศักดิ์ วรอินทร์

ขออุทิศความดีของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ แก่
ภรรยา และ ลูก ที่ได้สนับสนุนอย่างออกน

คำนำ

ปัญหาเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการ คือ ปัญหาการผลิต ปัญหาการใช้จ่ายเงินกำลัง และปัญหานี้สิน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนจำนวนมาก โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในชนบท การเกิดปัญหาดังกล่าวกับประชาชน จำนวนมากครั้งนี้ เป็นการแสดงถึงลักษณะการปรับตัวที่ล้มเหลวของบุคคลให้เข้ากับระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นระบบเสรีนิยม ที่ใช้ระบบตลาดเป็นตัวกำหนดวิธีการกระจายสินค้าและบริการ สินค้าทุกชนิดที่ผลิตขึ้นต้องผูกพันอย่างเหนียวแน่นกับระบบตลาดและราคา ฉะนั้นการผลิตสินค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตรกรรมโดยใช้วิธีการผลิตที่อาศัยความเคยชินหรือเทคนิควิธีแบบดั้งเดิม จึงเป็นสิ่งที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และต้นทุนจะสูงจนไม่สามารถผลิตได้คุ้มทุนได้อีกต่อไป

นอกจากนี้เนื่องจากความเจริญทางค่านอุตสาหกรรม และการสื่อสารคมนาคมที่เจริญขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้มีสินค้าที่ฟุ่มเฟือยไม่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตจำนวนมากขึ้น ประชาชนสามารถเลือกซื้อหาได้ตามความต้องการของตน และได้ทั่วทุกแห่งทั้งชนบทและในเมือง จึงทำให้ปริมาณการใช้จ่ายของบุคคลสูงขึ้น

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ทำให้ประชาชนซึ่งมีรายได้จากการผลิตที่ไม่คุ้มทุนอยู่แล้วต้องใช้จ่ายเงินมากขึ้นเกินกำลังทางเศรษฐกิจของตนเอง และในที่สุดก็ต้องกู้หนี้ยืมสิน ซึ่งทำให้เกิดปัญหานี้สินต่อไป ซึ่งเป็นปัญหาของประชาชนจำนวนมากขณะนี้

จากปัญหาและปรากฏการณ์ดังกล่าว จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของบุคคลให้สามารถคิดและตัดสินใจ และดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยมุ่งเน้นให้สามารถทำกิจกรรมในด้านการผลิตสินค้า การใช้จ่ายและการสร้างหนี้สินได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้เลือกทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียน โดยหวังว่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะพัฒนาบุคคลให้มี

ความสามารถเหมาะสมกับสภาพของระบบเศรษฐกิจดังกล่าวได้ และช่วยให้ประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการได้ในที่สุด

การที่เลือกเยาวชนนอกโรงเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาของการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มเยาวชนนอกโรงเรียนเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่มีจำนวนมาก แต่ขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาอบรม การพัฒนาเยาวชนกลุ่มนี้จึงเป็นการเปิดโอกาสคนส่วนมากของประเทศได้รับการพัฒนา นอกจากนี้เยาวชนเหล่านี้เป็นคนที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องเป็นหัวหน้าครอบครัวต่อไปในอนาคต การฝึกอบรมให้มีระดับความสามารถทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม จึงเป็นการเตรียมบุคคลให้เข้าทำงานของตนได้เหมาะสมในอนาคตต่อไป

ชุดการฝึกอบรมที่จะพัฒนาขึ้นนี้มีจุดมุ่งหมายให้วิทยากรหรือครู ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนใช้ฝึกอบรมเยาวชนที่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โดยชุดการฝึกอบรมมีลักษณะเป็นเอกสารที่ประกอบด้วย คำชี้แจงประกอบชุดการฝึกอบรม เอกสารเนื้อหาสาระ และแบบทดสอบ โดยมีลำดับขั้นตอนในการพัฒนาคงนี้คือ

- ขั้นที่ 1 การระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น
- ขั้นที่ 2 การยกรางชุดการฝึกอบรม
- ขั้นที่ 3 การระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร
- ขั้นที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขชุดการฝึกอบรม ครั้งที่ 1
- ขั้นที่ 5 การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม
- ขั้นที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขชุดการฝึกอบรม ครั้งที่ 2
- ขั้นที่ 7 การทดลองฝึกอบรม
- ขั้นที่ 8 การประเมินผลหลังการฝึกอบรม
- ขั้นที่ 9 การปรับปรุงแก้ไขชุดการฝึกอบรม ครั้งที่ 3

หวังว่าชุดการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นนี้จะ เป็นประโยชน์แก่เยาวชนโดยทั่วไป

ผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1. ความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ	1
	1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านการผลิตสินค้า	1
	1.2 ความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการกระจายสินค้า และบริการ	3
	1.3 การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริโภค	4
	2. ความเปลี่ยนแปลงด้านสังคม	5
	2.1 บทบาทและหน้าที่	5
	2.2 การเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม ..	5
	2.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และแบบแผน ในการดำเนินชีวิต	6
	3. ผลกระทบของความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ต่อบุคคล	7
	3.1 ความจำเป็นในการฝึกอบรมความรู้ความสามารถ ของบุคคล	8
	3.2 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจมากขึ้น	8
	สภาพปัญหา	8
	1. ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน	8
	2. ปัญหาการใช้จ่ายที่เกินกำลัง	12
	3. ปัญหานี้สิน	14

ผลกระทบของปัญหา	15
สาเหตุของปัญหา	16
1. ปัญหาที่มีไข้ปัจจัยเชิงมนุษย์	16
2. ปัญหาที่เป็นปัจจัยเชิงมนุษย์	17
2.1 การขาดความรู้ทางเศรษฐกิจที่จำเป็น	18
2.2 การขาดความสำนึกในทางเศรษฐกิจ	18
2.3 การขาดทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในทาง เศรษฐกิจ	18
แนวทางในการแก้ไขปัญหา	19
กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา	20
ปัญหาของการวิจัย	22
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	22
ขอบเขตของการวิจัย	22
ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	23
ข้อตกลงเบื้องต้น	23
นิยามศัพท์	24
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	26
องค์ประกอบของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	28
ความสำคัญของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ ของบุคคลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ	32
อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมต่อระดับ ความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชน	35

ความจำเป็นในการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	
ของประชาชน	40
การพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	45
- ความหมายของการเรียนรู้	45
- ธรรมชาติของการเรียนรู้	46
- การเรียนรู้กับระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	47
- วิธีการในการยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ	47
- การฝึกอบรม	48
- ชนิดของการฝึกอบรม	49
1. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน	49
1.1 การฝึกหัด (Coaching)	49
1.2 การเป็นผู้ช่วย (Under Study or	
"Assistant to"	49
1.3 การหมุนเวียนในงาน (Job	
Rotation)	49
1.4 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์	
(Management Apprenticeship) ...	49
2. การฝึกอบรมนอกการทำงาน (Off - the	
Job Training)	49
2.1 การฝึกอบรมเป็นรายบุคคล	49
- โปรแกรมการอ่าน	49
- บทบาทสำเร็จรูป	50
- การฝึกอบรมในสนาม	50

2.2 การฝึกอบรมเป็นกลุ่ม	50
- การบรรยาย	50
- การประชุมกลุ่ม	50
2.3 การฝึกอบรมโดยใช้วิธีการชิมรับ	
ประสบการณ์ (Simulation)	51
- กรณีศึกษา (Case Study)	51
- การเสนอหลักฐาน	51
- ปัญหาในกล่อง (in-basket)	51
- การแสดงบทบาทสมมติ	51
- เกมส์	51
หลักสูตรการฝึกอบรม	52
1. หลักสูตร เน้นเนื้อหาวิชา	52
2. หลักสูตร เน้นประสบการณ์	52
3. หลักสูตร เน้นจุดประสงค์	53
4. หลักสูตร ที่เน้นโอกาส	54
ชุดการฝึกอบรม	55
ส่วนประกอบของชุดการฝึกอบรม	55
การพัฒนาชุดการฝึกอบรม	56
1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของทาบา	57
2. ขั้นตอนการพัฒนาชุดการฝึกอบรม	61
วิธีการพัฒนาชุดการฝึกอบรมในการวิจัย	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	71
สรุปผลการค้นคว้าจากเอกสารและรายงานการวิจัย	74

3	วิธีดำเนินการวิจัย	76
	ขั้นที่ 1 : การระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น (Preliminary Training Needs Identification)	80
	1.1 การสำรวจปัญหาและแนวทางการฝึกอบรมเบื้องต้น ..	80
	ก. ประมวลสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา	80
	ข. สร้างแบบสัมภาษณ์	80
	ค. ระบุพื้นที่ที่จะสำรวจ	81
	ง. สัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล	81
	จ. สรุปผลและกำหนดแนวทางในการฝึกอบรม	82
	1.2 การกำหนดงานและการวิเคราะห์ลักษณะงานที่ เขาวชนจะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ	82
	ก. กำหนดงานทางเศรษฐกิจที่เขาวชนจะต้องทำ ..	82
	ข. การวิเคราะห์ลักษณะงาน	83
	1.3 การระบุความสามารถทางเศรษฐกิจที่เพียงพอต่อ การทำงาน (Identification of the Optimum Abilities)	84
	1.4 การระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรม	86
	ก. ระบุกลุ่มประชากรเป้าหมาย	86
	ข. กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและความรู้พื้นฐานของ เขาวชนที่จะเข้าฝึกอบรม	86
	ค. ระบุความสามารถที่จะต้องฝึกอบรม	86
	ขั้นที่ 2 การยกร่างชุดการฝึกอบรม (Drafting Modules)	88
	2.1 จัดกลุ่มมุ่งหมายการฝึกอบรม	88
	2.2 รวมกลุ่มมุ่งหมายการฝึกอบรม	89

2.3	กำหนดเนื้อหาการฝึกอบรม	89
2.4	กำหนดความรู้พื้นฐาน	90
2.5	กำหนดกิจกรรมของการฝึกอบรม	90
2.6	จัดสรรเวลา	90
2.7	ออกแบบการประเมินผลการฝึกอบรม	91
	ก. การประเมินผลก่อนเรียน	91
	ข. การประเมินผลหลังเรียน	94
2.8	การสอนห้อมเสริม	94
2.9	สร้างสื่อการเรียนการสอน	95
	ก. เอกสารประกอบการเรียน	95
	ข. เอกสารอธิบายวิธีการใช้ชุดการฝึกอบรม	95
2.10	เขียนชุดการฝึกอบรม	96
ขั้นที่ 3	การระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร (Population Needs Identification)	98
3.1	เลือกกลุ่มประชากร	98
3.2	เลือกกลุ่มตัวอย่าง	99
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจและลำดับขั้นตอนในการสร้าง เครื่องมือ	99
	ก. การเขียนขอกระทง	99
	ข. การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	99
	ค. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	100
	ง. ลักษณะแบบสอบถาม	100
3.4	การเก็บรวบรวมข้อมูล	100

3.5	การกำหนดเกณฑ์ของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เขาวชน	100
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูล	100
	ก. คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	100
	ข. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามกับเกณฑ์	100
3.7	การระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรม	101
3.8	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	101
	ก. คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	101
	ข. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อในแบบสอบถามกับเกณฑ์	101
	ค. สูตรการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	102
	ง. สูตรการคำนวณหาความแม่นยำเชิงเนื้อหาของ แบบสอบถาม	102
ขั้นที่ 4	การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร (The First Revision of Training Module) ..	103
4.1	วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม	103
4.2	เนื้อหาและกิจกรรม	103
4.3	สื่อการเรียนการสอน	103
4.4	วิธีการประเมินผล	103
ขั้นที่ 5	การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม (Try Out)	103
5.1	เนื้อหา	103
5.2	กิจกรรม	103
5.3	ระยะเวลา	103

5.4	สื่อการเรียนการสอน	103
5.5	การวัดและการประเมินผล	103
5.6	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	103
	วิธีการให้การทดลองชุดการฝึกอบรม	104
1.	เลือกเยาวชนจากกลุ่มประชากร	104
2.	ทดลองฝึกอบรม	104
3.	ประเมินผลการฝึกอบรม	104
ขั้นที่ 6	การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 2 (The Second Revision of Training Module)..	104
6.1	เนื้อหา	104
6.2	กิจกรรม	104
6.3	ระยะเวลา	104
6.4	การวัดและประเมินผล	104
6.5	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	104
6.6	สื่อการเรียนการสอน	104
ขั้นที่ 7	การทดลองฝึกอบรม (The Experiment of Training Module)	105
7.1	จุดมุ่งหมายของการทดลอง	105
7.2	ตัวแปรที่ศึกษา	105
7.3	สมมติฐานการทดลอง	106
7.4	การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง	106
7.5	การดำเนินการทดลอง	106

1. แบบแผนการทดลอง	106
2. การเลือกตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง	107
3. การทดสอบก่อนฝึกอบรม	107
4. การบริหารชุดการฝึกอบรม	107
5. การทดสอบหลังการฝึกอบรม	107
6. การวัดเพื่อประเมินผลการทดลอง	108
7.6 การวิเคราะห์และการประเมินผลการทดลอง	108
1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	108
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	108
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม	108
4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม	108
5. วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินผลกระบวนการฝึกอบรม	108
7.7 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	108
1. ชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน	108

2.	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจ ของเยาวชน	108
3.	แบบประเมินผลการฝึกอบรม	108
4.	แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน	108
7.8	การสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินผลที่ใช้ในการทดลอง ..	108
ก.	แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของ เยาวชน	109
ข.	แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรม	109
ค.	แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน	109
7.9	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	112
ขั้นที่ 8	การประเมินผลหลังการฝึกอบรม (Post Training Evaluation)	113
8.1	เครื่องมือที่ใช้	113
8.2	วิธีการประเมิน	113
8.3	การวิเคราะห์ข้อมูล	113
8.4	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	113
ขั้นที่ 9	การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3 (The Third Revision of Training Module)...	113

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	114
ตอนที่ 1	การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้น	114
ชั้นที่ 1	การระบุความต้องการเบื้องต้นในการฝึกอบรม...	114
1.1	สำรวจปัญหาและแนวทางการฝึกอบรมเบื้องต้น	114
1.2	กำหนดและวิเคราะห์ลักษณะงานที่เยาวชนต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจ ...	125
1.3	การระบุความสามารถทางเศรษฐกิจที่เพียงพอต่อการทำงาน	134
1.4	การระบุความสามารถที่จำเป็นต่อการฝึกอบรม	142
1.5	สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อระบุความต้องการในการฝึกอบรม	158
ชั้นที่ 2	การบกร่างชุดการฝึกอบรม	161
2.1	การตั้งจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม	161
2.2	การรวมกลุ่มจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม ...	174
2.3	การร่างชุดการฝึกอบรม	181
ตอนที่ 2	การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร	184
ชั้นที่ 3	การระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร	184
3.1	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	184
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ	185
3.3	การเก็บรวบรวมข้อมูล	185
3.4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	186

๒๗๓ ๑ ๕๕๗

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ ระดับสุขภาพอนามัย และระดับการศึกษา ของประชาชนเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการพัฒนาประเทศ ของประเทศต่าง ๆ ทั่วไป เฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กำลังพัฒนาได้ยึดถือเป้าหมายที่สำคัญนี้ในการ พัฒนาประเทศ โดยกำหนดขึ้นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 5 ฉบับ นับเวลาได้มากกว่า 20 ปีแล้ว ผลของการพัฒนาได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก ซึ่งมีผลต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดย ส่วนรวม

ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจสรุปได้เป็น 2 ด้านคือ ความเปลี่ยนแปลง ด้านเศรษฐกิจ และความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในระบบเศรษฐกิจ อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านกระบวนการผลิต การเปลี่ยนแปลง ทางด้านการจำหน่ายจ่ายแจกสินค้า การเปลี่ยนแปลงทางด้านรายได้และการบริโภค

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางด้านการผลิตสินค้า เป็นการเปลี่ยนแปลง ในเรื่องราวใหญ่ 3 ประการคือ ด้านจำนวนสินค้า ชนิดของสินค้า และกรรมวิธีในการ ผลิตสินค้า

ในด้านจำนวนของสินค้านั้นเราสามารถจะดูได้จากผลิตภัณฑ์รวมของ ประเทศ (GDP) ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาตามแผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีอัตราสูงมาก เฉลี่ยร้อยละ 7.1 ต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 25)

ในค่านิยมของสินค้า ประเทศไทยของเราได้ผลิตสินค้าเพิ่มขึ้นหลายชนิด จากเดิมที่เป็นประเทศเกษตรกรรมที่ผลิตสินค้าด้านการเกษตรเป็นหลัก ได้เปลี่ยนแปลง มาเป็นประเทศที่ผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและการบริการเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 50 - 53) พบว่า สัดส่วนของสินค้า เกษตรกรรมต่อโครงสร้างการผลิตได้ลดลงในขณะที่สัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมและ บริการกำลังเพิ่มขึ้น ในตอนสิ้นแผนพัฒนา ฉบับที่ 3 ในปี 2519 สัดส่วนของสินค้าการ เกษตรเป็นร้อยละ 30.4 เหลือเพียงร้อยละ 26.1 ในตอนสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 4 ปี 2524 และสัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 18 ในตอนสิ้นแผนพัฒนา ฉบับที่ 3 มาเป็นร้อยละ 20.5 ตอนสิ้นสุดแผนพัฒนา ฉบับที่ 4 เราจึงสรุปได้ว่าสินค้า ในภาคอุตสาหกรรมได้เริ่มมีบทบาทในระบบการผลิตมากขึ้น

ในด้านการผลิตนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งภาคเกษตรและอุตสาหกรรม โดยเฉพาะด้านการเกษตรได้เปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิต แบบการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพ (Subsistence farming) มาเป็นระบบเกษตรที่เป็นแบบกึ่งอุตสาหกรรมที่ผลิต เพื่อการค้ามากขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงนี้จะได้เห็นได้จากชนิดของพืชที่เพาะปลูก พืช ไร่ พืชสวน เทคโนโลยีและการจัดการที่ใช้ในการผลิตจะเห็นได้ว่าชนิดของสินค้าการเกษตร ได้เปลี่ยนแปลงจากพืชเกษตรกรรมที่สามารถใช้บริโภคได้ เช่น ข้าว ถั่ว เป็นต้น มาเป็น พืชเกษตรกรรมที่เป็นการค้าไม่สามารถบริโภคได้ เช่น ปอ มันสำปะหลัง เป็นต้น ซึ่ง สินค้าเหล่านี้เป็นไปตามความต้องการของตลาด

สำหรับที่ดินซึ่งมีจำนวนจำกัดและประกอบกับการเสื่อมคุณภาพของดินและ ทรัพยากรธรรมชาติ การทำเกษตรแผนใหม่ จึงจำเป็นต้องใช้ทุนทั้งที่เป็นจำนวนเงินและ เครื่องมือจักรมากขึ้น ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการผลิตมากขึ้น เช่น การใช้ปุ๋ย การใช้ยาฆ่าโรค การใช้วิธีการเพาะปลูกและเทคนิคในการเพิ่มผลผลิต เพื่อที่จะ ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิตให้น้อยลง (Minimize cost) และเพิ่มผลตอบแทน ให้สูงที่สุด (Maximize profit)

นอกจากเรื่องทุน แรงงาน และเทคโนโลยีแล้ว ผู้ประกอบอาชีพการเกษตร จะต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการที่มีคุณภาพ สามารถจัดการกับระบบตลาด และระบบการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้

ทางด้านการเกษตรนั้นได้เปลี่ยนแปลงจากอุตสาหกรรมที่มีขนาดเล็ก ที่ทำกันในครัวเรือนหรือมีขนาดเล็กใช้ต้นทุนต่ำ ใช้แรงงานคนจำนวนมาก ใช้ความรู้ ความสามารถและเทคโนโลยีไม่สูงนักมาเป็นอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่ ใช้เงินทุนมากขึ้น ใช้เครื่องจักรเป็นเครื่องทุ่นแรง ความรู้และเทคโนโลยีมากขึ้น

เราจึงสรุปได้ว่า ในแบบแผนการผลิตสินค้าได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องใช้ความรู้ ทุน แรงงาน และเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ในการนี้ผู้ประกอบการผลิตจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในทางเศรษฐกิจและการจัดการสูง จึงจะสามารถดำเนินการให้เกิดกำไรหรือคุ้มทุนได้

1.2 การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการกระจายสินค้าและบริการ

หมายถึงการเปลี่ยนแปลงในวิธีการที่จะแบ่งสรรสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นได้ในสังคมอย่างเหมาะสมเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพให้แก่สมาชิกในสังคม

วิธีการในการกระจายสินค้าและบริการให้แก่สมาชิกในสังคมนี้ แต่เดิมมาเมื่อครั้งบรรพกาล เราใช้วิธีการแลกเปลี่ยนสินค้า (Bartering) ต่อมาภายหลังจึงได้ใช้ระบบตลาดโดยใช้เงินเป็นสื่อในการแลกเปลี่ยน การกระจายสินค้าบริการได้ถูกกำหนดด้วยราคาที่เป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานของตลาด การพัฒนาวิธีการกระจายสินค้าด้วยระบบนี้ได้เจริญมากขึ้น เป็นตลาดขนาดใหญ่ มีการใช้ทุนในการโฆษณาสินค้า และพัฒนาตลาดสินค้าจำนวนมาก

จากผลการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาได้มีการสร้างถนน สร้างระบบสื่อสารคมนาคมและสื่อมวลชนอย่างทั่วถึงทุกท้องถิ่น ทั้งตำบลและหมู่บ้าน ทำให้เกิดความสะดวกในการขนถ่ายสินค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ในเรื่องการใช้สินค้าและระบบตลาดจึงเข้าไปมีอิทธิพลต่อบุคคลและครัวเรือนทั่วทั้งประเทศ เกิดระบบตลาดที่ซื้อขายสินค้าต่าง ๆ ในท้องถิ่น สินค้าบางชนิดไม่เคยมีราคาในหมู่บ้านสามารถที่จะให้หรือแบ่งกันได้ก็กลับกลายเป็น

เป็นสินค้าเศรษฐกิจที่จะต้องซื้อขาย กำหนดราคาขึ้นมา สินค้าต่าง ๆ ในหมู่บ้านได้
หลังไหลเข้ามาในเมืองใหญ่ ๆ จนดูเหมือนว่าถนนที่สร้างขึ้นเป็นท่อสูบน้ำเอวทรัพยากร
ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชนบทให้เข้ามาอยู่ในเมืองหล่อเลี้ยงชาวเมืองให้มีความสุขและทั้ง
ความยากจนขาดแคลนให้อยู่ในหมู่บ้านหรือชนบท

การเปลี่ยนแปลงในเรื่องการจำหน่ายแจกสินค้าดังกล่าวนี้จึงมีผล
กระทบต่อความเป็นอยู่ของคนทุกคนทั้งชนบทและในเมือง โดยเฉพาะในชนบทได้เกิด
ความเปลี่ยนแปลงอย่างมากในเรื่องความสัมพันธ์ติดต่อกันที่เป็นแบบพึ่งพาและเกื้อหนุน
มาเป็นการติดต่อกันในเชิงธุรกิจมากขึ้น แต่เนื่องจากการขาดความรู้ความไม่เข้าใจใน
ระบบของราคาและตลาด ตลอดจนความคึกคักในเชิงธุรกิจ จึงทำให้ถูกเอารัด
เอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางที่เป็นชาวเมือง และมีความสามารถมากกว่าตลอดมา
โดยเฉพาะเรื่องการค้าราคาสินค้าการเกษตร

1.3 การเปลี่ยนแปลงในด้านการบริโภค ในขณะที่ประเทศไทยได้
มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจมากขึ้น รายได้ต่อหัวของประชาชนก็ได้เพิ่มมากขึ้นด้วย
ทำให้ประชาชนมีกำลังซื้อสูง การบริโภคจึงมีมากขึ้น เมื่ออุปสงค์มากขึ้น ทำให้อุปทาน
ซึ่งได้แก่ สินค้าอุตสาหกรรมและการบริการก็เพิ่มมากขึ้น การที่รายได้เพิ่มขึ้นนี้ทำให้
สัดส่วนของการใช้จ่ายของประชาชนจะเปลี่ยนไปในทางที่ฟุ่มเฟือยมากขึ้น เองเกิด
(Hagen. 1975 : 93 - 99 citing Engel. n.d.) ได้สรุปว่า เมื่อ
คนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น สัดส่วนการใช้จ่ายด้านอาหารจะลดลง แต่สัดส่วนค่าใช้จ่าย
ในค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า การคมนาคม การศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจจะเพิ่มขึ้น การออมจะ
มีมากขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการสินค้าอุตสาหกรรมเพิ่ม
มากขึ้นด้วย

การบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยเพิ่มขึ้นเหล่านี้มีทั้งสินค้าที่ผลิตขึ้นได้เองภายใน
ประเทศและสั่งมาจากต่างประเทศ ตามความเป็นจริงแล้วสินค้าฟุ่มเฟือยส่วนมากจะเป็น
สินค้าจากต่างประเทศ จึงทำให้เกิดปัญหาด้านดุลการค้าอย่างมาก รัฐบาลจึงมีความ
จำเป็นต้องทำความเข้าใจให้กับประชาชนในการใช้จ่ายให้ถูกต้อง

2. ความเปลี่ยนแปลงทางค่านิยม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเรื่องราวการติดต่อสัมพันธ์ของคนในสังคม ซึ่งได้แก่

2.1 บทบาทและหน้าที่ จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จึงทำให้เกิดมีการแบ่งงานกันทำ (Devision of labor) สูง ต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญเฉพาะทางมากขึ้น

สังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมชนบทนั้น แต่เดิมมาครอบครัวเป็นหน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญทั้งทางด้านการผลิตและด้านการบริโภค ครอบครัวจะทำหน้าที่หลายอย่างทั้งด้านการผลิตและค่านิยม แต่เนื่องจากการเจริญเติบโตของระบบการศึกษาและเศรษฐกิจ จึงทำให้บทบาทหน้าที่ของครอบครัวได้ลดน้อยไป เช่น การให้การศึกษาแก่บุตรธิดา เป็นต้น

บทบาทและหน้าที่ของบุคคลในสังคมในฐานะต่าง ๆ ก็เปลี่ยนแปลงไป เช่น ในฐานะที่เป็นกำลังแรงงานให้กับสังคมจะต้องมีความรู้ความสามารถเฉพาะทางที่จะเข้าร่วมกับระบบการผลิตของสังคมได้ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ ตัดสินใจ เลือกใช้สินค้าและบริการที่เกิดประโยชน์สูงสุด และในฐานะที่เป็นสมาชิกทางการเมืองการปกครองจะต้องสามารถใช้สิทธิหน้าที่ของตนตามกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ เป็นต้น

สรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นตัวผลักดันให้บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมต้องแสวงหาความรู้และฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตนที่เปลี่ยนแปลงไป

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม จะเริ่มจากการติดต่อที่เป็นส่วนตัว เป็นการติดต่อในเชิงธุรกิจแบบการค้ามากขึ้น คนเริ่มไม่มีความรู้จักสัมพันธ์กันในส่วนตัว แต่จะมีการติดต่อสัมพันธ์กันในเชิงธุรกิจการงาน ลักษณะนี้จะเห็นได้ชัดเจนในเมืองใหญ่ ๆ ทั่วไป

ปทัสฐานในการตัดสินใจในเรื่องคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ แต่เดิมมาใช้
อารมณ์ส่วนตัวและจารีตประเพณีเป็นเครื่องตัดสิน ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปในรูปของ
การใช้เหตุผลและผลประโยชน์เข้ามาเป็นเครื่องตัดสินใจมากขึ้น

คุณลักษณะพื้นฐานที่คิดต่อมา เช่น ชาติกำเนิด วงศ์ตระกูล ซึ่งเดิมเป็น
ตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ของคนในสังคม ปัจจุบันได้ลดความสำคัญลงไปจนเกือบจะไม่มีผล
ต่อความสำเร็จของบุคคล ความรู้ความสามารถเท่านั้นที่เป็นตัวกำหนดความสำเร็จใน
สังคมใหม่นี้ เราจะเห็นได้โดยทั่วไปในทุกวงการ ทั้งด้านธุรกิจการค้า ราชการและ
เกษตรกรรม

โดยเฉพาะด้านการเกษตรนั้น ผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพในปัจจุบัน
มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความพยายามในการแสวงหาความรู้ ประยุกต์
ความรู้นั้นให้เกิดประโยชน์มีความใจเป็นอกตน มานะพยายาม ส่วนผู้ที่ขาดความสามารถ
เหล่านี้แม้จะมีเงินทอง เกิดในตระกูลที่ดีก็ไม่สามารถจะประสบความสำเร็จได้

สรุปได้ว่า สังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงแบบแผนความสัมพันธ์ติดต่อระหว่าง
บุคคลและสังคมไป ที่เป็นเชิงธุรกิจและการงานมากขึ้น แบบแผนในการประเมินคุณค่า
ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถและเหตุผลมาประกอบมากขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงสภาพความเป็นอยู่และแบบแผนในการดำเนินชีวิต
ภายหลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับความเป็นอยู่โดยทั่วไปของคนไทย เช่น ที่อยู่อาศัย
อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และการเปลี่ยนแปลงในการกำหนดแบบแผนในการ
ดำเนินชีวิต เช่น เกณฑ์การตัดสินคุณค่า (Value judgement) ทัศนคติ ค่านิยมที่ดี
ของชีวิตและวัฒนธรรมโดยทั่วไปของคนในสังคม

การเปลี่ยนแปลงในสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมไทยในปัจจุบันได้
เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น (รัชกาลที่ 1 - รัชกาลที่ 4)
และสังคมไทยในสมัยที่เริ่มมีประชาธิปไตยมาจนถึงสมัยนี้ ก่อนมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2504 การเปลี่ยนแปลงนั้น อาจสรุปได้ดังนี้คือ

การเปลี่ยนแปลงในด้านสุขภาพอนามัย ประชาชนไทยได้มีอายุยืนยาวขึ้นกว่าเดิม ซึ่งแต่เดิมมีอายุเฉลี่ยประมาณ 35 - 40 ปี ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ตอนต้นมาเป็น 55 - 60 ปีในปัจจุบัน การรับประทานอาหารนั้นได้บริโภคอาหารที่มีคุณค่าหลักโภชนาการมากขึ้น ซึ่งเป็นผลของการให้การศึกษาการบริการขั้นพื้นฐานทางสาธารณสุขมีอยู่อย่างมากมายเกือบทั่วถึงทุกแห่งของประเทศ จึงทำให้ประชาชนไทยในปัจจุบันมีสุขภาพที่ดี มีความเป็นอยู่ที่ถูกต้องตามหลักของอนามัย

การเปลี่ยนแปลงทางด้านแบบแผนการดำรงชีวิต ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกณฑ์ในการตัดสินคุณค่า ซึ่งแต่เดิมยึดถือจารีตประเพณีและศาสนา ได้เปลี่ยนมาเป็นการตัดสินโดยใช้เหตุผล ความรู้และวิชาการที่ทันสมัย การเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางเพศ การเมืองการปกครองและตลอดจนด้านเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวย่อมมีผลโดยตรงต่อบุคคลในสังคมเป็นอย่างมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงนั้นก่อให้เกิดระบบใหม่โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจ ซึ่งต้องการความรู้ความสามารถของคนที่เหมาะสม ผู้ที่มีความสามารถที่สูงกว่าย่อมปรับตัวได้ดีกว่า และเป็นผู้ที่ได้เปรียบในสังคม เพราะสามารถฉวยผลประโยชน์จากระบบได้ ผู้ที่ได้เปรียบทางสังคมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ภายในเมืองมีโอกาสที่จะแสวงหาความรู้มากกว่า ซึ่งต่างจากผู้ที่อยู่ในชนบทที่ล้าหลัง ขาดโอกาสในการแสวงหาความรู้ จึงตกเป็นผู้ที่เสียเปรียบตลอดมา

3. ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมต่อบุคคล

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้บุคคลไม่สามารถปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจจึงทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน ปัญหาการใช้จ่ายเกินกำลัง และปัญหาด้านหนี้สิน

ผลของความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ เราอาจสรุปได้ว่ามีผลกระทบต่อบุคคลในสังคมดังต่อไปนี้ คือ

3.1 ความจำเป็นในการฝึกฝนความรู้ความสามารถของบุคคลให้เหมาะสมกับระบบต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่คนและเหตุผลที่ถูกต้องทางเศรษฐกิจให้เป็นผู้สามารถเข้าสู่ระบบการผลิต การตลาดและการบริโภคที่มีคุณภาพได้

3.2 เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจมากขึ้น เนื่องจากการขาดความรู้ที่ถูกต้องในระบบเศรษฐกิจ จึงทำให้การผลิตสินค้าโดยเฉพาะทางการเกษตรได้ผลผลิตต่ำ ผลิตไม่คุ้มทุนดังปรากฏว่า ชาวนาผลิตข้าวโดยใช้ทุนสูงกว่าราคาขายตลาดมาก ประกอบกับการใช้จ่ายที่ขาดวินัย เกินความจำเป็น จึงทำให้รายได้ที่ได้นั้นไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย ต้องกู้ยืมจากนายทุนในเมืองตลอดมา ทำให้ขาดทุนไปพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพ วนเวียนอยู่เช่นนี้ไม่สามารถจะหลุดพ้นได้ จึงปรากฏความยากจนอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท

สภาพปัญหา

ปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่ชาวชนบท โดยเฉพาะหมู่บ้านที่ทางไกลประสบอยู่มี 3 ประการ คือ ปัญหาการผลิตได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการบริโภคและใช้จ่าย ปัญหาการใช้จ่ายที่เกินกำลัง และปัญหาหนี้สิน ซึ่งมีลักษณะของปัญหาที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน หมายถึง การที่ชาวชนบทซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกข้าว ข้าวโพด ปอ และมันสำปะหลัง เป็นต้น ได้ผลผลิตจำนวนน้อย ทั้งที่เป็นปริมาณและเมื่อคิดเป็นมูลค่า โดยเฉพาะเมื่อหักจำนวนที่ใช้ในการลงทุน เช่น ค่าเช่าที่ดิน ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ค่าแรงงาน และหนี้สินออกแล้ว มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่เหลือนั้นมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายและไม่คุ้มกับทุนที่ลงไป

จากการรายงานของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2522 : 42 - 43) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผลผลิตข้าวต่อไร่ของเราต่ำมากเมื่อเทียบกับประเทศที่ทำการเกษตร เช่น ไต้หวัน ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา กล่าวคือ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ 20 ถึง

ต่อไร่ ภาคเหนือได้ 38 ถึงต่อไร่ และเพียง 27 ถึงต่อไร่ในภาคใต้ สำหรับผู้ที่ปลูกพืช
 อย่างอื่น เช่น ข้าวโพดและสวนยางพาราก็มีลักษณะเช่นเดียวกันคือ ได้ผลผลิตต่อไร่ต่ำ
 เช่น ข้าวโพด เนื่องจากคุณภาพของดินต่ำ จึงทำให้ได้ผลผลิตต่อไร่เพียง 200 กิโลกรัม
 ต่อไร่ และสวนยางพาราในเขตจังหวัดภาคใต้นั้นได้ผลผลิตเพียง 30 - 66 กิโลกรัม
 ต่อไร่ ทั้งนี้เนื่องจากสวนยางส่วนมากเป็นยางพันธุ์เก่า

เนื่องจากผลผลิตที่ได้ต่อไร่ต่ำนี้และประกอบกับระบบตลาดที่ไม่แน่นอน
 จึงทำให้การขายสินค้าเกษตรกรรมเหล่านี้ไม่ได้ราคา ทำให้ผู้ผลิตต้องขาดทุนอยู่เสมอ
 ไม่คุ้มกับทุนที่ตนไถ่ลงไปและมีรายได้น้อย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการหำนาและราคาข้าวที่ชาวนาขายได้คิดเฉลี่ย
 ทั่วประเทศของกองบัญชาการปราชชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติ ระหว่างปี 2512 - 2519 พบว่า ชาวนาจะขาดทุนอยู่เสมอ

ตาราง 1 แสดงต้นทุนการทำนาและราคาข้าวที่ชาวนาขายได้ (คิดแบบเฉลี่ยทั่วประเทศ)

ปีเพาะปลูก	ต้นทุนต่อไร่	ราคาขายได้ต่อไร่	ส่วนต่าง
2512/13	1028.23	860.43	- 167.80
2513/14	992.38	628.63	- 363.75
2514/15	1004.86	799.91	- 204.95
2515/16	1138.51	1311.05	+ 172.54
2516/17	1232.24	1958.52	+ 726.28
2517/18	2067.39	2232.25	+ 164.86
2518/19	1995.28	1975.25	- 20.03

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(อ้างอิง วิทยากร เชียงกุล 2525 : 21)

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าตลอดเวลาตั้งแต่ปี 2512 - 2519 มีเพียงปี 2515/16 ถึง 2517/18 เท่านั้นที่การผลิตข้าวได้กำไร ซึ่งไม่มากนัก แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าต้นทุนการผลิตข้าวไม่เคยลดลง กลับมีแนวโน้มจะสูงขึ้นในขณะที่ราคาขายข้าวต่อไร่ก็ไม่แน่นอน มีภาวะขึ้นลงอยู่เสมอ ภาวะเช่นนี้ทำให้มีผลกระทบต่อรายได้ของเกษตรกรเป็นอย่างมาก เพราะจะทำให้มีรายได้ต่ำ ไม่แน่นอน ซึ่งทำให้เกิดความยากจนโดยทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 45) ได้สำรวจการกระจายรายได้ระหว่างภาคต่าง ๆ ระหว่างปี 2503 - 2522 ได้รายงานรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลในแต่ละภาคไว้ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงการกระจายรายได้ระหว่างภาคต่าง ๆ ระหว่างปี 2503 - 2522

รายได้เฉลี่ยต่อบุคคล ต่อปีของภาคตามราคา ปัจจุบัน (บาท)	เหนือ	ตะวันออก เฉียงเหนือ	ใต้	กลาง	กรุงเทพ มหานคร	ทั่ว ประเทศ
2503	1,496	1,082	2,700	2,564	5,630	2,106
2513	2,699	1,822	3,858	4,662	11,234	3,849
2522	8,781	4,991	12,683	17,655	30,161	12,067

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากตาราง 2 ถึงแม้ว่ารายได้ของประชาชนในภาคต่าง ๆ จะเพิ่มขึ้นก็ตาม เมื่อเทียบกับปี 2503 แต่มีรายได้น้อยจะเห็นว่าในปี 2522 รายได้เฉลี่ยของบุคคลต่อปี จะเท่ากับ 12,067 บาท หรือเท่ากับ 1,005.53 บาทต่อเดือน ซึ่งนับว่าน้อย เมื่อเทียบกับภาวะครองชีพในปีนั้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงภาวะการกระจายรายได้ยังไม่ได้ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ซึ่งมีอาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตรนั้นมีรายได้ต่ำมากกว่าภาคอื่น ๆ

ขอบเขตของปัญหานี้ได้เกิดขึ้นกับคนส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะคนจำนวนมากของประเทศไทยอยู่ในชนบทและมีอาชีพในทางเกษตรกรรม ทั้งนี้จากรายงานของธนาคารโลก ในปี 2519 (The World Bank, 1980 : 33) พบว่าการกระจายของครัวเรือนของประชาชนนั้นมีอยู่ในเขตเมืองร้อยละ 18 อยู่ในชนบทและทำการเกษตรกรรมร้อยละ 58 และอยู่ในชนบทแต่ไม่ได้ทำการเกษตรอีกร้อยละ 24

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุนจึงเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจที่สำคัญ มีผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

2. ปัญหาการใช้จ่ายที่เกินกำลัง หมายถึง การที่ชาวชนบทใช้จ่ายเงินเกินกว่ารายได้ และสภาพทางเศรษฐกิจของตนเอง ไม่มีวินัยในการใช้จ่ายและการบริโภค ไม่ประหยัดและออม ตัวอย่างเช่น การใช้จ่ายในเรื่องพิธีกรรมและประเพณีที่เกินความจำเป็น การซื้อสินค้าที่ไม่ประหยัดโดยซื้อสินค้าตามความนิยม การโฆษณาและการไม่คำนึงถึงการเก็บและออมไว้ใช้ในยามที่จำเป็น เป็นต้น

การใช้จ่ายลักษณะนี้จะไม่เกิดปัญหา ถ้าเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แต่จะเป็นปัญหามาก ถ้าฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ปัจจุบันปัญหานี้มีมาก เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชนบทไม่ดีเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

จากรายงานลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของครอบครัวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามฐานะและรายได้ ปี 2518 - 2519 (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 47)

ตาราง 3 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจบางประการของครอบครัวชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามฐานะรายได้ปี 2518 - 2519

	เฉลี่ย	ครอบครัว ยากจน	ครอบครัว ค่อนข้าง ยากจน	ครอบครัว ค่อนข้าง ฐานะดี	ครอบครัว ฐานะดี
ร้อยละของครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ต่อเดือน (บาท)	100.00	43.32	27.05	22.30	7.34
รายจ่ายของ ครัวเรือนต่อ เดือน (บาท)	1,346	823	1,192	1,768	3,661
ขนาดของครอบครัว (คน)	6.11	6.76	6.01	5.38	4.69
จำนวนสมาชิกในวัย ทำงาน (คน)	3.3	3.5	3.3	3.1	2.6
สัดส่วนสมาชิกที่อยู่ ในภาวะเลี้ยงดู	0.85	0.93	0.82	0.75	0.78
รายได้ต่อคนต่อ เดือน (บาท)	241	120	200	330	810
รายจ่ายต่อคนต่อ เดือน (บาท)	262	170	250	340	610

ที่มา : ตัดแปลงจาก Poverty in Northeast Thailand ธนาคารโลก
(อ้างอิงมาจากสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 47)

พบว่ารายได้ของประชาชนโดยเฉลี่ย ครัวเรือนละ 1,346 บาทต่อเดือน หรือคนละ 241 บาทต่อเดือน แต่ใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 262 บาทต่อเดือน ซึ่งเป็นการ ใช้จ่ายที่เกินรายได้ เมื่อพิจารณาตามฐานะของครอบครัว จะพบว่า ส่วนใหญ่มีฐานะ ยากจน (ร้อยละ 43.32) จะมีครอบครัวที่ฐานะดีเท่านั้นที่บุคคลในครอบครัวมีรายได้ เกินกว่ารายจ่าย แต่ครอบครัวฐานะดีเหล่านี้มีจำนวนน้อย กล่าวคือมีเพียงร้อยละ 7.34 ของครัวเรือนทั้งหมด

ถึงแม้รายงานนี้จะไม่ได้แสดงถึงตัวเลขรายได้รายจ่ายของครัวเรือนในภาค ต่าง ๆ แต่เราก็พอจะอนุมานได้ว่ามีลักษณะที่ไม่ต่างไปจากนี้มากนัก เพราะรายได้เฉลี่ย ของครัวเรือนไม่แตกต่างกันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือซึ่งมีรายได้เฉลี่ยของ ครัวเรือนใกล้เคียงกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาก

เราจึงสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนที่อยู่ในชนบทกำลังประสบกับปัญหาการ ใช้จ่ายเกินตัว เป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าวิตกมากเพราะเมื่อรายจ่ายเกินรายได้ เช่นนี้ ประชาชนเหล่านี้จะนำเงินมาจากที่ใด เพื่อมาใช้จ่าย นอกเหนือจากการกู้ยืมเงิน จากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ

3. ปัญหาหนี้สิน หมายถึง การที่ชาวนาไปกู้ยืมจากพ่อค้าและนายทุนที่อยู่ตาม เมืองลักษณะการยืมมีทั้งที่ไว้วัตถุสิ่งของเป็นหลักประกัน หรือไม่มีวัตถุสิ่งของเป็นหลัก ประกัน สิ่งของที่ใช่ประกันได้ ไค่แก่ ที่ดิน หรือผลผลิตที่ได้สัญญากันไว้แล้วว่า จะใช้ คืนเมื่อได้ผลผลิตที่เรียกว่า ตกเขียว อัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ไม่ยุติธรรม บางครั้ง ต้องทำงานให้หนี้เป็นระยะเวลาาน หรือตลอดชีวิต

จากการสำรวจของกรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ในราวปี 2516 - 2517 (ไชยงค์ ชูชาติ 2517 ใน วิทยากร เชียงกูล 2525 : 55) พบว่า มีเกษตรกรเป็นหนี้สินถึงราว ร้อยละ 80 ของเกษตรกรทั่วประเทศ ครอบครัวหนึ่งเป็นหนี้เฉลี่ยครอบครัวละ 4,000 บาท รวมเป็นเงินที่เกษตรกรเป็นหนี้ถึง 16,000 ล้านบาท

แหล่งเงินทุน ได้แก่ สถาบันทางการเงิน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือธนาคารอื่น ๆ และเอกชน ร้อยละ 56 เกษตรกรกู้จากสถาบัน และอีก ร้อยละ 44 กู้จากนายทุนเงินกู้ที่เป็นเอกชน (วิทยากร เชียงกูล 2525 : 57)

สำหรับอัตราดอกเบี้ย ถ้ากู้จากสถาบันการเงินจะมีอัตราต่ำเพียงร้อยละ 12 ต่อปี แต่ถ้ากู้จากเอกชน จะมีอัตราสูงเฉลี่ยร้อยละ 20 - 36 ต่อปี (วิทยากร เชียงกูล 2527 : 57) จากการวิจัยของ พันธุม คิมมณฑล และคนอื่น ๆ (2526) ได้สำรวจ ชวนาในภาคอีสาน 11 จังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2516 ประกอบด้วยจังหวัดสกลนคร ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ขอนแก่น หนองคาย ชัยภูมิ และอุดรธานี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ทั้งสิ้น 456 ราย ผลการสำรวจปรากฏว่า เกษตรกรมีหนี้สิน ร้อยละ 51 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด หนี้สินเฉลี่ยรายละ 4,500 บาท ส่วนใหญ่เป็นหนี้ระยะสั้น กำหนดชำระคืน 1 ปี ร้อยละ 49 ใช้ที่ดินเป็นหลักประกันเงินกู้อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยทั้งหมด ร้อยละ 22 ต่อปี เงินกู้จากเพื่อนบ้านมีอัตราดอกเบี้ยสูง คือร้อยละ 61 ต่อปี รองลงมาคือเงินกู้จากเจ้าของที่ดินอัตราร้อยละ 57 ต่อปี สูงมากเมื่อเทียบกับการกู้จากสถาบันการเงิน จากการวิจัยนี้พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29 กู้จากเอกชนอีกร้อยละ 97 กู้จากสถาบันปริมาณเงินกู้นั้น ร้อยละ 46 ของเกษตรกรที่สำรวจต้องการเงินกู้อีก โดยเฉลี่ยครอบครัวละ 5,760 บาท

เราจึงอาจสรุปได้ว่าปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาสำคัญทางเศรษฐกิจอีกปัญหาหนึ่งที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของเกษตรกรเป็นอย่างมาก

ผลกระทบของปัญหา

ปัญหาทางเศรษฐกิจเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อปัญหาสำคัญอื่น ๆ อย่างมาก เช่น ปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในชนบทที่รัฐบาลได้กำหนดนโยบายที่จะต้องรีบดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้เพราะว่า เมื่อประชาชนผลิตได้น้อย ย่อมมีรายได้น้อย ซึ่งเป็นลักษณะที่สำคัญลักษณะหนึ่งของความยากจนเมื่อมีรายได้น้อย ประกอบการใช้จ่ายที่เกินกำลัง จึงทำให้ขาดเงินออมที่จะนำมาเป็นทุนในการพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพได้

ในที่สุด ผลผลิตก็จะได้น้อย นอกจากนี้การใช้จ่ายที่เกินกำลังทำให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา ต้องกู้หนี้ยืมสินจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ต้องเสียดอกเบี้ย ทำให้ทุนที่ใช้ในการผลิตสูงขึ้น เมื่อต้นทุนสูงทำให้เกิดปัญหาผลผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน มีรายได้น้อยเกิดความยากจนขึ้นอีก เมื่อเกิดความยากจนทำให้ขาดโอกาสที่จะแสวงหาความรู้ทำให้เกิดปัญหาความไม่รู้ขึ้น และเมื่อเกิดปัญหาความไม่รู้ ส่งผลทำให้เกิดปัญหาสุขภาพอนามัย เกิดความเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นในที่สุดก็จะส่งผลถึงปัญหาการผลิตขึ้นอีก ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ จึงวนเวียนอยู่เช่นนี้ เป็นวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย

(Vicious Circle) ของการพัฒนา นอกจากนี้ปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวนับได้ว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญต่อการพัฒนา โดยเฉพาะโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่รัฐจะนำออกไปพัฒนาในท้องถิ่นที่มีปัญหาเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อประชาชนมีปัญหาในเรื่องเศรษฐกิจย่อมไม่มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ได้

สาเหตุของปัญหา

สาเหตุที่สำคัญของปัญหาทางเศรษฐกิจเหล่านี้ อาจแบ่งออกได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้ คือ

1. ปัญหาที่มีโซ่ปัจจัยเชิงมนุษย์ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่เป็นเหตุให้เกิดปัญหาที่มีได้เกิดจากมนุษย์ ประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้คือ การขาดแคลนปัจจัยการผลิต การเสื่อมสภาพของปัจจัยการผลิต การบริการของรัฐไม่ทั่วถึง และระบบตลาดที่ไม่สมบูรณ์

การขาดแคลนปัจจัยการผลิตประกอบด้วย การขาดแคลนที่ดิน เงินทุน และเครื่องจักร ทั้งนี้เพราะว่าที่ดินที่ใช้ในการผลิตได้ถูกบุกรุกจนถึงจุดที่ไม่สามารถจะขยายพื้นที่การเพาะปลูกต่อไปได้อีกแล้ว จึงทำให้เกษตรกรมีขนาดถือครองที่ดินมีขนาดเล็ก ประมาณ 35 ไร่ ต่อครัวเรือน (The World Bank, 1980 : 47) จึงทำให้ต้องเช่าที่ดินเพิ่มเติม ซึ่งต้องเสียค่าเช่าในอัตราที่สูง ทำให้ต้นทุนในการผลิตต่อไร่สูงขึ้นต่อไปอีก

ในด้านเงินทุนนั้น เนื่องจากรายได้ต่ำ ประกอบกับการใช้จ่ายเกินกำลัง จึงทำให้ไม่มีเงินที่จะเหลือพอที่จะเก็บออมเป็นทุนในการพัฒนาการผลิตได้ ในขณะที่เดียวกันเครื่องมือเครื่องจักร และเครื่องทุนแรง มีราคาแพง จึงทำให้เกิดปัญหา การขาดแคลนเครื่องมือ เครื่องจักร ที่ใช้ในการผลิตตามมา

ด้านการเสื่อมสภาพของปัจจัยการผลิตนั้น ภาวะที่เกิดขึ้นคือ ที่ดินเสื่อมสภาพ เนื่องจาก การขาดการบำรุงรักษาที่ดินที่ถูกทิ้ง การปลูกพืชชนิดเดียวกันเป็นเวลานานและการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ เป็นระยะเวลานาน เป็นต้น

การบริหารของรัฐ เช่น ซดประทาน ถนน และไฟฟ้าไม่ทั่วถึง จึงทำให้ การผลิตต้องอาศัยธรรมชาติ เช่น น้ำฝน ทำให้เกิดภาวะการผลิตที่ไม่แน่นอน ในปีใด ที่ฝนตกต้องตามฤดูกาลก็จะทำให้ผลผลิตได้สูง แต่ถ้าในปีใดภูมิอากาศทวีปิตฝนตกน้อย ไม่ถูกต้องตามฤดูกาลผลผลิตที่ได้ก็จะต่ำ นอกจากนี้การขาดถนน และไฟฟ้า ทำให้การ คัดลอกคมนาคมกับที่ต่าง ๆ และการนำเครื่องมือเครื่องจักรเข้ามาใช้ในการผลิตลำบาก นอกจากนี้การขาดแคลนการคมนาคมที่สะดวกทำให้ค่าขนส่งสูงขึ้น พ่อค้าก็จะกีดราคาใน การรับซื้อสินค้าต่อไป

ในด้านระบบตลาดที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อรายได้ของเกษตรกร มากนั้นเป็นเพราะระบบตลาดที่ไม่สมบูรณ์นั่นเอง จึงทำให้เกิดภาวะผูกขาดการรับซื้อ และขายสินค้าเกษตรกรรม จึงทำให้ราคาสินค้าไม่เป็นไปตามลักษณะอุปสงค์และอุปทาน เกิดการผูกขาดในการกำหนดราคาโดยกลุ่มพ่อค้าคนกลาง ทำให้ราคาสินค้าเกษตรกรรม มีราคาต่ำกว่าความเป็นจริง

นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีใช้เชิงมนุษย์ที่สำคัญอื่น ๆ เช่น การโฆษณา และการ สะดวกสบายในการคมนาคมนั้น ทำให้สินค้าฟุ่มเฟือยต่าง ๆ เข้าถึงครัวเรือนได้สะดวก สบาย จึงทำให้เกิดการใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ซึ่งในที่สุด ก็ทำให้เกิดปัญหาการใช้เงินเกิน กำลัง และปัญหาหนี้สินในที่สุด

2. ปัญหาที่เป็นปัจจัยเชิงมนุษย์ หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดปัญหาอันเนื่องมา จากมนุษย์ ซึ่งได้แก่ ความรู้ ความสำนึกและเหตุผล ทศนคติ และนิสัยการประพฤติปฏิบัติ

ของมนุษย์ ปัญหาที่เป็นปัจจัยเชิงมนุษย์ที่ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าว
ประกอบด้วย

2.1 การขาดความรู้ทางเศรษฐกิจที่จำเป็น ซึ่งได้แก่ การขาด
ความรู้ในเนื้อหาสาระที่จำเป็นในทางเศรษฐกิจที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำ
กิจกรรมทางเศรษฐกิจ และแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ความรู้ในเนื้อหาสาระ
เหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความคิด การให้เหตุผล และความสามารถในการตัดสินใจ
การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน
ได้ ความรู้ทางเศรษฐกิจที่จำเป็นเหล่านั้น ประกอบด้วย ความรู้ในเรื่องการตลาด
การดำเนินการผลิตที่มีประสิทธิภาพ การใช้จ่ายที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจ การ
ประหยัดและออม ตลอดจนความรู้ในเรื่องหนี้สิน และวิธีการจัดการกับหนี้สิน เป็นต้น

2.2 การขาดความสำนึกในทางเศรษฐกิจ หมายถึง การขาดความมี
เหตุผลในการใช้จ่าย การหารายได้ และการลงทุนที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐศาสตร์ได้
 ตลอดจนความสามารถในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ถูกต้องตามหลัก
เศรษฐศาสตร์ได้

2.3 การขาดทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในทางเศรษฐกิจ หมายถึง
การขาดทัศนคติและค่านิยมที่ถูกต้องในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ทัศนคติที่ถูกต้อง
ในการใช้จ่ายและการเก็บออม ทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน และทัศนคติที่ถูกต้องใน
เรื่องการสร้างหนี้สิน เป็นต้น

การขาดความรู้ที่จำเป็นเหล่านี้มีผลให้คนในการมองปัญหา การวิเคราะห์
ปัญหา และความสามารถในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่มีระดับต่ำ ซึ่งทำให้ประชาชน
ในชนบทเหล่านั้นตัดสินใจเลือกการผลิตสินค้าไม่ถูกต้องกับความต้องการของตลาด จึง
ทำให้การขายสินค้าได้ในราคาต่ำ นอกจากนี้การขาดความรู้ในเรื่องตลาดยังทำให้ไม่
สามารถที่จะต่อรองราคาผลผลิตของสินค้าที่ตนสามารถผลิตขึ้นมาได้ ตลอดจนไม่สามารถ
ที่จะเลือกซื้อสินค้าได้ในราคาที่ถูกต้อง ทำให้ตกเป็นเหยื่อกลางของพ่อค้าคนกลาง ซึ่งส่วนใหญ่
เป็นคนที่อยู่ในเมืองตลอดมา

นอกจากนี้การขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้จ่ายที่ประหยัด และการเก็บออมจึงทำให้ขาดความสำนึกและเห็นความสำคัญในการใช้จ่ายอย่างประหยัดและการเก็บออมจึงขาดนิสัยและการประพฤติปฏิบัติในการใช้จ่ายและการเก็บออม ทำให้เกิดภาวะการใช้เงินเกินตัวในที่สุดก็ต้องกู้ยืมเงินผู้อื่น สร้างหนี้สินให้กับตนเอง และครอบครัว ประกอบกับการขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการสร้างหนี้สิน จึงทำให้ตกเป็นทาสของเงินกู้ที่ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงจนยากที่จะหลุดพ้นภาวะการเป็นหนี้สินเหล่านี้ได้

แนวทางในการแก้ไขปัญหานี้

การแก้ไขปัญหานี้ทางเศรษฐกิจของประชาชนในชนบทเหล่านี้ สามารถทำได้ โดยการแก้ไขที่ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาดังกล่าวทั้งที่เป็นปัจจัยเชิงมนุษย์ และปัจจัยที่มีใช้เชิงมนุษย์ สำหรับปัจจัยเชิงมนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ โดยการยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอที่จะเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย และวิธีการของระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมจนสามารถเข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ รู้จักเลือกและตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะทำให้อัตราผลผลิตสูงขึ้น มีรายได้มากขึ้น มีความสามารถที่จะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าอย่างประหยัดเหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของตน มีลักษณะนิสัยที่ดีในการเก็บออม มีความเข้าใจที่ถูกต้องในการสร้างหนี้สิน และสามารถจัดการกับหนี้สินของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกระทำการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้เป็นการแก้ปัญหามุ่งเน้นที่ปัจจัยเชิงมนุษย์ ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ทางเศรษฐกิจของประชาชนได้อย่างครบวงจรของทางเศรษฐกิจโดยเริ่มตั้งแต่การหารายได้ การใช้จ่าย และการสร้างหนี้สิน และเป็นการทำให้ประชาชนมีความพร้อมในทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะเป็นฐานรองรับการพัฒนาของรัฐบาลในโครงการต่าง ๆ ต่อไป นอกจากนี้การแก้ไขปัญหานี้ทางเศรษฐกิจของประชาชนได้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหามูลฐานอื่น ๆ ของประชาชนในทางอ้อมอีกด้วย เช่น ปัญหาความไม่รู้ และปัญหาการ

เจ็บไข้ได้ป่วย เป็นคน

กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา

กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจคือ กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 15 - 24 ปี เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากประมาณ 11 - 12 ล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2524 : 1 - 32) เยาวชนเหล่านี้เพิ่งผ่านพ้นจากการศึกษาภาคบังคับ และกำลังเข้าสู่กำลังแรงงาน สภาพร่างกายแข็งแรงพอที่จะเป็นแรงงานของพ่อแม่ มีจำนวนไม่น้อยที่มีครอบครัว จะต้องเลี้ยงดูคนเหล่านี้ต่อไปในอนาคตจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่มีครอบครัวต่อไป

ในชนบทเยาวชนหนุ่มสาวเหล่านี้เป็นตัวแทนที่สำคัญของครอบครัวที่จะทำกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม เป็นครูปรึกษาของพ่อแม่ในการทำกิจกรรมที่สำคัญในทางเศรษฐกิจ จึงนับได้ว่าเป็นตัวนำในการเปลี่ยน (Change Agent) ที่ดีในการนำเอานวัตกรรมมาสู่ครัวเรือน

นอกจากนี้ดังที่กล่าวแล้ว เยาวชนเหล่านี้กำลังจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ทำงาน มีครอบครัว ซึ่งจะต้องทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในอนาคต การเตรียมตัวให้มีความรู้ความสามารถทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม จะช่วยให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัวได้อย่างมีคุณภาพ

ปัญหาที่สำคัญของเยาวชนเหล่านี้คือ ขาดการพัฒนาและให้การศึกษาอย่างเหมาะสมเพียงพอ จึงทำให้เป็นแรงงานที่ขาดทักษะ และมีฝีมือเพียงพอในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเยาวชนนอกโรงเรียน จากการสำรวจของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2524 : 1 - 33, 10 - 26 - 10 - 27) พบว่าร้อยละ 12.18 ของจำนวนเยาวชนทั้งหมดเท่านั้นที่อยู่ในโรงเรียน ที่เหลืออีกร้อยละ 87% อยู่นอกระบบโรงเรียนในจำนวนนี้ ร้อยละ 89.78 มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา

และในจำนวนผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนนี้มีเพียงร้อยละ 12.8 เท่านั้นที่เคยได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น

ฉะนั้น เราจะเห็นได้ว่า เยาวชนนอกโรงเรียนนั้นเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่กำลังเข้าไปมีบทบาททางเศรษฐกิจในอนาคต แต่คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่ยังขาดความรู้ความสามารถและทักษะในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจอยู่มาก ซึ่งเมื่อเติบโตขึ้นจะเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น อีกโอกาสที่จะได้รับการพัฒนามีน้อย ซึ่งจะสูญเสียจากสัดส่วนของผู้ที่เข้าอยู่ในระบบนอกโรงเรียน และผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้นการที่เราพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนจึงเป็นการเตรียมคนซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ให้มีความสามารถจัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะใช้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะใช้เป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงให้กับครอบครัวในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ ในภาวะปัจจุบันอีกด้วย

เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของเยาวชน ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถสูงขึ้น สามารถที่จะปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับลักษณะของระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ได้ โดยการเป็นผู้ผลิตที่มีความสามารถเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด มีลักษณะนิสัยที่ประหยัด และเก็บออมได้จึงมีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาความสามารถของเยาวชนให้สามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่การพัฒนาเยาวชนให้สามารถทำกิจกรรมนี้ได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีรูปแบบและวิธีการที่ดี มีเครื่องมือที่เหมาะสมซึ่งในการเสริมสร้างความสามารถเหล่านี้ รูปแบบและวิธีการที่ดี มีเครื่องมือที่เหมาะสมซึ่งในการเสริมสร้างความสามารถเหล่านี้ รูปแบบและวิธีการที่มีประสิทธิภาพของการพัฒนาระดับความสามารถของเยาวชน คือการฝึกอบรม ทั้งนี้เพราะว่าการฝึกอบรมเป็นการเรียนการสอน และการเรียนรู้เพื่อให้ทำงานเฉพาะอย่างได้ (สแตนเลย์ ใน กรมวิชาการ (ผู้แปล) 2526 : 2) มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งมีจุดเน้นต่างไปจากกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนโดยทั่วไป

ฉะนั้นการวิจัยนี้จึง เป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นที่จะค้นหาและพัฒนาชุดการฝึกอบรม ที่มีประสิทธิภาพได้จริง สะดวกที่จะนำไปใช้ ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดการ ฝึกอบรมความสามารถของเยาวชนในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

ปัญหาของการวิจัย

คำถามสำคัญของการวิจัยครั้งนี้คือ ชุดการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพในการ พัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนควรมีลักษณะเป็น เช่นใด ซึ่งประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนที่จำเป็นต้องฝึกอบรม ประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง
2. เนื้อหาสาระและสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรมควรมีลักษณะใด
3. ชุดการฝึกอบรมนั้น สามารถยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เยาวชนได้จริงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะสามารถยกระดับความรู้ ทักษะที่ถูกต้องทางเศรษฐกิจ จนสามารถที่จะมีความมั่นใจเอียงที่จะนำเอาไปปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันได้

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยมีดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิจัยนี้มุ่งที่จะพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อแก้ไขปัญหาที่สำคัญทาง เศรษฐกิจ 3 ประการ คือ ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน ปัญหาการใช้จ่ายเกินกำลัง ทางเศรษฐกิจและปัญหาหนี้สินอัน เป็นปัญหาที่สำคัญในชนบท

2. การพัฒนาชุมชนที่มุ่งเน้นที่จะพัฒนาความรู้ ทักษะ และ การประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบเชิงมนุย์ที่สามารถพัฒนาได้

ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยนี้จะช่วยให้เกิดประโยชน์ดังนี้คือ

1. ทำให้ได้ชุดการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้พัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้
2. ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาประเทศรูปแบบหนึ่งที่ใช้การศึกษาเข้าไปช่วยแก้ไขปัญหาการพัฒนาประเทศ

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้เชื่อว่า

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ ปัจจัยเชิงมนุย์ และปัจจัยที่ไม่ใช่เชิงมนุย์
2. ปัจจัยที่เป็นเชิงมนุย์สามารถพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้
3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เนื่องจากการให้การศึกษา และรูปแบบหนึ่งในการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนคือการฝึกอบรม
4. ชุดการฝึกอบรมเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่รวบรวมกิจกรรมและสื่อในการฝึกอบรมไว้อย่างครบถ้วนนั้นเป็นการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ
5. ชุดการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้เป็นชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นให้ครูที่ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนได้ใช้ ฉะนั้นกิจกรรมในชุดการฝึกอบรมจึงมีทั้งกิจกรรมของทั้งครู และนักเรียน

นิยามศัพท์

1. การฝึกอบรม หมายถึง การจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ และการประพฤติปฏิบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ โดยมีวัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมอย่างชัด
2. ชุดการฝึกอบรม หมายถึง กลุ่มของกิจกรรมที่ได้รวบรวมไว้ครบถ้วนในตนเอง (Self contained teaching and learning activities) โดยแต่ละชุดการฝึกอบรม จะมีหน่วยกิจกรรมซึ่งเป็นหน่วยย่อย ๆ หลาย ๆ หน่วยเข้าด้วยกัน
3. หน่วยการฝึกอบรม หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะอย่างชัดเจนในเรื่องเดียว
4. เยาวชนนอกโรงเรียน หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 15 - 19 ปี และไม่ได้ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาทั้งของรัฐ และเอกชน สถาบันใดสถาบันหนึ่ง
5. ความสามารถทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้ และทักษะ ทักษะ และการประพฤติในทางเศรษฐกิจที่เหมาะสมที่จะทำให้บุคคลสามารถทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. ความรู้และทักษะของเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้ในเนื้อหาสาระทางเศรษฐกิจที่จำเป็นในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3 ประการ คือ การผลิตสินค้า การประหยัดและออม และการไม่เป็นหนี้สิน
7. ทักษะในทางเศรษฐกิจ หมายถึง ทักษะต่าง ๆ ของบุคคลที่จะเอื้อให้บุคคลได้ทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3 ประการคือ การผลิต การประหยัด และออม และการไม่เป็นหนี้สิน
8. พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ 3 ประการ คือ การผลิตสินค้า การประหยัด และออม และการไม่เป็นหนี้สิน

9. ความต้องการในการฝึกอบรม (training needs) หมายถึง
ความรู้ ทักษะ และทักษะของบุคคลที่จำเป็นต่อการทำงาน ซึ่งจะต้องฝึกอบรมให้
ขึ้นในตัวบุคคล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นคำประสมที่เกิดขึ้นจากการนำเอาคำว่า ความสามารถ และคำว่า เศรษฐกิจมารวมกัน ในการให้ความหมาย จึงต้องพิจารณา ความหมายของคำทั้งสองนี้ประกอบกันไป

ความสามารถ (ability) หมายถึง ศักยภาพที่มีอยู่ในภาวะปัจจุบันของ บุคคลที่สามารถทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้สำเร็จ ซึ่งการกระทำนี้อาจกระทำโดยทางกาย ทางจิตใจ หรือเป็นการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ (Good, 1945 : 1)

ตามความหมายนี้ระดับความสามารถจึงอาจจำแนกได้หลายทาง ได้แก่ ความสามารถทางสติปัญญา อันได้แก่ ความสามารถในการรู้ จักจำ เข้าใจ ตลอดจน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความรู้ต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาต่าง ๆ ใน ชีวิตประจำวันของตน ความสามารถทางด้านร่างกายหมายถึง ความสมบูรณ์ของร่างกาย มีความแข็งแรงปราศจากโรคภัย และมีทักษะที่จะใช้ร่างกายของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถทางด้านจิตใจ (mental ability) หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ

ส่วนคำว่า เศรษฐกิจ หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต จำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของบุคคล (ราชบัณฑิตยสถาน 2493 : 1)

จากความหมายของคำว่าเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจ เป็นงานหรือ กิจกรรมที่บุคคลได้กระทำขึ้นเพื่อผลิตสินค้า การจำหน่ายจ่ายแจกซึ่งหมายถึงการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้าและกิจกรรมในการบริโภค ใช้สอยสินค้าต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมในแต่ละ ชนิดที่กล่าวมานี้จำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถของบุคคลที่เหมาะสม เพื่อให้ งานหรือกิจกรรมที่ทำดำเนินไปได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ

ฉะนั้นเราจึงสามารถให้ความหมายของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ
ได้ดังนี้

ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ หมายถึง ระดับของความสามารถของ
บุคคลที่มีอยู่ในภาวะปัจจุบันทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย และจิตใจที่จะสามารถทำงาน
หรือทำกิจกรรมในเรื่องการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสินค้าได้
อย่างถูกต้อง

ระดับความสามารถดังกล่าวนี้จะต้องใช้ความรู้ความสามารถ เหตุผล
ความสำนึก ทักษะคติ และทักษะทางร่างกายที่แตกต่างกันออกไปตามแต่ละงาน เช่น
งานการผลิต ผู้ที่ทำงานในตำแหน่งนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ในเรื่องปัจจัย
การผลิต การคำนวณต้นทุน ค่าใช้จ่าย การพิจารณาในเรื่องการคุ้มทุน และการแสวง
หาตลาด เป็นต้น ในเรื่องการจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าบุคคลจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ
ในเรื่องการตลาด การกำหนดราคาและเงินตรา เป็นต้น ส่วนในเรื่องการบริโภคสินค้า
ต้องการความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประหยัด การพิจารณาคุณภาพสินค้า และการ
เก็บออม เป็นต้น

เนื่องจากระดับความสามารถทางเศรษฐกิจนี้เกี่ยวกับกิจกรรมและงานต่าง ๆ
ในระบบเศรษฐกิจ เช่น งานการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคสินค้า
ซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามระดับความเจริญของสังคม ระดับความสามารถของ
บุคคลที่จำเป็นต่องานในระบบจึงต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตามระดับความเจริญของ
สังคม ระดับความสามารถของบุคคลที่จำเป็นต่องานในระบบจึงต้องเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
เพื่อให้สามารถทำงานได้ ตัวอย่างเช่น ในสมัยสังคมแบบเก่าที่การคมนาคมและการ
ติดต่อยังไม่สะดวก การค้าขายแลกเปลี่ยนแบบตลาดยังไม่เจริญ การผลิตสินค้ากระทำ
กันในครอบครัวด้วยจุดมุ่งหมายเพื่อการบริโภค ใช้สอยในครัวเรือน การผลิตจึงไม่
ใหญ่โต ใช้สมาชิกคนในครอบครัวเป็นแรงงานในการผลิต การแลกเปลี่ยนสินค้าเป็น
แบบการแลกเปลี่ยน (bartering) ในสังคมลักษณะนี้จึงไม่จำเป็นจะต้องใช้
ระดับความรู้ความสามารถทางเศรษฐกิจสูงมากนัก ครั้นเมื่อสังคมได้เจริญขึ้นอันเนื่อง

มาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการคมนาคมติดต่อกับสังคมภายนอกการค้าเจริญขึ้น ความต้องการสินค้ามากขึ้นการผลิตไม่มีจุดมุ่งหมายแต่เพียงเพื่อบริโภคเท่านั้น มีการผลิตเพื่อการค้ามากขึ้น หน่วยการผลิตจึงมีขนาดใหญ่ มีการใช้ทุนมากขึ้น ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของบุคคลก็ต้องสูงมากขึ้นตามลำดับ เปลี่ยนแปลงจากสังคมแบบดั้งเดิมที่ตนเองเคยชินอยู่ ผู้ที่สามารถเรียนรู้และปรับระดับความสามารถของตนเองได้ก็สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็น ผู้ได้เปรียบในทางสังคม ส่วนผู้ที่ไม่สามารถจะยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของตนได้ก็จะเป็นผู้ที่ประสบความล้มเหลวในระบบเศรษฐกิจ ผลผลิตสินค้าที่ขาดทุน ขายสินค้าไม่ไ้ราคาคุ้มกับทุนการผลิต และเป็นผู้ที่เสียเปรียบทางสังคมตลอดมา

ดังที่กล่าวแล้วว่า ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ ความรู้ความสามารถ ทักษะทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถในการปรับตัวของ บุคคลให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และระบบต่าง ๆ ของสังคม จึงเป็นสิ่งที่เราจะพัฒนาได้ สามารถยกระดับให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าระดับความสามารถที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ถ้าเราจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมก็สามารถจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้มีระดับความสามารถทางเศรษฐกิจสูงขึ้นได้ และการปรับระดับของการเรียนรู้ของบุคคลจะต้องมีอยู่เสมอ ให้เหมาะสมกับภาวะของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมนี้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ดังเช่นสังคมไทยในปัจจุบัน

องค์ประกอบของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

องค์ประกอบของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจยังไม่มีผู้ใดจำแนกไว้อย่างชัดเจน แต่มีการกล่าวไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าการพัฒนาเศรษฐกิจต้องอาศัยความสามารถของมนุษย์และขณะเดียวกันการพัฒนางี้จะผลักดันให้มนุษย์ต้องพัฒนาความสามารถของตนเองให้เข้ากับภาวะของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

ปรีชา เบียมพงศ์สานต์ กล่าวว่า ทฤษฎีทางสังคมยึดถือหลักระหว่างคนกับ สิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันคือ คนเป็นผลผลิตของคน ของสังคม คนจะเปลี่ยนไปภายใต้อิทธิพลของสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป แต่ขณะเดียวกันสังคมก็จะเปลี่ยนแปลงไปภายใต้การ เปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของคนที่เปลี่ยนแปลง (วิรัตน์ สมทน 2527 : 46 อ้างอิงมาจาก ปรีชา เบียมพงศ์สานต์)

ปัญหาสำคัญของนักพัฒนา คือว่า ความสามารถใดบ้างที่จำเป็นต่อเงื่อนไข การพัฒนาหรือขณะเดียวกัน เมื่อสังคมเปลี่ยนไป มนุษย์จำเป็นต้องปรับตนเองให้มีความ สามารถเช่นใดบ้าง

ฮาเกน (Hagen) ได้ชี้ว่าบุคลิกภาพในการยอมรับนวัตกรรม การ เพิ่มพูนการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นเงื่อนไขสำคัญใน การพัฒนา (Adams. 1970 : 2 - 4)

ตามข้อเสนอของ ฮาเกน นั้นยังกว้างอยู่มากเพราะต้องให้นิยามคำว่า บุคลิกภาพในการยอมรับนวัตกรรม ซึ่งมีลักษณะแตกต่างกันไปมาก แต่อย่างไรก็ดี ยัง เสนอว่าการเรียนรู้สิ่งที่เป็นในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น เป็น เงื่อนไขสำคัญ ของการพัฒนา ฉะนั้นการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจะพัฒนาสิ่งต่าง ๆ

แมคเคลแลนด์ (McClelland) ได้เสนอว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (needs of achievement) เป็นกุญแจสำคัญต่อความทันสมัยของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มคน (Adams. 1970 : 2 - 4) ซึ่งตามความคิดนี้มุ่งเน้นลักษณะ ทางจิตของบุคคลที่จะผลักดันให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะความทันสมัย

รอสเทอ (Rostow) ได้เสนอว่า พฤติกรรมที่สอดคล้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจ คือนิสัยใฝ่เยี่ยงที่จะพัฒนาวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการที่จะประยุกต์ เอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ และความรู้ความสามารถในการ เลี้ยงดูเด็กเป็นสิ่ง ที่จำเป็น (Kindle berger and Herrick. 1976 : 23) ตาม แนวความคิดของ รอสเทอ นั้นจะเห็นได้ว่าความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการทำเป็น ชีวิตทางก้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นพฤติกรรมที่สำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ

พาร์สัน (Parson) และเลวี (Levy) เสนอว่า บุคลิกภาพในมิติต่าง ๆ จะต้องมีความรู้ความสามารถดังต่อไปนี้ คือ

ค่านสติปัญญา หมายถึง วิธีการจะแปลความหมายสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่รอบตัวของเราเอง ซึ่งมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงไปจาก ไม่มีเหตุผล เป็นมีเหตุผลมากขึ้น เมื่อสังคมได้พัฒนาขึ้น และเปลี่ยนจากการเชื่อในโชคกลาง เป็นผู้มีเหตุผลในการยอมรับในหมู่สมาชิกเปลี่ยนจากเฉพาะบุคคลเป็นสากล

ในด้านเหตุผลนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์ และการประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต จะต้องรู้เข้าใจในการกระทำ และการเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งแวดล้อมของบุคคลจะต้องรู้ถึงจุดมุ่งหมาย และการเข้าร่วมในขั้นตอนของการเข้าสู่จุดมุ่งหมายได้ สิ่งเหล่านี้ เลวี (Levy) เรียกว่า "ความสำนึกทางเศรษฐกิจ" (The will to economize) ซึ่งหมายถึง การที่จะพยายามทำให้ผลผลิตสูงที่สุด โดยใช้ปัจจัยการผลิตน้อยที่สุด (Kindle Berger and Herrick. 1976 : 25 - 26)

จากแนวความคิดดังกล่าวนี้จะเห็นได้ว่าการแยกออกเป็น 2 เรื่อง คือ ความรู้และเหตุผล แต่อย่างไรก็ดีไม่มีการกล่าวถึงเรื่องเศรษฐกิจ แต่เน้นไปทางการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ถึงแม้ว่าจะเสนอเรื่องความสำนึกทางเศรษฐกิจขึ้นมาก็ยังไม่มีรายละเอียดมากนัก เพราะหลักการทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximizing profit) เป็นหลักกลาง ๆ ที่กว้างมากทางเศรษฐศาสตร์

แต่อย่างไรก็ดี เมื่อนำแนวความคิดของนักเศรษฐกิจและนักพัฒนาทางสังคมมาประกอบกับแนวคิดในการแบ่งความสามารถของบุคคลตามแนวความคิดของ บลูม ที่แบ่งความสามารถของบุคคลออกเป็น 3 ด้านคือ

ค่านสติปัญญา (cognitive domain) หมายถึง ความสามารถในการจดจำและเสนอสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองได้เล่าเรียน สามารถรู้และเข้าใจวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ความรู้ต่าง ๆ ที่ตนเองได้เรียนมากับปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้

ด้านเจตคติ (affective domain) หมายถึง ความสามารถที่แสดงออกมาทางอารมณ์ ความรู้สึก ทักษะคติ ค่านิยมและความซาบซึ้งของบุคคล

ความสามารถทางด้านทักษะร่างกาย (psychomotor domain) หมายถึง ความสามารถทางร่างกาย ทักษะต่าง ๆ ที่จะใช้อวัยวะหรือเครื่องมือได้ (Bloom and others. 1964 : 6 - 9)

เราสามารถจำแนกองค์ประกอบของความสามารถทางเศรษฐกิจได้ดังนี้ คือ

1. ด้านความรู้ความสามารถทางสติปัญญา หมายถึง ความรู้ความสามารถต่าง ๆ ที่บุคคลเรียนรู้ เข้าใจ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้กับปัญหาทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ คือ ด้านการผลิต การจำหน่ายแจก และการบริโภคสินค้าและบริการ ซึ่งอาจจำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 ความรู้และทักษะทางเศรษฐกิจ ซึ่งหมายถึง ความรู้ในเนื้อหาสาระทางเศรษฐกิจที่จำเป็นจะต้องนำมาใช้ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจในชีวิตประจำวัน

1.2 ความสำนึกทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความมีเหตุผลในการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมในทางเศรษฐกิจ เช่น การผลิตสินค้า การใช้จ่าย และการเก็บออมการลงทุน และบริโภคใช้สอยสินค้าและบริการใช้สอยสินค้าและบริการ

ความรู้ความสามารถในทางเศรษฐกิจนี้เป็นสิ่งที่สังคมเจริญแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจมาก โดยได้มีการให้ความรู้กันทุกระดับการศึกษาจนมีผู้กล่าววาระบบเศรษฐกิจของอเมริกาเป็นสิ่งที่ศรัทธาอันดับที่ 9 ของโลก (Gogan and Dalagaard. 1969 : 513 - 518 citing Gawood. 1964)

ความสามารถในด้านนี้ทำให้บุคคลสามารถมีความเข้าใจและตระหนักได้ว่าตนเองมีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจได้อย่างไรและสามารถประยุกต์วิชาความรู้ไปแก้ปัญหา และทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจของตนได้ (Deighton. 1969 : 187 - 191)

2. ด้านทัศนคติในทางเศรษฐกิจ หมายถึง ทัศนคติต่าง ๆ ในการที่จะโน้มน้าวให้กระทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้ เช่น ทัศนคติในการทำงาน ทัศนคติในการประหยัด และออม ทัศนคติในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ทัศนคติในการลงทุน และทัศนคติในการสร้างหนี้สิน เป็นต้น

3. ด้านทักษะ หมายถึง ทักษะต่าง ๆ ที่จะใช้ร่างกายของคนในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น ทักษะในการคำนวณค่าใช้จ่าย ทักษะในการประกอบอาชีพ นิสัยในการประหยัด และออม และการมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์ เป็นต้น

ความสำคัญของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของบุคคลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

จากเรื่องราวที่กล่าว เราจะเห็นได้ว่าระดับความสามารถมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือการพัฒนาประเทศมาก เพราะกิจกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ จะสำเร็จไปสู่เป้าหมายได้ก็ต่อเมื่อบุคคลในสังคมสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและเดินทางไปสู่จุดหมายทางเศรษฐกิจได้อย่างเหมาะสม

ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจนี้มีกิจกรรม วิธีการ และรวมทั้งผลกระทบต่อสังคม และประชาชนหลายประการ จึงมีผู้ให้นิยามของการพัฒนาเศรษฐกิจไว้ดังนี้

ฮาเกน (Hagen. 1975 : 84 - 89) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจหมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาในเรื่องตลาด การสัมพันธ์ติดต่อระหว่างบุคคล การติดต่อทางการเมืองที่กว้างขวางขึ้น การเพิ่มโอกาสและทางเลือกให้แก่ประชาชนในสังคมมากขึ้น เพิ่มความซับซ้อนในการดำเนินชีวิต และมีการแบ่งแยกหน้าที่มากขึ้น

คินเคิลเบอร์เกอร์ และ เฮอริค (Kidleberger and Herrick. 1976 : 1 - 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า 2 ประการ คือ การพัฒนาเศรษฐกิจ หมายถึงการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยเฉพาะบุคคลที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความยากจนของคนทั่วไป เหตุการณ์นี้มักจะเกิดขึ้นควบคู่กับการไม่รู้หนังสือ การเจ็บไข้ได้ป่วย การตายในวัยเยาว์ เป็นต้น

การเปลี่ยนแปลงในสิ่งป้อน และผลผลิต ซึ่งในความหมายนี้ หมายถึงความพยายามในการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตจากเกษตรกรรมไปเป็นอุตสาหกรรมไปเป็นอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงในการจัดรูปองค์กรทางเศรษฐกิจที่จะทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการรวมกลุ่มต่าง ๆ ทางสังคม และเศรษฐกิจที่จะทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น

อาคมส์ (Adams. 1970 : 2) ได้เสนอความเห็นว่าการศึกษาค้นคว้า
นั้นจะมองการพัฒนาเศรษฐกิจในรูปของการทำให้เกิดความทันสมัยในด้านเศรษฐกิจ
ซึ่งได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง การที่คนจะประยุกต์เอาเทคโนโลยี ในการควบคุม
ทรัพยากรธรรมชาติทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยให้ผลผลิตต่อหัว
ของประชากรเพิ่มขึ้น ซึ่งในการนี้จะทำให้เกิดกระบวนการแบ่งงานกันทำมากขึ้นและทำ
ให้เกิดสังคมสมัยใหม่มากขึ้น

จากความหมายดังกล่าวเหล่านี้เราอาจสรุปได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจนั้น
เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ถูกจัดทำขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ประชาชน
มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ทั้งในด้านสังคมการเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสามารถทำได้โดย
การพัฒนาแบบตลาดให้เจริญขึ้น ซึ่งเรื่องนี้เป็นสิ่งแรกที่ควรกระทำ เพราะเป็นการ
ขยายความต้องการของบุคคลที่จะเป็นตัวผลักดันให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น
ได้

การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตให้มีประสิทธิภาพสามารถใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด (maximizing profit) นั้น
ในการนี้จำเป็นต้องใช้เงินทุน การจัดหาเครื่องสาธารณูปโภค และนโยบายที่เอื้อต่อ
การพัฒนาซึ่งในที่สุดจะส่งผลต่อรายได้ของประชาชนในที่สุด

การเปลี่ยนแปลงในบุคคลให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการรับรู้
(learning capacity) สามารถจะพัฒนาความรู้ความสามารถมาใช้ระบบ
เศรษฐกิจและสังคมให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้ผลผลิตต่อหน่วยแรงงาน (labor
productivity) สูงที่สุดนั้น ๆ ในการนี้จะสามารถทำได้โดยการลดอัตรา
การรู้หนังสือ ลดอัตราการเจ็บป่วยและการตายก่อนวัยอันสมควรลง

การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อันเป็นขั้นตอนสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจเหล่านี้
องค์ประกอบสำคัญที่จะนำไปสู่จุดหมายปลายทางของการพัฒนาเศรษฐกิจ คือ องค์
ประกอบเชิงมนุษย์ที่จะสามารถ การเรียนรู้ของตนเองให้เพียงพอที่จะเข้าใจในจุด
หมายปลายทางและสามารถเข้าร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนาได้

เนื่องจากสังคมได้เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงมีความต้องการความรู้ความสามารถระดับที่สูงขึ้นตลอดเวลา เพื่อให้กระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจได้เจริญขึ้น เลอนเนอร์ (Adams, 1970 : 2 - 4, citing Lerner) ได้ชี้ให้เห็นว่า เมื่อมีการพัฒนาสังคมจะเริ่มพัฒนาสังคม จะเริ่มพัฒนาผ่านจากระดับของสังคมชนิดหนึ่ง ไปยังสังคมอีกชนิดหนึ่ง จากสังคมบรรพกาลไปสู่รูปแบบของสังคมที่มีความทันสมัยขึ้น เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีกว่า แต่ทั้งนี้มนุษย์จะต้องมีความสามารถในการปรับตัวเอง โดยเฉพาะในด้านการจิตวิทยาให้เข้ากับชนชั้น และอาชีพที่มีขึ้นมาใหม่ได้

กัลตุง (Galtung) ได้กล่าวว่า การพัฒนาใดถ้าไม่มีการพัฒนาคนก็จะทำให้เป้าหมายการพัฒนานั้นสำเร็จลงได้ยาก เพราะคนเป็นผู้ที่รับผลของการพัฒนา และเป็นจักรกลในการพัฒนาคนที่พัฒนาแล้วจะทำให้ภาวะผลผลิตที่เป็นวัตถุเพิ่มมากขึ้น และกระจายตลอดโครงสร้างของระบบ (วิรัตน์ สมทน 2527 : 27)

เราจึงอาจสรุปได้ว่าการพัฒนาระดับความสามารถของบุคคลในสังคมเป็นสิ่งจำเป็นต่อกิจกรรมการพัฒนา แต่เนื่องจากปัญหาพื้นฐานของสังคมทุก ๆ สังคมที่ผ่านมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีปัญหาคือปัญหาหลักที่สำคัญคือ ปัญหาความต้องการทางวัตถุ ซึ่งมีจำนวนจำกัด ในขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และปัญหาการขาดแคลนทางวัตถุที่จะใช้ตอบสนองความต้องการของบุคคล จึงทำให้เกิดปัญหาพื้นฐานในการพัฒนา 2 ประการ คือ เราจะจัดการผลิตอย่างไรจึงจะทำให้สินค้าและบริการให้เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการแก่สมาชิกทุกคนในสังคมและเราจะจัดการกระจายสินค้าและบริการเหล่านี้ 1 - 7) จากปัญหาเหล่านี้เองทำให้เกิดแนวคิดในวิชาเศรษฐศาสตร์และการพัฒนา เศรษฐกิจมากมาย

เมื่อปัญหาพื้นฐานของการพัฒนาประกอบด้วยปัญหาค้างกล่าว กล่าวคือ ปัญหาการผลิตและปัญหาในการกระจายสินค้าและบริการ ฉะนั้นระดับความสามารถของบุคคลที่สอดคล้องกับปัญหาค้างกล่าวคือ ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชนที่จะสามารถเข้าจัดการกับปัญหาค้างกล่าวได้

ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจจึงประกอบ
 ด้วยความสามารถในการจัดการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูง
 สุดจากปัจจัยการผลิต และความสามารถในการจะจัดระบบการกระจายสินค้าที่ทั่วถึง
 และเป็นธรรมแก่ทุกคนในสังคมนั้นเอง

อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมต่อระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ ของประชาชน

ดังที่ได้กล่าวแล้ว ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชนนั้นเปลี่ยนแปลง
 อยู่เสมอเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป แต่สังคมนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่เสมออันเนื่องมา
 จากการพัฒนาเศรษฐกิจในตอนนี้เราจึงต้องพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
 และสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจ และระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ
 ของประชาชนที่เปลี่ยนแปลง อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

สำหรับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจขึ้น
 ฮาเกน (Hagen. 1975 : 82 - 84) ได้สรุปไว้ว่า เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจ
 สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

1. การเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการผลิตสินค้าในหลายทาง เช่นมีการเพิ่ม
 พลังไปต่อคนงาน ซึ่งจะทำให้ความสามารถในการผลิตของคนงานต่อคน (labor
 productivity) สูงขึ้น ขนาดของหน่วยการผลิตจะมีขนาดใหญ่ขึ้น ทำให้ได้
 ปริมาณและคุณภาพของสินค้าเพิ่มมากขึ้น และมีการแบ่งงานกันทำมากขึ้น กล่าวคือ ใช้
 ความรู้ความสามารถเฉพาะทาง (specifics) มากขึ้น

2. ตลาดจะมีขนาดใหญ่มากขึ้น ทั้งภายในและต่างประเทศ ลักษณะของ
 ตลาดมีความซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องมาจากผลของการปรับปรุงการสื่อสารคมนาคม
 มีการส่งออกเพิ่มมากขึ้นทำให้เกิดตลาดสินค้าระหว่างประเทศ

3. โครงสร้างในการผลิตเปลี่ยนไป กล่าวคือ มีการผลิตสินค้าหลายชนิด มีการผลิตสินค้าในขั้นทุติยภูมิ (secondary product.) เพิ่มขึ้น เป็นสัดส่วนกับสินค้าอุตสาหกรรมขั้นปฐม ซึ่งจะส่งผลให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปี (per capita income) สูงขึ้น และในที่สุดสินค้าอุตสาหกรรมบริการ (tertiary industries) จะมีขนาดใหญ่โตขึ้น

4. มูลค่าของสินค้าและบริการที่ผลิตได้ต่อคนงานจะเพิ่มมากขึ้นในอุตสาหกรรมขั้นทุติยภูมิ (secondary industries) ซึ่งในตอนสุดท้ายจะมีการเพิ่มขึ้นในอุตสาหกรรมด้านการบริการมากกว่าในอุตสาหกรรมขั้นปฐม

5. ลักษณะสินค้าที่ขายกับต่างประเทศจะเปลี่ยนจากสินค้าขั้นปฐมที่เป็นสินค้าการเกษตร ป่าไม้ และประมง เป็นสัดส่วนของสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น

6. จำนวนร้อยละของการรวมต่อรายได้ประชาชาติจะสูงขึ้น

7. การกระจายรายได้จะสมมูลมากขึ้น

8. มีการเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนของประชากร 4 วิธี มีการปฏิบัติในเรื่องประชากร

ตามแนวความคิดของ ฮาเกนนั้นจะเห็นได้ว่า ได้เน้นเฉพาะความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่แท้จริง การพัฒนาเศรษฐกิจได้ส่งผลต่อสังคมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการศึกษา ดังเช่น การศึกษา การมีส่วนร่วมในทางการเมือง และระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของโคลแมน ในปี 1960 ได้พบว่า จากการศึกษาประเทศต่าง ๆ ในเอเชียและแอฟริกา โดยแบ่งระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจกับประเภทโครงสร้างทางการเมือง 3 ประเภท คือ กลุ่มที่ใช้อำนาจ (authoritaria) กลุ่มที่กึ่งมีความแข่งขัน (semi-competitive) และกลุ่มที่มีการแข่งขันพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ และการจำแนกประเภทโครงสร้างทางการเมือง (Hagen. 1975 : 84 - 89) ซึ่งแสดงว่าเมื่อระดับการพัฒนาเศรษฐกิจสูงขึ้น ระดับของการพัฒนาทางการเมืองย่อมเจริญมากขึ้น

ในทางการศึกษา การรู้หนังสือ การให้การศึกษาหลังจากรู้หนังสือและการใช้สื่อสารมวลชนเริ่มมีบทบาทสำคัญ คนเริ่มต้องการการศึกษามากขึ้นทั้งภาคบังคับและหลังภาคบังคับ มีการรับฟังข่าวสารจากสื่อสารมวลชน เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์มากขึ้น ในที่สุดจะกลายเป็นผู้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้หนังสืออ่านหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร

อีกด้านหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจที่นักพัฒนาไม่ค่อยจะให้ความสนใจกันมากนักคือ ความไม่มั่นคงของชีวิตครอบครัว ซึ่งก่อนมีการพัฒนาเศรษฐกิจหมู่บ้านของชาวนาชาวไร่จะมีชีวิตที่อยู่แต่เพียงในหมู่บ้าน เมื่อมีการผลิตเพิ่มมากขึ้น แบบแผนในการผลิตและการบริโภคเปลี่ยนแปลงไป ธุรกิจเจริญขึ้นทั้งขนาดและปริมาณตามภูมิภาคต่าง ๆ เกิดวิชาวิทยาการจัดการ และการเปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสาร ทำให้คนในชนบทมีวิถีชีวิตแบบเมืองหรือชนเมืองมากขึ้น มีการเคลื่อนย้ายครอบครัวหรือบุคคลและครอบครัวเดินทางเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้ชีวิตครอบครัว พ่อ แม่ และลูกเปลี่ยนแปลงไปในแบบแผนของความสัมพันธ์ ทำให้ขาดความอบอุ่นและความมั่นคง

กล่าวโดยสรุปแล้วการพัฒนามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังนี้คือ

1. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจอันได้แก่ กระบวนการผลิตสินค้า การจำหน่ายจ่ายแจก และการเปลี่ยนแปลงในแบบแผนการบริโภคสินค้าและบริการ

ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตสินค้านั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงดังนี้ คือ

1. มีการผลิตสินค้าในปริมาณมากขึ้นและมีหลายชนิด
2. เปลี่ยนแปลงการผลิตสินค้า โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรมที่เป็นสินค้าประเภทปฐมภูมิเป็นสินค้าทุติยภูมิหรือสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น
3. การผลิตในภาคเกษตร เปลี่ยนจากการเกษตรเพื่อเลี้ยงชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าที่ต้องใช้ทุน แรงงาน และวิชาการมากขึ้น ผู้ผลิตต้องผูกพันกับระบบตลาด และระบบเศรษฐกิจมากขึ้น

4. ในด้านสินค้าอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมที่อาศัยทุน เครื่องจักร และเทคโนโลยีสูงขึ้น ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ผู้ที่มีทักษะความสามารถที่สูง และเฉพาะทางมากขึ้น

การเปลี่ยนแปลงในกระบวนการกระจายสินค้าและบริการ มีดังนี้คือ

1. เปลี่ยนแปลงวิธีการในระบบตลาดที่อาศัยระบบราคาเป็นเครื่องมือ และใช้เงินตราเป็นสื่อซึ่งทำให้คนมีความรู้ความเข้าใจในกลไกของตลาด ลักษณะของอุปสงค์และอุปทาน ระบบเงินตรา และธรรมชาติของเงินมากขึ้น

2. ความรวดเร็วทั่วถึง และความเป็นธรรมในการกระจายสินค้าและบริการอันเนื่องมาจากความเจริญในด้านการติดต่อและคมนาคม

การเปลี่ยนแปลงทางด้านการบริโภคสินค้าและบริการ มีดังนี้คือ

1. มีการบริโภคสินค้าจำนวนมากขึ้น ประกอบกับการชักจูงและโฆษณาที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้เกิดลักษณะการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น

2. ผู้บริโภคจึงจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณ และเหตุผลมากขึ้นในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

3. คนจะบริโภคสินค้าประเภทบริการและการพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องบทบาทหน้าที่ แบบแผนการติดต่อสัมพันธ์ และสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของประชาชน ซึ่งเปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการทำหน้าที่หลายอย่างของครอบครัวและบุคคลมาเป็นเฉพาะเรื่องรวมมากขึ้น มีการแบ่งงานกันทำโดยอาศัยความรู้ ความชำนาญในเฉพาะด้านที่มีความเชี่ยวชาญมากขึ้น สถาบันในสังคมมีบทบาทในการกำหนดแบบแผนในการประกอบอาชีพ รายได้ และวิถีชีวิตของบุคคลมากขึ้น บุคคลมีอิสระในการดำเนินชีวิตน้อยลง ต้องฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ ขณะเดียวกันต้องมีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมาย และขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสังคมมากขึ้น และพร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้น

การเปลี่ยนแปลงในเรื่องแบบแผนการติดต่อสัมพันธ์นั้นได้เปลี่ยนแปลงในเรื่องการติดต่อกันในหลาย ๆ ทางมาเป็นการติดต่อกันเฉพาะทางและเป็นธุรกิจที่อาศัยเหตุผลในการตัดสินใจมากกว่าความสัมพันธ์ทางส่วนตัว ในเรื่องการกำหนดความสำเร็จของบุคคลได้เปลี่ยนจากการใช้ชาติกำเนิดชั้นวรรณะมาเป็นความสัมฤทธิ์ผลของบุคคล และการติดต่อสัมพันธ์นี้ได้เปิดกว้างมากขึ้นไม่เฉพาะแต่คนที่เป็นวงศ์ญาติ แต่จะแผ่กว้างไปยังบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์ในเรื่องอื่น ๆ มากขึ้น

สำหรับการเปลี่ยนแปลงในสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวมจะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความเป็นอยู่ที่มีความสะดวกสบายมากขึ้น มีเครื่องอำนวยความสะดวกไว้ในครัวเรือน ทำให้คนมีเวลาว่างมาก มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีอัตราการตายลดลง ช่วงอายุยาวขึ้นอันเนื่องมาจากความเจริญทางด้านสาธารณสุข การศึกษานั้นได้เจริญมากขึ้น สามารถเปิดโอกาสให้กับทุกคนอย่างทั่วถึงและมีทางเลือกในการศึกษาได้หลายทาง

จากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อระดับความสามารถของบุคคลในสังคมที่จะต้องตระเตรียมตัวเองให้มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทของตนเองที่เปลี่ยนแปลงมีขึ้นใหม่ในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและบริการนั้นเนื่องมาจากการผลิตในสมัยใหม่เป็นการผลิตเพื่อการค้าต้องอาศัยที่พึ่งพาตลาดเป็นตัวกำหนดชนิด และปริมาณสินค้าต้องมีการแข่งขันในเรื่องราคา ผู้ผลิตจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องการตลาด บัญชีการผลิต หลักการในการลงทุน การจัดการที่มีความสามารถเพื่อที่จะสามารถผลิตสินค้าได้ถูกต้องตามความต้องการของตลาดมีคุณภาพดีและมีต้นทุนต่ำที่สุด

2. ระดับความสามารถในการจัดการเก็บออมเพื่อที่จะสะสมทุนเพื่อใช้ในการลงทุน เนื่องจากระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่ต้องอาศัยเงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ประชาชนทุกคนจึงต้องมีความเข้าใจในเรื่องระบบเงินตรา ธรรมชาติของเงิน ตลอดจน
ทั้งเรื่องความรู้เบื้องต้นในเรื่องการเงินและการธนาคาร

3. เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องแบบแผนในการบริโภคสินค้า คนมี
เงินมากขึ้น มีสินค้าให้เลือกใช้มากมาย ประชาชนจะต้องมีทัศนคติ และนิสัยในการใช้
จ่ายที่ถูกต้อง มีความสำนึกในเรื่องการประหยัดและออม ตลอดจนสามารถวิเคราะห์ตัด
สินใจในการเลือกซื้อสินค้าที่ถูกต้องได้

ความจำเป็นในการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชน

ประเทศไทยได้พัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตั้งแต่นับที่
1 - 5 มาเป็นเวลา 20 ปีแล้ว ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม
และเกิดปัญหาต่าง ๆ ให้กับสังคมหลายประการ

จากการสรุปปัญหาต่าง ๆ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้สรุปได้ว่า
ประเทศไทยมีปัญหาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่โดยทั่วไป ป่าไม้ และ
พื้นดินได้เสื่อมคุณภาพอย่างมาก
2. เกิดภาวะเสื่อมโทรมทางสังคมในชุมชนแออัดตามเมืองใหญ่ ๆ โดยทั่วไป
3. เกิดความแตกต่างระหว่างชนบทและเมืองอย่างมาก โดยเฉพาะพื้นที่ใน
ชนบทที่อยู่ห่างไกล ซึ่งเกิดปัญหาความขาดแคลนและความยากจนโดยทั่วไป (สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม 2526 : 6 - 7)

นอกจากนี้จากการประเมินผลการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบว่า ตลอดแผนพัฒนาฉบับที่ 4 นั้นประเทศไทยได้เผชิญกับความ
ปั่นป่วนทางเศรษฐกิจอย่างมาก ทำให้วัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ
ไม่สามารถจะประสบผลสำเร็จเกิดภาวะเงินเฟ้อโดยทั่วไป การใช้เงินเกินตัวในทุก
ระดับ การลดช่องว่างประชาชนในเมืองและชนบทไม่ได้ผล จำเป็นจะต้องกำหนดเป็น
ของพื้นที่สำหรับการพัฒนาต่อไป แต่อย่างไรก็ดี แม้จะมีปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว แต่

ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 4 ก็ได้ทำให้โครงสร้างการผลิตเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะด้านการเกษตรซึ่งมีพื้นที่จำกัดลงและไม่สามารถจะขยายตัวต่อไปอีก ทำให้เกษตรกรต้องเน้นการเพิ่มผลผลิตโดยการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงวิธีการปลูกที่ทันสมัยมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 1 - 3)

จากรายงานดังกล่าวมาแล้วทำให้เราสามารถสรุปได้ว่า ปัญหาสำคัญที่พบโดยทั่วไปคือ ปัญหาความยากจนโดยเฉพาะพื้นที่ในชนบทที่ห่างไกลและล้าหลังที่ยังไม่ได้รับผลจากการพัฒนาอย่างเต็มที่ประกอบความไม่รู้ในเรื่องการประกอบอาชีพโลก และชีวิตจึงส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปรับปรุงอาชีพของตนเองได้ นอกจากนี้ปัญหาโรคภัยไข้เจ็บ ยังเป็นอีกสาเหตุที่ทำให้ร่างกายอ่อนแอทำงานไม่ได้เต็มที่ ผลที่ได้คิดตามมาก็คือ ผลผลิตต่อเนื้อที่ ของครอบครัวได้ต่ำไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวได้ จึงยากที่จะชักจูงให้หลุดพ้นจากวงจรชีวิตความยากจนยังส่งผลให้เกิดการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบกิจการ และการใช้เงินทุนในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม แก่ตนเองและลูกหลาน ประกอบกับการเกิดภาวะการว่างงานในภาคเกษตรกรรม จึงทำให้แรงงานเคลื่อนย้ายเข้ามาสู่ในกรุงเทพ ฯ และเมืองใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาความแออัดอยู่ในเมือง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 2 - 4)

นอกจากปัญหาความยากจนแล้ว ชาวชนบทโดยทั่วไปยังประสบกับปัญหาความเจ็บไข้และปัญหาความไม่รู้ ซึ่งปัญหาทั้งสามประการนี้ได้เกี่ยวพันกันเป็นวงจร ซึ่งเราเรียกกันว่า วงจรแห่งความชั่วร้าย กล่าวคือ เมื่อขาดความรู้จึงไม่สามารถจะเพิ่มผลผลิตของตนเอง และประกอบอาชีพให้มีรายได้มากขึ้น จึงทำให้มีรายได้ต่ำ ทำให้เกิดความยากจน เมื่อเกิดความเจ็บไข้จึงทำให้ไม่สามารถจะแสวงหาความรู้ได้ ทำให้เกิดความโง่เขลา ความโง่เขลาทำให้เกิดความยากจนวนเวียนกันอยู่เช่นนี้ตลอดไป

การตัดวงจรแห่งความชั่วร้ายนี้อาจเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก็ได้ เช่น เริ่มที่ปัญหาความยากจนหรือปัญหาความไม่รู้ หรือปัญหาความเจ็บไข้ย่อมสามารถทำลายวงจรนี้ได้

สำหรับปัญหาความยากจนซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายได้ และการใช้จ่ายเก็บออมนับได้ว่าเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ เราจะพบว่าปัญหาใหญ่ ๆ ที่เป็นสาเหตุของปัญหาคือ

1. ผลผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน กล่าวคือ มีผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขายได้ไม่คุ้มกับทุนที่ลงไป เนื่องมาจากการเสื่อมโทรมในคุณภาพของที่ดิน และความจำกัดของที่ดิน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2526 : 47 - 60) ได้สรุปไว้ว่าปัญหาในการผลิตโดยเฉพาะด้านการเกษตรพบว่า มีผลผลิตต่อไร่ลดลง เนื่องมาจากการเสื่อมโทรมของที่ดิน การใช้ปุ๋ยอย่างไม่ถูกต้อง การขาดคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ และปัญหาคำนาราคาผลิต เป็นต้น จึงทำให้การผลิตในปัจจุบันใช้เทคนิควิชาการเพิ่มมากขึ้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตที่สูงขึ้น กล่าวคือต้องมีการใช้ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ที่ดี เทคนิคการปลูกสมัยใหม่ และตลอดจนการจัดการที่ดีจึงจะสามารถทำให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น สามารถจะให้ผลตอบแทนที่คุ้มทุนได้

2. การขาดแคลนเงินทุนในการทำเกษตร ทั้งนี้เพราะว่าการผลิตในปัจจุบัน มีใช้ทำการผลิตเพื่อการเลี้ยงชีพต่อไปแล้วจะต้องผลิตเพื่อการค้า ซึ่งจะได้เห็นว่า เกษตรกรมีการปลูกพืช เศรษฐกิจมากขึ้น เช่น ปอ ข้าวโพด และมันสำปะหลัง เป็นต้น ประกอบกับต้องใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชมากขึ้น ฉะนั้นจึงต้องใช้เงินทุนเพิ่มมากขึ้น อย่างน้อยก็ให้เพียงพอที่จะจุนเจือครอบครัวให้สามารถดำรงอยู่ได้จนถึงฤดูเก็บเกี่ยว ผลผลิตเงินทุนเหล่านี้เองที่ทำให้ประชาชนต้องไปกู้ยืมมาจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ทั้งนี้เป็นของรัฐและเอกชน ภาวะหนี้สินของชาวนา ชาวไร่จึงมีจำนวนมาก การใช้หนี้สินก็ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งบางครั้งก็ได้ผลดี ในบางครั้งก็ตกต่ำ ฉะนั้นกำลังในการใช้หนี้จึงขึ้น ๆ ลง ๆ ไม่แน่นอน ถ้าปีใดฝนฟ้าอากาศอำนวยตกถูกต้องตามฤดูกาลทำให้ผลผลิตดีก็ทำให้มีเงินใช้หนี้มาก แต่ถ้าปีใดฝนไม่ตกตามฤดูกาล กำลังในการใช้หนี้ก็จะต่ำ หนี้สินก็จะเพิ่มพูนตามลำดับดังเช่นคินพอกทางหมูจนยากที่จะแก้ไขได้ ชาวนาชาวไร่เป็นจำนวนมากจึงต้องสูญเสียกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินของตนเองไปเป็นจำนวนมาก

3. การใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง มีลักษณะที่เพิ่มเฟื้อยเกินความจำเป็นก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้เกิดปัญหาหนี้สินเกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันนี้เนื่องจากความเจริญของสื่อสารมวลชน และการคมนาคมที่สะดวก จึงทำให้การเผยแพร่ข่าวสาร และการติดต่อทำได้สะดวก จนถึงหมู่บ้านในชนบท ทำให้ชาวชนบทมีโอกาสเลือกซื้อสินค้าต่าง ๆ หลายชนิดได้เช่นเดียวกับคนที่อยู่ในเมือง สินค้าเหล่านี้เป็นสิ่งล่อใจทำให้คนจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น นอกเหนือไปจากรายจ่ายที่ใช้ในการดำรงชีพธรรมดา ประกอบกับมีการลอกเลียนแบบกัน (demonstrative effect) และการใช้จ่ายที่ทำตามประเพณี เช่น การทำบุญ บวชนาค เป็นต้น จึงทำให้การใช้จ่ายของประชาชนในปัจจุบันมีลักษณะเกินฐานะของตน มีความฟุ้งเฟื้อย จึงทำให้เงินที่ได้มาหมดไปโดยไม่ได้เก็บออม จึงทำให้ขาดเงินทุนที่จะนำมาใช้พัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ได้ผลผลิตน้อย และในที่สุดก็ต้องไปกู้ยืมมาจากนายทุนทำให้หนี้สินมากขึ้น

สาเหตุของปัญหาทั้ง 3 ประการนี้เกิดจากการขาดความรู้ในเรื่องโลก อาชีพ และทักษะที่ถูกต้อง กว้างไกล จึงขาดวิจรรณญาณ การตัดสินใจที่ถูกต้องทั้งด้านการผลิต การซื้อขาย และการบริโภคทั้งที่ บุญชู โรจนเสถียร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 6) ได้สรุปสาเหตุของความยากจนไว้ว่าเกิดจากการขาดโอกาสที่จะได้เรียนรู้การขาดความเข้าใจในโลกและอาชีพ การคิด การสนใจ ความใฝ่ฝัน ความกระตือรือร้น และความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ ซึ่งสรุปแล้วคือขาดความสามารถทางเศรษฐกิจที่เหมาะสม

ความสามารถทางเศรษฐกิจเหล่านั้นอาจจำแนกได้ดังนี้คือ

1. ความรู้ความสามารถในการจัดการผลิต ประชาชนยังขาดความรู้ในเรื่องปัจจัยการผลิต เช่นที่ดิน พุ่ แรงงานและเทคโนโลยี รวมทั้งการแสวงหาปัจจัยการผลิต มาดำเนินการผลิตให้เกิดผลตอบแทนสูงสุดได้ นอกจากนี้ในเรื่องการตลาด ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงกลไกและธรรมชาติของตลาด ซึ่งเป็นตัวสำคัญที่จะกำหนดอุปสงค์ของสินค้าและบริการ ตลาดยังเป็นตัวกำหนดราคาสินค้า การขาดความรู้ในเรื่องเหล่านี้ จึงทำให้ประชาชนตกอยู่ในอิทธิพลของพ่อค้าคนกลางเสมอมา

2. ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการสร้างหนี้สิน ประชาชนไม่มีความรู้ในเรื่องการสร้างหนี้สิน จึงทำให้มีการสร้างหนี้สินขึ้นมากมายโดยไม่คำนึงถึงความคุ้ม - ไม่คุ้ม จึงยินดีที่จะสร้างหนี้สินทันทีที่มีผู้เสนอให้กู้ยืม ทำให้เกิดภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว

3. มีทัศนคติและค่านิยมในการใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากไม่มีความสำนึกและเหตุผลในทางเศรษฐกิจที่ถูกต้อง จึงทำให้การตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการ ตลอดจนทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยปราศจากเหตุผลที่ถูกต้อง การใช้จ่ายจึงมีลักษณะที่ฟุ่มเฟือย ไม่ประหยัด ถูกชักจูงได้ง่าย ตกเป็นเครื่องมือของนักโฆษณาและนักการค้าต่าง ๆ

จากการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาดังที่กล่าวมาแล้วเราจึงสรุปได้ว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชนให้สูงขึ้น เพื่อที่จะได้มีความรู้ความสามารถในการที่จะแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการนั้นเราจะทำได้ การให้ความรู้ความสามารถได้ถูกต้องกับปัญหาและสามารถนำไปใช้ได้จริง

ในเรื่องนี้ เฟิร์ช (Dieghton. 1971 : 197 - 191 citing Fersh) ได้เสนอว่าเรื่องราวที่ควรจะให้เรียนรู้คือ

1. จุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจของตน โดยให้รู้ว่าจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของตนคืออะไร สามารถแสวงหาวิธีการและขั้นตอนที่จะไปสู่จุดหมายได้

2. จุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของสังคม

3. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ เรื่องราวความจำกัดและความขาดแคลนของทรัพยากรธรรมชาติ ไม่สามารถตอบสนองแก่ทุกคนได้ เราจะต้องจัดการผลิต จำหน่ายจ่ายแจกและบริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสนองความต้องการของทุกคนได้

4. หลักเศรษฐกิจที่สำคัญที่จะช่วยเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการตัดสินใจ

5. ปัญหาต่าง ๆ และสถาบันทางเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป เราสามารถจะกล่าวได้ว่า การยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของประชาชนเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนเพื่อจะแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของประชาชนและเร่งให้เกิดการพัฒนาประเทศไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้ได้โดยเร็ว

การพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

ความหมายของการ เรียนรู้

การเรียนรู้หมายถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างมีระบบของพฤติกรรม ภายหลังจากได้รับประสบการณ์ (Bigge. 1982 : 1 - 5)

เปอร์กินส์ (Perkins. 1924 : 453 - 455) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบที่บุคคลจะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม สามารถเกิดขึ้นในหลายสถานการณ์ และหลายรูปแบบ ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ลักษณะนิสัย ความประพฤติต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ซึ่งทำได้โดยการสร้างความสนใจ สร้างทัศนคติ และค่านิยม รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการที่จะวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหา การประยุกต์ความรู้ การคิด การให้เหตุผล ตลอดจนความรู้สึกและอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลไปยังบุคลิกภาพในที่สุด

จากความหมายดังกล่าวเราอาจวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ว่าต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้คือ

1. ต้องมีสิ่งเร้า ซึ่งได้แก่ งาน กิจกรรม หรือสถานการณ์ที่เป็นตัวกระตุ้นให้คนได้กระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง สิ่งเร้านี้จัดได้ว่าเป็นสิ่งป้อน (input) ของระบบการเรียนรู้

2. เกิดประสบการณ์ ภายหลังจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้นคนให้ทำกิจกรรมนั้น แล้วเกิดประสบการณ์ว่าสิ่งที่พบและได้กระทำเป็นเช่นไร มีความคิดและเหตุผล และความรู้สึกเช่นใด เช่น เราไปจับถ่านไฟ รู้สึกว่าร้อน ถ่านไฟนั้นจัดว่าเป็นสิ่งเร้าและการที่เราไปจับแล้วรู้สึกร้อน ความรู้สึกร้อนนั้นคือประสบการณ์ที่เราได้รับ

3. เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคลได้เปลี่ยนความรู้ สึกนึกคิด เหตุผล ทัศนคติ ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติไปภายหลังจากการได้รับประสบการณ์ นั้น ตัวอย่างเช่น เด็กเล็ก ๆ เมื่อเห็นเปลวไฟที่เกิดจากการจุดเทียนไขก็อยากจะจับ จึงเอามือเข้าไปจับรูสีก รอนดึงมือออก ภายหลังเมื่อเห็นเปลวไฟก็จะไม่เข้าไปใกล้อีก จะเห็นว่าพฤติกรรมได้เปลี่ยนแปลงไปภายหลังจากได้รับประสบการณ์ว่า การนำมือไป จับแล้วรูสีก รอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป ไม่เข้าไปจับเปลวไฟนั้นอีก

สรุปแล้วการเรียนรู้ก็คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลภายหลังจาก ได้รับประสบการณ์จากสิ่งเร้านั้นเอง

ธรรมชาติของการเรียนรู้

การเรียนรู้มีลักษณะที่สำคัญประกอบไปด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ กล่าวคือต้องมีสิ่งป้อน

(input) กระบวนการ (process) และผล (product) ซึ่งในที่นี้สิ่ง ป้อนคือ สิ่งที่เป็นตัวเร้าให้ทำกิจกรรมขึ้น เช่น ข้อสอบ ก็จัดได้ว่าเป็นสิ่งเร้าอันหนึ่ง ที่จะให้ผู้เข้าสอบได้ทำกิจกรรมขึ้นมา สำหรับกระบวนการ คือ ประสบการณ์ที่ได้รับ ภายหลังจากได้ทำกิจกรรมขึ้น ลักษณะของประสบการณ์ที่พบนั้นจะเป็นทั้งความรู้ ความคิด ความรู้สึกและอารมณ์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไป การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นผลของการเรียนรู้ ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ ความคิด ทัศนคติ อารมณ์ และการประพฤติปฏิบัติ เป็นต้น การเรียนรู้ใดจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวนี้อยู่

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ ทุกเพศ ทุกวัย ตั้งแต่สัตว์ชั้นต่ำ จนถึงสัตว์ชั้นสูง

3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มากน้อยเป็นไปตามความแตกต่างของบุคคล ซึ่งความแตกต่างของบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้จากระดับความสามารถทางสติปัญญา ประสบการณ์แต่ก่อน และความพร้อม เป็นต้น

4. การเรียนรู้ของบุคคลจะมีความหมายมากขึ้น ถ้าประสบการณ์ที่ได้รับนั้น ตรงกับความต้องการของบุคคล

5. การเรียนรู้ในสิ่งใด ๆ จะต้องอาศัยเวลา

การเรียนรู้กับระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ความรู้ และทักษะทางเศรษฐกิจ ความสนใจในทางเศรษฐกิจ ทักษะในทางเศรษฐกิจ และการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจ สามารถจะพัฒนาได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยจัดกิจกรรมหรือสิ่งเร้าให้เหมาะสม ดังที่ เพอร์คินส์ ได้กล่าวไว้ว่า การจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต้องการนั้นสามารถทำได้โดยการสร้าง ความสนใจ สร้างทัศนคติ และค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะวิเคราะห์ปัญหา การแก้ไข้ปัญหา การประยุกต์ความรู้ การคิด และการให้เหตุผล ตลอดจนความรู้ลึกและอารมณ์ ซึ่งจะส่งผลไปยังบุคลิกภาพในที่สุด (Perkins. 1974 : 454 - 455)

วิธีการในการยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากวิธีการในการยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นกระบวนการของการเรียนรู้ เราจึงถือได้ว่าวิธีการยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจเป็นกระบวนการในการให้การศึกษา ซึ่งอาจจำแนกได้ดังนี้คือ

1. การศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งจัดเป็นหลักสูตรให้มีการเรียนการสอนในระดับโรงเรียน นับตั้งแต่ประถมจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งในรูปแบบนี้ได้มีการจัดอยู่ในหลักสูตร ระดับโรงเรียนทุกระดับของสหรัฐอเมริกา (Cogan and Dalagaard. 1971 : 513 - 518)

2. การศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มคนที่ได้ออกจากระบบโรงเรียน ซึ่งอาจจัดเป็นกลุ่มสนใจ การฝึกอบรมระยะสั้น เป็นต้น

3. การฝึกอบรม เป็นการ จัดเป็นหลักสูตรพิเศษมีจุดมุ่งหมายเฉพาะมีระยะเวลาสั้นให้กับกลุ่มคนบางกลุ่มโดยเฉพาะ

4. สื่อสารมวลชน ซึ่งได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และนิตยสารที่หาขึ้นเพื่อจำหน่ายแจกแก่ประชาชนโดยทั่วไป อาจจัดหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระในการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจนี้ได้

การฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง การเรียนการสอน และการเรียนรู้เพื่อให้ทำงานเฉพาะอย่างได้อย่างดี (กมล สุกประเสริฐ และอิงเคช มุ่งเกษม 2526 : 2 อ้างอิงมาจากยูจีน แสตนเลย์) พรอกเตอร์ และทอร์ตัน (John H. Proctor and William M. Thornton. 1977 : 19) ได้ให้ความหมายการฝึกอบรมไว้ว่า การฝึกอบรมหมายถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ขึ้น

การฝึกอบรมจึงจัดได้ว่าเป็นการจัดการศึกษารูปแบบหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจนเฉพาะเจาะจงให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ตรงกับงานที่ตนจะออกไปทำ

เนื่องจากการฝึกอบรม เป็นการจัดการศึกษาอย่างหนึ่ง จึงต้องมีองค์ประกอบครบตามองค์ประกอบของหลักสูตรคือ (วิชัย วงศ์ใหญ่ 2526 : 17 อ้างอิงมาจาก Hilda Taba)

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
2. เนื้อหาสาระที่จะนำมาใช้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
3. ประสิทธิภาพการเรียนรู้
4. บุทธวิธีการสอน

ซึ่งองค์ประกอบของหลักสูตร เหล่านี้จะได้มาจากการกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดีสามารถที่จะกำหนดวัตถุประสงค์ที่ตรงกับสภาพความต้องการ

ของงานหรือปัญหาที่จะพัฒนา มีเนื้อหาสาระ ประสบการณ์เรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนรู้ และวิธีการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้น สามารถทำให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมได้อย่างดี ในระยะเวลาอันสั้น

ชนิดของการฝึกอบรม

การฝึกอบรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. การฝึกอบรมระหว่างการทำงาน คือ การฝึกอบรมได้มีขึ้นในระหว่างที่บุคคลนั้นทำงานอยู่ ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1.1 การฝึกตัวต่อตัว (Coaching) ให้ผู้รับการฝึกอบรมทำงานไปภายใต้การดูแลและช่วยเหลือจากผู้มีประสบการณ์

1.2 การเป็นผู้ช่วย (Understudy by "Assitant to") ในกรณีนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับมอบหมายหน้าที่จากผู้มีประสบการณ์กว่าให้ทำ

1.3 การหมุนเวียนในงาน (Job Rotation) กล่าวคือให้คนงานแต่ละคนสลับเปลี่ยนหมุนเวียนในการทำงานต่าง ๆ

1.4 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Management Apprenticeship) วิธีการนี้จะใช้กับผู้บริหารหลายคนที่มีประสบการณ์ต่างกันนำมาประชุมปรึกษากันแล้วมอบหมายความรับผิดชอบให้ในบางเรื่องแล้วนำมาประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในที่สุดผู้บริหารคนอื่น ๆ จะได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่ตนยังขาดอยู่ได้

2. การฝึกอบรมนอกการทำงาน (Off-the-Job Training) สามารถแบ่งออกได้เป็นการฝึกอบรมรายบุคคล และการฝึกอบรมเป็นกลุ่ม

2.1 การฝึกอบรมแบบเป็นรายบุคคล ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 โปรแกรมการอ่าน (Planned Reading Program) คือ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้อ่านสิ่งพิมพ์ที่ได้เตรียมมาให้ด้วยตนเอง

2.1.2 บทเรียนสำเร็จรูป (Programed Instruction)
เป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่ได้เตรียมมาให้ให้ผู้เรียนศึกษาและตรวจคำตอบด้วยตนเอง

2.1.3 การฝึกอบรมในสนาม (Training in Field)
เป็นการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันด้วยตนเอง

2.2 การฝึกอบรมเป็นกลุ่ม ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 การบรรยาย เป็นวิธีการที่ผู้ให้การฝึกอบรมบรรยายความรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ฟัง

2.2.2 การประชุมกลุ่ม เป็นการนำผู้เข้ารับการฝึกอบรมมาประชุมปรึกษาหารือ และเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งมีหลายรูปแบบดังจะจำแนกได้ดังต่อไปนี้คือ

ก. การอภิปราย (Group Discussion)
เป็นการประชุมกลุ่มคนตั้งแต่ 5 ถึง 20 คน โต้เถียงกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่สนใจร่วมกันโดยมีประธานทำหน้าที่ควบคุมการอภิปราย

ข. การประชุมปรึกษาหารือ (Conference)
โดยใช้คน 5 ถึง 20 คน มาประชุมปรึกษาหารือกัน เพื่อตรวจสอบความจริง หรือหาข้อสรุป

ค. การประชุมสัมมนา (Seminar) ใช้คน 5 - 30 คน ไปศึกษาหัวข้อต่าง ๆ โดยการนำของผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น

ง. การประชุมวิชาการ (Symposium)
เป็นการประชุมของกลุ่มคนประมาณ 30 คน มาอภิปรายในปัญหาหรือหัวข้อที่สนใจ แต่จะมีคน 3 - 6 คน ในกลุ่มได้ถูกกำหนดให้เขียนงานหรือรายงานมาพูดสั้น ๆ ในที่ประชุมและเรื่องราวที่พูดนั้นเป็นเพียงให้ข้อมูลแก่ผู้ฟังเท่านั้น

จ. การประชุมกลุ่มย่อย (Syndicate)
เป็นการประชุมกลุ่มคน ประมาณ 30 คน เพื่อศึกษาปัญหาใดปัญหาหนึ่งในแนวลึก โดยแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นกลุ่มละ 4 - 5 คน และนำมาเสนอร่วมกัน

ณ. การอภิปราย (Panel) เป็นการอภิปราย
ของคน 3 - 6 คน ให้ผู้อื่นฟัง ในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง

ข. การประชุมกลุ่มย่อยแล้วรายงานผล (Buzz
Session) เป็นการประชุมกลุ่มนั้นเองแต่ละบุคคลให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม 3 -
4 คน นั่งประชุมร่วมกัน ในปัญหาที่กำลังอภิปราย แล้วรายงานผลแก่ที่ประชุมใหญ่

ค. การระดมสมอง (Brainstroming)
เป็นการช่วยผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เสนอความคิดในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ที่กำลังศึกษา วิธีการนี้จะกำหนดเวลาไว้ ประมาณ 5 - 15 นาที และทำในกลุ่มเล็ก ๆ

2.3 การฝึกอบรมโดยวิธีการซิมูเลชัน (Simulation)

เป็นการฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดความรู้สึกขึ้นที่ลงน้อย โดยไม่ตระหนัก
นัก มีวิธีการดังนี้คือ

1. กรณีศึกษา (Case Method) ให้ตัวอย่างเพียงพอที่
ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะเห็นปัญหา และเข้าใจในปัญหา ผู้เรียนจะวิเคราะห์และเรียนรู้
วิธีการแก้ปัญหามาจากกรณีตัวอย่างที่ให้มา

2. การเสนอหลักฐาน (Incident Process)
วิธีการนี้คล้ายกับกรณีศึกษา แต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้รับข้อมูล และหลักฐานอย่าง
เพียงพอจนสามารถตัดสินใจได้

3. In-Basket วิธีการนี้จะมีกล่องมาหนึ่งใบที่ใส่ปัญหา
ของงานไว้ในซองจดหมายแล้วให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม ไปดึงซองจดหมายมาแล้วอ่าน
ศึกษาและตัดสินใจแก้ปัญหานั้น ๆ

4. การแสดงบทบาทสมมติ โดยให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้
แสดงบทบาทต่าง ๆ ของบุคคลในการทำงาน

5. เกมส์ ใช้เกมส์เป็นสื่อของการฝึกอบรมโดยกำหนดผู้เล่น
กฎเกณฑ์ หรือกติกา และวัตถุประสงค์ของการเล่นให้ชัดเจน

2.4 การฝึกอบรมในห้องปฏิบัติการ (Laboratory Training)

หรือเราเรียกว่า sensitivity training เป็นการฝึกอบรมที่มีจุดประสงค์แรกคือ ช่วยให้คนได้มีความรู้ในเรื่องการติดต่อกับบุคคลและจุดประสงค์อีกประการหนึ่งคือช่วยเหลือให้บุคคลติดต่อกับผู้อื่นได้ดีขึ้น เทคนิคนี้ได้แก่ T group เป็นต้น

หลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นหัวใจของกระบวนการฝึกอบรมทั้งหมดเพราะหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดี ย่อมสามารถที่จะพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รอตเวล (William J. Rothwell. 1984 : 39 - 51) ได้แบ่ง

ชนิดของหลักสูตรการฝึกอบรมไว้ดังนี้คือ

1. หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา (Subject Centered Design) หลักสูตรชนิดนี้ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชานั้น และเป็นผู้ที่จะกำหนดเนื้อหาวิชา การจัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาวิชาเอง ซึ่งทำให้มีข้อเสียตรงที่หลักสูตรชนิดนี้มีจุดมุ่งหมายไม่ชัดเจน

ทางแก้ไขที่จะทำให้หลักสูตรชนิดนี้ดีขึ้นได้ ดังนี้

1.1 สอดถามผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นว่าควรที่จะเลือกเนื้อหาวิชาใดบ้าง

1.2 จัดลำดับขั้นตอนของเนื้อหาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และความยากง่าย

1.3 กำหนดหลักสูตรขึ้นมา

2. หลักสูตรที่เน้นประสบการณ์ (Experience Centered Design)

หลักสูตรนี้จะเน้นที่ประสบการณ์ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการเรียนการสอน หลักสูตรจะเน้นให้ผู้เรียนได้เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ของตนเอง ตามลักษณะของความสนใจของผู้เรียน จุดอ่อนของหลักสูตรชนิดนี้ คือ บางครั้ง

ประสบการณ์ที่เลือกไม่สามารถจะตอบสนองจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมได้

3. หลักสูตรเน้นจุดประสงค์ (Objective Centered Design)

หลักสูตรชนิดนี้ได้เริ่มตั้งแต่ปี 1918 โดย Franklin Bobbitt มีข้อสมมติฐานเบื้องต้นว่า การเรียนการสอนอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎี สิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus-Response Theory) และผู้สอนเป็นผู้สร้างเสริมระดับความสามารถของผู้เรียนผู้สอนได้ถูกกำหนดว่าเป็นผู้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนั้น หลักสูตรจึงต้องมีวัตถุประสงค์ที่สามารถสังเกต และวัดได้

วัตถุประสงค์ที่ใช้ในหลักสูตรนี้มี 2 ชนิด คือ

- วัตถุประสงค์ที่ใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง และ
- วัตถุประสงค์ที่ใช้สมรรถภาพเป็นฐาน

วิธีการออกแบบหลักสูตรทั้งสองชนิดแตกต่างกันอยู่บ้างซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ

ก. หลักสูตรที่ใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem Center Curricula)

มีขั้นตอนในการพัฒนาคงต่อไปนี้

1. ระบุปัญหาในเรื่องความสามารถ
2. ระบุถึงธรรมชาติของปัญหา
3. รวบรวมหลักฐานเพื่อสนับสนุนและตรวจสอบปัญหา
4. ประเมิน ความเป็นจริงในการฝึกอบรม จากจุดยืนขององค์การ

บุคคล และของงาน

5. สังเคราะห์ความจำเป็นเหล่านั้น
6. แยกปัญหาที่ต้องฝึกอบรมออกจากปัญหาที่ไม่ใช่ปัญหาการฝึกอบรม
7. สร้างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเพื่อระบุว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ควรจะทำสิ่งใดบ้างตามหน่วยการฝึกอบรม

8. ตรวจสอบความปรารถนาขององค์การกับจุดประสงค์
9. สร้างหลักสูตร

ข. หลักสูตรที่ใช้สมรรถภาพเป็นฐาน (Competency-Based Curricula) การพัฒนาหลักสูตรนี้มีขั้นตอนดังต่อไปนี้.

1. พัฒนารูปแบบของสมรรถภาพของคนที่ทำงานในงานหนึ่งขึ้น
โดยการ

- สอบถามผู้ปฏิบัติงาน
- สอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาจากเอกสาร
- สร้างรายการสมรรถภาพ
- กำหนดลำดับขั้นตอนของสมรรถภาพ
- สร้างฐานของสมรรถภาพขึ้น

2. ระบุระดับความสำเร็จของงานที่เกิดขึ้นอยู่จริง

3. ระบุระดับความสำเร็จของงานที่พึงปรารถนา

4. แยกเอาปัญหาที่ไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมออก

5. สร้างวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

6. สร้างหลักสูตร

4. หลักสูตรที่เน้นโอกาส (Opportunity Centered Design)

หลักสูตรแบบนี้มีสมมติฐานว่า ผู้สอนเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จะกำหนดปัญหามาให้กลุ่มได้แก้ไข และผู้เรียนก็เป็นผู้ที่เต็มไปด้วยศักยภาพที่รอคอยแก้ไขออกไปให้ ฉะนั้นการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องที่เราที่จะดึงเอาความรู้ความสามารถนั้นออกมา ฉะนั้นหลักสูตรจึงเน้นที่ตัวบุคคล และปัญหา ผู้เรียนจะเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และตกอยู่ภายใต้อิทธิพลการถามตอบคำถามจากครู จุดเด่นของหลักสูตรนี้อยู่ที่การร่วมกันตัดสินใจ วิธีการออกแบบหลักสูตรชนิดนี้ทำดังนี้คือ

1. ระบุปัญหาที่นักเรียนประสบอยู่ ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละ

บุคคล

2. ยกปัญหาเหล่านั้นให้นักเรียนได้แก้ไข

3. ให้ผู้เรียนเสนอวิธีการแก้ไข

4. ในการแก้ปัญหานั้นได้รับการสนับสนุนจากการถามตอบตามวิธี

5. วัดความสำเร็จของความพยายามนี้โดยวิธีการใช้การสังเกตระยะยาว จะเห็นได้ว่าหลักสูตรทั้ง 4 ชนิดนี้ หลักสูตรที่ยึดเอาจุดประสงค์เป็นหลัก สามารถที่จะพัฒนาผู้เรียนได้ตามเป้าประสงค์ของการทำงานมากที่สุด ฉะนั้นในการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมเพื่อยกระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนจึงได้ยึดถือแนวการออกแบบ หลักสูตรโดยวิธียึดจุดประสงค์เป็นรูปแบบของการพัฒนา แต่อย่างไรก็ดีขั้นตอนในการออกแบบเนื้อหากิจกรรมของวิธียึดจุดประสงค์นั้นไม่ได้เสนอไว้ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์อื่น ๆ ในการพัฒนา เนื้อหา และกิจกรรมต่อไป

ชุดการฝึกอบรม

เป็นรูปแบบหนึ่งของหลักสูตรการฝึกอบรมแบบยึดวัตถุประสงค์ที่รวบรวมเอา วัตถุประสงค์การฝึกอบรม เนื้อหา กิจกรรม วิธีการสอน สื่อการสอน และการประเมิน การฝึกอบรมเข้าไว้ทั้งหมด ลักษณะของชุดการฝึกอบรม เป็นหน่วยที่บรรจุสิ่งที่จะต้อง ใช้ไว้ทั้งหมด (Self contained unit) (Udai Pareek and T.Venkateswara Rao. 1980 : 92)

ชุดการฝึกอบรมจึงเป็นหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างหนึ่งนั่นเอง ซึ่งสามารถ จำแนกได้เป็นชุดฝึกอบรมที่ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (Self learning Module) และชุดการฝึกอบรมที่ต้องสอนและทำกิจกรรม (Teaching Module)

สำหรับชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เยาวชนนอกโรงเรียนนี้ เป็นชุดฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ให้การ ฝึกอบรมและผู้เข้ารับการฝึกอบรม จึงเป็นชุดการเรียนรู้ที่ต้องสอนและทำกิจกรรม

ส่วนประกอบของชุดการฝึกอบรม

ชุดการฝึกอบรมจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. วัตถุประสงค์การฝึกอบรม ที่ระบุว่าชุดการฝึกอบรมนี้มีวัตถุประสงค์เช่นใด หรือเมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ทราบจะสามารถแสดงพฤติกรรม

เช่นใด พฤติกรรมที่แสดงนี้เป็นผลจากการเรียนรู้ ฉะนั้นการระบุวัตถุประสงค์ที่ระบุในขั้นนี้จึงเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อที่จะสามารถวัดได้ สังเกตได้

2. เนื้อหาสาระของการฝึกอบรม เป็นเรื่องราวหรือกิจกรรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

3. วิธีการฝึกอบรม หมายถึง วิธีการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งวิธีการนี้อาจกำหนดได้หลายวิธีดังนี้คือ

3.1 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หมายถึง ในการฝึกอบรมนั้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยใช้สิ่งหลายประเภทประกอบกัน

3.2 การบรรยาย เป็นการฝึกอบรมที่ให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมฟังคำบรรยายจากวิทยากร ตลอดการฝึกอบรม

3.3 ใช้ทั้งสองอย่างประกอบกัน กล่าวคือ ในการฝึกอบรมนั้นมีบางส่วนที่จะให้วิทยากรบรรยาย และในบางส่วนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ศึกษาได้ด้วยตนเอง

4. สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม หมายถึง อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนที่จะใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งอาจประกอบด้วย คู่มือการฝึกอบรม แบบฝึกหัด เอกสารหรือหนังสือประกอบการฝึกอบรม และอุปกรณ์ เป็นต้น

5. การประเมินผลการฝึกอบรม หมายถึง การที่จะวัดว่า ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมนี้ได้สัมฤทธิ์ผลในการฝึกอบรมมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือ

การพัฒนาชุดการฝึกอบรม

ในการพัฒนาชุดการฝึกอบรมนั้น มีกระบวนการ เช่น เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันในรายละเอียดบางประการ ถึงอย่างไรก็ตามเราสามารถยึดถือเป็นแบบแผนได้

ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีหลายวิธีการดังจะกล่าวต่อไปนี้

1. แนวการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของทาบา (Hilda Taba)

มี 11 ขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ (วิชัย วงศ์ใหญ่ 2526 : 17)

1.1 ส่วนประกอบของหลักสูตร ทาบาคได้เสนอไว้ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งจำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
2. เนื้อหาสาระที่นำมาใช้ตอบสนองต่อการบรรลุเป้าหมาย
3. ประสิทธิภาพที่จำเป็นและเป็นที่ต้องการในอันที่จะเสริม

สร้างกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย

4. เราจะใช้ทฤษฎีการสอนอย่างไรจึงจะเหมาะสมต่อเนื้อหา

และบุคคล

1.2 ศึกษาข้อมูลเพื่อนำมาเป็นเครื่องกำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งข้อมูลที่ใช้ได้แก่ ค่านิยม สมรรถภาพ คุณลักษณะของผู้เรียน กระบวนการเรียนรู้ และธรรมชาติของความรู้ที่เราจะนำมาใช้พัฒนาหลักสูตร

1.3 วัตถุประสงค์ มีวัตถุประสงค์อยู่ 4 ประการ

1. วัตถุประสงค์เกี่ยวกับความรู้ ที่จะนำไปสู่การพัฒนาและเสริมสร้างวัตถุประสงค์อีก 3 ระดับ
2. วัตถุประสงค์เกี่ยวกับการคิด ซึ่งหมายถึง ขบวนการของสิ่งกับสิ่งที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การจัดรวมพินิจเพื่อนำไปสู่หลักการ การวิเคราะห์แก้ปัญหา และการคาดคะเน เป็นต้น
3. วัตถุประสงค์เกี่ยวกับทัศนคติ
4. วัตถุประสงค์เกี่ยวกับทักษะ

ตามแนวความคิดของทาบา วัตถุประสงค์ข้อ 1 จะนำไปสู่วัตถุประสงค์ข้ออื่น ๆ อีก 3 ระดับได้

1.4 เกณฑ์ในการกำหนดวัตถุประสงค์ ทาบาคได้เสนอแนะว่าให้ตามคำถามเหล่านี้เพื่อประกอบการพิจารณา

1. สิ่งเหล่านั้นสำคัญต่อวัฒนธรรมหรือไม่
2. สิ่งเหล่านั้นสัมพันธ์ต่อเนื่องกันกับเนื้อหาสาระและการเรียนรู้หรือไม่
3. วัตถุประสงค์แสดงความแจ่มชัดในการเลือก และจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้หรือไม่
4. วัตถุประสงค์ได้แสดงระดับพฤติกรรมต่าง ๆ มาชัดเจนหรือยัง
5. วัตถุประสงค์ได้ครอบคลุมสิ่งที่เกิดขึ้นมาในการปฏิบัติเพียงใด
6. วัตถุประสงค์แต่ละข้อได้แสดงเอกลักษณ์ของมันเพียงใดซ้ำซ้อนกันหรือไม่

1.5 การเลือกเนื้อหาสาระและการรวบรวมพินิจ ในการเลือกเนื้อหาสาระเราจะพิจารณาว่า ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ เรียงลำดับก่อนหลังถูกต้องตามธรรมชาติของเนื้อหาวิชาเพียงใด

เนื้อหาสาระประกอบด้วย

1. สังกัปพื้นฐาน (Basic Concept) ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร
2. แนวคิดที่สำคัญ (Main Idea) ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการแสดงธรรมชาติวิชาและการรวมพินิจความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ
3. เนื้อหาสาระที่มีลักษณะเฉพาะ (Specific content) ได้แก่ ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง การแสดงรายละเอียดและหัวข้อเฉพาะ

1.6 เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกเนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระที่จะนำมาให้เรียนรู้นั้นควรจะสำคัญและจำเป็นต่อผู้เรียน ซึ่งทามา ได้เสนอแนวคิดในการเลือกเนื้อหาสาระดังนี้คือ

1. ความรู้ที่ไ้คัดเลือกมานั้นไ้แสดงถึงความแตกต่างและมีลักษณะเฉพาะของมันเองหรือไม่
2. เนื้อหาสาระสมดุลในธรรมชาติวิชาหรือไม่ ทั้งในค่านิยมกว้างและความลึก
3. เนื้อหาสาระไ้สนองความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนเพียงใด
4. เนื้อหาสาระนี้มีดังกั แนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนเพียงใด
5. เนื้อหาสาระมีเหตุผลที่สัมพันธ์กับแนวคิดใหญ่ และดังกัพื้นฐานเพียงใด
6. เนื้อหาสาระสามารถจะหลอมรวมกับธรรมชาติความรู้อื่นเพียงใด
7. เนื้อหาสาระไ้แสดงถึงแนวหรือวิธีการที่จะแสวงหาความรู้ให้กับผู้เรียนไ้ได้อย่างไร

1.7 ปัญหาเกี่ยวกับการจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ การเลือกเนื้อหาจะต้องนำข้อมูลมาประกอบอีก 4 ประการ คือ

1. เนื้อหาสาระมีส่วนไปก่อกวางธรรมชาติการเรียนรู้ตามหลักจิตวิทยาหรือไม่
2. พยายามไ้ศึกษาไ้กว้างมากกว่าลึก
3. พยายามส่งเสริมความรู้ที่สามารหลอมรวมกับวิชาอื่นไ้
4. พยายามเลือกเนื้อหาที่สมดุลที่มีทั้งกว้างและลึก

1.8 การเลือกและจัดประสบการณ์เรียนรู้ ทาบายมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. ต้องฝึกปฏิบัติอย่างกว้างขวาง คำนึงถึงวิธีการมากกว่าผลผลิต
2. ประสบการณ์เรียนรู้จะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

3. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งหลายควรจะ
ตอบสนองด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ

4. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ควรจะต้องตอบสนอง
จุดประสงค์หลาย ๆ ข้อ

5. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรคำนึงถึงลำดับก่อน
หลัง เพื่อให้ไม่ให้ผู้เรียนสับสน

6. การจัดประสบการณ์ควรจะทำนายผู้เรียน

7. การจัดประสบการณ์ควรเปิดให้ผู้เรียนได้แสดงออกได้
อย่างเสรี ส่งเสริมการคิดเองทำเอง

8. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยา
ในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลและความสนใจ เป็นต้น

1.9 ลำดับขั้นของการพัฒนาหลักสูตร หามาได้เสนอไว้ถึงขั้นตอน
ในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อทบทวนกระบวนการทั้งหมดคือ

1. การศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียน สังคมและ
วัฒนธรรม

2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย

3. การเลือกเนื้อหาสาระ

4. การจัดรวบรวมพินิจเนื้อหาสาระ

5. การเลือกประสบการณ์เรียน

6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

7. การประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่า กิจกรรม และ
ประสบการณ์ที่จัดขึ้น ได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

1.10 ยุทธวิธีการสอน ยุทธวิธีการสอน และประสบการณ์การเรียนรู้
เป็นตัวกำหนดสถานการณ์ เงื่อนไขของการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการสอนทุกครั้งวัตถุประสงค์
การสอนจะแสดงถึงผลผลิตและรูปแบบการสอนจะแสดงถึงขั้นตอนในการเรียนรู้

เกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกพฤติกรรมการเรียนการสอนคือ

1. การวินิจฉัยระดับความรู้ความสามารถของเด็ก ว่ามีระดับความสามารถอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการสอน
2. การพัฒนาการเรียนรู้ควรเป็นลำดับขั้นตอน
3. มุ่งเน้นเกี่ยวกับความคาดหวังในด้านความรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร และเพื่ออะไร
4. การใช้คำถามให้เกิดการขบขั้ให้เกิดการคิด
5. การมีแผนภูมิเกี่ยวกับลำดับขั้นของความรู้
6. จุดประสงค์หนึ่งควรมีวิธีการสอนหลาย ๆ แบบ
7. ให้ความสนใจและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับช่องว่างของความรู้กับเนื้อหาสาระที่จะมาสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของเด็ก
8. สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้หน้าเรียน น่าศึกษา

1.11 การประเมินผล ต้องมีการประเมินผลที่สัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายครอบคลุมทุกเนื้อหาความรู้ และต่อเนื่องตลอดเวลา โดยใช้แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

2. ขั้นตอนการพัฒนาชุดการฝึกอบรม

ขั้นตอนสำคัญที่ใช้ในการพัฒนาชุดการฝึกอบรมมีดังต่อไปนี้คือ

1. ระบุปัญหาในเรื่องระดับความสามารถหรือองค์การ
2. กำหนดกลวิธีในการฝึกอบรม (Design Training Strategy)
3. ระบุความจำเป็นในการฝึกอบรม (Identify Training Needs)
4. พัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม (Developing Curriculum)
5. การเลือกสื่อในการฝึกอบรม (Selecting Training Material)
6. การฝึกอบรม (Organize Training)

7. การประเมินผลการฝึกอบรม

(Pareek and Rao. 1980 : 1)

1. การระบุปัญหาเรื่องความสามารถหรือองค์การ

เป็นปัญหาขององค์การหรือบุคคลที่ได้วิเคราะห์แล้วว่าจำเป็นต้องแก้ไขได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ อาจได้มาจากประชุมของคณะกรรมการบริหารขององค์การหรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. การกำหนดกลวิธีในการฝึกอบรม

เมื่อตกลงว่าจะแก้ปัญหาโดยการฝึกอบรม ซึ่งเป็นการเน้นที่บุคคลแล้ว ผู้พัฒนาชุดการฝึกอบรมจะต้องกำหนดว่าในการฝึกอบรมจะใช้วิธีการอบรมชนิดใด เช่น เป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม แล้วจะต้องกำหนดว่า จะใช้เทคนิคใด เช่น การฝึกหัดบุคคลต่อบุคคลหรือใช้วิธีการอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น

3. การระบุความจำเป็นของการฝึกอบรม

เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาชุดการฝึกอบรม เพราะจะทำให้ได้ชุดการฝึกอบรมที่มีวัตถุประสงค์ตรงกับปัญหาที่จะแก้หรือไม่ ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) หมายถึง ทักษะ ความรู้ และทัศนคติของบุคคลที่มีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา (Proctor and Thornton. 1977 : 28)

ระบุความจำเป็นนี้อาจทำได้หลายวิธี เช่น การวิเคราะห์งาน การสัมภาษณ์ เป็นต้น The Research Committee of American Society of Training Director (Proctor and Thornton. 1977 : 34)

ได้รวบรวมไว้ 11 วิธี ดังนี้คือ

1. การสังเกต (Observations)
2. ความต้องการจากฝ่ายจัดการ (Management request)
3. การสัมภาษณ์
4. การประชุมปรึกษา (Group Conferences)
5. การวิเคราะห์งาน
6. การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม
7. การทดสอบ (Test or examinations)
8. การประเมินความสำเร็จของงาน (Merit or performance rating)
9. การบันทึกของฝ่ายบุคลากร (Personnel record)
10. รายงานทางธุรกิจและการผลิต (Business and production reports)
11. การวางแผนระยะยาวขององค์การ (Long-range Organization Planning)

4. การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม

เป็นขั้นตอนในการแปลงเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการฝึกอบรมให้เป็นประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่บุคคล ซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องเลือกที่จะพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเป็น เช่น หลักสูตรที่เน้นเนื้อหาวิชา หรือหลักสูตรที่เน้นจุดประสงค์

สำหรับหลักสูตรที่เน้นจุดประสงค์นั้น อาจจัดเป็น ชุดการฝึกอบรม (Modular approach) ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ระบุความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. รวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบความจำเป็นของการฝึกอบรม
3. วางแผนการพัฒนาชุดการฝึกอบรม

4. ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
5. เลือกเนื้อหาประสบการณ์การเรียนรู้
6. คัดลึนใจเลือกแบบฟอร์มที่จะใช้
7. เขียนชุดการฝึกอบรม
8. ตรวจสอบชุดการฝึกอบรมใหม่
9. เลือกตัวอย่าง อย่างน้อย 3 คน ในประชากรมาทดลอง

ใช้ชุดฝึกอบรมและปรับปรุงชุดการฝึกอบรม

10. เริ่มทดลองใช้ชุดการฝึกอบรมในจำนวนคนเพื่อปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้ดีขึ้น

11. พิมพ์ชุดการฝึกอบรม

(Pareek and Rao. 1980 : 103)

ซึ่งกล่าวโดยสรุปแล้วในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรนี้จะเป็นขั้นตอนในการตั้งจุดประสงค์ และรวบรวมเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้จริง

ฉะนั้น ขั้นตอนสำคัญในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม

4.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ ของหลักสูตร วัตถุประสงค์ที่ใช้จะต้องเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งสามารถชี้ให้เห็นการเลือกเนื้อหา และกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้วัตถุประสงค์นั้นต้องอยู่ครอบคลุม และอยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นในการฝึกอบรมที่เราสำรวจมาได้

4.2 การคัดเลือกเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดประสงค์ จำเป็นต้องเลือกเนื้อหาที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และผู้เรียน ซึ่งเกณฑ์ในการเลือกเนื้อหามีดังนี้ (กาญจนา คุณารักษ์ 2527 : 62 - 63) ดังนี้คือ

1. เนื้อหาวิชานั้นมีความสำคัญต่อความรู้สาขาวิชานั้นหรือไม่
2. เนื้อหาวิชานั้นช่วยให้ชีวิตอยู่รอดหรือไม่
3. เนื้อหาวิชานั้นเป็นประโยชน์หรือไม่

4. เนื้อหาวิชานั้นเป็นที่สนใจของผู้เรียนหรือไม่
5. เนื้อหาวิชานั้นช่วยให้เกิดความงอกงามและ

พัฒนาการของสังคมหรือไม่

4.3 การเลือกกิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์การเรียนรู้

ซึ่งต้องจัดให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ และเนื้อหาวิชา วีระบุุทธ วิเชียรโชติ และ นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ 2526 : 59 - 64) ได้เสนอเกณฑ์ในการเลือกประสบการณ์ไว้ดังนี้คือ ประสบการณ์ที่เลือกต้องเป็นประสบการณ์ที่

1. ต้องสนองจุดมุ่งหมายข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อ
2. จัดลำดับขั้นการเรียนรู้จากเฉพาะไปสู่ทั่วไป จาก

รูปธรรมไปสู่นามธรรม

3. ส่งเสริมการเรียนรู้ได้หลายวิธี
4. ส่งเสริมการรับรู้ และความคิดตลอดจนการแสดง

ออกสลับกันไป

5. ค่อยเพิ่มพูนความรู้ขึ้นเรื่อย ๆ
6. มีการสืบเนื่องเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์

เดิมกับประสบการณ์ใหม่ในลักษณะเกื้อกูลกันและกัน ให้เหมาะสมกับโครงสร้างการเรียนรู้ของผู้เรียน

5. การเลือกสื่อที่ใช้ในการฝึกอบรม สื่อที่จะใช้ในการฝึกอบรมมีหลายชนิด ได้แก่

- แผนภาพ
- แผนภูมิ
- ภาพยนตร์
- สไลด์ และฟิล์มสตริป
- เอกสารประกอบบทเรียน
- แบบเรียน
- คู่มือ เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ดี เราอาจสรุปได้เป็น 2 ชนิดคือ (อนุตา นพคุณ
2527 : 183 - 184)

1. คำร่าและคู่มือครู

คำร่าและคู่มือครู เป็นที่รวบรวมเรื่องราวและกิจกรรม
ต่าง ๆ ไว้เป็นลำดับครบทุกขั้นตอนของการฝึกอบรม ซึ่งมีข้อดีตรงที่สะดวกต่อการนำ
ไปใช้ แต่มีข้อเสียตรงที่ครูผู้สอนจะยึดถือเป็นคัมภีร์ แบบอย่างไม่มีความยืดหยุ่นได้

2. โสตทัศนูปกรณ์

โสตทัศนูปกรณ์ประกอบด้วยอุปกรณ์ต่าง ๆ หลายชนิด ที่
สามารถให้ประสบการณ์แก่ผู้เรียนได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมนับตั้งแต่ประสบการณ์ตรง
ที่เป็นรูปธรรม เช่น การลงมือทำแบบฝึกหัด การเข้าไปสังเกต หรือคู่มือ จนกระทั่ง
เป็นนามธรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งตีพิมพ์ โปรแกรมการเรียน คำร่าแผนการ
เรียน เป็นต้น การใช้สื่ออุปกรณ์เหล่านี้ ไม่มีสื่อชนิดใดดีกว่าอีกชนิดหนึ่ง แต่ผู้สอนจะ
ต้องเลือกใช้ และวางแผนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนของตน

โนเวลส์ (Malcolm S Knowles. 1980 :240)

ใน อนุตา นพคุณ 2527 : 186 - 187) ได้สรุปเทคนิควิธีและการใช้โสตทัศนูปกรณ์
ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นดังนี้

ประเภทของพฤติกรรมที่ต้องการ (Type of Behavioral Outcome)	เทคนิคเหมาะสมที่สุด (Most Appropriate Techniques)
1. <u>ความรู้</u> (Knowledge) การสรุปทั่วไปเกี่ยวกับประสบการณ์ และการย่อยข้อมูลในตัวผู้เรียน (generalization about experience ; internali- zation of information)	การบรรยาย โทรทัศน์ ใ้ว่าที่ การ สนทนา การสัมภาษณ์ ซิมโปเซียม อภิปรายเป็นคณะ การสัมภาษณ์โดยกลุ่ม การอภิปรายกลุ่ม ภาพยนตร์ ภาพเลื่อน การบันทึก การอภิปรายโดยยึดคำรา เป็นหลักการอ่าน
2. <u>ความเข้าใจ</u> (Understanding) การประยุกต์ข้อมูลและการสรุปทั่วไป (application of informa- tion and generalization)	การให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม การสาธิต ภาพยนตร์ การแสดงละคร การอภิปราย โต้ตอบแบบโซคลาติส การแก้ปัญหาด้วย การอภิปรายกรณีเฉพาะ การวิพากษ์ วิจารณ์การเล่น
3. <u>ทักษะ</u> (Skill) การผนวกวิธีการใหม่ ๆ เข้ากับ การลงมือปฏิบัติ (incorpora- tion of new way of performing through proctice)	บทบาทสมมติ การละเล่น กลุ่มฝึกอบรม ที่มี ใช้การอภิปราย การฝึกหัดทักษะ การทำแบบฝึกหัด การทววิชา

ประเภทของพฤติกรรมที่ต้องการ (Type of Behavioral Outcome)	เทคนิคเหมาะสมที่สุด (Most Appropriate Techniques)
4. <u>เจตคติ</u> (Attitudes) การยอมรับเอาความรู้สึกใหม่ ๆ เข้ามาสู่ตัวเองด้วยความรู้สึกและ ประสบการณ์ที่ดีกว่าเก่า (adoption of new feeling through experience with old)	กลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ บทบาท สมมติ กรณีเฉพาะ และทำแบบฝึกหัด ที่ไม่ต้องใช้การอภิปราย
5. <u>ค่านิยม</u> (Values) การยอมรับและลำดับความรู้ความ สำคัญค่านิยมต่าง ๆ (The adoption and priority arrangement of beliefs)	โตศัพท์ การบรรยาย การเทศนา โต้วาที สนทนา ซิมโปเซียม อภิปราย กลุ่ม ภาพยนตร์ การแสดงละคร การ อภิปรายแบบควบคุม กลุ่มแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ บทบาทสมมติ
6. <u>ความสนใจ</u> (Interest) ความพอใจที่ได้เห็น ได้รับรู้ กิจกรรมใหม่ ๆ (satisfying exposure to new activities)	โทรทัศน์ การสาธิต ภาพยนตร์ ภาพเคลื่อนไหว การแสดงละคร กลุ่ม แลกเปลี่ยนประสบการณ์ นิทรรศการ ทัศนศึกษา แบบฝึกหัดที่ไม่ต้องใช้ การอภิปราย

6. การฝึกอบรม เป็นการนำชุดการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (*try-out*) เพื่อตรวจสอบว่าเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสื่อและการประเมินผลที่ใช้ประจำบทเรียนนั้น สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการหรือไม่ ฉะนั้นการนำหลักสูตรมาทดลองใช้ฝึกอบรมจึงเป็นการประเมินผลหลักสูตรอย่างหนึ่งสหลายวิธี เช่น การประชุมของผู้เชี่ยวชาญ และวิธีอื่น ๆ เป็นต้น

ในการฝึกอบรมนี้เราจะต้องคำนึงถึง กลุ่มคนที่จะนำมาใช้ฝึกอบรมนั้นจะต้องเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มประชากรที่เราสำรวจหาความจำเป็นของการฝึกอบรม นอกจากนี้ในการฝึกอบรมนั้นเราจะต้องคำนึงถึงสถานที่และการจัดการฝึกอบรมที่จะทำ ให้ผลการฝึกอบรมได้ผลดีที่สุด

7. การประเมินผลการฝึกอบรม

การประเมินผลการฝึกอบรมนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

1. การประเมินผลการเรียนรู้จากชุดการฝึกอบรม ซึ่งจะประเมินค่าผู้เรียนสามารถสัมฤทธิ์ผลในจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมเพียงใด ภายใต้การจัดเนื้อหา และประสบการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการประเมินคุณภาพเพียงตรงภายใน (Internal Validity) ว่ามีความเที่ยงตรงเพียงใด

2. การประเมินผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายหลังจากจบการฝึกอบรมเป็นการประเมินคุณภาพเพียงตรงภายนอก (External Validity) เพื่อที่ว่า ผู้ที่เข้าฝึกอบรมแล้วสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานไปตามที่ต้องการหรือไม่ มีความสามารถสูงขึ้นจริงหรือไม่ และทำให้ผลผลิตขององค์การดีขึ้นหรือไม่

แฮมบลิน และเคอร์คแพทริก (Hamblin and Kirkpatrick)

(Roger Buckley and Jim Caple. 1984 : 3 citing Hamblin and Kirkpatrick) ได้เสนอระดับของการประเมินผลการฝึกอบรมไว้ดังนี้

1. ปฏิกิริยาของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Reaction)

เพื่อที่ว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมตอบสนองต่อการฝึกอบรมเพียงใด ชอบหรือไม่ชอบ

2. การเรียนรู้ (Learning) คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้หลักการ ข้อเท็จจริง และเทคนิคต่าง ๆ

3. พฤติกรรม (behavior) เพื่อที่ว่าผู้เรียนนั้นได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานไปเพียงใด ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกอบรม

4. ผลลัพธ์ (Results) หมายถึง ผลลัพธ์ที่ของบุคคลหรือหน่วยงานที่เพิ่มขึ้นในรูปเงิน ปริมาณ หรือคุณภาพ อันเนื่องมาจากบุคคลเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายหลังจากได้ฝึกอบรมแล้ว

ภายหลังจากเราได้ประเมินผลการฝึกอบรมตามรายการต่าง ๆ นี้แล้ว เราสามารถนำเอาข้อมูลไปปรับปรุง ชุดการฝึกอบรมให้มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

3. วิธีการพัฒนาชุดการฝึกอบรมในการวิจัยครั้งนี้

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถของเศรษฐกิจของเยาวชน โดยการพัฒนาหลักสูตรตามแบบเน้นจุดประสงค์ โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. การระบุความจำเป็นที่ต้องฝึกอบรม เป็นการสำรวจเบื้องต้นว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญเพียงใด จะต้องฝึกฝนเรื่องใด ๆ บ้าง และฝึกอบรมให้แก่ประชากรกลุ่มใด ในขั้นนี้มีขั้นตอนที่สำคัญ คือ

- 1.1 การสำรวจปัญหา
- 1.2 การกำหนดคุณลักษณะงานที่ทำในการแก้ปัญหา
- 1.3 การระบุระดับความสามารถให้พอดีกับลักษณะงาน
- 1.4 การระบุระดับความสามารถพื้นฐานก่อนการฝึกอบรม
- 1.5 การระบุกลุ่มประชากร เป้าหมาย
- 1.6 การแสดงความจำเป็นที่จะต้องฝึกอบรม

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม ในขั้นตอนนี้เป็นการคาดหวังที่จะได้ รับจากการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญดังต่อไปนี้คือ การวิเคราะห์ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม การตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม การตรวจสอบจุดมุ่งหมาย การฝึกอบรม

3. การออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นขั้นตอนในการที่จะคิดออกแบบเค้าโครงการสอน การออกแบบทดสอบ การออกแบบการสอนซ่อมเสริม และการผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในหลักสูตร

4. การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม เป็นการทดลองว่าชุดการฝึกอบรมมีปัญหา และอุปสรรคใดบ้าง มีความยากง่าย ใช้เวลาและทุนทรัพย์มากน้อยเพียงใด ตรงกับความประสงค์ของเราหรือไม่

5. การปรับปรุงแก้ไขชุดการฝึกอบรม ภายหลังจากได้มีการทดลองอยู่แล้ว เมื่อพบว่าบกพร่องเราจึงนำข้อบกพร่องเหล่านั้นมาปรับปรุง ให้เป็นชุดการฝึกอบรมที่มีคุณภาพต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจในชนบทนั้นสามารถจะสรุปได้เป็น 3 ส่วน คือการวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจของสังคมไทยที่ผลักดันให้เกิดปัญหา ลักษณะของปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในชนบท และแนวทางนี้จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ในเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจของสังคมไทย สุวิทย์ ไพบูลย์ (2522) ได้วิเคราะห์วิวัฒนาการเศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของประเทศ พ.ศ. 2394 - 2475 โดยกระบวนการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อหาคำตอบว่า สภาพทางเศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของไทย เปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร ภายหลังจากเปิดประเทศติดต่อกับต่างประเทศ ผลของการวิจัยพบว่า สภาพเศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของไทย ก่อนเปิดประเทศให้มีการค้าเสรี ใน พ.ศ. 2398 นั้น มีลักษณะเศรษฐกิจแบบเพื่อยังชีพ แต่หลัง พ.ศ. 2398 สภาพเศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของไทยได้เปลี่ยนแปลงพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากระบบการผลิตเพื่อยังชีพมาเป็นระบบการผลิตเพื่อการค้า และเปลี่ยนระบบการเปลี่ยนจากการแลกเปลี่ยนโดยตรงมาเป็นระบบการผลิตเพื่อการค้า และเปลี่ยนระบบการเปลี่ยนจากการแลก

เปลี่ยนโดยตรงมาเป็นการแลกเปลี่ยนโดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง การเปลี่ยนแปลงทั้งสองประการนี้ ทำให้เศรษฐกิจชนบทในภาคกลางของไทยได้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจของโลก แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดขึ้นจากอิทธิพลภายนอกหมู่บ้านไม่ได้เกิดจากความพร้อมภายในหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงให้ประโยชน์ต่อโลกภายนอกหมู่บ้าน ในขณะที่ภายในสังคมหมู่บ้านต้องสูญเสียประโยชน์และกลายเป็นปัญหาชนบทสืบมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ชูสิทธิ์ ชูชาติ (2523) ได้ศึกษาถึงการวิวัฒนาการเศรษฐกิจหมู่บ้านในภาคเหนือของประเทศไทย พ.ศ. 2394 - 2475 ได้ข้อสรุปเช่นเดียวกันว่าระบบการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองได้เปลี่ยนเข้าสู่ระบบการผลิตเพื่อขายอย่างช้า ๆ ทั้งนี้เพราะขาดระบบการคมนาคม และการตลาด จึงทำให้ชาวนาชาดรายได้หลักในการขายผลผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนกับเส้นตรง ซึ่งเป็นสื่อกลางสำคัญในการแลกเปลี่ยนในระบบการผลิตเพื่อขาย ก่อนปี พ.ศ. 2398 แต่ละหมู่บ้านมีผลิตผลอย่างเสรีใน พ.ศ. 2398 สินค้าสำเร็จรูปจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีราคาถูก และสะดวกในการผลิตได้เข้ามาทดแทนการผลิตเอง แต่เนื่องจากการขาดระบบคมนาคม และระบบการตลาด จึงทำให้ชาวนาในภาคเหนือไม่มีรายได้หลักจากการขายผลิตผลทางด้านการเกษตร ซึ่งทำให้ไม่มีเงินในการซื้อสินค้าสำเร็จรูป

ในด้านปัญหาของชาวนานั้น ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ (2521) ได้ศึกษาถึงการผลิตและการค้าข้าวในภาคกลางตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2411 - 2475) พบว่า ปัญหาชาวนาไทยในอดีตไม่แตกต่างจากปัญหาชาวนาไทยในปัจจุบัน ทั้งด้านการผลิตและการค้าข้าวในช่วงเวลาดังกล่าว (พ.ศ. 2410 - 2475) รัฐบาลขาดการควบคุมที่รัดกุม ทำให้คนรวยมีโอกาสครอบครองที่ดินไม่จำกัด เมื่อมีสนธิสัญญาบาวริง ชาวนามีที่ดินจำกัดมากขึ้น คนต้องการเงินทุนเพิ่มขึ้นได้ผลักดันให้ชาวนากู้หนี้ยืมสิน ชาวจีน ซึ่งเป็นทั้งเจ้าของโรงสีและพ่อค้าคนกลาง เป็นแหล่งเงินกู้ที่สำคัญของชาวนา แต่พอรัฐบาลสร้างแหล่งเงินกู้ให้ชาวนาในรูปสหกรณ์ แต่ก็มีปัญหามาก ในด้านการค้าข้าวชาวนาถูกขูดรีดอย่างเสรีรัฐบาลไม่มีนโยบายระยะยาวจะช่วยชาวนาแก้ปัญหาอย่างจริงจัง กองแก้ว สุวรรณประกร (2515) ได้ศึกษาลักษณะทาง

เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ประกอบอาชีพ เกษตรกรรมในชนบทของไทยพบว่า เกษตรกรประมาณ 2 ใน 3 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินถือครองอยู่ แต่มีขนาดเล็ก คือส่วนใหญ่ไม่เกิน 30 ไร่ ขนาดการถือครองที่ดินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 22.1 ไร่ ประมาณ 1 ใน 5 ใช้จ่ายแม่ลง จากการให้คะแนนแก่สิ่งของเครื่องใช้ในครัวเรือนพบว่า 3 ใน 4 ของเกษตรกรมีฐานะยากจน เกษตรกรจำนวนน้อยที่เก็บเงินได้ในปีที่แล้ว ประมาณ 1 ใน 3 ต้องกู้เงินผู้อื่นใช้ สาเหตุสำคัญของการกู้เงินประมาณครึ่งหนึ่งกู้เงินเพื่อใช้จ่ายในการเกษตร

วิภาวี พิจิตรบัณฑิต (2519) ได้วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจการผลิตของเกษตรกรในเขตโครงการสามชุก จ.สุพรรณบุรี 2515 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัญหาการผลิตของเกษตรกรในพื้นที่ที่ได้รับน้ำและไม่ได้รับน้ำ นอกจากนี้ยังต้องการทดสอบดูว่าระบบการถือครองที่ดินมีผลต่อประสิทธิภาพในการผลิตหรือไม่ จากลักษณะการถือครองที่ดินที่ผู้เขียนศึกษาพบว่ามี 3 ประเภทคือ เป็นเจ้าของที่ดิน เป็นผู้เช่าบางส่วน และเป็นผู้เช่าทั้งหมด จากการศึกษาพบว่า ถ้าการจ่ายค่าเช่าเป็นระบบแบ่งครึ่งกันแล้ว ผู้เช่าจะใช้ปัจจัยการผลิตเพียงครึ่งหนึ่งของกรณีที่เจ้าของทำเอง ส่วนในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตกับปัจจัยการผลิตนั้น จากการศึกษาโดยวิธีทางเศรษฐกิจพบว่า การใช้ปัจจัยการผลิตเช่นปุ๋ยมากเกินไป ในขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ ก็ต้องเพิ่มมากขึ้นอย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลตอบแทนพบว่า ผลตอบแทนเป็นลบ ซึ่งทำให้เกษตรกรมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

ในด้านการใช้จ่ายและเก็บออม สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้สรุปรายงานวิจัยของ แซนโดวัล (Pedro R Sandeval) (2519) ได้ศึกษาถึงผลการถือครองที่ดินต่อการออมของชาวนาฟิลิปปินส์ พบว่า กลุ่มผู้เช่าจะนำรายได้ส่วนเกินของตนไปใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตร ซื้อเครื่องใช้ฟุ่มเฟือย ซื้อที่ดินและอื่น ๆ แทนที่จะนำไปใช้จ่ายปรับปรุงการผลิต พรทิพย์ ศรีวัชรินทร์ (2520) ได้เสนอแนะไว้ในรายงานการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของหัวหน้าครอบครัวที่มีต่อการเลือกอาชีพของหนุ่มสาวในเขตชนบทและเขตเมืองว่า สังคมไทยควรจะเปลี่ยนแปลงทัศนคติและความเชื่อในเรื่องการใช้จ่ายของ โดยลดปัญหาการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ในเรื่อง

เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ พิธีกรรม และอาหาร เป็นต้น

ในค่านหินสินของประชาชนในชนบท พันธุม กิษยมนทล และคนอื่น ๆ (2516) ได้สำรวจชาวนาในภาคอีสาน 11 จังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2516 ประกอบด้วยจังหวัดสกลนคร ร้อยเอ็ด นครราชสีมา ขอนแก่น หนองคาย ชัยภูมิ และอุดรธานี จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 456 ราย ผลการสำรวจปรากฏว่า เกษตรกรมีหนี้สินร้อยละ 51 มีหนี้สินเฉลี่ยรายละ 4,500 บาท ส่วนใหญ่เป็นหนี้ระยะสั้น กำหนดชำระคืน 1 ปี ร้อยละ 49 ไร่ที่ดินเป็นหลักประกัน เงินกู้ยืมตราดอกเบี้ยโดยเฉลี่ยทั้งหมดร้อยละ 22 ต่อปี เงินกู้จากเพื่อนบ้านมีอัตราดอกเบี้ยสูง คือ ร้อยละ 61 ต่อปี รองลงมาคือเงินกู้จากเจ้าของที่ดินร้อยละ 57 ต่อปี สำหรับเงินกู้จากสถาบันการเงินร้อยละ 12 ต่อปี เกษตรกรร้อยละ 29 กู้จากแหล่งเงินที่มีชื่อสถาบัน อีกร้อยละ 97 กู้จากสถาบัน จากการสำรวจปรากฏว่าร้อยละ 46 ของเกษตรกรที่สำรวจต้องการเงินกู้และมีความต้องการเฉลี่ยครอบครัวละ 5,760 บาท หรือคำนวณเป็นเงินกู้ทั้งหมดที่เกษตรกรอีสานต้องการประมาณ 3,000 ล้านบาท

และในด้านการพัฒนาแก้ปัญหาหนี้ วิโรจน์ ภูจินดา (2508) ได้ศึกษาการพัฒนาแรงงานชาวนาไทย ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แล้วได้เสนอแนะวิธีในการพัฒนาแรงงานชาวนาไทยไว้ว่าให้พัฒนาที่ตัวชาวนาเอง พัฒนาที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและวางนโยบายทางเศรษฐกิจและการปฏิรูปที่ดิน

สรุปผลการค้นคว้าจากรายงานการวิจัย และเอกสาร

จากรายงานการวิจัยดังกล่าว เราอาจสรุปได้ว่า

1. เศรษฐกิจของประเทศไทยเราได้เปลี่ยนแปลงจากระบบการผลิตเพื่อเลี้ยงชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2394 ที่เริ่มมีสัญญาบาวริงแล้ว
2. ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตนั้นเกิดขึ้นกับชาวนาในหมู่บ้านโดยตรง ซึ่งทำให้เกิดการขาดแคลนปัจจัยในการผลิต เช่นที่ดิน เงินทุน เป็นต้น

3. ผลจากการขาดแคลนปัจจัยการผลิตเหล่านี้เองทำให้การผลิตไม่คุ้มทุน ประกอบกับคมนาคมไม่ดี และการขาดระบบตลาดที่มีประสิทธิภาพจึงทำให้ผลตอบแทนในการผลิตติดลบ ทำให้เกิดภาวะหนี้สินขึ้น

4. ขณะที่ผลผลิตไม่คุ้มทุนแต่ระบบการค้าแบบเสรีได้เป็นโอกาสให้สินค้าอุตสาหกรรมได้แพร่เข้าไปขายในหมู่บ้าน ทำให้คนในหมู่บ้านเลิกการผลิตสินค้าบางชนิด ด้วยตนเอง หันมาซื้อสินค้าอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้เกิดรายจ่ายมากขึ้น

5. ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนั้นส่วนใหญ่มิได้เป็นไปเพื่อปรับปรุงปัจจัยการผลิต แต่ใช้จ่ายในสินค้าฟุ่มเฟือย การศึกษา และการบันเทิงใจ

6. เนื่องจากการผลิตไม่คุ้มทุน และค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ชาวนาในชนบทไทยจึงต้องกู้หนี้ยืมสินและประมาณเกินกว่าครึ่งหนึ่งของชาวนามีหนี้สิน ซึ่งทำไปอย่างไม่รู้และเข้าใจต้องเสียดอกเบี้ยราคาแพง

7. ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้อาจทำได้โดยวิธีการทางนโยบายและการพัฒนาที่ตัวของชาวนาเองให้รู้เข้าใจถึงปัญหาและการตัดสินใจในการแก้ปัญหา

8. ในการแก้ปัญหาทั้งสองวิธีนี้การพัฒนาตัวชาวนาสามารถทำได้โดยวิธีการทางการศึกษาเพราะการพัฒนาให้เกิดความสามารถทางเศรษฐกิจทำได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่สามารถสร้างเสริมระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนให้สูงขึ้น ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้คือ เอกสารชุดการฝึกอบรม เรื่อง การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ ของเยาวชนนอกโรงเรียน ซึ่งเป็นเอกสารสำหรับวิทยากรหรือครู ของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนเป็นผู้ใช้ฝึกอบรมเยาวชนที่จะเข้ามาใช้บริการในศูนย์ มีความหนาประมาณ 300 - 500 หน้า ประกอบด้วย ชุดการฝึกอบรม 3 ชุด ซึ่งแต่ละชุดมีเนื้อหาสาระคัมต่อไปนี้คือ

1. คำชี้แจงประกอบชุดการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย
 - 1.1 หลักการและเหตุผล
 - 1.2 วัตถุประสงค์
 - 1.3 ความรู้พื้นฐานเบื้องต้น
 - 1.4 การประเมินผลก่อนการฝึกอบรม
 - 1.5 หน่วยการเรียนรู้
 - 1.6 ระยะเวลา
 - 1.7 การประเมินผลหลังเรียน
 - 1.8 การสอนซ่อมเสริม
 - 1.9 เอกสารประกอบการเรียนแต่ละหน่วย
2. หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย
 - ก. คำชี้แจงประกอบหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย
 1. หลักการและเหตุผล
 2. วัตถุประสงค์

3. ความรู้เบื้องต้น
4. การประเมินผลก่อนเรียน
5. สังกัป
6. เนื้อหาสาระ
7. กิจกรรมการเรียนการสอน
8. ระยะเวลา
9. การประเมินผลหลังเรียน
10. การสอนซ่อมเสริม
11. เอกสารประกอบการเรียน
12. วิธีการใช้ชุดฝึกอบรม

ข. เอกสารเนื้อหาสาระซึ่งเป็นเอกสารประกอบการเรียนที่ได้จัดพิมพ์รวบรวมไว้ให้วิทยากรได้นำไปใช้ในการฝึกอบรมต่อไป

ค. แบบทดสอบ ประจำหน่วยการเรียนรู้ซึ่งจะใช้ในการประเมินผลก่อนเรียน และประเมินผลหลังเรียน

3. แบบทดสอบประจำชุดการฝึกอบรม ซึ่งใช้ประเมินผลผู้เข้ารับการฝึกอบรมก่อนที่จะเข้าฝึกอบรม และภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรม ในหน่วยนั้นแล้ว

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย เพื่อพัฒนาแบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
ขั้นต่าง ๆ 9 ขั้น ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้น

ขั้นที่ 1 การระบุความต้องการเบื้องต้นในการฝึกอบรม

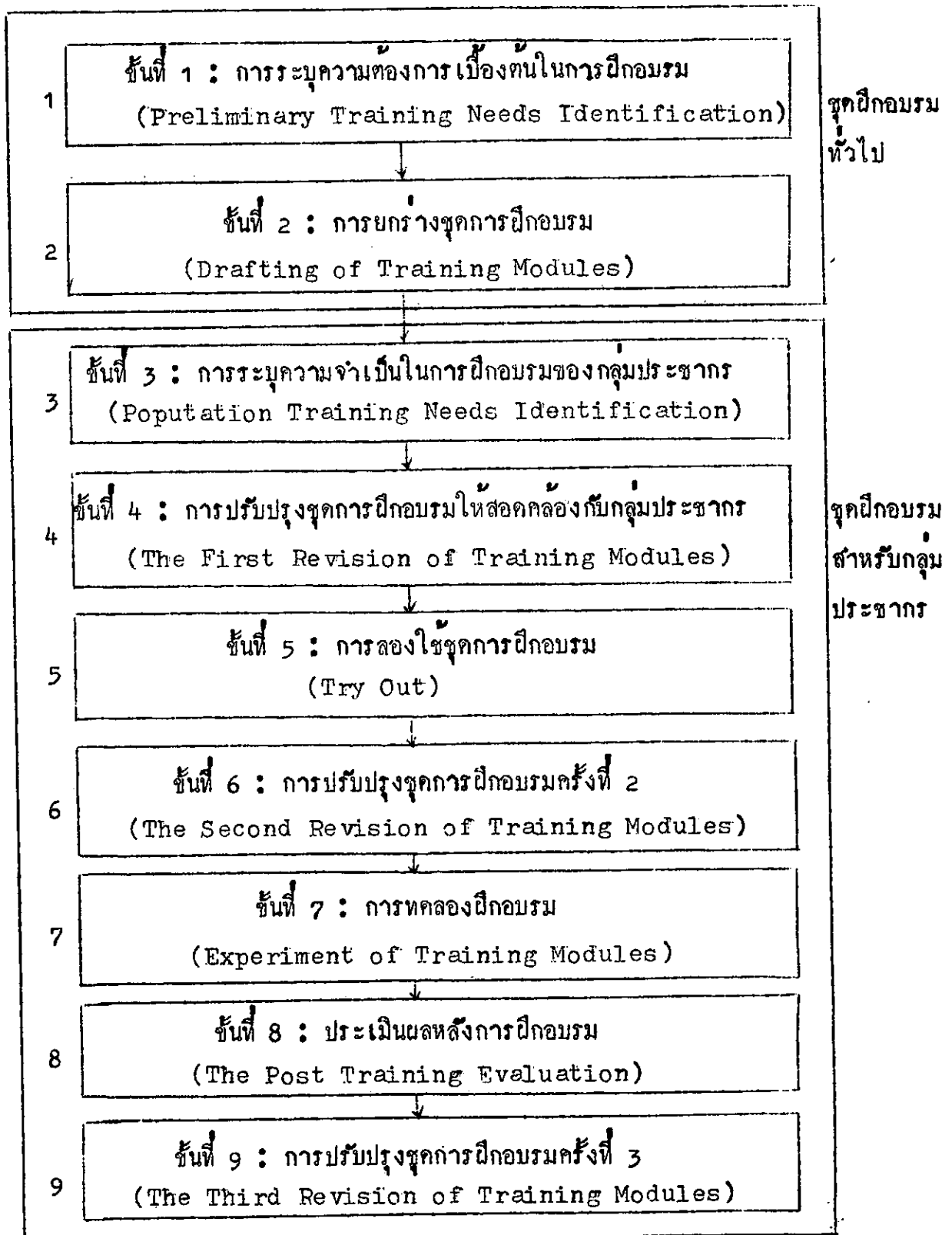
ขั้นที่ 2 การยกร่างชุดการฝึกอบรม (Drafting of Modules)

ตอนที่ 2 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร

ขั้นที่ 3 การระบุความจำเป็นของการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร
(Population Training Needs Identification)

- ขั้นที่ 4 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร
(The First Revision of Training Modules)
- ขั้นที่ 5 การลองใช้ชุดการฝึกอบรม (Try Out)
- ขั้นที่ 6 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 2
(The Second Revision of Training Modules)
- ขั้นที่ 7 การทดลองฝึกอบรม
(The Experiment of Training Modules)
- ขั้นที่ 8 การประเมินผลหลังการฝึกอบรม
(The Post Training Evaluation)
- ขั้นที่ 9 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3
(The Third Revision of Training Modules)

ลำดับขั้นตอนในการทำการวิจัย

รายละเอียดของขั้นตอนในการวิจัยมีดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้น

จุดมุ่งหมายในตอนที่ 1 นี้ คือ ต้องการที่จะรวบรวม เนื้อหาสาระและกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนโดยทั่วไป เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงชุดการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากรโดยทั่วไป

รายละเอียดของขั้นตอนในการวิจัยมีดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 1 การระบุความต้องการเบื้องต้นในการฝึกอบรม

(Preliminary Training Needs Identification)

จุดมุ่งหมายของการระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นคือ เพื่อระบุสภาพปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา และความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรมในการที่จะแก้ไขปัญหานั้น โดยวิธีการฝึกอบรม

วิธีการระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นทำดังนี้ คือ

1.1 สํารวจปัญหาและแนวทางในการฝึกอบรมเบื้องต้น

(Preliminary Survey)

ผู้วิจัยทำ 2 วิธี คือ ประมวลสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจที่ประชาชนประสบอยู่ สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหา จากเอกสารและงานวิจัยและวิธีทั้ง 2 นำสภาพปัญหาที่ประมวลได้ไปตรวจสอบกับพื้นที่ เพื่อดูสภาพปัญหาที่เป็นจริง สาเหตุและแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้น โดยเฉพาะโดยวิธีการฝึกอบรม

รายละเอียดของวิธีการสำรวจปัญหาและแนวทางในการฝึกอบรมมีดังนี้คือ

ก. ประมวลสภาพและสาเหตุของปัญหาทั้ง 3 ประการ คือ ปัญหาผลผลิตได้น้อย ปัญหาการใช้จ่ายเกินกำลัง และปัญหานี้สิน จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ

ข. สร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะสร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้น เพื่อใช้สัมภาษณ์บุคคลที่เป็นผู้นำในพื้นที่ที่สามารถให้ข้อมูลในด้านปัญหา สภาพปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหานั้นได้ และความเป็นไปได้ของการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีการฝึกอบรม

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ จึงมี 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 จะสอบถามถึงสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ 3 ประการ ในท้องถิ่น ตอนที่ 2 จะสอบถามในเรื่องสาเหตุของปัญหา และตอนที่ 3 จะสอบถามวิธีการในการแก้ไขปัญหาค้นคว้าวิธีต่าง ๆ และการแก้ปัญหาโดยวิธีการฝึกอบรม

ค. ระบุพื้นที่ที่จะสำรวจ โดยเลือกตำบลใดตำบลหนึ่งในจังหวัดพิจิตร ขึ้นมาทำการศึกษา สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยวิธีการฝึกอบรม โดยยึดถือเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่ ดังต่อไปนี้ คือ

- เป็นตำบลที่มีสภาพปัญหาทาง เศรษฐกิจที่อยู่ในระดับรุนแรง
 - เป็นตำบลที่ผู้วิจัยสามารถเดินทางเข้าไปเก็บข้อมูลได้สะดวก
- และปลอดภัย ผลการเลือก คือ ตำบลทุ่งน้อย ในอำเภอโพธิ์ทะเล

เหตุผลในการเลือกตำบลเพียงตำบลเดียว ขึ้นมาสำรวจดูสภาพปัญหา เพื่อเป็น พื้นฐานในการวิเคราะห์ความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Needs) เพราะปัญหาทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการ คือ ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน ปัญหาการใช้ที่ดิน ก่อสร้างและปัญหาหนี้สิน มีลักษณะปัญหา สาเหตุของปัญหา และวิธีการแก้ปัญหา เหมือนกันในทุกพื้นที่ของประเทศไทย กล่าวคือ บุคคลใดมีปัญหานี้สิน ย่อมมีลักษณะของปัญหาและสภาพปัญหาเดียวกัน ต้องการ ความรู้ ทักษะ และทักษะในการแก้ปัญหาย่างเดียวกันทุกกลุ่มคน และทุกพื้นที่ การเลือกพื้นที่ที่เกิดปัญหาขึ้นมาพิจารณาเพียงตำบลเดียว ข้อสรุปที่ได้จากการ วิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม จึงสามารถที่จะสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มคนและพื้นที่ ในส่วนอื่น ๆ ได้ มีใช้ที่จะแสดงเพียงความจำเป็นของการฝึกอบรมเฉพาะแต่ของตำบลที่ ศึกษาเท่านั้น ไม่

ง. สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเลือกบุคคลที่เป็นผู้นำในพื้นที่ ซึ่งรู้สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ไขปัญห จำนวน 10 คน เพื่อ ทำการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย บุคคลต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- พัฒนาการ 2 คน
- กำนัน 1 คน
- ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน

- ครู 3 คน

- เจ้าหน้าที่การศึกษา

นอกโรงเรียน 2 คน

โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ดูภาคผนวก ก.) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ผู้วิจัยจะเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

จ. สรุปผลและกำหนดแนวทางในการฝึกอบรม ผู้วิจัยจะนำเอาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์หาความถี่ และร้อยละ แล้วสรุปผลการสำรวจปัญหาตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. แนวทางในการแก้ไขปัญหา
3. ความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหโดยวิธีการฝึกอบรม

1.2 การกำหนดงานและการวิเคราะห์ลักษณะงานที่เขาวชนจะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ

ใช้ข้อมูลทีวิเคราะห์ได้ในข้อ 1.1 เป็นพื้นฐานในการกำหนดงานและขั้นตอนของงานที่เขาวชนจะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจ โดยมีลำดับขั้นตอนในการกำหนดงานและวิเคราะห์ลักษณะงาน ดังต่อไปนี้คือ

ก. กำหนดงานทางเศรษฐกิจที่เขาวชนจะต้องทำเพื่อจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการขึ้น ซึ่งงานดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้เป็นผู้กำหนดขึ้นเองโดยใช้ข้อมูลทีวิเคราะห์ได้ในข้อ 1.1 เป็นพื้นฐาน

งานทางเศรษฐกิจ ที่จะกำหนดขึ้นนั้นจะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวทางเศรษฐกิจได้ ตัวอย่างเช่น

ตาราง ตัวอย่างการกำหนดงานที่เขาวชนต้องทำในการแก้ไข้ปัญหา

ปัญหาทางเศรษฐกิจ	งานที่เขาวชนจะต้องทำในการแก้ไข้ปัญหา
1. <u>ปัญหาการผลิตได้น้อยไม่คุ้มทุน</u>	1. <u>งานเพิ่มผลผลิตและรายได้</u> หมายถึง งานที่เขาวชนจะต้องทำให้มีผลผลิตมากขึ้นและมีรายได้น่ามากขึ้นงานที่จะทำนี้ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังต่อไปนี้ คือ 1.1 การหาตลาดผลผลิต 1.2 การหาปัจจัยการผลิต 1.3 การขยายกระบวนการผลิต 1.4 การพัฒนาคุณภาพสินค้า
2. <u>ปัญหาการใช้จ่ายเงินกำล้ง</u> ฯลฯ	2. <u>งานการประหยัดและออม</u> ฯลฯ

ข. การวิเคราะห์ลักษณะงานเป็นนำเอางานที่กำหนดขึ้นในข้อ ก. มาทำการวิเคราะห์ กิจกรรม และจัดลำดับขั้นตอนของการทำงานแต่ละงาน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะงานดังกล่าว แล้วจำแนกกิจกรรมออกเป็นประเภทต่าง ๆ 3 ประเภท คือ ประเภทใช้สมอง ประเภทใช้ทักษะ และประเภทใช้แรงงานหรืออื่น ๆ

ตัวอย่าง เช่น

1. งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้

1.1 งานกาหาตลาดผลผลิต

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์กลุ่มประชากรที่จะใช้สินค้าและ

อุปสงค์และอุปทานลักษณะใด

2. การวิเคราะห์ตลาดสินค้าและบริการ ว่ามีลักษณะ
3. การกำหนดราคาสินค้าและบริการ
4. การเพิ่มความต้องการสินค้าและบริการ
- ข. ประเภทใช้ทักษะ
 5. การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคล และการจูงใจผู้อื่น
- ค. อื่น ๆ
 6. การมีความกระตือรือร้นและตื่นตัวอยู่เสมอ
 7. การเป็นคนมีน้ำใจและใจกว้าง
 8. การเป็นมิตรต่อผู้อื่น

1.2 การหาปัจจัยในการผลิต

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต
2. การวางแผนในการดำเนินการผลิต

ฯลฯ

1.3 การระบุความสามารถทางเศรษฐกิจที่เพียงพอต่อการทำงาน

(Identification of the Optimum Abilities)

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะนำเอากิจกรรมในการทำงานแต่ละงานที่วิเคราะห์ได้ในข้อ ข. มาทำการวิเคราะห์ลักษณะของความสามารถของบุคคลที่จะทำงานดังกล่าวได้ ความสามารถดังกล่าวนี้จะเรียกว่า ความสามารถทางเศรษฐกิจ ซึ่งในการวิเคราะห์นี้จะแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ 3 ด้านคือ ด้านสติปัญญา ด้านเจตคติ และด้านทักษะ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง การระบุความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน ให้พอดีกับงาน

1. งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้

1.1 การหาคลาคผลผลิต

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมาย ทางเศรษฐกิจของ
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎของอุปสงค์และ
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดและธรรมชาติ
4. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการขยายตลาดสินค้า

บุคคลและสังคม

อุปทาน

ของตลาด

และบริการ

ข. ด้านทักษะ

5. มีความสามารถในการวิเคราะห์ กลุ่มประชากร
6. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น

ที่ใช้สินค้า

ค. ด้านเจตคติ

7. มีความกระตือรือร้น และตื่นตัวอยู่เสมอ
8. มีน้ำใจกับผู้อื่น ใจกว้าง
9. มีทัศนคติกว้างไกลเห็นคน

1.2 งานการหาปัจจัยการผลิต

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิต

และโครงสร้างในการผลิต

2. มีความรู้ความสามารถในการวางแผนและสร้าง

โครงการผลิตได้

าذا

1.4 การระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรม

ในการระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรมนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกมาจากความสามารถที่เพียงพอต่อการทำงานที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 1.2 จำนวนหนึ่งที่เป็นและสำคัญต่อการงาน เพื่อจะใช้เป็นข้อกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมต่อไป ทั้งนี้เพราะมีความสามารถบางข้อไม่จำเป็นต้องฝึกอบรม เพราะเป็นสิ่งที่มิได้อยู่ในตัวผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่แล้ว หรือไม่สามารพัฒนาขึ้นได้ด้วยกระบวนการการฝึกอบรม

วิธีการในการระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรมมีดังนี้ คือ

ก. ระบากลุ่มประชากร เป้าหมายที่จะฝึกอบรม กลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะฝึกอบรม คือ เยาวชนนอกโรงเรียน ที่มีอายุระหว่าง 15 - 19 ปี และกำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น (200 - 300 ชั่วโมง) ณ ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร ในขณะที่ทำการวิจัย

ข. กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและความรู้พื้นฐานของเยาวชนที่จะเข้ารับการฝึกอบรม เป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของผู้ที่จะเข้ารับการฝึกอบรม ว่าควรจะมีคุณสมบัติและความรู้พื้นฐานเบื้องต้นเพียงใด

ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้นและความรู้พื้นฐานของเยาวชนโดยยึดถือเกณฑ์ดังนี้ คือ ต้องตรงกับสภาพโดยรวมของเยาวชนนอกโรงเรียน ซึ่งมีการศึกษาอย่างต่ำระดับประถมศึกษา และมีความสามารถเพียงพอที่จะเข้ารับการฝึกอบรมแล้วบรรลุจุดประสงค์ของการฝึกอบรมได้

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น และความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไว้ดังนี้ คือ

1. ต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาขึ้นไป
2. มีความสามารถที่จะอ่าน และเขียนภาษาไทยได้

- ต่าง ๆ ได้
3. มีความสามารถที่จะคิดคำนวณ บวก ลบ คูณ และหารจำนวน
 4. มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียรอย่างเพียงพอที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้
 5. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
 6. มีเวลาว่างเพียงพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมได้
- ตลอดเวลาที่มีการฝึกอบรม

ค. ระบุความสามารถที่จะต้องฝึกอบรม ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกความสามารถที่จะต้องฝึกอบรมตามวิธีการเพิ่มเติมส่วนที่ขาด (Discrepancy approach) โดยการนำเอาความรู้ความสามารถที่พ้องต่อการทำงานที่ระบุไว้ในข้อ 1.2 ตั้งลบออกด้วยความรู้ความสามารถพื้นฐานของเยาวชนที่กำหนดไว้ในข้อ 1.3 ง.

รวบรวมความรู้ความสามารถที่คัดเลือกได้ระบุเป็นความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น (Preliminary Training Needs Identification) ตัวอย่างแสดงการคัดเลือกความสามารถที่ต้องฝึกอบรม

ตาราง แสดงการ คัดเลือกความสามารถที่ต้องฝึกอบรม

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนก ตามงานต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของครอบครัว	ความรู้	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนก ตามด้านต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
2. มีความขยันหมั่นเพียร	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	- ได้กำหนดไว้แล้ว ในคุณสมบัติพื้นฐาน ของผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม
3. มีทักษะในการคำนวณ	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	- ได้กำหนดไว้แล้ว ในคุณสมบัติพื้นฐาน ของผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม
ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ	ฯลฯ

ขั้นที่ 2 การร่างชุดฝึกอบรม (Drafting of Modules)

เป็นการนำเอาความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นที่วิเคราะห์ได้มาจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำไปฝึกอบรมเยาวชนให้มีความรู้ และความสามารถตามที่
ต้องการต่อไป

ผู้วิจัยได้ดำเนินการร่างชุดการฝึกอบรม ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

2.1 ตั้งจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม

ผู้วิจัยนำเอาความจำเป็นในการฝึกอบรมเบื้องต้นที่ได้วิเคราะห์แล้ว
ในขั้นที่ 1 แปลงเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อเป็นตัวชี้บ่ง เนื้อหา กิจกรรม

และวิธีการประเมินผล วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งขึ้นนี้จะต้องสอดคล้องและครอบคลุมความสามารถแต่ละข้อ ที่นำมาเป็นข้อกำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2.2 รวมกลุ่มจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้รวมกลุ่มจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมที่ได้ระบุไว้ในข้อ 2.1 มา รวบรวมกันเพื่อสะดวกในการจัดเนื้อหา และกิจกรรม โดยรวมจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมในแต่ละงานเข้าด้วยกัน ยุบรวมจุดมุ่งหมายบางข้อที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จัดลำดับขั้นตอนของจุดมุ่งหมายในแต่ละงานให้สอดคล้องกับลำดับขั้นของการเรียนรู้ และจัดแบ่งจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมออกเป็นหน่วยการฝึกอบรมย่อย ๆ ต่อไป

2.3 กำหนดเนื้อหาการฝึกอบรม

ในการกำหนดเนื้อหาของการฝึกอบรมนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นเอง โดยขอคำปรึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญทางเศรษฐกิจและการศึกษา โดยมีลำดับขั้นตอนของวิธีการในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรม ดังต่อไปนี้ คือ

1. สรรวจ สังกัป์ (Concepts) และหัวข้อ (Topics)

ในเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมแต่ละหน่วย

2. เลือกสังกัป์ และหัวข้อเรื่องของเนื้อหาวิชาที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมแต่ละหน่วย โดยยึดถือเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ คือ

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

2. มีความยากง่ายพอเหมาะกับพื้นความรู้และวัยของผู้เรียน

3. สามารถสร้างเสริมความสามารถทางเศรษฐกิจตาม

ต้องการได้

4. สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดความอยากรู้อยากเห็น

5. สามารถที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายของหน่วย

การฝึกอบรมได้

3. เรียงลำดับ สิ่งกับ และหัวข้อเรื่องของเนื้อหาวิชา ให้สอดคล้องกับโครงสร้างตามธรรมชาติของเนื้อหาวิชานั้น

4. ขอคำปรึกษาแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นว่า เนื้อหาที่เลือกนี้มีความเหมาะสมเพียงใด

5. แก้ไขปรับปรุง สิ่งกับ และหัวข้อเรื่องใหม่ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.4 กำหนดความรู้พื้นฐาน

เมื่อกำหนดเนื้อหาการฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมว่าควรจะมีความรู้ในเรื่องใดบ้าง ให้เพียงพอต่อการที่จะศึกษาในหน่วยการ เรียนนั้น

2.5 กำหนดกิจกรรมของการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมขึ้นโดยยึดถือเอาวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยมาทำการวิเคราะห์งานการเรียนการสอน (Learning Tasks Analysis) โดยมีขั้นตอนในการกำหนดกิจกรรมดังนี้ คือ

1. สรุปรวเนื้อหาสาระ สิ่งกับ และวัตถุประสงค์ ของหน่วยการฝึกอบรม
2. วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนการสอน ว่าถ้าผู้เรียนจะบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรมนั้นจะต้องทำกิจกรรมในการเรียนการสอนอย่างไรบ้าง โดยกิจกรรมที่จะทำนั้นจะต้องมีส่วนสร้างให้ผู้เรียนตระหนักถึงปัญหาและค้นหาวิธีในการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากที่สุด

3. รวบรวมกิจกรรมที่วิเคราะห์ได้เข้าด้วยกันทั้งหมด

4. ตัดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นและไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายออก

5. เรียงลำดับกิจกรรมการสอน

2.6 จัดสรรเวลา

ผู้วิจัยได้กำหนดเวลาให้แต่ละกิจกรรมและแต่ละหน่วย การฝึกอบรมโดยยึดถือเกณฑ์ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ชนิดของวัตถุประสงค์
2. ความยากง่ายของเนื้อหาสาระ
3. ชนิดของกิจกรรม
4. เวลาที่กำหนดให้จะต้องเพียงพอที่จะทำให้การฝึกอบรมในแต่ละหน่วยสามารถบรรลุจุดหมายได้
5. ข้อจำกัดของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่จะสามารถเข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างเต็มที่

2.7 ออกแบบการประเมินผลการฝึกอบรม

การออกแบบการประเมินผลการฝึกอบรมนี้ มีจุดหมายเพื่อให้ประเมินผลที่เข้ารับการฝึกอบรมว่าบรรลุจุดหมายของการฝึกอบรมหรือไม่เพียงใด ในการฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการประเมินผล โดยใช้วิธีสังเกตการประเมินผล มีทั้งการประเมินผลย่อยและการประเมินผลรวม ซึ่งขั้นตอนในการประเมินผลและเครื่องมือที่ใช้มีดังต่อไปนี้ คือ

ก. การประเมินผลก่อนการเรียน

แบ่งออกได้ดังนี้

1. การประเมินความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จุดหมายเพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่ามีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในความรู้พื้นฐานหรือไม่ ถ้าไม่มีจะคิดทำการสอนซ่อมเสริมให้มีความรู้เพียงพอที่จะเข้ารับการฝึกอบรมได้

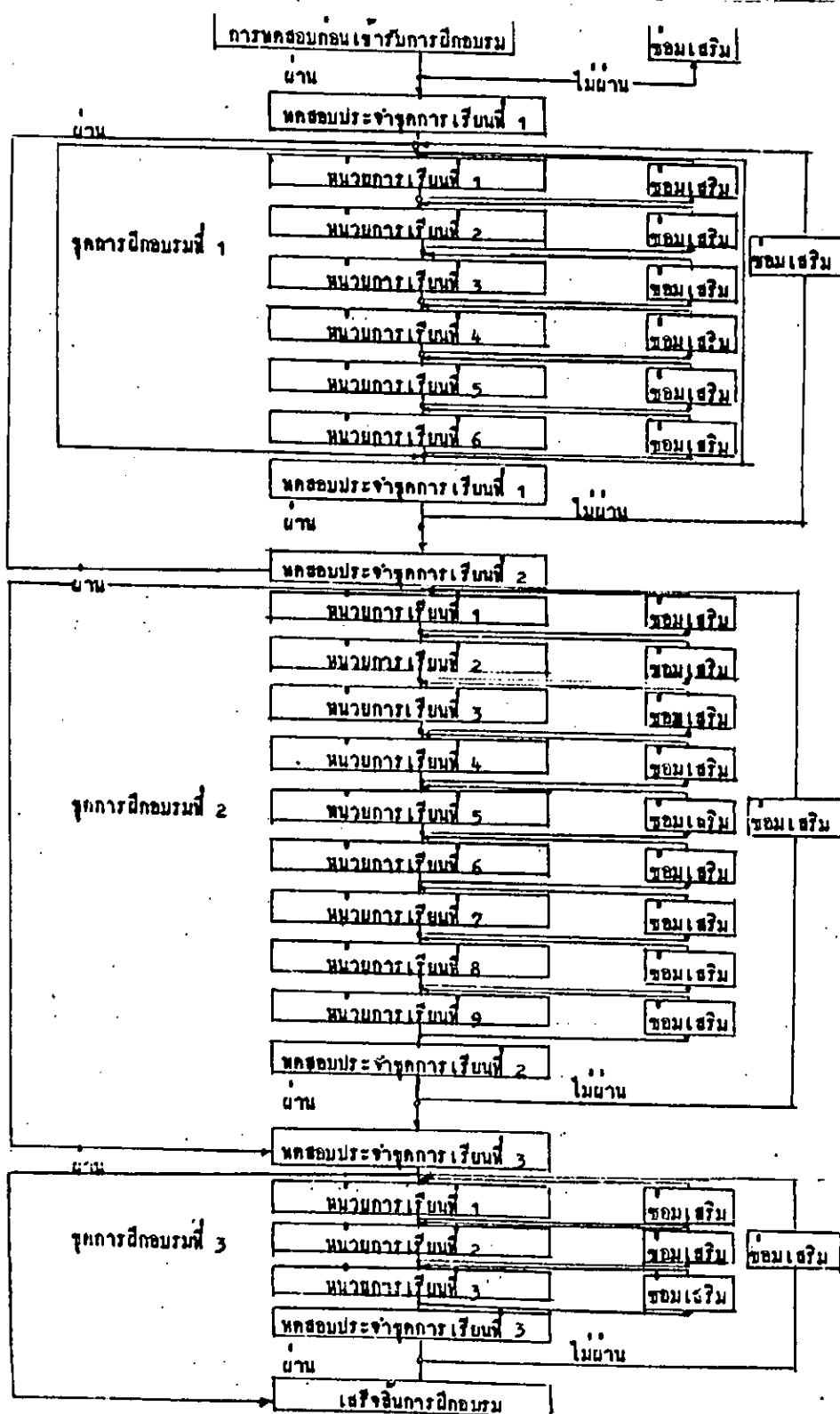
วิธีการในการประเมินผลคือ การสัมภาษณ์ ในเรื่องต่อไปนี้คือ

- ระดับการศึกษาครั้งสุดท้าย
- ความสามารถในการอ่านเขียนภาษาไทย
- ความสามารถในการคิดคำนวณ บวก ลบ คูณ และหาร
- ความวิริยะอุตสาหะและความขยันหมั่นเพียร

- สุขภาพร่างกายแข็งแรง
 - การมีเวลาว่างที่เพียงพอ
- เกณฑ์ในการตัดสินคือ ผ่าน และไม่ผ่าน

2. การทดสอบความรู้ก่อนการเรียน

ในแต่ละชุดการฝึกอบรมจะมีแบบทดสอบประจำชุดการฝึกอบรม ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะต้องทำก่อน ถ้าผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถทำข้อสอบได้เกินกว่า 80% จะถือว่า ผ่าน ไม่ต้องเข้ารับการฝึกอบรม ในชุดการฝึกอบรมต่อไป

ภาพประกอบ แสดงขั้นตอนในการเขียนการสอนและการประเมินผล

แบบทดสอบที่ใช้จะเป็นแบบทดสอบ สมรรถนะผลการเรียน แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ที่ได้ทำการวิเคราะห์ ความเที่ยงตรง และความยากง่าย อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการแล้ว กล่าวคือ ต้องมีความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป และมีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.2 - 0.8

ข. การประเมินผลหลังเรียน

1. การทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้

การประเมินผลหลังเรียนนี้จะใช้เมื่อการฝึกอบรมแต่ละหน่วย การเรียนได้จบสิ้นลง ผู้เรียนจะต้องทำแบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้จำนวน 15 - 20 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบปรนัยที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น และได้ทำการวิเคราะห์ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น และความยากง่ายแล้ว ผู้ที่จะถือว่าผ่านการเรียนในหน่วยการเรียนรู้ นั้น จะต้องได้คะแนนความสัมฤทธิ์ตั้งแต่ 80% ขึ้นไป ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะต้องได้รับการสอนซ่อมเสริม ซึ่งได้จัดไว้เป็นชั่วโมงเรียนพิเศษต่อไป และจะต้อง ทำการทดสอบใหม่จนกว่าจะบรรลุเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้ จึงจะถือว่าผ่านการฝึกอบรมในหน่วย การเรียนนั้น และสามารถฝึกอบรมในหน่วยการเรียนรู้ต่อไปได้

2. การทดสอบประจำชุดการเรียนรู้

เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมครบทุกหน่วย การเรียนของชุดฝึกอบรมแล้ว จะได้รับการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง โดยใช้แบบทดสอบประจำ ชุดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับแบบทดสอบที่ได้ใช้ทดสอบก่อนการฝึกอบรม เพื่อ ดูความเจริญงอกงาม (Growth) ที่เพิ่มพูนขึ้นของความสามารถ และเพื่อเป็นการตรวจ สอบว่ายังมีความบกพร่องของความสามารถในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ผ่านมา และจะได้ ทำการซ่อมเสริมต่อไป

2.8 การสอนซ่อมเสริม

การฝึกอบรมนี้ได้กำหนดชั่วโมงว่างไว้สำหรับผู้ที่ไม่ผ่านแบบทดสอบในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ เพื่อทำการเรียนซ่อมเสริมความสามารถของตน ซึ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรม

จะต้องเข้าพบวิทยากรประจำหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นผู้เสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้กระทำ จนมีความสามารถเพียงพอที่จะบรรลุเกณฑ์ที่กำหนดไว้ได้

2.9 สร้างสื่อการเรียนการสอน

สื่อการเรียน ที่เลือกใช้ในการฝึกอบรมครั้งนี้ คือ เอกสารประกอบการเรียน ซึ่งมีลักษณะและลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้ คือ

ก. เอกสารประกอบการเรียน มี 2 ลักษณะ

คือ เอกสารอธิบายความรู้และสิ่งกี่ยวกันในเรื่องที่ศึกษา และเอกสารที่ใหข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาที่พิจารณา ซึ่งในการสร้างเอกสารประกอบการเรียนนั้น ผู้วิจัยจะดำเนินขั้นตอน ดังนี้ คือ

1. ศึกษาสิ่งกี่ยว และเนื้อหาของ เรื่องราวในแต่ละหน่วย
2. รวบรวมเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาหรือสิ่งกี่ยวนั้น
3. คัดเลือกเอกสาร และสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมไว้
4. ปรับเนื้อหาสาระให้มีความง่ายพอเหมาะแก่กับพื้นฐานความรู้

และวัยของผู้เรียน

5. เขียนหรือจัดพิมพ์เอกสารประกอบการเรียนนั้น

ข. เอกสารอธิบายวิธีการใช้ชุดการฝึกอบรม มีลักษณะเป็นเอกสารที่อธิบายลำดับขั้นตอนของครู หรือวิทยากรที่จะต้องปฏิบัติในการให้การฝึกอบรมแต่ละหน่วยตามลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่กำหนดไว้ ขั้นตอนในการสร้างเอกสาร มีดังนี้ คือ

1. ศึกษาวัตถุประสงค์ สิ่งกี่ยว และเนื้อหาวิชาในแต่ละหน่วย

การฝึกอบรม

2. กำหนดบทบาทของครูที่จะต้องกระทำในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมนี้จะต้องทำตามขั้นตอนของกิจกรรมที่กำหนดไว้

3. เขียนคำอธิบายและข้อปฏิบัติของครูที่จะพึงกระทำขึ้นเป็น

เอกสาร

2.10 เขียนชุดการฝึกอบรม

ผู้วิจัยได้นำเอาวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ ความรู้พื้นฐาน กิจกรรม เวลา การประเมินผล การสอนซ่อมเสริม และสื่อการเรียนการสอน ที่ได้รวบรวม

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์
3. ความรู้เบื้องต้น
4. การประเมินผลก่อนเรียน
5. สังกัป
6. เนื้อหาสาระ
7. กิจกรรมการเรียนการสอน
8. ระยะเวลา
9. การประเมินผลหลังเรียน
10. การสอนซ่อมเสริม
11. เอกสารประกอบการเรียน
12. วิธีการใช้ชุดการฝึกอบรม

ชุดการฝึกอบรมที่ร่างขึ้นนี้เป็นชุดฝึกอบรมที่สามารถใช้ได้ทั่วไป กับกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ เพราะได้กำหนดขอบข่ายของเนื้อหาสาระขึ้นมาจาก ความจำเป็นในการฝึกอบรม ที่สรุปอ้างอิงได้ว่าเป็นของกลุ่มบุคคลโดยทั่วไปที่มีปัญหา การกำหนดเนื้อหาสาระจึงใช้ได้กับทุกกลุ่ม ส่วนจะให้สอดคล้องมากน้อยเพียงใดสามารถทำได้โดยปรับเนื้อหาสาระ ซึ่งดำเนินการตามขั้นตอน ขั้นที่ 3 - 9

ตอนที่ 2 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร

เนื่องจากประชากรที่เป็นเยาวชนนอกโรงเรียน มีอยู่หลายกลุ่ม ซึ่งพอที่จะจำแนกออกได้เป็นกลุ่มใหญ่ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 - 19 ปี และกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 20 - 25 ปี

กลุ่มที่มีอายุอยู่ระหว่าง 15 - 19 ปี นั้น เป็นกลุ่มเยาวชนที่เพิ่งจบการศึกษาจากชั้นประถมศึกษา เป็นกลุ่มที่ยังไม่มีการประกอบครัว และเป็นกลุ่มที่กำลังแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มประชากร เป้าหมายในการพัฒนาชุดฝึกอบรมครั้งนี้

ในกลุ่มเยาวชนดังกล่าวแล้วนั้น ยังสามารถจำแนกได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มเยาวชนที่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและกลุ่มเยาวชนที่ไม่เข้ามาใช้บริการที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เยาวชนกลุ่มนี้จะอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อช่วยพ่อแม่ทำงานหรือย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในเมือง ซึ่งเยาวชนกลุ่มหลังนี้ อาจพัฒนาได้โดยใช้กระบวนการฝึกอบรมโดยวิธีอื่น ๆ เช่น การจัดกลุ่มเยาวชนของกรมการพัฒนาชุมชนหรือการจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น ๆ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าเยาวชนเหล่านี้มีอัตราการย้ายถิ่นสูง จึงยากแก่การจะไปพัฒนาและติดตามผลได้

สำหรับกลุ่มที่เข้ามาใช้บริการในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน โดยเข้ามาศึกษาในหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้นนั้น มีประมาณรุ่นละประมาณ 200 - 300 คน และอยู่ในศูนย์ประมาณ 3 เดือน ในแต่ละปีมีประมาณ 4 รุ่น ซึ่งคิดเป็นจำนวนประมาณ 800 - 1200 คน ต่อปี จัดได้ว่าเป็นกลุ่มที่เหมาะสมต่อการพัฒนาอย่างยิ่ง เพราะเป็นกลุ่มคนที่พร้อมจะออกไปประกอบอาชีพของคนที่ได้เล่าเรียนมา ซึ่งต้องอาศัยวิชาความรู้ในทางเศรษฐกิจอย่างมาก เยาวชนกลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีความปรารถนาที่จะแสวงหาความรู้ ซึ่งถ้าจัดความรู้และประสบการณ์ให้เหมาะสมจะเป็นประโยชน์แก่เยาวชนกลุ่มนี้อย่างยิ่ง และถ้าพิจารณาในค่านจำนวนคนที่เข้ามาใช้บริการในแต่ละปีแล้ว จัดได้ว่ากลุ่มประชากรนี้เป็นกลุ่มประชากรจำนวนมากกลุ่มหนึ่งที่เราสามารถจะพัฒนาได้โดยใช้กระบวนการทางการศึกษาอบรม ผู้วิจัยจึงเลือกเอากลุ่มเยาวชนกลุ่มนี้เข้ามาเป็นกลุ่มประชากรที่จะใช้พัฒนาชุดฝึกอบรมต่อไป

ฉะนั้นการวิจัยตอนที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยขั้นที่ 3 - 9 จึงเป็นการพัฒนาชุดฝึกอบรมในตอนที่ 1 ให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากรที่จะใช้โดยยึดถือเยาวชนนอกโรงเรียนที่เข้ามาศึกษาวิชาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน เป็นกลุ่มประชากรที่จะพัฒนา ซึ่งชุดฝึกอบรมที่

ได้มาอาจนำไปใช้กับกลุ่มเยาวชนในกลุ่มอื่น ๆ ได้ เช่นเดียวกัน ถ้าได้มีการปรับปรุงชุดฝึกอบรมที่ได้ในตอนที่ 1 โดยวิธีการในขั้นที่ 3 - 9 ของตอนที่ 2 นี้ หรือ เมื่อพิจารณาว่ากลุ่มประชากรที่จะใช้มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากร ที่ใช้ในการพัฒนาชุดฝึกอบรมนี้

ขั้นตอนในตอนที่ 2 ประกอบด้วยขั้นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ขั้นที่ 3 การระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร

(Population Training Needs Identification)

3.1 การเลือกกลุ่มประชากร

เนื่องจากชุดการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะนำไปใช้กับกลุ่มเยาวชนที่เข้ามาเรียนอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน (200 - 300 ชั่วโมง) ของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร เยาวชนกลุ่มนี้จะหมุนเวียนกันเข้ามาับการศึกษาเป็นรุ่น ๆ ละประมาณ 200 - 300 คน โดยมีระยะเวลาอยู่ในศูนย์การศึกษาเป็นระยะเวลาประมาณ 3 เดือน ในระยะเวลาของแต่ละปีจึงมีเยาวชนเข้ามาใช้บริการประมาณ 800 - 1200 คน

ฉะนั้นกลุ่มเยาวชนที่ใช้ในการสำรวจ คือ เยาวชนนอกโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตร วิชาชีพของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาขึ้นไป แต่ไม่เกินระดับมัธยมศึกษา และมีอายุอยู่ระหว่าง 15 - 19 ปี

เหตุผลในการเลือกกลุ่มประชากร เหตุผลสำคัญที่เลือกเยาวชนนอกโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนเพราะ

1. เป็นเยาวชนกลุ่มเดียวที่สามารถจะนำมาให้การศึกษาได้ด้วยความเต็มใจ เพราะมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้อยู่แล้ว
2. เยาวชนเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมาจากหมู่บ้านตามชนบทอยู่แล้ว และมีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมคล้ายคลึงกันทุกรุ่นที่เข้ามาศึกษา
3. เป็นรูปแบบของการพัฒนาเยาวชนที่สามารถเป็นไปได้รูปแบบหนึ่งที่ทำให้ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้ใช้ชุดการฝึกอบรมนี้แก่เยาวชนที่มาใช้บริการจากศูนย์

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

เลือกเยาวชนที่เข้ามาเรียนหลักสูตรวิชาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
ขึ้นมาทำการศึกษา 1 รุ่น แล้วทำการสุ่มตัวอย่างแบบแยกประเภท ชาย - หญิง จำนวน
ร้อยละ 20 ของจำนวนคนทั้งหมด โดยมีขั้นตอนในการสุ่มดังต่อไปนี้ คือ

- ก. การทำบัญชีรายชื่อนักเรียนที่เข้ามาเรียนในรุ่นนั้น
- ข. แบ่งประเภท ชาย และหญิง
- ค. ทำการสุ่มอย่างมีระบบ

ในแต่ละเพศ ตามจำนวนที่ต้องการ

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจและลำดับขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสำรวจนี้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เลือกโดยมี
ลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้ คือ

ก. การเขียนแบบทดสอบ ในการเขียนแบบทดสอบผู้วิจัยได้นำเอา
วัตถุประสงค์ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งได้เขียนมาจากความต้องการในการฝึกอบรม
มาสร้างเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก จำนวนประมาณ 82 ข้อ ใช้เวลา
ทำ 1 ชั่วโมง 30 นาที

ข. การหาความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรง
โดยวิธีการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตัดสิน (Experts
Judgement) ซึ่งได้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจ และการศึกษากว่า 5 คน เป็น
ผู้ตัดสินว่า ข้อสอบแต่ละข้อที่สร้างขึ้นแต่ละข้อ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
หรือไม่ โดยกำหนดว่า ข้อสอบข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า สอดคล้องกับจุดประสงค์
จะนับคะแนนเป็น "1" ข้อใดที่ไม่แน่ใจจะสอดคล้องหรือไม่ นับคะแนนเป็น "0" และ
ข้อใดที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องหรือไม่ จะนับคะแนนเป็น "-1" แล้วทำการวิเคราะห์หาค่า
ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การวัด (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์
2527 : 68 Citing Revienelli and Hambleton. 1977) ซึ่งได้ข้อสอบ
แต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 - 1.00

ค. การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผู้จัดทำความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรของ ครูเกอร์ ริชาร์ดสัน (Kruider Ri chardson สูตรที่ 20 (K.R. 20) (ประคอง กรรณสูตร 2525 : 51) โดยการนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับเยาวชนที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

ง. การวิเคราะห์รายข้อ (Items Analysis) หาความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ซึ่งได้ค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแต่ละข้อ เท่ากับ 0.20 - 0.51

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเดินทางไปที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร แล้วทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อจัดระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนให้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือก และรับแบบสอบถามคืน เพื่อนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3.5 กำหนดเกณฑ์ของระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน

เนื่องจากความสามารถทางเศรษฐกิจที่วิเคราะห์ได้มีความจำเป็นต่อการทำงาน ผู้ที่จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงต้องมีระดับความสามารถสูง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงถือว่าระดับความสามารถที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีประมาณร้อยละ 80 ของในแต่ละกลุ่ม วัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ตัดสิน

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ก. คำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ข. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามกับเกณฑ์ในข้อ 3.5

3.7 การระบุความสามารถที่จำเป็นที่ต้องฝึกอบรม

ในการระบุความจำเป็นในการฝึกอบรมนี้ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในข้อ 3.7 ข้อใดที่แตกต่างจากเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญ จะถือว่าเป็นความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนที่จำเป็นต้องฝึกอบรม .

3.8 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ก. คำนวณค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละข้อของแบบสอบถาม โดยใช้สูตร การคำนวณดังนี้

1. สูตรการคำนวณค่าเฉลี่ย (Yamane. 1967 : 37)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

โดย $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างในข้อนั้น

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. สูตรการคำนวณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Yamane.

1967 : 161)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

$S.D.$: แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum (X - \bar{X})^2$ แทน ผลรวมกำลังสองของคะแนนของแต่ละคนในกลุ่มตัวอย่าง บ่ายเบนไปจากค่าเฉลี่ย

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

ข. เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อในแบบสอบถามกับเกณฑ์ โดยใช้สูตรการคำนวณ ดังนี้ (Steel and Torrie. 1960 : 56 - 57)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{S}$$

$$df = n - 1$$

$$S = \frac{S_x}{\sqrt{n}}$$

โดย t แทน การกระจายของคะแนนแบบที (Student's distribution)

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยที่เป็นเกณฑ์ในแต่ละข้อ

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละข้อ

S แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร

S_x แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่คำนวณได้ในแต่ละข้อ

n แทน จำนวนคนกลุ่มตัวอย่าง

df แทน จำนวนความเป็นอิสระ

ค. สูตรการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (ประกอบ กรรณสูตร

2525 : 51)

$$K.-R.20 = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum p_i^2}{S_t^2} \right]$$

โดย K.R.20 แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

n แทน จำนวนข้อคำถามของข้อสอบทั้งฉบับ

p แทน อัตราส่วนผู้ตอบถูกของแต่ละข้อ

q แทน อัตราส่วนผู้ตอบผิดของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ง. สูตรการคำนวณหาความแม่นยำเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม

(บุญเจิด วิทยุโณนันทพงษ์ 2527 : 69 citing Rovinelli and Hambleton)

$$IOC = R/N$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์

R แทน ผลรวมคะแนนความถี่เห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร

จุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้มีสภาพตรงกับความจริงในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงสิ่งต่อไปนี้ คือ

4.1 วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โดยตัดเอาวัตถุประสงค์ที่ไม่สอดคล้องกับกลุ่มประชากรออกไป โดยใช้ข้อมูลที่สำรวจได้ในข้อ 3.8 เป็นตัวกำหนด

4.2 เนื้อหาและกิจกรรม ได้ตัดเนื้อหากิจกรรมที่ไม่สอดคล้องออกไป ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องตัดออกในข้อ 4

4.3 สื่อการเรียนการสอน ได้ตัดออกเช่นเดียวกันตามข้อ 4.1 และ 4.2

4.4 วิธีการวัดและประเมินผล โดยการปรับรูปแบบและแบบทดสอบที่ใช้ในการวัดผล ในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมย่อยและแบบทดสอบประจำชุดการฝึกอบรมใหม่ ให้ความสอดคล้องกับชุดการฝึกอบรม

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม (Try Out)

จุดมุ่งหมายเพื่อต้องการตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งต่อไปนี้ คือ

5.1 เนื้อหา เพื่อคว่าลำดับขั้นตอนและความยากง่ายของเนื้อหานั้นเหมาะสมกับความสามารถและความรู้พื้นฐานของผู้เรียนหรือไม่

5.2 กิจกรรม เพื่อคว่ากิจกรรมนั้นมีลำดับขั้นตอนและชนิดของกิจกรรมที่เลือกใช้เหมาะสมกับวัยและความสามารถผู้เรียนหรือไม่ และมีปัญหาในการปฏิบัติอย่างไร

5.3 ระยะเวลา เหมาะสมกับการทำกิจกรรมมากน้อยเพียงใด

5.4 สื่อการเรียนการสอน ดูความเหมาะสมของสื่อกับกิจกรรมความยากง่ายของภาษา และความสะดวกในการใช้

5.5 การวัดและการประเมินผล มีความเหมาะสมเพียงใด ข้อทดสอบที่ใช้มีผลให้เกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมุ่งจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใด

5.6 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เพื่อตรวจสอบว่าเนื้อหากิจกรรมและสื่อในแต่ละหน่วยการ เรียนสามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่

วิธีการที่ใช้ในการทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม มีดังนี้ คือ

1. เลือกเยาวชนจากกลุ่มประชากรมาโดยวิธีการสุ่ม จำนวน 6 คน ชาย 3 คน และหญิง 3 คน
2. ทดลองฝึกอบรมตามรูปแบบและวิธีการฝึกอบรมของชุดการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น
3. ประเมินผลการฝึกอบรมโดยใช้การสัมภาษณ์จากผู้เรียนเป็นรายบุคคลและวัดผลสัมฤทธิ์ผลในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบที่ไ้สร้างไว้แล้วในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 2

จุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้มีเนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนและการประเมินผล ให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากรมากขึ้น โดยอาศัยข้อมูลจากขั้นที่ 5 จะทำการปรับปรุงสิ่งต่อไปนี้ คือ

- 6.1 เนื้อหา ปรับปรุงลำดับขั้นตอน และความยากง่ายของเนื้อหา
- 6.2 กิจกรรม ปรับปรุงลำดับขั้นตอนของกิจกรรมและชนิดของกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
- 6.3 ระยะเวลา ปรับระยะเวลาในแต่ละหน่วยการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม และจุดประสงค์ของหน่วยการฝึกอบรม
- 6.4 การวัดและการประเมินผล ปรับทั้งรูปแบบและวิธีการวัดประเมินผล
- 6.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของหน่วยการเรียนรู้ ในหน่วยการเรียนรู้ใดที่เนื้อหาสาระและกิจกรรมไม่สามารถทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ได้ จะทำการปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวใหม่ โดยถือเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ร้อยละ 80 กล่าวคือ ถ้าหน่วยใดผู้เรียนจำนวนมากทำได้คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 80 ของผลสัมฤทธิ์ที่พึงจะมีได้ จะทำการปรับปรุงเนื้อหา กิจกรรม เสียใหม่
- 6.6 สื่อการเรียนการสอน จะทำการปรับปรุงภาษาความยากง่าย และความสะดวกในการใช้เสียใหม่

ขั้นที่ 7 การทดลองฝึกอบรม (The Experiment of Training Modules)

ขั้นนี้เป็นการนำเอาชุดการฝึกอบรมที่ได้ปรับปรุงแล้วในขั้นที่ 6 มาทำการทดลองฝึกอบรมกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย เพื่อจะตรวจสอบว่าชุดการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถพัฒนาให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความสามารถจริงหรือไม่ และการฝึกอบรมนั้นมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อที่จะนำข้อมูลไปปรับปรุงชุดการฝึกอบรมต่อไป

ลำดับขั้นตอนในการทดลองฝึกอบรมมีดังต่อไปนี้ คือ

7.1 จุดมุ่งหมายของการทดลอง

1. ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นสามารถจะพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้จริงหรือไม่
2. การดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมนั้นมีปัญหาและอุปสรรคเพียงใด

7.2 ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรม ซึ่งหมายถึงการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางเศรษฐกิจ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้และทักษะทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้ในเนื้อหาสาระทางเศรษฐกิจ ความสามารถในการให้เหตุผล และการตัดสินใจในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ เช่น การใช้จ่าย การผลิตสินค้า การประหยัดและออม และการไม่เป็นหนี้ เป็นต้น ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

2. ด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนที่จะทำงานด้านเศรษฐกิจ 3 ประการ คือ การผลิตสินค้า การประหยัดและออม และการไม่เป็นหนี้สิน ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

7.3 สมมติฐานของการทดลอง

ในการทดลองครั้งนี้มีสมมติฐานการทดลองไว้ว่า ชุดการฝึกอบรมสามารถพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจได้จริง ซึ่งมีสมมติฐานย่อยดังต่อไปนี้ คือ

1. ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองจะสูงกว่าระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เยาวชนในกลุ่ม ควบคุม ซึ่งแสดงว่า

1.1 คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของ เยาวชนในกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม

1.2 คะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของ เยาวชนในกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มควบคุม

2. ระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เยาวชนหลังการฝึกอบรมจะสูงกว่าระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของ เยาวชนก่อนการฝึกอบรม ซึ่งแสดงว่า

2.1 คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ เยาวชนในกลุ่มทดลองหลังการฝึกอบรมจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม

2.2 คะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของ เยาวชนในกลุ่มทดลองหลังการฝึกอบรมแล้วจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม

7.4 เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาหลักสูตรวิชาชีพ อยู่ใ้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นเยาวชนกลุ่มเดียวกับกลุ่มประชากรที่ใช้ในการประเมินความต้องการฝึกอบรมในชั้นที่ 3 เยาวชนเหล่านี้มีระยะเวลาอยู่ที่ศูนย์การศึกษาระมาณ 3 เดือน

วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบแยกประเภท ชาย - หญิง จำนวน 60 คน

7.5 การดำเนินการทดลอง

1. แบบแผนการทดลอง การทดลองนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design (ทงัน สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ 2519 : 198) ซึ่งมีลักษณะดังนี้ คือ

กลุ่มทดลอง	R	T_1	X	T_1
กลุ่มควบคุม	R	T_1	$\sim X$	T_2

โดยที่ X หมายถึง ฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรม

$\sim X$ หมายถึง ไม่ฝึกอบรม

T_1 หมายถึง การทดสอบก่อนฝึกอบรม

T_2 หมายถึง การทดสอบหลังการฝึกอบรม

R หมายถึง การสุ่มตัวอย่าง

2. การเลือกตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง ในการเลือกตัวอย่างเข้ากลุ่มที่ใช้ในการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง จากประชากรที่ได้รับการสุ่มมาแล้ว ในการเลือกตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง โดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภท ชาย - หญิง เข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 30 คน เป็นชาย 15 คน และหญิง 15 คน โดยแยกเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

3. การทดสอบก่อนการฝึกอบรม (Pre-test) หลังจากเลือกเยาวชนเข้ากลุ่มที่จะใช้ในการทดลองครบทั้ง 2 กลุ่ม แล้วจะได้รับการทดสอบก่อนการฝึกอบรม โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเศรษฐกิจ และแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

4. การดำเนินการฝึกอบรม กลุ่มทดลอง คือ กลุ่มที่ 1 จะได้รับการฝึกอบรม โดยใช้ชุดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน ซึ่งในการฝึกอบรมนี้จะใช้วิทยากรในการฝึกอบรมชุดเดียวกัน และขั้นตอนในการฝึกอบรมนั้น จะดำเนินตามขั้นตอนในการฝึกอบรมที่ได้กำหนดไว้ในชุดการฝึกอบรม

5. การทดสอบหลังการฝึกอบรม (Post-test) เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองทั้ง 2 กลุ่ม จะได้รับการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน และแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

6. การวัดเพื่อประเมินผลการทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จะต้องตอบแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนอีกครั้งหนึ่ง...

7.6 การวิเคราะห์และการประเมินผลการทดลอง

การวิเคราะห์ผลการทดลอง จะทำการวิเคราะห์ผลการทดลองดังนี้ คือ

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม
4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองระหว่างก่อน และหลังการฝึกอบรม
5. วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินผลกระบวนการการฝึกอบรม

7.7 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. ชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน ซึ่งพัฒนาขึ้นแล้วตามขั้นที่ 6
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 82 ข้อ
3. แบบประเมินผลการฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 47 ข้อ
4. แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 47 ข้อ

7.8 การสร้างแบบทดสอบและแบบประเมินผลที่ใช้ในการทดลอง

เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการฝึกอบรมมี 2 ชุด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน และแบบประเมินผล

การฝึกอบรม ผู้วิจัยสร้างเครื่องดังกล่าวขึ้น โดยมีขั้นตอนและลักษณะของเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

ก. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

ใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน ที่ได้สร้างขึ้นแล้วใน ชั้นที่ 3 ขอ 3.3

ข. แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรม

เพื่อเป็นการประเมินคุณค่าของการฝึกอบรม และกระบวนการในการ ฝึกอบรม ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินผลการฝึกอบรมขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลไว้พิจารณา ในการประเมินผลการฝึกอบรม โดยแบบสอบถามเพื่อประเมินผลจะสอบถามในเรื่องราว ดังต่อไปนี้ คือ

1. ประโยชน์ของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ว่ามี คุณค่าต่อการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันเพียงใด
2. ความง่ายของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ว่า มีหน่วยการเรียนรู้ใดบ้างที่มีเนื้อหาสาระยากจนเกินไปหรือง่ายจนเกินไป

3. ความเหมาะสมของระยะเวลาในการฝึกอบรม
4. ความเหมาะสมของวิทยากร
5. ความเหมาะสมของสถานที่ในการฝึกอบรม
6. ปัญหาและอุปสรรคในการฝึกอบรม

ลักษณะของแบบสอบถามจะประกอบด้วย แบบมาตราส่วนวัด (Rating Scale) และแบบคำถามปลายเปิด (Open End) ให้ผู้ตอบอย่างอิสระ

ค. แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

ในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนเป็น แบบประเมินพฤติกรรมที่ใช้ผู้ตอบประเมินพฤติกรรมตนเอง เป็นแบบมาตราส่วนวัดจำนวน 4 ขอบ ซึ่งมีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. การเขียนข้อความที่จะประเมิน

การเขียนข้อกระทงในแบบประเมินนี้ได้เขียนขึ้นจากกิจกรรมของงานต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจทั้ง 3 ประการ คือ งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้ โดยนำกิจกรรมของงานมาดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรมของเยาวชนจะต้องแสดงในการทำกิจกรรมนั้น

2. การหาความเที่ยงตรง

ในการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบประเมินนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์หาความสอดคล้องของพฤติกรรมที่จะประเมินกับจุดประสงค์ หรือกิจกรรมที่จะต้องกระทำในงานนั้น โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาจำนวน 5 คน เป็นผู้ตัดสิน โดยผู้วิจัยจะกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของเยาวชนให้ แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่า ข้อกระทงที่ใช่ประเมินนั้นสามารถวัดได้ตามจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า สามารถวัดได้ตามจุดประสงค์หรือไม่ ถ้าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า สามารถวัดได้จะนับคะแนนเป็น "1" ข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าไม่แน่ใจ จะนับคะแนนเป็น "0" และจะนับคะแนนเป็น "-1" ถ้าผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ไม่สามารถวัดได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อกระทงตั้งแต่ 0.6 - 1.00

3. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบวัดพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนที่ได้สร้างขึ้น และคำนวณหาค่าความเที่ยงตรงแล้วไปทำการวัดกับนักศึกษาวิชาชีพที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการคำนวณหาค่า α -coefficient ของคอนบาร์ค Cronbach) (เอนก เพียรอนุกุลบุตร 2524 : 26 อ้างอิงมาจาก Cronbach. 1941) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

4. ลักษณะของแบบประเมิน

แบบประเมินนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ
วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ของเขาวชน

ตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเขาวชน
ซึ่งมีทั้งหมด 60 ข้อ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนวัดตามวิธีของ Likert จำนวน
4 ของวัด โดยกำหนดมาตราส่วนวัดดังนี้คือ

- 4 ประจำ หมายถึง ผู้ตอบแสดงพฤติกรรมตามข้อกระทงนั้นบ่อยมาก
หรือเป็นประจำ
- 3 บ่อยครั้ง หมายถึง ผู้ตอบแสดงพฤติกรรมข้อกระทงนั้น จำนวน
หลาย ๆ ครั้ง แต่ไม่สม่ำเสมอ
- 2 นานครั้ง หมายถึง ผู้ตอบแสดงพฤติกรรมตามข้อกระทงนั้นนาน ๆ
สักครั้งหนึ่ง
- 1 ไม่เคย หมายถึง ผู้ตอบไม่เคยแสดงพฤติกรรมตามข้อกระทงนั้นเลย

ตัวอย่าง เช่น ถ้าผู้ตอบแบบประเมินตามข้อกระทงในช่อง "บ่อยครั้ง"

พฤติกรรมที่แสดง	เป็น ประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่เคย 1
1. ท่านคิดถึงผลประโยชน์ว่า "คุ้มค่า" หรือ "ไม่คุ้มค่า" เสมอก่อนที่จะซื้อสินค้า		✓		

แสดงว่า ผู้ตอบประเมินพฤติกรรมตนเองว่า ก่อนที่จะซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง
จะต้องคิดถึงผลประโยชน์ก่อนเสมอว่า "คุ้ม" หรือ "ไม่คุ้ม" จำนวนบ่อยครั้ง เป็นต้น

7.9 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ร้อยละ

2. สูตรการคำนวณเพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน

การทดลอง (Steel and Torric. 1960 : 56 - 57)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}} \quad df = (n_1 + n_2 - 2)$$

โดยที่ t แทนการกระจายของคะแนนแบบที่ (Student's t distribution)

$\bar{X}_1$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 2

S_1 แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

S_2 แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2

df แทน จำนวนความเป็นอิสระ

3. สูตรคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์และข้อสอบ

(บุญเชิด ภิญโญนนทพงษ์ 2527 : 69 citing Rovinelli and Hambleton)

$$IOC = \Sigma R / N$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาวิชา

4. สูตรการคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (เอนก

เพียรอนุกุลบุตร 2524 : 46 อ้างอิงมาจาก Cronbarch. 1941)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\Sigma S_i^2}{S_t^2} \right]$$

โดย α	แทน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
k	แทน จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามทั้งฉบับ
$\sum S_i^2$	แทน ผลรวมของความแปรปรวนของข้อสอบรายข้อ
S_t^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ขั้นที่ 8 การประเมินผลหลังการฝึกอบรม (Post Training Evaluation)

จุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลังการฝึกอบรม เพื่อตรวจสอบว่าผู้ฝึกอบรมสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้มากน้อยเพียงใด ภายหลังจากจบการฝึกอบรมไปสู่ระยะหนึ่ง ทั้งนี้เพราะว่ามีพฤติกรรมบางประการไม่เกิดขึ้นในทันทีที่จบสิ้นการฝึกอบรม แต่อาจเปลี่ยนแปลงไปได้ภายหลังจากจบการฝึกอบรมไปสู่ระยะหนึ่ง

วิธีการในการประเมินผลหลังการฝึกอบรม ประกอบด้วยวิธีการดังต่อไปนี้คือ

8.1 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ใช้แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในขั้นที่ 7 ข้อ 7.8 ค.

8.2 วิธีการประเมินผู้วิจัยจะนำแบบประเมินพฤติกรรมของเยาวชนทั้ง 2 กลุ่มที่ใช้ในการทดลองทุกคนภายหลังจากจบสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์

8.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินพฤติกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินพฤติกรรม เมื่อจบสิ้นการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรมของกลุ่มทดลอง เมื่อจบสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์

8.4 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t - test โดยมีสูตรการคำนวณ ดังที่ได้นำแสดงไว้ในข้อ 7.9 ข้อ 2

ขั้นที่ 9 ปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3

(The Third Revision of Training Modules)

ใช้ข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 7 และ 8 มาปรับปรุง วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียน การประเมินผล และวิธีการบริหารชุดการฝึกอบรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะรายงานผลการเก็บรวบรวมข้อมูลในการพัฒนาชุดการฝึกอบรมตามลำดับขั้นตอนของวิธีการพัฒนาในบทที่ 3 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ 9 ขั้นตอน และแบ่งออกเป็นตอนใหญ่ได้ 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้น และตอนที่ 2 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร ผลการวิเคราะห์ขอ ตามขั้นตอนต่าง ๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้น

ในขั้นตอนนี้เป็นการสำรวจความต้องการเบื้องต้นในการฝึกอบรม เพื่อรวบรวมเนื้อหาสาระ และกิจกรรมที่เหมาะสม ในการพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนโดยทั่วไป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การระบุความต้องการเบื้องต้นในการฝึกอบรม

จุดมุ่งหมายของการระบุความต้องการเบื้องต้น เพื่อระบุสภาพปัญหา แนวทางในการแก้ปัญหา และความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรมในการแก้ปัญหาโดยวิธีการฝึกอบรมนั้น โดยผลการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้คือ

1.1 การสำรวจเบื้องต้น (Preliminary Survey)

ก. วัตถุประสงค์ของการสำรวจ

เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ 3 ประการคือ ปัญหาการผลิตได้น้อย ปัญหาการใช้จ่ายเกินกำลัง และปัญหานี้สิน ในจังหวัดพิจิตร เพื่อเป็นพื้นฐานในการระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นต่อไป

ข. เลือกพื้นที่ที่จะทำการสำรวจ

ในการสำรวจนี้ได้เลือกพื้นที่ทำนองน้อย อำเภโพนทะเล เป็นพื้นที่ในการศึกษา โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ

1. เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ 3 ประการ จำนวนมาก
 2. เป็นพื้นที่ที่ผู้วิจัยสามารถเข้าไปเก็บข้อมูลได้สะดวก และปลอดภัยจากการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากพัฒนาการจังหวัด สรุปได้ว่า
- ตำบลหนองน้อย อำเภอโพนทะเล มีลักษณะเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นมากที่สุด

ค. เครื่องมือที่ใช้

ใช้แบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ในการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ง. การเลือกบุคคลที่ใช้ในการสัมภาษณ์

เลือกบุคคลที่ปฏิบัติงานการพัฒนาหมู่บ้าน หรือบุคคลที่สามารถจะให้ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพปัญหาได้ ซึ่งประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1. พัฒนาการ	3 คน
2. กำนัน	1 คน
3. ผู้ใหญ่บ้าน	2 คน
4. ครู	2 คน
5. เจ้าหน้าที่การศึกษา	
นอกโรงเรียน	2 คน
รวมทั้งสิ้น	10 คน

จ. วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเดินทางไปกับพัฒนาการ อำเภอโพนทะเล แล้วทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 7 วัน

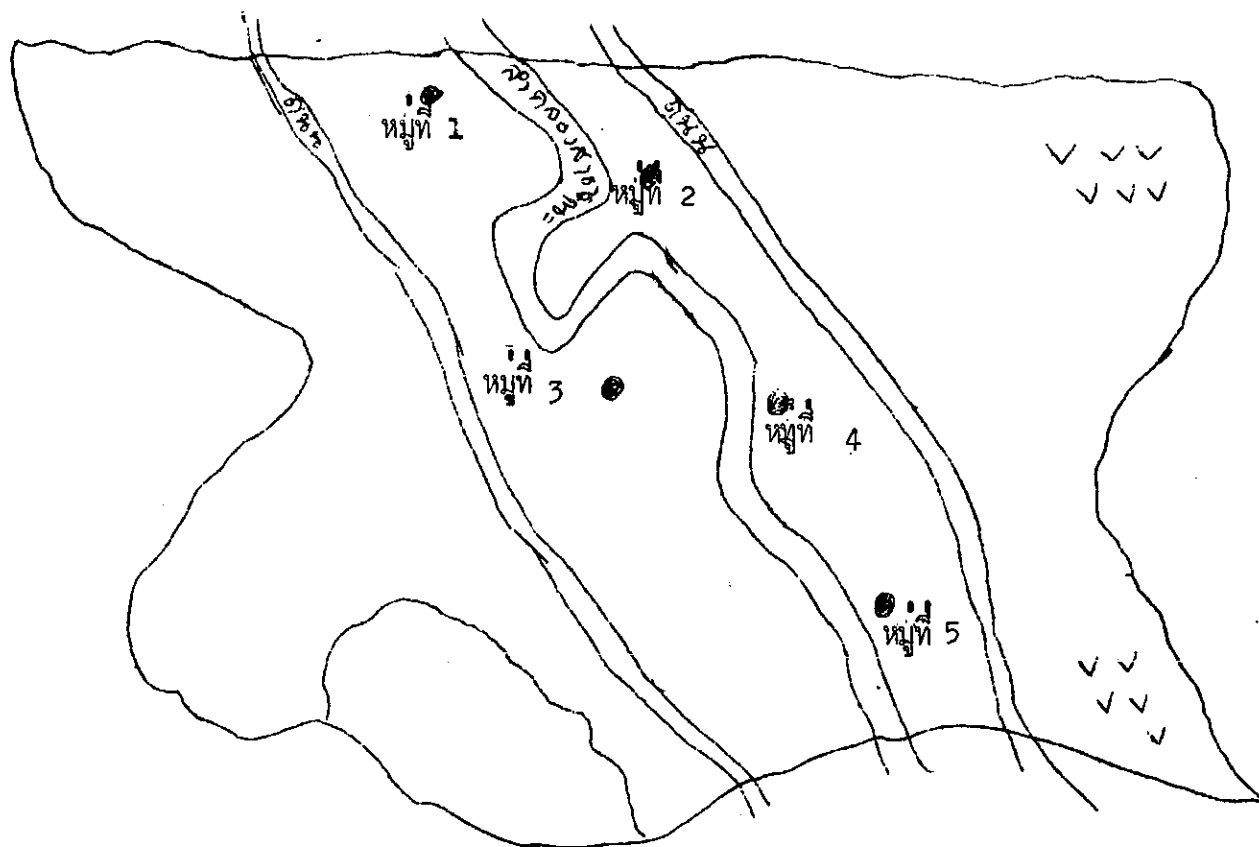
ฉ. การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากแบบสัมภาษณ์เป็นแบบสอบถามแบบเปิด ฉะนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการรวบรวมเนื้อหาสาระที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ให้ข้อมูล แล้วสรุปรวบรวมหัวข้อต่าง ๆ ในแต่ละเรื่องที่ทำการศึกษา เก็บข้อมูล สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่กำหนดของให้ตอบ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ความถี่ในแต่ละข้อ แล้วสรุปมาเป็นจำนวนร้อยละ

ข. สรุปผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

1. สภาพภูมิประเทศ

ตำบลทุ่งน้อย อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร อยู่ห่างจากอำเภอโพทะเล ประมาณ 8 กิโลเมตร มีหมู่บ้านทั้งหมด 5 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 3,005 คน เป็นชาย 1,517 คน และหญิง 1,488 คน คิดเป็นจำนวน 538 หลังคาเรือน

ภาพประกอบ 1 แสดงอาณาเขตของตำบลทุ่งน้อย

ลักษณะการจัดตั้งบ้านเรือนกระจายกันอยู่โดยทั่วไป ประชาชนทุกคนนับถือศาสนาพุทธ ประเพณีที่สำคัญของแต่ละหมู่บ้านคือ การทำบุญตักบาตร บวชนาค แต่งงาน และอาหิชาคนเฒ่าคนแก่ในวันสงกรานต์

ลักษณะของประชากร จำนวนสมาชิกเฉลี่ยครอบครัวละ 5 คน ประชากรเฉลี่ยแยกประเภทตามอายุ ดังนี้

แรกเกิด - 6 ปี	331 คน
7 - 15 ปี	543 คน
16 - 25 ปี	568 คน

26 - 45 ปี	882 คน
46 - 60 ปี	531 คน
61 ปีขึ้นไป	172 คน

(พัฒนาการจังหวัด จังหวัดพิจิตร, รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลเขตพัฒนากลุ่ม
ที่ 8 ท.ทุ่งน้อย อ.โพทะเล จังหวัดพิจิตร)

ประชากรส่วนใหญ่ในตำบลจึงประกอบด้วย เด็ก และเยาวชนเป็นจำนวนมาก
ซึ่งส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ป.4 หรือ ป.7)

ลักษณะการประกอบอาชีพส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา และ
ทำไร่ไถ่ โดยมีขนาดถือครองที่ดินครอบครัวละ 30 ไร่ ประมาณร้อยละ 90 เป็นที่ดิน
ของตนเอง สามารถทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง โดยอาศัยน้ำฝน จึงทำให้ขาดน้ำในฤดูแล้ง

2. สภาพ สาเหตุและแนวทางในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ

2.1 ด้านการผลิต

ก. สภาพการผลิต

สภาพการผลิตสินค้า ประชาชนทั้งตำบลทำการเกษตร ปลูกข้าว
และถั่ว ไร่เฉลี่ย 40 ถึงต่อไร่ สำหรับการทำนา และ 125 ถึงต่อไร่ สำหรับการปลูก
ถั่วต่าง ๆ ลักษณะในการผลิตจะใช้พันธุ์ข้าว กข.7 ข้าวหอมกระดังงาและข้าวเม็กกระดังงา มี
การใช้ปุ๋ยเคมี โดยเฉลี่ย 10 ก.ก./ไร่ และใช้ยาปราบศัตรูพืช ในอัตราต่ำ ทั้งนี้เพราะ
ขาดความรู้และทุนที่จะใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช เมื่อผลิตสินค้าได้จะนำสินค้าไปขายที่
ตัวตำบลเอง หรือที่อำเภอโพทะเล ในราคาเท่ากับรัฐบาลประกัน นอกจากนี้ยังมีพ่อค้า
มารับซื้อหรือขายให้กับเจ้าของที่ดิน มีจำนวนน้อยขายให้กลุ่มหรือสหกรณ์

รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนที่ได้จากการขายข้าว ประมาณ
16,000 บาท/ปี รายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการปลูกข้าวคือ การปลูกถั่ว เลี้ยงสัตว์
เช่น เป็ด ไก่ สุกร เป็นต้น และการรับจ้าง

ข. ปัญหาในด้านการผลิต

ปัญหาต่าง ๆ ในด้านการผลิตสรุปได้ดังต่อไปนี้คือ

1. ปัญหาในเรื่องทุนไม่พอ
2. ที่ดินในการทำเกษตรไม่เพียงพอ
3. ราคาตกต่ำ
4. เกิดโรค

ค. สาเหตุของปัญหา

1. ขาดเงินทุนจึงทำให้ไม่สามารถขยายที่ดินได้
2. ต้องขึ้นอยู่กับผู้ซื้อและราคาที่รัฐบาลกำหนดจึงทำให้ขายข้าวไม่ได้ราคา
3. สมรรถภาพของดินต่ำจึงทำให้ผลผลิตได้น้อย
4. โรคต่าง ๆ คือยา ต้องใช้ยาปราบศัตรูราคาแพง

ง. แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. มีหน่วยงานมาให้ความรู้ต่าง ๆ ให้มาก
2. ช่วยหายาปราบศัตรูพืชที่ได้ผลและช่วยเหลือฟรี
3. ช่วยพยุงราคาข้าวไม่ให้ตกต่ำ

2.2 ปัญหาการใช้จ่ายของบุคคลในตำบล

ก. สภาพการใช้จ่าย

สภาพการใช้จ่ายจะใช้จ่ายกัน เครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น ประเพณี ยานพาหนะ และการบันเทิงอื่น ๆ ลักษณะการใช้จ่ายเหล่านี้ จะมีทั้งเข้าไปซื้อตามตำบลหรือในอำเภอ และมีพ่อค้านำมาขายให้ในหมู่บ้าน เรื่องที่ประชาชนใช้จ่ายมากที่สุดคือ เครื่องนุ่งห่ม และเครื่องประดับ สถานที่ไปใช้จ่ายมากที่สุดคือ ในอำเภอ โพนทะเล

ลักษณะการใช้จ่ายมากที่สุดคือ เงินสด แต่ก็มีการซื้อขายในรูปเงินเชื่อจากนายทุนในอำเภอที่สัญญาว่าเมื่อได้ผลผลิตแล้วจะนำเงินไปชำระ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องนำข้าวหรือถั่วไปขายให้นายทุนผู้นั้น

ข. ปัญหาในการใช้จ่าย

1. มีการใช้จ่ายมากกว่ารายได้ ทั้งนี้เพราะว่า รายได้จากการขายสินค้า เช่น ข้าว และถั่ว ในแต่ละปีมีจำนวนไม่มากนัก และต้องซื้อค่านายทุนที่ให้เชื่อสินค้ามา
2. ชื่อของที่ไม่จำเป็นกันมาก เช่น รถจักรยานยนต์ รถไถมือ เสื้อผ้า และโทรศัพท์ เป็นต้น
3. การทำบุญใช้รายจ่ายที่มากเกินไปเป็นประจำ โดยเฉพาะ เช่น การทำบุญ บวชนาค และแต่งงาน

ค. แนวทางในการแก้ปัญหา

1. คัดหาทางที่เพาะปลูกพืชให้ได้มากขึ้น เพื่อที่จะทำให้ผลผลิตมีมากและมีรายได้มากขึ้น แต่ก็มีพื้นที่จำกัด
2. ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง
3. ให้บริการเงินกู้ที่มีดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

2.3 ค่าน้ำดิน

ก. สภาพปัญหาค่าน้ำดิน

แหล่งกู่ยี่ของประชาชนในตำบล ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตร สหกรณ์การเกษตรและธนาคารพาณิชย์ พ่อค้าคนกลาง นายทุนที่มีไร่พ่อกำ และญาติพี่น้อง อัตราดอกเบี้ยที่เสียนั้นจะแตกต่างกันออกไป คือ ถ้ากู้จากพ่อค้าคนกลางหรือนายทุน ร้อยละ 5 บาท/เดือน ญาติพี่น้อง 30 บาท/ปี และอัตราดอกเบี้ยต่ำที่สุดคือ ธนาคารเพื่อการเกษตร ร้อยละ 15 บาท/ปี

จำนวนเงินที่กู้โดยเฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 5,000 - 10,000 บาท ลักษณะการกู้ยืม โดยใช้หลักทรัพย์ซึ่งได้แก่ที่ดินเป็นประกัน ซึ่งมีระยะเวลาใช้คืนประมาณ 1 ปี

ข. ปัญหาในการกู้ยืม

1. ไม่สามารถใช้คืนได้ทันเวลา เพราะต้องขึ้นอยู่กับจำนวน
ผลผลิตแต่ละปี
2. อัตราดอกเบี้ยแพง ทั้งนี้เพราะว่า การกู้จากธนาคารที่มี
ดอกเบี้ยต่ำ ยุ่งยาก และส่วนใหญ่ก็เป็นลูกหนี้อยู่แล้ว จึงกู้ไม่ได้ ต้องยอมเสียดอกเบี้ย
แพงซึ่งเป็นของนายทุน
3. ถูกยึดที่ดิน เพื่อใช้หนี้

ค. สาเหตุของปัญหา

1. ผลผลิตได้น้อย ไม่แน่นอนในแต่ละปี
2. มีแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำน้อย ไม่เพียงพอ

ง. แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. ต้องหาแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาใช้คืน
ที่ยาวเพียงพอจะจัดการกับหนี้สินเดิมได้
2. ให้บริการในด้านความรู้ให้สามารถเพิ่มผลผลิตได้มากขึ้น

3. แนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยวิธีการฝึกอบรม

ผู้ปฏิบัติงานทุกคนมีความปรารถนาที่จะพัฒนาบุคคลในตำบลให้มีความรู้ความสามารถที่จัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจทุกคน และมีความเชื่อถ้ามีการพัฒนาความสามารถดังกล่าวแล้ว สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้มาก

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนา ผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาเห็นว่า ควรจะพัฒนากลุ่มผู้ใหญ่มากที่สุด (ประมาณร้อยละ 60) และเยาวชนเป็นกลุ่มที่รองลงมา (ประมาณร้อยละ 40)

ในด้านเนื้อหาสาระเห็นสอดคล้องกันว่า ควรจะให้ความรู้ในเรื่องการเพิ่มผลผลิตและรายได้ การประหยัดและออม และการจัดการกับหนี้สิน

สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม มีความเห็นแตกต่างกันร้อยละ 40 มีความเห็นว่าฝึกอบรมที่ตำบลโดยใช้สถานที่ที่สภาตำบลจัดให้ ร้อยละ 20 มีความเห็นว่าควรใช้โรงเรียนประจำตำบล และร้อยละ 30 มีความเห็นว่าควรที่จะฝึกอบรมที่ศูนย์เขาวงการศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 80 คิดว่ายินดีจะเสียค่าใช้จ่ายให้ได้ในวงเงินไม่เกิน 500 บาท

สำหรับแนวทางที่จะจัดการฝึกอบรมนั้น มีความเห็นแตกต่างกันออกไป โดยมีผู้มีความเห็นว่า จัดร่วมกับกลุ่มเยาวชนที่พัฒนาการจัดขึ้นร้อยละ 40 จัดเป็นกลุ่มสนใจร้อยละ 30 และจัดขึ้นที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 30

ในเรื่องความพร้อมของศูนย์ที่จะจัดการฝึกอบรมที่ศูนย์นั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การศึกษานอกโรงเรียนพบว่า มีความพร้อมในด้านสถานที่มากที่สุด ในด้านหลักสูตรการฝึกอบรม มีความพร้อมน้อยสำหรับในด้านเศรษฐกิจ

บุคลากรที่จะให้การฝึกอบรมนั้นมีความพร้อมปานกลาง ส่วนในด้านการเงินมีความพร้อมน้อย และความสามารถในการบริหารชุดการฝึกอบรม มีมาก

4. กำหนดรูปแบบและวิธีการที่เป็นไปได้ในการฝึกอบรม

จากการศึกษาสำรวจเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสรุปผลการศึกษาเพื่อใช้พัฒนาชุดการฝึกอบรม ดังนี้

4.1 ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่นชนบท สรุปได้ 3 ปัญหาคือ

1. ปัญหาการผลิตได้น้อย
2. ปัญหาการใช้จ่ายเกินกำลัง
3. ปัญหาหนี้สิน

4.2 สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นจากทั้งปัจจัยที่เป็นเชิงมนุษย์และปัจจัยที่ไม่ใช่เชิงมนุษย์

4.3 การแก้ปัญหาที่เป็นปัจจัยเชิงมนุษย์ทำได้โดยวิธีการฝึกอบรม ซึ่งสามารถทำได้ตามหลักสูตรการฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพ

4.4 การฝึกอบรมนั้นจะต้องสามารถพัฒนาให้บุคคลสามารถทำงานทางเศรษฐกิจในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้

4.5 กลุ่มเป้าหมายในการฝึกอบรมคือ กลุ่มเยาวชนที่สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาแล้ว และอยู่นอกระบบโรงเรียน

ตาราง 4 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในการพัฒนาหมู่บ้าน เรื่อง แนวทางในการฝึกอบรม

รายการสัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
1. ท่านมีความประสงค์ที่จะพัฒนาให้คนในตำบลของท่านให้สามารถจัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจหรือไม่	- ร้อยละ 100 มีความต้องการที่จะพัฒนา
2. ท่านคิดว่าถ้าพัฒนาความรู้ความสามารถทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหของตนได้เพียงใด	☐ มากที่สุด (ร้อยละ 20) ☐ มาก (ร้อยละ 80) ☐ ปานกลาง ☐ น้อย ☐ น้อยที่สุด
3. ท่านคิดว่าบุคคลใดควรจะได้รับการพัฒนามากที่สุด	☐ ผู้ใหญ่ (ร้อยละ 60) ☐ เยาวชน (ร้อยละ 40) ☐ เด็กนักเรียน ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการสัมภาษณ์	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
4. เนื้อหาสาระที่ควรจะศึกษาในเรื่องใดบ้าง	- การเพิ่มผลผลิตและรายได้ - การประหยัดและออม - การจัดการกับหนี้สิน
5. สถานที่ใช้ในการฝึกอบรม	☐ สภาตำบล (ร้อยละ 40) ☐ โรงเรียนประจำตำบล (ร้อยละ 20) ☐ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (ร้อยละ 30) ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____
6. ระยะเวลาที่ควรใช้ในการฝึกอบรม	2 สัปดาห์
7. ท่านยินดีจะเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมหรือไม่	☐ ยินดี ประมาณไม่เกิน 500 บาท ☐ ไม่ยินดี
8. แนวทางในการจัดการฝึกอบรมควรจะเป็นรูปใด	☐ จัดร่วมกับกลุ่มเยาวชนที่พัฒนากรจัดขึ้น (ร้อยละ 40) ☐ จัดเป็นกลุ่มสนใจ (ร้อยละ 30) ☐ เดินทางไปเรียนที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน (ร้อยละ 30) ☐ อื่น ๆ (ระบุ) _____

5. ถ้าจัดการฝึกอบรมที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ท่านคิดว่าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมีความพร้อมเพียงใด (สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนให้ข้อมูล)

ข้อความ	ความคิดเห็น
1. สถานที่ฝึกอบรมมีความพร้อมเพียงใด	- มากที่สุด
2. หลักสูตรการฝึกอบรม	- น้อย
3. บุคลากรที่ให้การฝึกอบรม	- ปานกลาง
4. การเงิน	- น้อย
5. ความสามารถในการบริหารชุดการฝึกอบรม	- มาก

4.6 การฝึกอบรมนี้เป็นการฝึกอบรมเพื่อเตรียมบุคคลเข้าทำงานมิใช่เป็นการฝึกอบรมระหว่างการทำงาน

4.7 กลวิธีในการฝึกอบรมจะใช้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้จัดการฝึกอบรม โดยใช้หลักสูตรที่จะได้พัฒนาขึ้นต่อไป

1.2 การกำหนดงานและการวิเคราะห์งานที่เยาวชนจะต้องทำเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ

ก. การกำหนดงานทางเศรษฐกิจ

เพื่อเป็นการเตรียมตัวให้เยาวชนสามารถแก้ปัญหามหาเศรษฐกิจทั้ง 3 ประเภท คือ ปัญหาการผลิตได้น้อย การใช้จ่ายที่เกินกำลัง และการเป็นหนี้สิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงกำหนดงานทางเศรษฐกิจที่เยาวชนจะต้องทำดังต่อไปนี้คือ

1. งานเพิ่มผลผลิตและรายได้ เป็นงานที่มุ่งหวังให้เยาวชนได้ทำกิจกรรมในการเพิ่มพูนผลผลิตและรายได้ให้กับตนเองและครอบครัวจนสามารถทำงานได้เต็มความสามารถของตนเอง โดยหวังว่าจะช่วยแก้ไขปัญหาการผลิตได้น้อยและรายได้ต่ำได้งานดังกล่าวแบ่งออกเป็นงานย่อย ดังต่อไปนี้คือ

- 1.1 การหาตลาดผลผลิต
- 1.2 การหาปัจจัยการผลิต
- 1.3 การขยายกระบวนการการผลิต
- 1.4 การควบคุมคุณภาพของสินค้าและบริการ

2. งานการประหยัดและออม เป็นงานที่มีจุดมุ่งหมายให้เยาวชนเป็นผู้ที่มีลักษณะนิสัยที่ไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยสามารถทำงานบางอย่างได้แทนการจ้างซึ่งจะช่วยให้ประหยัดรายจ่ายของตนเอง นอกจากนี้ยังต้องการให้เป็นผู้ที่มีการประหยัดเก็บออม อันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะแก้ปัญหการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยได้

ลักษณะของงาน ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- 2.1 การไม่ใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย
- 2.2 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย
- 2.3 การจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้
- 2.4 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้

3. งานการไม่เป็นหนี้สิน เป็นงานที่มีจุดมุ่งหมายให้เยาวชน สามารถจัดการกับหนี้สินของตนเอง และครอบครัวได้ด้วยการมีทัศนคติถูกต้องกับการเป็นหนี้สามารถหาเงินได้อย่างถูกต้อง รู้จักการเตรียมการทางการเงินให้แก่ตนเองและครอบครัว โดยหวังว่าจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหการเป็นหนี้สินของประชาชนในชนบทได้

ลักษณะงาน ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังต่อไปนี้คือ

- 3.1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน
- 3.2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม
- 3.3 การเตรียมการทางการเงินให้ถูกต้อง

ข. การวิเคราะห์ลักษณะงาน

งานทางเศรษฐกิจ 3 ประการ ซึ่งได้แก่ งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้ งานประหยัดและออม และงานการไม่เป็นหนี้สินดังกล่าวนั้น มีกิจกรรม และลำดับขั้นตอนในการทำงาน จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ของงานได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้

1.1 การหาตลาดผลผลิต มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์กลุ่มประชากรที่จะใช้สินค้าและบริการ
2. การวิเคราะห์ตลาดสินค้าและบริการว่ามีลักษณะอุปสงค์ และอุปทานลักษณะใด
3. การกำหนดราคาสินค้าและบริการ
4. การเพิ่มความต้องการสินค้าและบริการ

ข. ประเภทใช้ทักษะ

5. การติดต่อสัมพันธ์และการจูงใจผู้อื่น

ค. อื่น ๆ

6. การมีความกระตือรือร้นและตื่นตัวอยู่เสมอ
7. การเป็นคนมีน้ำใจและใจกว้าง
8. การเป็นมิตรต่อผู้อื่น

1.2 การหาปัจจัยการผลิต มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ใช้ในการผลิต
2. การวางแผนในการดำเนินการผลิต

3. การแก้ปัญหาเงินทุน ที่คืน แรงงาน และเทคโนโลยี มาใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุด

4. การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้า

5. การตัดสินใจในการดำเนินการผลิตสินค้า

ข. ประเภทใช้ทักษะ

6. การคำนวณค่าใช้จ่าย

7. ความสามารถในการให้บริการธนาคารและ

สถาบันทางการเงิน

ค. อื่น ๆ

8. การมีความมานะอดทน

9. การมีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน และตัดสินใจ

ในการผลิตสินค้า

1.3 การขยายกระบวนการผลิต มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรมจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์แนวโน้มของตลาดและการแสวง

หาตลาดผลผลิต

2. การแสวงหาวิธีการเพิ่มผลผลิต

3. การวิเคราะห์ผลประโยชน์ในหน่วยสุดท้ายใน

การผลิต ในการเพิ่มปัจจัยในการผลิต

4. การตัดสินใจขยายการผลิตโดยสามารถวิเคราะห์

ได้ว่ามีความคุ้มค่า

ข. ประเภทใช้ทักษะ

5. การวางแผนงานในการผลิต

6. การควบคุมและดำเนินการตามแผน

ค. อื่น ๆ

7. การมีความรับผิดชอบ

8. การมีความมุ่งมั่นที่จะสัมฤทธิ์ผล

1.4 การพัฒนาคุณภาพสินค้า มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของ
กิจกรรมจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การกำหนดมาตรฐานสินค้าและบริการที่ตนเองผลิต

2. การควบคุมการผลิตให้มีประสิทธิภาพ

3. การนำเอาเทคโนโลยีที่เหมาะสม เช่น ปุ๋ยเคมี

และยาฆ่าแมลงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ

ข. ประเภทใช้ทักษะ

4. การใช้ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง

5. ค่าวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและการควบคุมค่าใช้จ่าย

ในการผลิตสินค้าและบริการ

ค. ประเภทใช้แรงงาน

6. การใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้ยาฆ่าแมลง

7. การตรวจสอบดูแลคุณภาพของผลผลิต

ง. อื่น ๆ

8. การมีความซื่อสัตย์

9. การทำงานร่วมกับผู้อื่น

10. การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ

2. งานการประหยัดและออม

2.1 การใช้จ่ายอย่างประหยัด มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของ
กิจกรรมจำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การวิเคราะห์รายจ่ายว่ามีสิ่งใดบ้างที่มีความจำเป็น ไม่จำเป็น ของตนเองและครอบครัว
2. การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่ถูกต้องตามหลักเศรษฐศาสตร์
3. การควบคุมรายจ่ายของตนเองให้พอกับรายได้
4. การรู้เท่าทันต่อสิ่งยั่วยุเข้าใจซื้อสินค้าตามแฟชั่น การโฆษณาและประเพณีวัฒนธรรมที่ไม่ถูกต้อง

ข. ประเภทใช้ทักษะ

5. การทำงานประมาณรายจ่ายและบัญชีรับ - จ่ายของตนเอง

6. การเลือกซื้อสินค้าและบริการอย่างประหยัด

ค. อื่น ๆ

7. การเป็นผู้ที่มีค่านิยมที่ถูกต้องเหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของตนเอง
8. การเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง
9. การเป็นผู้ที่มีวินัย
10. การเป็นผู้ที่ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย

2.2 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การสำรวจภาระงานของตนเองและครอบครัวว่ามีภาระกิจใดจำเป็นต้องทำ และงานไหนสามารถทำได้เอง

2. การมีความรู้อย่างถูกต้องในเรื่องเงินและ
ธรรมชาติของเงิน จนสามารถคิดคำนวณรายได้และรายจ่ายของตนเองได้
การลงมือทำด้วยตนเอง

3. การวางแผนลำดับขั้นตอนในการทำงาน

ข. ประเภทใช้ทักษะ

4. การแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการทำงาน

5. การมีทักษะในการใช้เครื่องมือในงานร่าง

6. การมีทักษะในการใช้เครื่องมืองานเกษตร

ค. อื่น ๆ

7. การเป็นผู้ที่มีความอดทน

8. การเป็นผู้ที่มีความกล้าเสี่ยงที่จะลงทุน

9. การเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์และประหยัด

2.3 การจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้ มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอน
ของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การสำรวจและทำความเข้าใจว่าตนเองมีรายได้
และทรัพย์สินอะไรบ้างมีวิธีหาอย่างไรและสามารถคิดเป็นมูลค่าเท่าใด

2. การมีความรู้ในเรื่องหลักการธนาคาร การบริหาร
และหลักการลงทุน

3. การรู้หลักการในการจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้

4. เป็นคนที่มีความรู้กว้างและทันต่อการเปลี่ยนแปลง
ของสังคม

ข. ประเภทใช้ทักษะ

5. การมีทักษะในการคิดคำนวณผลประโยชน์จาก
ทรัพย์สินการลงทุน และงานที่ทำ

6. การทำบัญชีรับ - จ่าย รายได้ของตนเอง

ค. อื่น ๆ

7. การเป็นผู้มีความมานะอดทน

8. การเป็นผู้มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน

2.4 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอน

ของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การเก็บออมทรัพย์สินได้ในที่ปลอดภัย

2. การใช้จ่ายทรัพย์สินให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. การวิเคราะห์และการตัดสินใจในการลงทุน

ข. ประเภทใช้ทักษะ

4. การคิดคำนวณความคุ้มค่าในการลงทุน

ค. อื่น ๆ

5. การกล้าเสี่ยงในการลงทุน

3. การไม่เป็นหนี้

3.1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอน

ของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การมีทัศนคติถูกต้องต่อการเป็นหนี้และการสร้างหนี้

2. การตัดสินใจในการสร้างหนี้สิน

3. การจัดการกับหนี้สิน

ข. ประเภทใช้ทักษะ

4. การคำนวณดอกเบี้ยและอัตราดอกเบี้ย

5. การทำบัญชี

ค. อื่น ๆ

6. การประหยัดและออม
7. การมีวินัยในตนเอง
8. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์

3.2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ก. ประเภทใช้สมอง

1. การมีความเข้าใจอย่างถูกต้องถึงความสัมพันธ์ระหว่างเงินกับงาน
2. การแสวงหาตลาดแรงงานและการตัดสินใจในการรับจ้างใช้แรงงานซึ่งในการนี้เขาจะต้องมีความรู้ตลาดแรงงานที่อยู่ใกล้เคียง การกำหนดค่าจ้างนั้น สมควรจะเข้าไปใช้แรงงานหรือไม่
3. การวิเคราะห์และตัดสินใจว่างานอะไรที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง

4. การสร้างงานให้กับตนเอง

ข. ประเภทใช้ทักษะ

5. การมีทักษะในการงานชนิดใดอย่างหนึ่ง เช่น การทำเกษตรกรรม

ค. อื่น ๆ

6. การมีความมานะอดทน
7. การมีวินัยในตนเอง
8. การมีความประหยัดและออม
9. การมีความรักงาน

3.3 การเตรียมการทางการเงินอย่างถูกต้อง มีกิจกรรมและลำดับขั้นตอนของกิจกรรม จำแนกตามประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.3 การระบุความสามารถทางเศรษฐกิจที่เพียงพอต่อการทำงาน

(Identification of the Optimum Abilities)

งานและกิจกรรมที่ได้วิเคราะห์แล้วในชั้นที่ 1.2 นั้นจำเป็นจะต้องมีความรู้และความสามารถทางด้านการต่าง ๆ ที่เพียงพอถึงจะสามารถทำงานได้ ความสามารถต่าง ๆ สามารถจำแนกออกได้ดังนี้คือ

1. งานเพิ่มผลิตและรายได้

1.1 การหาตลาดผลิต ประกอบด้วยความสามารถทางด้านการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคล
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกฎของอุปสงค์และอุปทาน
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดและธรรมชาติของตลาด
4. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการขยายตลาดสินค้าและบริการ

ข. ด้านทักษะ

5. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ๆ

ค. ด้านเจตคติ

6. มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวเสมอ
7. มีใจกว้างขวางและมีน้ำใจ

1.2 การหาปัจจัยการผลิต ประกอบด้วยความสามารถทางด้านการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

โครงสร้างในการผลิต

การผลิตสินค้าได้

ลงทุน

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิตและ
2. มีความสามารถในการวางแผนและสร้างโครงการใน
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลงทุนและการตัดสินใจ
4. มีความรู้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์

ข. ด้านทักษะ

5. มีทักษะในการคำนวณ
6. มีความสามารถในการให้บริการธนาคาร

ค. ด้านเจตคติ

7. มีความมานะอดทน
8. มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุนกล้าตัดสินใจ

1.3 การขยายขอบวงการผลิต ประกอบด้วยความสามารถทางด้านการค้า ฯ

ดังต่อไปนี้

ก. ด้านสติปัญญา

ตลาดและสามารถคาดการณ์ได้

หน่วยสุดท้ายได้

ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์

1. มีความสามารถในการติดตามความเปลี่ยนแปลงของ
2. มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลประโยชน์
3. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเรื่องการวิเคราะห์
4. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการการเพิ่มผลผลิต

ข. ด้านทักษะ

5. มีความสามารถในการวางแผนและโครงการ
6. มีความสามารถในการดำเนินการ

ค. ด้านเจตคติ

7. มีความสามารถในการวางแผนและโครงการ
8. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1.4 การพัฒนาคุณภาพสินค้า ประกอบด้วยความสามารถทางด้านต่าง ๆ

ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ในเรื่องการกำหนดลักษณะและคุณภาพของสินค้า
2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการการควบคุมการผลิต

ให้ได้สินค้ามีคุณภาพ

3. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีและการ

ประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้

ข. ด้านทักษะ

4. มีความสามารถในการใช้ปุ๋ยและยาฆ่าแมลง
5. มีความสามารถที่จะตรวจได้ว่าสินค้ามีคุณภาพหรือไม่

ค. ด้านเจตคติ

6. มีความซื่อสัตย์
7. มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
8. มีความใฝ่รู้แสวงหาความรู้อยู่เสมอ

2. งานการประหยัดและออม

2.1 การใช้จ่ายอย่างพอเพียง ประกอบด้วยความสามารถทางด้าน

ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเอง
2. มีความรู้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ

อย่างถูกต้อง

3. มีความรู้เบื้องต้นในการทำบัญชีรับ - จ่ายของตนเอง
4. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการโฆษณาประเพณี

วัฒนธรรมอย่างถูกต้องจนสามารถตัดสินใจได้ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถูกต้อง

ข. ด้านทักษะ

5. มีความสามารถในการทำงานประมาณการใช้จ่าย

อย่างเหมาะสม ใด

6. มีทักษะในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ

ค. ด้านเจตคติ

7. มีค่านิยมในการเลือกซื้อสินค้าได้ถูกต้องกับฐานะทาง

เศรษฐกิจของงาน

8. มีความรับผิดชอบ

9. มีวินัยในตนเอง

10. ไม่เป็นคนฟุ้งเฟ้อและฟุ่มเฟือย

2.2 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย ประกอบด้วยความสามารถ

ทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำรงชีวิตใน

ครอบครัว

2. มีความรู้ความเข้าใจในการะงานของครอบครัวและ

สามารถตัดสินใจได้ว่าควรจะทำอะไร

3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเงินและธรรมชาติของเงิน

4. มีความสามารถจะคำนวณเงินที่ได้จากการประหยัด

และออมจากการทำงานด้วยตนเอง

5. มีความรู้เบื้องต้นในการทำงานด้านการเกษตรและการช่างและแหล่งความรู้ในงานต่าง ๆ

ข. ด้านทักษะ

6. มีทักษะในการแสวงหาความรู้

7. มีทักษะในการใช้เครื่องมือการเกษตร

8. มีทักษะในการใช้เครื่องมือช่าง

ค. ด้านเจตคติ

9. มีความมานะอดทน

10. มีความกล้าแสดงออก

11. มีแรงจูงใจไม่ล้มเลิก

2.3 การจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้ ประกอบด้วยความสามารถทาง
ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความสามารถในการวิเคราะห์ว่าตนเองมีรายได้
มาจากที่ใดบ้างคิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด

2. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการธนาคารและ
สถาบันทางการเงิน ตลอดจนใช้บริการของสถาบันทางการเงินได้

3. ความรู้ ความสามารถเข้าใจในหลักการจัดการกับ
ทรัพย์สินของตนเอง

4. มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ
การลงทุน

ข. ด้านทักษะ

ผู้ ไม่คุ้มของการลงทุน

5. มีความสามารถในการคำนวณผลประโยชน์และความ

6. มีความสามารถในการทำบัญชีรับ - จ่ายของตนเอง

ค. ด้านเจตคติ

7. มีความมานะอดทน

8. มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน

2.4 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ ประกอบด้วยความสามารถทาง
ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์สูงสุด

2. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหลักการจัดการกับการ

ลงทุน

3. มีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการธนาคาร

4. มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจที่ทำการซื้อและลงทุน

ข. ด้านทักษะ

5. มีทักษะในการทำบัญชี

6. มีทักษะในการคำนวณค่าใช้จ่าย-ผลประโยชน์

(Cost - benefit)

ค. ด้านเจตคติ

7. มีทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน

8. มีความกล้าเสี่ยง

3. การไม่เป็นหนี้

3.1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน ประกอบด้วยความสามารถทาง
ด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ก. ด้านสติปัญญา

และอัตราดอกเบี้ย

1. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องหนี้ เงินต้น ดอกเบี้ย

2. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการสร้างหนี้สิน

3. มีเหตุผลในการตัดสินใจในการสร้างหนี้สิน

4. มีความรู้ ความเข้าใจในวิธีการจัดการกับหนี้สิน

ข. ด้านทักษะ

5. มีทักษะในการคำนวณเบื้องต้น

6. มีทักษะในการทำบัญชี

7. มีนิสัยในการประหยัดและออม

ค. ด้านเจตคติ

8. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการประหยัดและออม

9. มีวินัยในตนเอง

10. มีความซื่อสัตย์

3.2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม ประกอบด้วยความสามารถทางด้านการ
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

สัมพันธ์ระหว่างเงินกับงาน

1. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเงิน งาน และความ

2. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องตลาดแรงงานที่ตนเองสนใจ
ตลอดจนตลาดสินค้าและบริการที่ตนผลิตขึ้น

3. มีความรู้ ในเรื่องขั้นตอนและวิธีการทำงาน

4. มีความสามารถในการวิเคราะห์ความสามารถของ

ตนได้

อื่น ๆ

ข. ด้านทักษะ

5. มีทักษะในการใช้เครื่องมือการเกษตร งานช่างและ

6. การมีนิสัยในการประหยัดและอดทน

ค. ด้านเจตคติ

7. การมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน

8. การมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน

9. การมีวินัยในตนเอง

3.3 การเตรียมการทางการเงินอย่างถูกต้อง ประกอบด้วยความสามารถทางด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

ก. ด้านสติปัญญา

1. มีความรู้และความสามารถที่จะระบุได้ว่าครอบครัวและตนเองจะต้องใช้จ่ายสิ่งใดบ้างในช่วงเวลา 6 เดือนข้างหน้า

2. มีความสามารถในการทำแรงงานทางการเงินได้

3. มีความสามารถจะคิดหาวิธีในการหาเงินให้ได้ตามแผนทางการเงินที่เตรียมได้

ข. ด้านทักษะ

4. มีทักษะในการวางแผน

5. มีทักษะในการคำนวณ

6. มีทักษะในการทำบัญชี

7. มีทักษะในการคิดและหาเหตุผลทางการเงินและ

หาเงิน

ค. ด้านเจตคติ

8. มีความมีวินัยในตนเอง

9. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

10. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว
11. มีความประหยัดและออม
12. มีวินัยในตนเอง

1.4 การระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรม

ในการระบุความสามารถที่จำเป็นต้องฝึกอบรมนั้น มีลำดับขั้นตอนในการดำเนินการคือ ระบุกลุ่มประชากร เป้าหมายที่จะฝึกอบรม กำหนดคุณสมบัติเบื้องต้น และระบุความสามารถที่จะต้องฝึกอบรม

ผลการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้คือ

ก. กลุ่มประชากรเป้าหมาย กลุ่มประชากรเป้าหมายที่จะต้องฝึกอบรม คือ กลุ่มเยาวชนนอกโรงเรียน ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ

1. มีอายุอยู่ระหว่าง 15 - 19 ปี
2. มีการศึกษาจบชั้นประถมศึกษาขึ้นไป แต่ไม่เกินระดับมัธยมศึกษา
3. ศึกษาอยู่ในหลักสูตรวิชาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด

พิจิตร ในขณะที่ทำการสำรวจ

ข. คุณสมบัติและความรู้พื้นฐานเยาวชนที่จะเข้ารับการฝึกอบรม

เพื่อที่จะเป็นพื้นฐานในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมในการพัฒนาชุดการฝึกอบรม จึงกำหนดความรู้พื้นฐานเบื้องต้น สำหรับผู้ที่เข้าฝึกอบรม โดยวิเคราะห์ลักษณะความรู้ความสามารถของกลุ่มประชากร โดยยึดถือเกณฑ์ดังต่อไปนี้คือ

เกณฑ์ในการกำหนดคุณสมบัติและความรู้พื้นฐานที่จะเข้ารับการฝึกอบรม

1. ตรงกับสภาพโดยรวมของเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีการศึกษาอย่างต่ำระดับประถมศึกษา
2. มีคุณสมบัติและความสามารถเพียงพอที่จะบรรลุจุดหมายของการฝึกอบรมได้

คุณสมบัติเบื้องต้นและความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

1. ต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาขึ้นไป
2. มีความสามารถที่จะอ่านและเขียนภาษาไทยได้
3. มีความสามารถที่จะคิดคำนวณบวก ลบ คูณ และหารจำนวนต่าง ๆ ได้
4. มีความวิริยะอุตสาหะ ขยันหมั่นเพียร อย่างเพียงพอที่จะเข้ารับการ

การฝึกอบรมได้

5. มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง
6. มีเวลาว่างเพียงพอที่จะเข้าร่วมกิจกรรมการฝึกอบรมได้ตลอด

เวลาที่มีการฝึกอบรม

ค. ความสามารถที่จะต้องฝึกอบรม

ในการคัดเลือกความสามารถที่จะต้องฝึกอบรมผู้วิจัยทำการคัดเลือก
โดยวิธี การเพิ่มเติมส่วนที่ขาด โดยการนำเอา
ความที่พอต่อการทำงานที่วิเคราะห์ได้ในข้อ 1.2 ทั้ง สอบออกด้วยคุณสมบัติเบื้องต้น
และความรู้พื้นฐานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ผลการวิเคราะห์ความสามารถที่จะต้องฝึกอบรมมีดังต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงการคัดเลือกความสามารถที่จะต้องฝึกอบรม

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมาย ทางเศรษฐกิจของบุคคล	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง กฎของอุปสงค์และอุปทาน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ตลาดและธรรมชาติของตลาด	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
4. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการ แก้ไขปัญหาเรื่องตลาดและราคา ผลิตภัณฑ์	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
5. มีความสามารถในการสร้าง ความสัมพันธ์กับผู้อื่น	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม
6. มีความกระตือรือร้นและตื่นตัว อยู่เสมอ	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น
7. มีใจกว้างขวางและมีน้ำใจ	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
8. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ปัจจัยการผลิต และโครงสร้าง ในการผลิต	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
9. มีความสามารถในการวางแผน และสร้างโครงการผลิตอย่าง ง่ายได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
10. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การลงทุนและการตัดสินใจ ลงทุน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
11. มีความรู้ในการคำนวณ ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
12. มีทักษะในการคำนวณ	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น
13. มีความสามารถในการใช้ บริการธนาคาร	ทักษะ	ต้องฝึกอบรม	
14. มีความมานะอดทน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
15. มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน กล้าตัดสินใจ	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติเบื้องต้น
16. มีความสามารถในการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงของตลาด และสามารถคาดการณ์ได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
17. มีความรู้ความเข้าใจในการ วิเคราะห์ผลประโยชน์หน่วย สุดท้ายได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
18. มีความเข้าใจในหลักการ เรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
19. มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการการเพิ่มผลผลิต	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
20. มีความสามารถในการวาง แผนและโครงการ	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ซ้ำกับข้อ 9

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ: จำแนกตาม ทาง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
21. มีความกล้าเสี่ยง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	เป็นสิ่งที่เกิดขึ้น ในกระบวนการ การฝึกอบรม
22. มีความรู้ในเรื่องกำหนด ลักษณะและคุณภาพของสินค้า	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
23. มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการควบคุมการผลิตสินค้า ให้มีคุณภาพ	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
24. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เทคโนโลยีและการประยุกต์ เทคโนโลยีมาใช้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
25. มีความสามารถในการใช้ ปั๊มและยาฆ่าแมลง	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	เป็นความ สามารถพื้นฐาน ของผู้เข้ารับ การฝึกอบรม

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกงาน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
26. มีความรู้ความสามารถที่จะ ตรวจสอบได้ว่าสินค้ามีคุณภาพ หรือไม่	สถิติปัญหา	ต้องฝึกอบรม	
27. มีความซื่อสัตย์	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
28. มีความมานะอดทน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
29. มีความใฝ่รู้ แสวงหาความรู้ อยู่เสมอ	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	จะเกิดขึ้นเอง เมื่อจบสิ้น กระบวนการฝึก อบรมไปแล้ว
30. มีความรู้ในการวิเคราะห์ ค่าใช้จ่ายของตนเอง	สถิติปัญหา	ต้องฝึกอบรม	
31. มีความรู้ในการตัดสินใจ เลือกใช้สินค้าและบริการ อย่างถูกต้อง	สถิติปัญหา	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกด้าน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
32. มีความรู้เบื้องต้นในการ ทำบัญชีรับ-จ่ายของตนเอง	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
33. มีความรู้เบื้องต้นในการวางแผน การใช้จ่ายอย่างประหยัด	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
34. มีความสามารถในการทํางาน ประมาณการใช้จ่ายอย่าง หยวบ ๆ ได้	ทักษะ	ต้องฝึกอบรม	
35. มีทักษะในการเลือกซื้อสินค้า และบริการ	ทักษะ	ต้องฝึกอบรม	
36. มีค่านิยมในการเลือกซื้อสินค้า ได้ถูกต้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ ของตน	ทัศนคติ	ต้องฝึกอบรม	
37. มีความรับผิดชอบ	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติพื้นฐาน
38. มีวินัยในตนเอง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติพื้นฐาน

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	เหตุผล
39. ไม่เป็นคนฟุ้งเฟ้อและฟุ่มเฟือย	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้ใน คุณสมบัติพื้นฐาน
40. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การดำรงชีวิตที่ดีในครอบครัว	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
41. มีความรู้ความเข้าใจในการะ งานของครอบครัวและสามารถ ตัดสินใจได้ว่าควรลงมือทำ ด้วยตนเอง	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
42. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเงิน และธรรมชาติของเงิน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
43. มีความสามารถจะคำนวณเงิน ที่ได้จากการประหยัดและออม จากการทำงานด้วยตนเอง	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
44. มีความรู้เบื้องต้นในการทำงาน ด้านการเกษตรและการช่าง และแหล่งความรู้ในงานต่าง ๆ	สติปัญญา	ไม่ต้องฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมจะต้อง ฝึกอบรมตนเอง

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกด้าน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
45. มีทักษะในการแสวงหาความรู้	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมต้อง ฝึกฝนตนเอง
46. มีทักษะในการใช้เครื่องมือ การเกษตร	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ผู้เรียนต้องมี ทักษะนี้ เป็น เบื้องต้น
47. มีทักษะในการใช้เครื่องมือช่าง	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ผู้เรียนต้อง ฝึกฝนด้วย ตนเอง
48. มีความมานะอดทน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
49. มีความกล้าเสี่ยง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ซ้ำกับข้อ 21
50. มีความสามารถในการวิเคราะห์ ว่าตนเองมีรายได้มาจากที่ใด บ้าง คิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกด้าน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
51. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการธนาคารและสถาบัน ทางการเงิน ตลอดจนให้บริการ ของสถาบันทางการเงินได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
52. มีความรู้ความสามารถเข้าใจ ในหลักการ จัดการ กับทรัพย์สิน ของตนเอง	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
53. มีความรู้ในเรื่องการ เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและ การลงทุน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
54. มีความสามารถในการคำนวณ ผลประโยชน์และความคุ้ม ไม่คุ้มของการลงทุน	ทักษะ		
55. มีความสามารถในการทำบัญชี รับ - จ่ายของตนเอง	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
56. มีความมานะอดทน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
57. มีความกล้าเสี่ยงในการลงทุน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ซ้ำข้อ 21
58. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ผลประโยชน์สูงสุด	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
59. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หลักการจัดการกับการลงทุน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
60. มีความรู้ความเข้าใจในการใช้ บริการธนาคาร	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
61. มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจที่ ทำการซื้อและลงทุน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
62. มีทักษะในการทำบัญชี	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ซ้ำข้อ 55
63. มีทักษะในการคำนวณ ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ (Cost-benefit)	ทักษะ	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกด้าน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
64. มีทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน	ทัศนคติ	ต้องฝึกอบรม	
65. มีความกล้าเสี่ยง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ข้อ 21
66. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หนี้สิน เงินต้น ดอกเบี้ยและ อัตราดอกเบี้ย	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
67. มีความรู้ความเข้าใจใน หลักการสร้างหนี้สิน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
68. มีเหตุผลในการตัดสินใจใน การสร้างหนี้สิน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
69. มีความรู้ความเข้าใจในวิธี การจัดการกับหนี้สิน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
70. มีทักษะในการคำนวณเบื้องต้น	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
71. มีทักษะในการท่วาบัญชี	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ข้อ 55

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกด้าน ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
72. มีนิสัยในการประหยัดและออม	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	เป็นผลที่เกิดขึ้น จากการฝึกอบรม
73. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการ ประหยัดและออม	ทัศนคติ	ต้องฝึกอบรม	
74. มีวินัยในตนเอง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	ต้องฝึกฝนด้วย ตนเอง
75. มีความซื่อสัตย์	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
76. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เงิน งานและความสัมพันธ์ ระหว่างเงินกับงาน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
77. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ตลาดแรงงานที่ตนเองสนใจ ตลอดจนตลาดสินค้าและบริการ ที่ตนผลิตขึ้น	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
78. มีความรู้ในเรื่องขั้นตอนและ วิธีการทำงาน	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
79. มีความสามารถในการวิเคราะห์ ความสามารถของตนเองได้	สติปัญญา	ไม่ต้องฝึกอบรม	ต้องฝึกฝนตนเอง
80. มีทักษะในการใช้เครื่องมือ การเกษตรงานช่างและอื่น ๆ	ทักษะ		ข้อ 44
81. การมีนิสัยในการประหยัด และออม	ทักษะ		ข้อ 72
82. การมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของตน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	จะเกิดขึ้นเอง เมื่อจบการฝึก อบรมแล้ว
83. การมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงาน	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	จะเกิดขึ้นเอง เมื่อจบการฝึก อบรมแล้ว
84. การมีวินัยในตนเอง	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
85. มีความรู้และความสามารถที่จะระบุได้ว่าครอบครัวและตนเองจะต้องใช้จ่ายสิ่งใดบ้างในบางช่วงเวลา 6 เดือนข้างหน้า	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
86. มีความสามารถในการทำแผนทางการเงินได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
87. มีความสามารถจะคิดหาวิธีในการหาเงินให้ได้ตามแผนทางการเงินที่เตรียมได้	สติปัญญา	ต้องฝึกอบรม	
88. มีทักษะในการวางแผน	ทักษะ		ข้อ 9
89. มีทักษะในการคำนวณ	ทักษะ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็นคุณสมบัติพื้นฐาน
90. มีทักษะในการทำบัญชี	ทักษะ		ข้อ 71

ตาราง 5 (ต่อ)

ความสามารถทางเศรษฐกิจ	ความสามารถ จำแนกตาม ต่าง ๆ	ผลการวิเคราะห์	หมายเหตุ
91. มีทักษะในการคิดและหา เหตุผลทางการเงินและ การหาเงิน	ทักษะ	ต้องฝึกอบรม	
92. มีความมีวินัยในตนเอง	ทัศนคติ		ซ้ำข้อ 84
93. มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและ ผู้อื่น	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน
94. มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว	ทัศนคติ	ไม่ต้องฝึกอบรม	กำหนดไว้เป็น คุณสมบัติพื้นฐาน

1.5 สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น

จากการดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจเบื้องต้นการกำหนดงานและ
การวิเคราะห์ลักษณะงาน การกำหนดความสามารถที่เพียงพอต่อการทำงานและการคัดเลือก
และระบุความสามารถที่ต้องฝึกอบรม เราสามารถระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น
ดังต่อไปนี้

ความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น

1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคล
2. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกฎของอุปสงค์และอุปทาน
3. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องตลาดและธรรมชาติของตลาด
4. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องตลาดและราคา

ผลิตผล

5. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิต และโครงสร้างในการผลิต
6. มีความสามารถในการวางแผนและสร้างโครงการผลิตอย่างง่ายได้
7. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการลงทุนและการตัดสินใจลงทุน
8. มีความรู้ในการคำนวณ ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์
9. มีความสามารถในการใช้บริการธนาคาร
10. มีความรู้ความสามารถในการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงของตลาดและ

สามารถคาดการณ์ได้

11. มีความรู้ ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลประโยชน์หน่วยสุดท้ายได้
12. มีความเข้าใจในหลักการเรื่อง การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์
13. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการการ เพิ่มผลิตผล
14. มีความรู้ในเรื่อง กำหนดลักษณะและคุณภาพสินค้า
15. มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการควบคุมการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ
16. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยี และการประยุกต์เทคโนโลยี

มาใช้

17. มีความรู้ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพหรือไม่
18. มีความรู้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเอง
19. มีความรู้ในการตัดสินใจเลือกใช้สินค้าและบริการอย่างถูกต้อง
20. มีความรู้เบื้องต้นในการทำบัญชีรับ - จ่าย ของตนเอง
21. มีความรู้เบื้องต้นในการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด

22. มีความสามารถในการวางแผนการใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ใด
23. มีทักษะในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
24. มีค่านิยมในการเลือกซื้อสินค้าใดถูกต้อง กับฐานะทางเศรษฐกิจของตน
25. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการดำรงชีวิตที่ดีในครอบครัว
26. มีความรู้ ความเข้าใจในการะงานของครอบครัว และสามารถตัดสินใจได้ว่า ควรลงมือทำด้วยตนเอง
27. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเงิน และธรรมชาติของเงิน
28. มีความสามารถจะคำนวณเงินที่ได้จาก... ภาระหนี้และออมจากการทำงานด้วยตนเอง
29. มีความสามารถในการวิเคราะห์ว่าตนเองมีรายได้มาจากที่ใดบ้าง คิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด
30. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการธนาคารและสถาบันทางการเงิน ตลอดจนให้บริการของสถาบันทางการเงินได้
31. มีความรู้ความสามารถเข้าใจในหลักการจัดการกับทรัพย์สินของตนเอง
32. มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการลงทุน
33. มีความสามารถในการทำบัญชีรับ - จ่ายของตนเอง
34. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์สูงสุด
35. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการจัดการกับการลงทุน
36. มีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการธนาคาร
37. มีเหตุผล ในทางเศรษฐกิจที่ทำการซื้อและลงทุน
38. มีทักษะในการคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์
39. มีทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน
40. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนี้สิน เงินต้น ดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ย
41. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสร้างหนี้สิน
42. มีเหตุผลในการตัดสินใจในการสร้างหนี้สิน

- 43. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการกับหนี้สิน
- 44. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการประหยัดและออม
- 45. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเงิน งาน และความสัมพันธ์ระหว่างเงิน

กับงาน

- 46. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดแรงงานที่ตนเองสนใจ ตลอดจนตลาดสินค้าและบริการที่ตนผลิตขึ้น
- 47. มีความรู้ในเรื่องขั้นตอน และวิธีการทำงาน
- 48. มีความรู้และความสามารถที่จะระบุได้ว่าบุคคลครัวและตนเองจะต้องใช้จ่ายสิ่งใดบ้างในช่วงระยะเวลา 6 เดือนข้างหน้า
- 49. มีความสามารถในการทำแผนทางการเงินได้
- 50. มีความสามารถจะคิดหาวิธีในการหาเงินให้ได้ตามแผนทางการเงินที่ได้เตรียมไว้ได้
- 51. มีทักษะในการศึกษาเหตุผลทางการเงินและการหาเงิน

ขั้นที่ 2 การยกร่างชุดการฝึกอบรม

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้นำเอาผลการวิเคราะห์ความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นที่วิเคราะห์ได้มาจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ซึ่งผลการดำเนินการยกร่างชุดการฝึกอบรม ตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ได้ผลดังต่อไปนี้ คือ

2.1 การตั้งจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม

โดยการนำเอาความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้นที่ 1 มาตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งได้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ดังแสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงการกำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
1. <u>งานเพิ่มผลผลิตและรายได้</u> 1.1 <u>การหาตลาดผลผลิต</u> 1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายของเศรษฐกิจของบุคคลและสังคม - สามารถเข้าใจในความหมายของเศรษฐกิจได้ 2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎของอุปสงค์และอุปทาน 3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดและธรรมชาติของตลาด	1. สามารถอธิบายความหมายของคำว่าเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคลและสังคมได้ 3. สามารถระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระบบเศรษฐกิจได้ 4. สามารถอธิบายและประยุกต์กฎของอุปสงค์และอุปทานได้ 5. สามารถอธิบายวิธีการในการกำหนดราคาสินค้าได้ 6. สามารถบอกความหมายของคำว่า "ตลาด" ได้อย่างถูกต้อง	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
4. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการแก้ปัญหาเรื่องตลาดและราคาผลิต	7. สามารถระบุได้ว่าธรรมชาติของตลาดมีลักษณะเป็นอย่างไร 8. สามารถระบุถึงวิธีการขายตลาดทำอย่างไร 9. สามารถระบุถึงขั้นตอนในการต่อรองและกำหนดราคาสินค้าของตน	
1.2 <u>การหาปัจจัยการผลิต</u>		
1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิตและโครงสร้างการผลิต	10. สามารถที่จะอธิบายถึงความหมายของการผลิต กระบวนการผลิต โครงสร้างการผลิตและธรรมชาติของการผลิตได้อย่างถูกต้อง 11. สามารถระบุได้ว่าปัจจัยในการผลิตนั้นประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง	
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง	12. สามารถอธิบายลักษณะและความเป็นไปของสินค้าตามกฎของอุปสงค์และอุปทาน	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องมีกอบรวม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลงทุนและหลักการตัดสินใจในการลงทุน 4. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความเกี่ยวข้องกันระหว่างธนาคารและปัจจัยการผลิต	13. สามารถระบุปริมาณของผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต 14. สามารถระบุองค์ประกอบและปริมาณของค่าใช้จ่ายในการผลิต 15. สามารถระบุค่านิยมผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับจากการผลิตสินค้า 16. สามารถที่จะอธิบายสิ่งที่เกี่ยวกับเรื่องการลงทุนและวิธีการการลงทุนได้ 17. สามารถระบุได้ว่าการลงทุนในเรื่องนั้น "คุ้มหรือไม่คุ้ม" 18. สามารถที่จะอธิบายและตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารต่าง ๆ กับการแสวงหาปัจจัยการผลิต	
1.3 <u>การขยายกระบวนการผลิต</u>		
1. มีความสามารถในการติดตามการเปลี่ยนแปลงตลาด สามารถคาดการณ์และเข้าใจวิธีการขยายตลาดได้	19. สามารถที่จะอธิบายได้ว่าการขยายการผลิตคืออะไรและสามารถระบุได้ว่าปัจจัยที่สำคัญในการกำหนดการขยายการผลิตประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องประกอบ	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวิเคราะห์ผลประโยชน์หน่วยสุดท้าย 3. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเพิ่มผลผลิต	20. สามารถอธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการในการวิเคราะห์ตลาด และสามารถระบุได้ว่าตลาดสินค้าที่เลือกให้มีความเหมาะสมเช่นใด 21. สามารถที่จะแสดงวิธีการในการขยายตลาดสินค้าเพื่อกำหนดชนิดของสินค้ามาให้ได้ 22. สามารถจะอธิบายถึงหลักการและความเป็นไปของสินค้ากฎของผลประโยชน์หน่วยสุดท้ายได้ 23. สามารถระบุได้ว่าการขยายการผลิตสินค้านั้นจะคุ้มหรือไม่เมื่อกำหนดชนิดของสินค้ามาให้	
1.4 <u>การควบคุมคุณภาพสินค้า</u> 1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการกำหนดลักษณะของคุณภาพสินค้า	24. สามารถที่จะอธิบายสิ่งกับในเรื่องคุณภาพสินค้าและการควบคุมคุณภาพสินค้าได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องประกอบ	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการควบคุมคุณภาพสินค้า - สามารถที่จะระบุได้ว่าหลักการสำคัญในการควบคุมคุณภาพสินค้า 3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีและการประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้	25. สามารถที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของสินค้าและราคาสินค้าได้ 26. สามารถระบุได้ว่าสินค้าที่มีคุณภาพมีลักษณะอย่างไรเมื่อกำหนดชนิดของสินค้าให้ 27. สามารถที่จะระบุถึงขั้นตอนและหลักการในการควบคุมคุณภาพสินค้าได้ 28. สามารถที่จะระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีและคุณภาพสินค้าโดยสามารถบอกถึงวิธีการของเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมคุณภาพสินค้าอย่างน้อย 1 ชนิด 29. สามารถที่จะระบุได้ว่าข้อควรระวังในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการควบคุมคุณภาพสินค้าได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
2. <u>งานการประหยัดและออม</u> 2.1 <u>การใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย</u> 1. มีความรู้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเอง 2. มีความรู้เบื้องต้นในการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัดได้อย่างถูกต้อง 3. มีความรู้ในการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการได้อย่างถูกต้อง	30. สามารถอธิบายความหมายของคำว่า การใช้จ่ายอย่างประหยัด และการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือยได้อย่างถูกต้อง 31. สามารถจะระบุรายการและจำนวนเงินที่ตนเองจำเป็นต้องใช้จ่ายในแต่ละวันของตนเองได้ 32. สามารถที่จะทำบัญชีรับ - จ่ายของตนเองได้ 33. สามารถที่จะทำบัญชีงบประมาณการใช้จ่ายของตนเองได้ 34. สามารถอธิบายความหมายและหลักการในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง 35. สามารถจะเลือกซื้อสินค้าได้ถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจ	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
4. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการโฆษณากับการใช้จ่าย 5. มีค่านิยมในการเลือกใช้สินค้าที่ถูกต้องตามฐานะเศรษฐกิจ	36. สามารถจะอธิบายถึงวิธีการโฆษณาและหลักการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง 37. สามารถที่จะให้เหตุผลและตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง 38. สามารถที่จะประพฤติปฏิบัติในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างไม่ฟุ่มเฟือยและฟุ้งเฟ้อ	
2.2 <u>การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย</u>		
1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำงานและการประหยัดรายจ่าย	39. สามารถจะอธิบายความหมายเรื่องการทำงานและการประหยัดรายจ่าย	
2. มีความเข้าใจในเรื่องเงินและธรรมชาติของเงิน	40. สามารถจะอธิบายความหมายของคำว่าเงินและธรรมชาติของเงินได้ 41. สามารถที่จะระบุถึงผลดีและผลเสียของการทำงานเพื่อประหยัดรายจ่ายได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
3. มีความสามารถที่จะทำงานที่จำเป็นของครอบครัวได้	42. สามารถที่จะคำนวณจำนวนเงินที่ประหยัดรายจ่าย จากการทำงานเองได้ 43. สามารถที่จะระบุแหล่งที่จะแสวงหาความรู้พื้นฐานทางการช่างได้	
2.3 <u>การจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้</u>		
1. มีความรู้และความเข้าใจเรื่องรายได้และทรัพย์สิน	44. สามารถจะอธิบายในเรื่องความหมายของรายได้และทรัพย์สินได้	
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการการจัดการกับทรัพย์สิน	45. สามารถจะอธิบายในเรื่องความหมายของหลักการจัดการและวิธีการจัดการกับทรัพย์สินและรายได้ ได้	
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการกับทรัพย์สินและการธนาคาร	46. สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการจัดการกับทรัพย์สินและการให้บริการของธนาคารต่าง ๆ ได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
	47. สามารถระบุถึงผลดีและผลเสียจากการใช้บริการของธนาคารในการจัดการกับทรัพย์สินได้	
	48. สามารถจะคิดคำนวณผลประโยชน์ เช่น จำนวนเงินถ้าจะใช้บริการธนาคารในการจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้	
4. มีความรู้ในเรื่องการจัดการกับทรัพย์สินและการลงทุน	49. สามารถอธิบายความหมายของการลงทุนและหลักการลงทุนได้	
	50. สามารถระบุถึงข้อดีและข้อเสียของการจัดการกับทรัพย์สินในการลงทุนได้	
5. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการกับทรัพย์สินและการใช้จ่าย	51. สามารถอธิบายหลักการและวิธีการในการจัดสรรรายได้ของตนเองที่มีเพื่อใช้จ่ายได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
2.4 <u>การจัดการกับทรัพย์สินที่ สะสมไว้</u> 1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ทรัพย์สินที่สะสมไว้และการจัดการ 2. มีความรู้ความเข้าใจต่อหลักการ จัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ 3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การดูแลรักษาทรัพย์สิน 4. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินที่ สะสมไว้	52. สามารถอธิบายความหมาย เรื่องทรัพย์สินที่สะสมไว้และ การจัดการ 53. สามารถที่จะอธิบายถึงหลักการ ในการจัดการกับทรัพย์สินที่สะสม ไว้ได้ 54. สามารถที่จะระบุถึงข้อดีข้อเสีย ของการจัดการกับทรัพย์สินที่สะสม ไว้ในแต่ละวิธีได้ 55. สามารถที่จะอธิบายถึงวิธีการ ดูแลรักษาทรัพย์สินได้ 56. สามารถที่จะอธิบายถึงหลักการ ในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สิน ได้ 57. สามารถที่จะอธิบายถึงหลักการ ในการนำทรัพย์สินที่สะสมไว้ มาใช้ในการลงทุนได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
3. <u>การไม่เป็นหนี้</u> 3.1 <u>การมีสิ่งของที่ถูกต้องใน</u> <u>เรื่องหนี้สิน</u> 1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง หนี้สินและสามารถในการ ตัดสินใจในเรื่องหนี้สิน 2. มีความรู้ความเข้าใจในการ จัดการกับหนี้สิน	58. สามารถที่จะอธิบายถึงหลักใน การนำเอาทรัพย์สินที่สะสมไว้ กับการให้บริการของธนาคาร ได้ 59. สามารถที่จะอธิบายถึงความ หมายของหนี้สินและการกู้ยืมได้ 60. สามารถที่จะระบุหลักเกณฑ์ใน การกู้ยืมและการใช้หนี้สินเพื่อ ประกอบการตัดสินใจได้ 61. สามารถที่จะคำนวณดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ยได้ 62. สามารถจะอธิบายความหมาย ของการจัดการกับหนี้สินได้	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
3.2 <u>การหาเงินโดยไม่ตอ้ง กู้ยืม</u> 1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง เงิน งานและความสัมพันธ์ ระหว่างเงินกับงาน 2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง วิธีการทำงานและวิธีการหาเงิน 3. มีความรู้ที่จะเข้าไปสร้างงาน ให้กับตนเองได้ 4. มีความสามารถจะแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ		
	63. สามารถอธิบายถึงความหมาย ของงานและวิธีการหาเงิน ตลอดจนความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน	
	64. สามารถจะอธิบายถึงหลักการ ทำงานที่ถูกตอ้ง	
	65. สามารถจะวิเคราะห์ถึงวิธีการ ทำงานต่าง ๆ ว่าจะมีผลตอบแทน ที่เป็นเงินจำนวนเท่าใด ได้	
	66. สามารถจะระบุถึงวิธีการและ ขั้นตอนต่าง ๆ ที่จะสร้างงาน ใหม่ให้กับตนเองได้	
	67. สามารถจะระบุได้ว่าถ้าจะหา ความรู้เพิ่มเติมเพื่อสร้างงาน ควรจะไปหาได้จากแหล่งใด บ้าง	

ตาราง 6 (ต่อ)

ความสามารถที่ต้องฝึกอบรม	วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	หมายเหตุ
3.3 <u>การเตรียมแผนทางการเงินให้ถูกต้อง</u> 1. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเตรียมแผนของการเงินให้กับตนเองและครอบครัว 2. มีความสามารถจะดำเนินการตามแผนทางการเงินได้	68. สามารถที่จะระบุถึงหัวข้อที่ข้อเสียของการเตรียมแผนทางการเงินได้ 69. สามารถที่จะเตรียมแผนทางการเงินให้กับตนเองได้ 70. สามารถที่จะควบคุมและดำเนินการตามแผนทางการเงินได้	

2.2 การรวมกลุ่มจุดมุ่งหมายการฝึกอบรม

จัดรวมวัตถุประสงค์ในแต่ละงานเข้าด้วยกัน และรวบรวมวัตถุประสงค์บางข้อที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จัดลำดับขั้นตอนของจุดมุ่งหมายในแต่ละงานให้สอดคล้องกับลำดับขั้นการเรียนรู้และจัดแบ่งวัตถุประสงค์ออกเป็นหน่วยการเรียนรู้

ซึ่งผลการรวมกลุ่มวัตถุประสงค์การฝึกอบรม ได้แสดงไว้ดังตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงการรวมกลุ่มวัตถุประสงค์การฝึกอบรม

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<u>ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้</u> <u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : การหาตลาดผลผลิต</u> 1. สามารถอธิบายความหมายของเศรษฐกิจได้ 2. สามารถระบุจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคลได้ 3. สามารถระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและระบบเศรษฐกิจได้ 4. สามารถอธิบายความหมายของตลาดได้ 5. สามารถอธิบายธรรมชาติของตลาดได้ 6. สามารถอธิบายเรื่องอุปสงค์และอุปทานได้ 7. สามารถประยุกต์กฎเกณฑ์เรื่องอุปสงค์และอุปทานในเรื่องการตลาดและการผลิตสินค้าได้ 8. สามารถแสดงวิธีการหาตลาดได้ 9. สามารถระบุขั้นตอนในการต่อรองราคาและกำหนดราคาสินค้าได้ <u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : ปัจจัยการผลิต</u> 1. สามารถที่จะอธิบายถึงความหมายของปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต และธรรมชาติของการผลิตได้อย่างถูกต้อง 2. สามารถระบุได้ว่าปัจจัยในการผลิตนั้นประกอบด้วยสิ่งใดบ้าง	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 : การคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของ ปัจจัยการผลิต</u> 1. สามารถอธิบายลักษณะและความเป็นไปของปัจจัยการผลิตที่เปลี่ยนแปลงมูลค่าไปตามลักษณะของอุปสงค์และอุปทาน 2. สามารถคิดคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิตได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 : การลงทุนและการตัดสินใจในการผลิต</u> 1. สามารถอธิบายถึงสิ่งกีดขวางในเรื่องการลงทุนและวิธีการลงทุนได้ 2. สามารถระบุได้ว่าการลงทุนในเรื่องนั้น "คุ้มหรือไม่คุ้ม" 3. สามารถที่จะอธิบายและตัดสินใจเลือกใช้บริการธนาคารต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สามารถหาปัจจัยการผลิตมาใช้ในการลงทุนได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 : การขยายกระบวนการผลิต</u> 1. สามารถอธิบายได้ว่า การขยายการผลิตคืออย่างไร มีขั้นตอนและวิธีการ เช่นใด 2. สามารถระบุถึงหลักเกณฑ์สำคัญในการพิจารณาที่จะขยายการผลิต 3. เมื่อกำหนดสถานะการณ์ให้สามารถที่จะแสดงวิธีการขยายการผลิตสินค้าตามสถานะการณ์ได้	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 : การพัฒนาคุณภาพสินค้า</u> 1. สามารถอธิบายสิ่งเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพสินค้าและการควบคุมคุณภาพสินค้าได้ 2. สามารถที่จะอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพของสินค้าและราคาสินค้าได้ 3. สามารถจะอธิบายถึงบทบาทของตนเองในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคสินค้าได้ 4. สามารถระบุถึงวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพสินค้าของตนได้	
<u>ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การประหยัดและออม</u>	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : การใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย</u> 1. สามารถอธิบายความหมายของคำว่าค่าใช้จ่ายอย่างประหยัดและการใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือยได้ 2. เมื่อเสนอสถานการณ์มาให้สามารถตัดสินใจได้ว่า การใช้จ่ายแบบใดประหยัดและแบบใดเป็นการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : การวางแผนการใช้จ่าย</u> 1. สามารถทำงบประมาณการใช้จ่ายของตนเองได้ 2. สามารถทำบัญชีรับ - จ่ายของตนเองได้	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<u>หน่วยการเรียนรู้ 3 : การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ</u> 1. สามารถอธิบายความหมายและหลักการในการเลือกซื้อสินค้าได้ 2. สามารถระบุหลักการสำคัญในการเลือกซื้อสินค้า 3. เมื่อกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในการเลือกซื้อสินค้ามาให้ สามารถจะให้เหตุผลตัดสินใจ และเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้อง	
<u>หน่วยการเรียนรู้ 4 : การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย</u> 1. สามารถอธิบายความหมายของการทำงานและการประหยัดรายจ่าย 2. สามารถอธิบายความหมายของคำว่า "เงิน" และ "ธรรมชาติของเงิน" ได้ 3. สามารถระบุถึงผลดี และผลเสียของการทำงาน เพื่อประหยัดรายจ่ายได้ 4. สามารถที่จะคำนวณจำนวนเงินที่ประหยัดได้จากการทำงานเอง	
<u>หน่วยการเรียนรู้ 5 : หลักการจัดการกับทรัพย์สินที่หาได้</u> 1. สามารถจะอธิบายในเรื่องความหมายของรายได้และทรัพย์สินได้ 2. สามารถจะอธิบายในเรื่องความหมายของหลักการและวิธีการจัดการกับทรัพย์สินและรายได้	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 : การออมทรัพย์และธนาคาร</u> 1. สามารถอธิบายความหมายระหว่างวิธีการจัดการกับทรัพย์สินและการใช้บริการของธนาคาร 2. สามารถระบุถึงผลดีจากการใช้บริการของธนาคารในการจัดการกับทรัพย์สินได้ 3. สามารถศึกษาคำนวณผลประโยชน์เป็นจำนวนเงิน ถ้าจะใช้บริการธนาคารในการจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 : ทรัพย์สินหาได้กับการลงทุน</u> 1. สามารถอธิบายความหมายของการลงทุนและหลักการในการลงทุนได้ 2. สามารถระบุถึงข้อดี และข้อเสียของการจัดการกับทรัพย์สินเพื่อการลงทุน	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 : การบริโภคอย่างประหยัด</u> 1. สามารถอธิบายหลักการและวิธีการในการจัดสรรรายได้ของตนเองที่มีเพื่อใช้จ่ายได้ 2. สามารถวางแผนและควบคุมการดำเนินแผนการใช้จ่ายได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 : การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้</u> 1. สามารถที่จะอธิบายความหมายของเรื่องทรัพย์สินที่สะสมไว้ และการจัดการ	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
2. สามารถอธิบายถึงหลักการในการจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ได้ 3. สามารถระบุถึงข้อดี ข้อเสียของการจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ ในแต่ละวิธีได้ 4. สามารถอธิบายถึงวิธีการดูแลทรัพย์สินได้ 5. สามารถอธิบายถึงหลักการในการเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สิน 6. สามารถอธิบายถึงหลักในการนำทรัพย์สินที่สะสมไว้มาใช้ในการลงทุนได้ 7. สามารถระบุถึงขั้นตอน วิธีการและข้อดี ข้อเสียในการจัดการกับทรัพย์สินโดยให้บริการธนาคาร	
<u>ชุดการเรียนรู้ที่ 3 การไม่เป็นหนี้</u>	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 : การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน</u> 1. สามารถที่จะอธิบายถึงความหมายของหนี้สินและการกู้ยืมได้ 2. สามารถที่จะระบุถึงหลักเกณฑ์ในการกู้ยืมและการใช้คืนเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ 3. สามารถที่จะคำนวณดอกเบี้ยและอัตราดอกเบี้ยได้ 4. สามารถอธิบายถึงความหมายของการจัดการกับหนี้สินได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 : การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม</u> 1. สามารถอธิบายความหมายของเงินและวิธีการหาเงินที่ถูกต้องได้	

ตาราง 7 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	หมายเหตุ
2. สามารถอธิบายความหมายของงาน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างเงินกับงานได้ 3. สามารถอธิบายถึงหลักการทำงานที่ถูกต้องได้ 4. สามารถวิเคราะห์ผลตอบแทนของงานได้ 5. สามารถจะบอกขั้นตอนต่าง ๆ ในการสร้างงานให้กับตนเองได้ 6. สามารถระบุแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่จะให้ความรู้ในการสร้างงานของตนเองได้	
<u>หน่วยการเรียนรู้ 3 : การเตรียมแผนทางการเงินให้ถูกต้อง</u> 1. สามารถระบุข้อข้อเสียในการเตรียมแผนทางการเงินได้ 2. สามารถเตรียมแผนทางการเงินให้กับตนเองได้ 3. สามารถที่จะควบคุมและดำเนินการตามแผนทางการเงินได้	

2.3 การร่างชุดฝึกอบรม

ในการร่างชุดฝึกอบรม ผู้วิจัยได้นำเอาจุดมุ่งหมายที่รวบรวมได้ในข้อ 2.1 - 2.2 มากำหนดเนื้อหาสาระ จัดกิจกรรม และรูปแบบการประเมินผล ซึ่งได้ชุดการฝึกอบรมทั้งสิ้น 3 ชุด และหน่วยการฝึกอบรม 18 หน่วย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 หน่วย คือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาตลาดผลผลิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 บัญชีการผลิต

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยายกระบวนการผลิต
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การพัฒนาคุณภาพสินค้า
 ชุดการฝึกอบรมที่ 2 การประหยัดและออม ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสี่

9 หน่วย คือ

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่ายอย่างไม่คุ้มเพื่อ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผนการใช้จ่าย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออมทรัพย์ และการธนาคาร
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หามาได้ กับการลงทุน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภคอย่างประหยัด
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้
 ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้สิน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ทั้งสี่

3 หน่วย คือ

- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียมแผนทางการเงินให้ถูกต้อง

ชุดการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้ เป็นชุดการฝึกอบรมที่เน้นการฝึกอบรมที่ใช้วิทยาการ
 เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม การฝึกอบรมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ
 ที่กำหนดไว้ ซึ่งได้แก่การศึกษาเอกสาร การประชุมกลุ่มย่อย (Syndicate)
 การอภิปรายกลุ่ม การวางแผนโครงการ และการทำแบบฝึกหัด ใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น
 43 ชั่วโมง (ประมาณ 7 วัน)

องค์ประกอบของชุดการเรียน และหน่วยการเรียน ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้ คือ

ก. ชุดการฝึกอบรม ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. คำอธิบายรายละเอียดของชุดการฝึกอบรม ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1.1 หลักการและเหตุผล
- 1.2 จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม
- 1.3 ความรู้พื้นฐาน
- 1.4 การประเมินผลก่อนการฝึกอบรม
- 1.5 ส่วนประกอบของชุดการฝึกอบรม
- 1.6 ระยะเวลา
- 1.7 การประเมินผลหลังเรียน
- 1.8 เอกสารในแต่ละหน่วยการฝึกอบรม

2. แบบทดสอบประจำชุดการฝึกอบรม

3. รายละเอียดหน่วยการเรียน

ข. หน่วยการเรียน ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. คำอธิบายรายละเอียดของหน่วยการเรียน ประกอบด้วยรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

- 1.1 หลักการและเหตุผล
- 1.2 วัตถุประสงค์
- 1.3 ความรู้เบื้องต้น
- 1.4 การประเมินผลก่อนเรียน
- 1.5 สิ่งกีดขวาง
- 1.6 เนื้อหาสาระ
- 1.7 กิจกรรมนักเรียน

- 1.8 ระยะเวลา
- 1.9 การประเมินผลหลังเรียน
- 1.10 การสอนซ่อมเสริม
- 1.11 เอกสารประกอบการเรียน
2. เอกสารเนื้อหาสาระ
3. แบบทดสอบประจำหน่วยการเรียนรู้
4. คำแนะนำสำหรับวิทยากร

ตอนที่ 2 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากร

เพื่อที่จะได้ชุดที่เหมาะสมกับกลุ่มประชากร จึงจำเป็นต้องปรับปรุงจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นที่ 3 - 9 ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้ คือ

ขั้นที่ 3 การระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่ม

ประชากร (Population Training Needs) วัตถุประสงค์ในการระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร เพื่อที่จะตรวจสอบจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรม ที่ระบุไว้ในชุดการฝึกอบรม กับกลุ่มประชากรที่จะใช้ชุดการฝึกอบรมจริง วิธีการที่ใช้ในการระบุความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร คือ วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) มีตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการสำรวจ คือ นักศึกษาที่เข้ามาเรียนวิชาชีพระยะสั้น (200 - 300 ชั่วโมง) ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2529 มีระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษาขึ้นไป แต่ไม่เกินระดับมัธยมศึกษา และมีอายุ อยู่ระหว่าง 15 - 19 ปี ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 125 คน ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

ตาราง 8 แสดงลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	วิชาชีพ							รวม	จำนวน กลุ่ม ตัวอย่าง
	พิมพ์ดีด	คัดเย็บ เสื้อผ้า (ช.ญ.)	เสริม สวย	ช่าง วิทยุ	ช่าง ยนต์	ทำ ความ เป็น	ช่าง เชื่อม		
ช (ร้อยละ)	7 (5.6)	-	-	4 (3.2)	12 (9.6)	14 (11.2)	16 (12.8)	53 (42.4)	14
ญ (ร้อยละ)	19 (15.2)	28 (22.4)	25 (20.00)	-	-	-	-	72 (57.6)	20
รวม (ร้อยละ)	26 (20.8)	28 (22.4)	25 (20.00)	4 (3.2)	12 (9.6)	14 (11.2)	16 (12.8)	125	34

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเศรษฐกิจของเยาวชน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก มีจำนวนทั้งสิ้น 82 ข้อ ใช้เวลาทำ 1 ชั่วโมง 30 นาที แบบทดสอบนี้มีค่าความค้ำนี้ ความสอดคล้อง ระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ตั้งแต่ 0.6 - 1.00 มีค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 - 0.51 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเดินทางไปที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร แล้วทำการแจกแบบสอบถาม เพื่อวัดระดับความ

สามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนให้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการคัดเลือกไว้ และกับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มจุดประสงค์ที่รวบรวมไว้เป็นหน่วยการเรียนรู้ มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ซึ่งเท่ากับร้อยละ 80 ของคะแนนเต็มในหน่วยการเรียนนั้น โดยใช้ค่าสถิติ t -test ซึ่งได้ผลตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านเศรษฐกิจของเยาวชนกับเกณฑ์

ชุดการฝึกอบรม	หน่วยการเรียนรู้	ข้อ	คะแนนเฉลี่ยของเกณฑ์ (ร้อยละ 80) ของคะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง	t
ชุดการฝึกอบรมที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาลาถาผลิต	1-5 7-11	$\bar{X} = 8$	$\bar{X} = 4.85$ $S = 1.96$	9.371**
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยการผลิต	12-13	$\bar{X} = 1.6$	$\bar{X} = 0.97$ $S = 0.57$	6.43**
	หน่วยที่ 3 การคำนวณค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์	14-17	$\bar{X} = 3.2$	$\bar{X} = 2.09$ $S = 0.71$	9.116**
	หน่วยที่ 4 การลงทุนและการตัดสินใจในการผลิต	18-20	$\bar{X} = 2.4$	$\bar{X} = 1.53$ $S = 0.71$	7.131**
	หน่วยที่ 5 การขยายกระบวนการผลิต	21-27 30	$\bar{X} = 6.4$	$\bar{X} = 2.24$ $S = 1.43$	16.96**

ตาราง 9 (ต่อ)

ชุดการ ฝึกอบรม	หน่วยการเรียนรู้	ข้อ	คะแนนเฉลี่ย ของเกณฑ์ (ร้อยละ 80) ของคะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม ตัวอย่าง	t
ชุดการฝึกอบรมที่ 2	หน่วยที่ 6 การพัฒนาคุณภาพสินค้า	36-37	$\bar{X} = 1.6$	$\bar{X} = 0.97$ $S = 0.3$	12.25 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่ายอย่างไม่เหมาะสมเพื่อ	28, 29, 38 39, 40, 41	$\bar{X} = 4.8$	$\bar{X} = 2.97$ $S = 1.03$	10.3598 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผนการใช้จ่าย	31-35	$\bar{X} = 4$	$\bar{X} = 2.74$ $S = .77$	9.542 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการ	42-46	$\bar{X} = 4$	$\bar{X} = 2.74$ $S = 0.87$	8.445 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย	47-51	$\bar{X} = 4$	$\bar{X} = 2.65$ $S = .88$	8.945 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัดการกับทรัพย์สิน	52-53	$\bar{X} = 1.6$	$\bar{X} = 0.85$ $S = 0.7$	6.247 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออมทรัพย์สินและธนาคาร	54-58	$\bar{X} = 4$	$\bar{X} = 2.74$ $S = 0.7$	10.95 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หามาได้	59-61	$\bar{X} = 2.4$	$\bar{X} = 1.65$ $S = 0.49$	8.925 **
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภคอย่างประหยัด	62-64	$\bar{X} = 2.4$	$\bar{X} = 1.65$ $S = 0.54$	8.099 **

ตาราง 9 (ต่อ)

ชุดการฝึก อบรม	หน่วยการเรียนรู้	ข้อ	คะแนนเฉลี่ย ของเกณฑ์ (ร้อยละ 80) ของคะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย ของกลุ่ม ตัวอย่าง	t
ชุดการฝึก อบรมที่ 3 การไม่ เป็นหนี้	หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การ จัดการกับทรัพย์สินที่สะสมได้	65-68	$\bar{X} = 3.2$	$\bar{X} = 2.0$ $S = 1.10$	6.361**
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การ มีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่อง หนี้สิน	69-75	$\bar{X} = 5.6$	$\bar{X} = 2.26$ $S = 0.79$	24.652**
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การ หาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม	76-81	$\bar{X} = 4.8$	$\bar{X} = 2.5$ $S = 1.38$	9.718**
	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การ เตรียมแผนทางการเงิน ที่ถูกต้อง	82-84	$\bar{X} = 2.4$	$\bar{X} = 1.47$ $S = 0.56$	9.684**

**มีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.01$

จากผลการวิเคราะห์แสดงว่า ระดับความสามารถของประชากรต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกกลุ่มของจุดประสงค์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เราจึงสรุปได้ว่า ความสามารถที่จะต้องฝึกอบรมของประชากรกลุ่มนี้ จึงประกอบด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่ได้ตั้งไว้ในชุดฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นแล้วในตอนที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. มีความรู้ในเรื่องจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคล
2. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎของอุปสงค์และอุปทาน
3. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาด และธรรมชาติของตลาด
4. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องตลาด และราคาคณผลิต
5. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิต และโครงสร้างในการผลิต
6. มีความสามารถในการวางแผน และสร้างโครงการผลิตอย่างง่ายได้
7. มีความรู้ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์
8. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลงทุน และการตัดสินใจลงทุน
9. มีความสามารถในการให้บริการ ชนาคกร
10. มีความรู้ความสามารถในการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงของตลาดและ
สามารถคาดการณ์ได้
11. มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลประโยชน์หน่วยสุดท้ายได้
12. มีความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์
13. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ การเพิ่มผลผลิต
14. มีความรู้ในเรื่องการกำหนดลักษณะและคุณภาพสินค้า
15. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการควบคุมการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ
16. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยี และการประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้
17. มีความรู้ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าสินค้านั้นมีคุณภาพหรือไม่
18. มีความรู้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเอง
19. มีความรู้ในเรื่องการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า และบริการอย่างถูกต้อง
20. มีความรู้เบื้องต้นในการทำบัญชี รับ - จ่ายของตนเอง
21. มีความรู้เบื้องต้นในการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด
22. มีความสามารถในการทำงานประมาณ การใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ๆ ได้
23. มีทักษะในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
24. มีค่านิยมในการเลือกซื้อสินค้าให้ถูกต้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของตน

25. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำรงชีวิตที่ดีในครอบครัว
26. มีความรู้ความเข้าใจในการะงานของครอบครัว และสามารถตัดสินใจ
ได้ว่าจะลงมือทำด้วยตนเอง
27. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องเงิน และธรรมชาติของเงิน
28. มีความสามารถจะคำนวณเงินที่ได้จากการประหยัดและออม จากการทำงาน
ด้วยตนเอง
29. มีความสามารถในการวิเคราะห์ว่าตนเองมีรายได้มาจากที่ใดบ้างคิดเป็น
จำนวนเงินเท่าใด
30. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการธนาคาร และสถาบันทางการเงิน
ตลอดจนใช้บริการของสถาบันทางการเงินได้
31. มีความรู้ความสามารถเข้าใจในหลักการจัดการกับทรัพย์สินของตนเอง
32. มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการลงทุน
33. มีความสามารถในการทำบัญชี รับ - จ่ายของตนเอง
34. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์สูงสุด
35. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการจัดการกับการลงทุน
36. มีความรู้ความเข้าใจในการบริการธนาคาร
37. มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจในการซื้อและลงทุน
38. มีทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน
39. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนี้สิน เงินต้น ดอกเบี้ย และอัตราดอกเบี้ย
40. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสร้างหนี้สิน
41. มีเหตุผลในการตัดสินใจในการสร้างหนี้สิน
42. มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการกับหนี้สิน
43. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการประหยัดและออม
44. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดแรงงานที่ตนเขงสนใจ ตลอดจนตลาด
สินค้า และบริการที่ตนผลิตขึ้น

45. มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเงิน งาน และความสัมพันธ์ระหว่างเงิน
กับงาน

46. มีความรู้ในเรื่องขั้นตอน และวิธีการทำงาน

47. มีความรู้และความสามารถที่จะระบุได้ว่าครอบครัวและตนเองจะต้องใช้
จ่ายสิ่งใดบ้างในช่วงระยะเวลา 6 เดือนข้างหน้า

48. มีความสามารถในการทำแผนทางการเงินได้

49. มีความสามารถจะคิดหาวิธีในการหาเงินให้ได้ตามแผนทางการเงินที่ได้
เตรียมไว้ให้

50. มีทักษะในการคิดหาเหตุทางการใช้เงินและหาเงิน

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร

จุดมุ่งหมายของขั้นที่ 4 นั้น เพื่อปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้มีสภาพสอดคล้องกับ
ความจำเป็นในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร ซึ่งได้มีการสำรวจในขั้นที่ 3 เนื่องจาก
ความจำเป็นในการฝึกอบรมที่ไ้ระบุไว้ในขั้นที่ 3 ข้อ 1.4 กับความจำเป็นในการฝึกอบรม
ของกลุ่มประชากร นั้นสอดคล้องกันอยู่แล้ว ตามการวิเคราะห์ในขั้นที่ 3 ฉะนั้นขั้นตอนนี้
จึงไม่จำเป็นต้องปรับ วัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และวิธี
การวัดผล ของชุดการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้นในขั้นที่ 2 แต่อย่างใด

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้เดินทางไปที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร แล้ว
ทำการเลือกนักศึกษาวิชาชีพจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มมาจำนวน 6 คน
เป็นชาย 3 คน และหญิง 3 คน แล้วทดลองดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมที่ได้
สร้างขึ้น เพื่อตรวจสอบความง่ายของเนื้อหา ภาษา ขั้นตอน กิจกรรม วิธีการวัดผล
และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดการอบรม โดยใช้เวลาดังสิ้น 7 วัน หลังจากการฝึก
อบรมแล้ว นักศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองจะได้รับการสัมภาษณ์ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
แต่ละหน่วย

ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละหน่วย พบว่า

1. เนื้อหาสาระและกิจกรรมในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาผลคูณผลผลิต ชุดการฝึกอบรมที่ 1 มากเกินไป และซ้ำซ้อนต้องตัดกิจกรรมบางตอนออก
2. ภาษาที่ใช้บางตอนมีความยุ่งยากที่จะทำให้เข้าใจได้
3. เนื้อหาสาระหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องนี้สิ้นยากและซับซ้อน จะต้องแก้ไขให้ง่ายลง

ขั้นที่ 6 ปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 2

ปรับเนื้อหาสาระ กิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และการประเมินผล โดยใช้ข้อมูลในขั้นที่ 5 ดังนี้ คือ

1. ปรับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาผลคูณผลผลิต ชุดการฝึกอบรมให้ง่ายลง และตัดกิจกรรมของหน่วยการเรียนรู้ลง เพื่อลดเวลาและการซ้ำซ้อนของกิจกรรมลง
2. ปรับภาษาของทุกหน่วยการเรียนรู้ให้ง่ายลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชุดที่ 3 ซึ่งเป็นการคำนวณหาคอกเบี้ย ซึ่งต้องใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์จำนวนมาก
3. ลดเนื้อหาสาระ และตัวอย่างในการคำนวณของหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชุดที่ 3 ให้น้อยลง เพื่อลดความยุ่งยากในการคำนวณ
4. ปรับจำนวนข้อสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ให้มีจำนวนของข้อทดสอบให้เหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา

ขั้นที่ 7 การทดลองฝึกอบรม

7.1 จุดมุ่งหมายของการทดลองฝึกอบรม โดยใช้ชุดฝึกอบรมมีดังต่อไปนี้ คือ

- ก. ชุดฝึกอบรมที่สร้างขึ้นสามารถจะพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนไทยได้จริงไหม

ข. การดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมนี้เมื่อเริ่มงาน และดูประวัติ
เพียงใด

7.2 ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การฝึกอบรม ซึ่งหมายถึงการฝึกอบรมโดยใช้ชุด
การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่

1. ความรู้ และทักษะทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความรู้ทางเศรษฐกิจ
3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการประหยัดและออม และด้านการไม่เป็นหนี้สิน ความ
สามารถในการให้เหตุผล และการตัดสินใจในการดำเนินงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถ
วัดได้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

2. พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หมายถึง พฤติกรรมของเยาวชนที่จะทำงาน
ด้านเศรษฐกิจ 3 ประการ ซึ่งสามารถวัดได้ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ
ของเยาวชน

7.3 เครื่องมือ และการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยแบบทดสอบ และแบบสอบถามดังต่อไปนี้

ก. ชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน
ที่ได้พัฒนาขึ้นในขั้นที่ 2

ข. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนจำนวน
82 ข้อ ซึ่งได้พัฒนาในขั้นที่ 3 มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์
ระหว่าง 0.6 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91

ค. แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน เป็นแบบสอบถามที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนวัด จำนวน 4 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
ระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์เท่ากับ 0.6 - 1.00 และมีระดับความเชื่อมั่นเท่ากับ
0.87

ง. แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

7.4 การดำเนินการทดลอง

ก. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาวิชาชีวาระยะต้น ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร จำนวน 60 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภท ชาย - หญิง

ข. แบบแผนการทดลอง ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pre-Post-test Design ซึ่งใช้กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

ค. การเลือกตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง โดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภท ชาย - หญิง เข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแต่ละกลุ่มมีจำนวน 30 คน เป็นชาย 15 คน และหญิง 15 คน

ง. การดำเนินการทดลอง

1. คณะวิทยากร ใช้ผู้วิจัยและคณะอาจารย์ จากวิทยาลัยครูพิษณุโลกจำนวน 3 คน ซึ่งแต่ละคนล้วนแต่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทำการสอนวิชาสังคมศึกษา ในคณะวิชามนุษยศาสตร์ และได้รับการฝึกอบรมให้ใช้ชุดฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนมาอย่างคึกคักแล้ว

2. สถานที่ใช้ในการทดลอง ใช้ห้องเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร

3. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น 720 ชั่วโมง หรือ 7 วัน

4. วิธีการฝึกอบรม ฝึกอบรมตามขั้นตอนกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอกโรงเรียนที่ได้พัฒนาขึ้น และปรับปรุงแล้วจากขั้นที่ 6 โดยแบ่งระยะเวลาออกเป็นค่านตามหน่วยการเรียนรู้ วันละประมาณ 6 - 7 คาบ ๆ ละ 1 ชั่วโมง

7.5 ผลการทดลอง

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้และทัศนคติของ เยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง

	กลุ่มควบคุม (Control group)	กลุ่มทดลอง (Experimental group)	ค่า t (ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง)
ก่อนการฝึกอบรม (Pre-test)	$\bar{X} = 39.1$ $S = 11.15$	$\bar{X} = 39.76$ $S = 7.91$	0.2644
หลังการฝึกอบรม (Post-test)	$\bar{X} = 39.76$ $S = 10.21$	$\bar{X} = 54.77$ $S = 10.21$	5.6403**

**มีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.01$

จากตาราง แสดงว่า ความรู้และทัศนคติทางเศรษฐกิจ ของเยาวชนกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ไม่แตกต่างกัน แต่ความรู้และทัศนคติทางด้านเศรษฐกิจของเยาวชน กลุ่มทดลองจะสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการทดลองในข้อ 1.1 ที่กล่าวว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มควบคุม เราจึงสามารถสรุปได้ว่า เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมที่สร้างขึ้น จะมีความรู้และ

ความสามารถทางเศรษฐกิจสูงขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า ชุดการฝึกอบรมนี้ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้จริง

2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนเฉลี่ย ของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

	กลุ่มควบคุม (Control group)	กลุ่มทดลอง (Experimental group)	ค่า t (ระหว่างกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง)
ก่อนการฝึกอบรม (Pre-test)	$\bar{X} = 113.93$ $S = 18.40$	$\bar{X} = 118.79$ $S = 16.95$	1.0597
หลังการฝึกอบรม (Post-test)	$\bar{X} = 120.17$ $S = 15.49$	$\bar{X} = 132.4$ $S = 19.53$	2.6874*

*มีนัยสำคัญที่ $\alpha = .05$

จากตาราง แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนก่อนการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่คะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมของเยาวชน กลุ่มทดลอง ภายหลังจากรับการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของเยาวชนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานการทดลองข้อ 1.2 ที่ได้ตั้งไว้ ว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรม

ทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลองจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของเยาวชนในกลุ่มควบคุม ซึ่งแสดงว่า เยาวชนในกลุ่มทดลองได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจไปในทิศทางที่ถูกต้องกับระบบเศรษฐกิจ หลังจากได้รับการฝึกอบรม โดยชุดการฝึกอบรมที่ได้พัฒนาขึ้น

3. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

ตาราง 12 แสดงคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

	ก่อนการฝึกอบรม (Pre-test)	หลังการฝึกอบรม (Post-test)	ค่า t (ระหว่างคะแนนก่อนฝึก อบรมและหลังการฝึกอบรม)
กลุ่มควบคุม (Control group)	$\bar{X} = 39.10$ $S = 11.45$	$\bar{x} = 39.76$ $S = 10.21$	1.702
กลุ่มทดลอง (Experimental group)	$\bar{X} = 38.57$ $S = 7.91$	$\bar{X} = 54.77$ $S = 10.21$	12.5589**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = .01$

จากตาราง แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน กลุ่มควบคุมก่อนการฝึกอบรมและหลังการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ แต่คะแนนเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = .01$ ซึ่งเป็นจริงตามสมมติฐานที่ได้อ้างไว้ข้อ 2.1 ที่ว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเยาวชนในกลุ่มทดลองหลังการฝึกอบรมจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม จึงสามารถสรุปได้ว่า การฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรม มีผลทำให้ความรู้ และทัศนะทางด้านเศรษฐกิจของเยาวชนสูงขึ้น

4. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของ เยาวชนในกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

ตาราง 13 แสดงคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนน พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม

	ก่อนการฝึกอบรม (Pre-test)	หลังการฝึกอบรม (Post-test)	ค่า t (ระหว่างคะแนนก่อนการฝึก อบรมและหลังการฝึกอบรม)
กลุ่มควบคุม (Control group)	$\bar{X} = 113.93$ $S = 18.40$	$\bar{X} = 120.17$ $S = 15.49$	1.0025
กลุ่มทดลอง (Experimental group)	$\bar{X} = 118.77$ $S = 16.95$	$\bar{X} = 132.4$ $S = 19.53$	5.9414**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ $\alpha = 0.01$

จากการวาง คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มควบคุม ก่อนการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน กลุ่มทดลอง หลังการฝึกอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นจริงตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ในข้อ 2.2 ที่ว่า คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนในกลุ่มทดลอง หลังการฝึกอบรมจะสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ก่อนการฝึกอบรม ซึ่งแสดงว่าชุดการฝึกอบรมมีผลทำให้พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้เปลี่ยนไปในทางที่ต้องการ

5. ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินผลกระบวนการฝึกอบรม
จากการวิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ

คือ

- ประโยชน์ของการฝึกอบรมต่อการประกอบอาชีพ
- ประโยชน์ของเนื้อหาสาระของการฝึกอบรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ต่อการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพ

- ความง่ายของเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- ระยะเวลาในการฝึกอบรม
- ความรู้ความสามารถของวิทยากร
- สถานที่ใช้ในการฝึกอบรม และ
- ปัญหาอุปสรรคของการฝึกอบรม

รายละเอียดของผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังต่อไปนี้ คือ

ก. ประโยชน์ของการฝึกอบรมต่อการประกอบอาชีพ

ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นว่า การฝึกอบรมนี้มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมากน้อย ดังต่อไปนี้ คือ

มากที่สุด	ร้อยละ 37.50
มาก	ร้อยละ 28.12
ปานกลาง	ร้อยละ 34.38

น้อย - -

น้อยที่สุด - -

แสดงว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การฝึกอบรมเรื่องเศรษฐกิจนี้มีประโยชน์มาก เกินกว่าครึ่งหนึ่ง หรือประมาณ ร้อยละ 65.62 ของผู้เข้าอบรมทั้งหมด ซึ่งในกลุ่มนี้ ร้อยละ 37.50 ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทั้งหมดมีความเห็นว่า มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพมาก และอีกประมาณร้อยละ 34.38 ของจำนวนทั้งหมดมีความเห็นว่า มีประโยชน์ปานกลาง

ข. ประโยชน์ของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ของชุดฝึกอบรม

เมื่อสอบถามถึงประโยชน์ของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความเห็นว่า แต่ละหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละชุดการฝึกอบรม มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพดังต่อไปนี้ คือ

ตาราง 14 แสดงร้อยละของความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อประโยชน์ของเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)

ก. ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่ม

ผลิตและรายได้

1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาตลาด 9.38 25.00 59.38 6.25 -

ผลผลิต

2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยการผลิต 9.38 50.00 28.13 9.38 3.13

ตาราง 14 (ต่อ)

ชุดการฝึกอบรม/หน่วยการเรียนรู้	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณ ค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ของ ปัจจัยการผลิต	18.75	31.25	40.63	9.38	-
4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การลงทุนและ ตัดสินใจในการผลิต	25.00	43.75	18.75	9.38	3.13
5. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยาย กระบวนการผลิต	15.63	28.13	50.00	6.25	-
6. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การพัฒนา คุณภาพสินค้า	21.88	37.50	34.38	3.13	3.13
ข. ชุดการฝึกอบรมที่ 2 การ ประหยัดและออม					
7. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่าย อย่างไม่ฟุ่มเฟือย	37.50	37.50	15.63	6.25	3.13
8. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผน การใช้จ่าย	25.00	34.38	12.50	25.00	3.13
9. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้าและบริการ	12.50	21.87	46.88	15.63	3.13

ตาราง 14 (ต่อ)

ชุดการฝึกอบรม/หน่วยการเรียนรู้	ความคิดเห็น				
	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
10. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงาน เองเพื่อประหยัดรายจ่าย	28.13	25.00	31.25	12.50	3.13
11. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัด การกับทรัพย์สินที่หามาได้	18.75	43.75	31.25	6.25	-
12. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออม ทรัพย์สินและธนาคาร	9.38	34.38	31.25	18.75	6.25
13. หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หา มาได้กับการลงทุน	12.50	18.75	46.88	15.63	6.25
14. หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภค อย่างประหยัด	18.75	28.13	37.50	15.63	-
15. หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การจัดการ กับทรัพย์สินที่สะสมไว้	15.63	40.63	18.75	21.87	3.13
ค. ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่ เป็นหนี้					
16. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งกับ ที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน	6.25	31.25	37.50	18.75	6.25
17. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การหาเงิน โดยไม่ต้องกู้ยืม	21.88	15.63	46.80	12.50	3.13
18. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียม แผนทางการเงินที่ถูกต้อง	28.13	25.00	37.50	9.38	-

จากตาราง สรุปได้ว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวนมาก คิดว่าหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยนั้นมีประโยชน์มาก โดยเฉพาะหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชุดการฝึกอบรมที่ 2 เรื่องการใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย นับว่าเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความเห็นว่ามีประโยชน์สูงกว่าหน่วยอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ ที่จัดได้ว่ามีประโยชน์มาก ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การลงทุน และการตัดสินใจในการผลิต ชุดการฝึกอบรมที่ 1 และหน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย ชุดการฝึกอบรมที่ 2 เป็นต้น

ส่วนชุดการฝึกอบรมที่มีผู้ให้ความเห็นว่า มีประโยชน์น้อย ซึ่งมีจำนวนร้อยละ ไม่สูงนัก (ประมาณไม่เกินร้อยละ 25) ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผนการใช้จ่าย ชุดการฝึกอบรมที่ 2 ประมาณ 28.13 และหน่วยที่ 9 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ ชุดการฝึกอบรมที่ 1 ร้อยละ 23.90

ค. ความยากง่ายของเนื้อหาสาระของแต่ละหน่วยการเรียนรู้

จากการสอบถามความคิดเห็น ปรากฏว่า หน่วยการเรียนรู้จำนวนมาก มีความยากง่ายปานกลาง มีจำนวนน้อยที่เห็นว่า ยากหรือยากมาก แต่มีบางหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประมาณ ร้อยละ 20 - 30 เห็นว่า ยาก หรือยากมาก ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องเรื่องหนี้สิน ชุดการฝึกอบรมที่ 3 ร้อยละ 34.38 เห็นว่า ยากถึงยากมาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยายกระบวนการผลิต ชุดการฝึกอบรมที่ 1 ร้อยละ 34.38 เห็นว่า ยากถึงยากมาก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต ร้อยละ 28.13 เห็นว่า ยากถึงยากมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความยากง่ายของเนื้อหาสาระในหน่วยการเรียนรู้อื่น ๆ แสดงไว้ในตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 15 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความยาก-ง่าย ของเนื้อหาสาระของแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้

ชุดการฝึกอบรม/หน่วยการเรียนรู้	ความคิดเห็น				
	ยากมาก (ร้อยละ)	ยาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	ง่าย (ร้อยละ)	ง่ายมาก (ร้อยละ)
ก. ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การเพิ่ม ผลผลิตและรายได้					
1. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาตลาด ผลผลิต	3.13	15.63	56.25	21.88	3.13
2. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยการผลิต	3.13	21.88	50.00	21.88	3.13
3. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณ ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของ ปัจจัยการผลิต	3.13	25.00	53.13	18.75	-
4. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การลงทุน และการตัดสินใจในการผลิต	-	9.38	59.38	25.00	6.25
5. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยาย กระบวนการผลิต	9.38	25.00	23.75	12.5	9.38
6. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การพัฒนา คุณภาพสินค้า	3.13	9.38	50.00	18.75	18.75
ข. ชุดการฝึกอบรมที่ 2 การ ประหยัดและออม					
7. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่าย อย่างคุ้มค่า	3.13	6.25	28.13	43.75	18.75

ตาราง 15 (ต่อ)

ชุดการฝึกอบรม/หน่วยการเรียนรู้	ความคิดเห็น				
	ดีมาก (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	ง่าย (ร้อยละ)	ง่ายมาก (ร้อยละ)
8. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผน การใช้จ่าย	3.13	6.25	50.00	25.00	15.63
9. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้าและบริการ	3.13	15.63	21.88	43.75	15.63
10. หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงาน เองเพื่อประหยัดรายจ่าย	3.13	15.63	21.88	43.75	15.63
11. หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัด การกับทรัพย์สินที่หามาได้	6.25	12.50	28.13	34.38	18.75
12. หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออมทรัพย์ และธนาคาร	6.25	9.38	43.75	34.38	18.75
13. หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หา มาได้กับการลงทุน	6.25	12.50	62.50	12.50	6.25
14. หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภค อย่างประหยัด	12.50	18.75	21.88	28.13	18.75
15. หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การจัดการ กับทรัพย์สินที่สะสมไว้	9.38	15.63	37.50	21.86	15.63
ค. ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่ เป็นหนี้สิน					
16. หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งของที่ ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน	6.25	28.13	43.63	21.88	3.13

ตาราง 15 (ต่อ)

ชุดการฝึกอบรม/หน่วยการเรียนรู้	ความคิดเห็น				
	ยากมาก (ร้อยละ)	ยาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	ง่าย (ร้อยละ)	ง่ายมาก (ร้อยละ)
17. หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การหาเงิน โดยไม่ต้องกู้ยืม	3.13	21.88	37.50	15.63	21.88
18. หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียม แผนทางการเงินที่ถูกต้อง	3.13	15.63	59.38	15.63	6.25

ง. ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม

ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม 7 วัน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมประมาณ ร้อยละ 96.85 เห็นว่าเหมาะสมแล้ว แต่ร้อยละ 3.13 เห็นว่า น้อยเกินไป

จ. ความรู้ความสามารถของวิทยากร

จากคำถามที่ว่าวิทยากร มีส่วนช่วยให้ท่านได้รับความรู้นาน้อยเพียงใด ร้อยละ 43.63 เห็นว่า มีส่วนทำให้ได้รับความรู้มากที่สุด และร้อยละ 59.38 เห็นว่า ทำให้ได้รับความรู้มาก

ฉ. สถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม

ในเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ถามคำถาม 4 ข้อ คือ

1. ระยะเวลาในการเดินทางไม่กลับ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ร้อยละ 90.63 เห็นว่า เหมาะสมคืออยู่แล้ว และร้อยละ 9.38 เห็นว่า ไกลเกินไป
2. แสงสว่างที่ใช้ในห้องเรียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เห็นว่า มีแสงสว่างพอดีทุกคน

3. เปรียบเทียบการเรียนของผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากการสอบถาม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็นว่า มีเสียงรบกวนพอสมควร ร้อยละ 59.38 มีเสียงรบกวนมาก ร้อยละ 3.13 และไม่มีเสียงรบกวน ร้อยละ 37.5

4. จากการสอบถามในเรื่องที่จะจัดฝึกอบรมในครั้งต่อไป ควรจะจัดที่ใด ร้อยละ 43.75 คิดว่าควรจัดฝึกอบรมที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ร้อยละ 34.38 คิดว่าควรจัดในโรงเรียนประจำตำบล และร้อยละ 21.88 คิดว่าควรจัดในหมู่บ้าน เช่นเดียวกับลูกเสือชาวบ้าน

ข. ปัญหาอุปสรรคและข้อคิดเห็นอื่น ๆ

จากการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ตอบคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้รวบรวมและจัดหมวดหมู่ของปัญหา และข้อเสนอแนะได้ดังนี้ คือ

1. ทำข้อสอบประจำหน่วยการเรียนรู้ไม่ค่อยได้
2. มีประโยชน์แต่บ้านอยู่ไกล
3. มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพทำให้มีความคิด จะทำงาน

ต่อไปในอนาคต

4. ได้ความรู้ด้านเศรษฐกิจดีมาก
5. ควรมีการบันเทิง และส่งเสริมเข้าร่วมในกิจกรรมการฝึกอบรมด้วย

ขั้นที่ 8 การประเมินผลหลักการฝึกอบรม

8.1 จุดมุ่งหมายของการประเมิน

จุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อตรวจสอบว่า ชุดฝึกอบรมสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้มากน้อยเพียงใด ภายหลังจากการฝึกอบรมไประยะเวลาหนึ่ง

8.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

ใช้แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในขั้นที่

8.3 วิธีการประเมิน

ภายหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมแล้ว 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้เดินทางไปศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อทำการแจกแบบสอบถามให้นักศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองฝึกอบรมทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม แล้วรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

8.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมินพฤติกรรมของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ภายหลังจากจบการฝึกอบรมไปแล้ว 2 สัปดาห์

ตาราง 16 แสดงคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ภายหลังจากจบการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

	กลุ่มควบคุม (Control group)	กลุ่มทดลอง (Experimental group)	ค่า ระหว่างกลุ่มควบคุมและ กลุ่มทดลอง)
ภายหลังจากการ จบการฝึกอบรม 2 สัปดาห์	$\bar{X} = 122.53$ $S = 22.78$	$\bar{X} = 139.3$ $S = 15.45$	3.3370**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ $= .01$

จากตาราง จะเห็นได้ว่า คะแนนเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ ภายหลังจากจบการฝึกอบรมไปแล้ว 2 สัปดาห์ ของนักศึกษาในกลุ่มทดลองยังคงสูงกว่า

คะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาในกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงว่า การเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน หลังจากจบสิ้นการฝึกอบรมยังคงอยู่ต่อไปอีก อย่างน้อย 2 ปีคาห์

2. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน ระหว่างคะแนนหลังการฝึกอบรม และคะแนนหลังจากจบการฝึกอบรมแล้ว 2 ปีคาห์

ตาราง 17 แสดงคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ของคะแนนหลังการฝึกอบรม และคะแนนหลังจากจบการฝึกอบรมแล้ว 2 ปีคาห์

	หลังการฝึกอบรม	หลังการฝึกอบรม แล้ว 2 ปีคาห์	ค่า t (ระหว่างหลังการฝึกอบรม และหลังการฝึกอบรม 2 ปีคาห์)
กลุ่มควบคุม	$\bar{X} = 120.17$ $S = 15.49$	$\bar{X} = 122.53$ $S = 22.78$	0.4692
กลุ่มทดลอง	$\bar{X} = 132.40$ $S = 19.57$	$\bar{X} = 139.3$ $S = 15.43$	1.3750

จากตาราง จะเห็นได้ คะแนนเฉลี่ยทางความรู้ทางเศรษฐกิจของเยาวชน ทั้งกลุ่มงาน และกลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย เมื่อจบสิ้นการฝึกอบรม และหลังจากจบการฝึกอบรมแล้ว 2 ปีคาห์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งแสดงว่า หลังจากจบสิ้นการฝึกอบรม 2 ปีคาห์ พฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม และผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ หลังจากจบการฝึกอบรมใหม่แต่อย่างใด

ขั้นที่ 9 ปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3

จากข้อมูลในขั้นที่ 7 และ 8 ซึ่งให้เห็นได้ว่า ชุดฝึกอบรมสามารถพัฒนาความรู้ และทัศนคติทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้ และสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้จริง แต่ยังมีหน่วยการเรียนรู้บางหน่วยที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างมาก ซึ่งได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยายกระบวนการผลิต ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่มผลิตและรายได้ (ร้อยละ 34.38) หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้สิน (ร้อยละ 34.38) และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้ (ร้อยละ 28.13)

ซึ่งระดับความยาก - ง่าย คงกล่าวนี้ไม่มากจนเกินไป จึงไม่จำเป็นต้องปรับเนื้อหาสาระใด ๆ ของชุดการฝึกอบรมอีก

ฉะนั้นในขั้นที่ 9 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3 จึงเพิ่มชุดฝึกอบรมที่ 4 การแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ เข้าไปในชุดการฝึกอบรมอีกหนึ่งชุด เพื่อใช้พัฒนาระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตน ในชุดการฝึกอบรมที่ 4 จึงประกอบด้วยกรณีปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่น ทั้ง 3 ประการ คือ ปัญหาด้านการผลิต ปัญหาด้านการใช้จ่าย และปัญหาเรื่องหนี้สิน ตลอดจนการปรับปรุงรายละเอียด ในด้านการปรับปรุงรายละเอียดของรูปแบบ และการจัดพิมพ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะได้สรุปผลข้อค้นพบ อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัย
ครั้งต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มีจุดมุ่งหมายสำคัญ เพื่อที่จะพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่สามารถยกระดับความรู้ทัศนคติที่ถูกต้องทางเศรษฐกิจ จนสามารถที่จะมีความมั่นใจที่จะนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

ในการวิจัยนี้ได้แบ่งขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 9 ขั้นตอน ซึ่งใน 9 ขั้นตอนนี้ สามารถสรุปได้เป็น 2 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเบื้องต้นมี 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การระบุความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น

ขั้นที่ 2 การยกร่างชุดการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 การพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่จะใช้กับกลุ่มประชากรมี 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 3 การระบุความจำเป็นในการฝึกอบรมของกลุ่มประชากร

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมให้สอดคล้องกับกลุ่มประชากร

ขั้นที่ 5 การทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม

ขั้นที่ 6 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 2

ขั้นที่ 7 การทดลองฝึกอบรม

ขั้นที่ 8 การประเมินผลการฝึกอบรม

ขั้นที่ 9 การปรับปรุงชุดการฝึกอบรมครั้งที่ 3

การวิจัยในตอนที่ 1 นั้น มีจุดมุ่งหมายที่จะแสวงหาความต้องการในการฝึกอบรม

ที่สอดคล้องกับการทำงานทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาที่สำคัญ

3 ปัญหา คือ ปัญหาการผลิตได้น้อย ปัญหาการใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย และปัญหานี้สิน เพื่อ
นำเอาความต้องการในการฝึกอบรมเหล่านี้เป็นตัวชี้แนะ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา
กิจกรรม สื่อการเรียน และการประเมินผลของชุดการฝึกอบรมขึ้น

ในตอนที่ 2 นั้น เป็นก่นำเอาชุดที่พัฒนาขึ้นไปทดลองฝึกอบรมเพื่อตรวจสอบว่า
ชุดการฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนั้น สามารถเสริมสร้างความรู้และทักษะทางเศรษฐกิจ และเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมทางเศรษฐกิจได้หรือไม่

จากการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังกล่าวนี้ เราสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. งานที่จำเป็นที่จะต้องทำเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว 3 ประการ คือ ปัญหา
การผลิตได้น้อย ปัญหาการใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือย และปัญหาการเป็นหนี้สิน คือ

1.1 งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้ ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังต่อไปนี้คือ

1.1.1 การหาตลาดผลผลิต

1.1.2 การหาปัจจัยการผลิต

1.1.3 การขยายกระบวนการผลิต

1.1.4 การควบคุมคุณภาพสินค้า

1.2 งานการประหยัดและออม ประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1.2.1 การใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย

1.2.2 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย

1.2.3 การจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้

1.2.4 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้

1.3 งานการไม่เป็นหนี้สิน ซึ่งประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังนี้ คือ

1.3.1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน

1.3.2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม

1.3.3 การเตรียมแผนทางการเงินที่ถูกต้อง

2. เพื่อให้เยาวชนสามารถที่จะทำงานดังกล่าวได้ จะต้องฝึกให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 2.1 มีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจของบุคคล
- 2.2 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎของอุปสงค์และอุปทาน
- 2.3 มีความรู้ในเรื่องตลาด และธรรมชาติของตลาด
- 2.4 มีความรู้ในเรื่องวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องตลาด
- 2.5 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องปัจจัยการผลิต และโครงสร้างในการผลิต
- 2.6 มีความสามารถในการวางแผน และสร้างโครงการผลิตอย่างง่ายได้
- 2.7 มีความรู้ในการคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์
- 2.8 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลงทุน และตัดสินใจลงทุน
- 2.9 มีความสามารถในการให้บริการธนาคาร
- 2.10 มีความรู้ความสามารถในการติดตาม ความเปลี่ยนแปลงของตลาดและสามารถคาดการณ์ได้
- 2.11 มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ผลประโยชน์หน่วยสุดท้ายได้
- 2.12 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์
- 2.13 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ การเพิ่มผลผลิต
- 2.14 มีความรู้ในเรื่องการกำหนดลักษณะและคุณภาพสินค้า
- 2.15 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการควบคุมการผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ
- 2.16 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยี และการประยุกต์เทคโนโลยี
- 2.17 มีความรู้ความสามารถที่จะตรวจสอบได้ว่าสินค้ามีคุณภาพหรือไม่
- 2.18 มีความรู้ในการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของตนเอง
- 2.19 มีความรู้ในเรื่องการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า และบริการอย่างถูกต้อง
- 2.20 มีความรู้เบื้องต้นในการทำบัญชี รับ - จ่าย ของตนเอง
- 2.21 มีความรู้เบื้องต้น ในการวางแผนการใช้จ่ายอย่างประหยัด

มาใช้

- 2.22 มีความสามารถในการทำงานประมาณการใช้จ่ายอย่างหยาบ ๆ ได้
- 2.23 มีทักษะในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ
- 2.24 มีค่านิยมในการเลือกซื้อสินค้าได้อย่างถูกต้องกับฐานะทางเศรษฐกิจ

ของตนเอง

- 2.25 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการดำรงชีวิตที่ดีของครอบครัว
- 2.26 มีความรู้ความเข้าใจในการะงานของครอบครัว และสามารถตัดสินใจ

ได้ว่าควรลงมือทำด้วยตนเอง

- 2.27 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเงิน และธรรมชาติของเงิน
- 2.28 มีความสามารถในการวิเคราะห์ว่าตนเองมีรายได้มาจากที่ใดบ้าง

คิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด

- 2.29 มีความสามารถในการวิเคราะห์ว่าตนเองมีรายได้มาจากที่ใดบ้าง

คิดเป็นจำนวนเงินเท่าใด

- 2.30 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการธนาคาร และสถาบันทาง

การเงิน ตลอดจนใช้บริการของสถาบันทางการเงินได้

- 2.31 มีความรู้ความสามารถเข้าใจในหลักการจัดการกับทรัพย์สินของตนเอง
- 2.32 มีความรู้ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการลงทุน
- 2.33 มีความสามารถในการทำบัญชี - รับจ่ายของตนเอง
- 2.34 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลประโยชน์สูงสุด
- 2.35 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการจัดการกับการลงทุน
- 2.36 มีความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการธนาคาร
- 2.37 มีเหตุผลในทางเศรษฐกิจในการซื้อ และลงทุน
- 2.38 มีทัศนคติที่ถูกต้องในการลงทุน
- 2.39 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนี้สิน เงินต้น ดอกเบี้ย และอัตรา

ดอกเบี้ย

- 2.40 มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสร้างหนี้สิน
- 2.41 มีเหตุผลในการตัดสินใจในการสร้างหนี้สิน

- 2.42 มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการจัดการกับหนี้สิน
 - 2.43 มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อการประหยัดและออม
 - 2.44 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องตลาดแรงงานที่ตนเองสนใจ ตลอดจนตลาดสินค้า และบริการที่ตนผลิตขึ้น
 - 2.45 มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเงิน งาน และความสัมพันธ์ ระหว่างเงินกับงาน
 - 2.46 มีความรู้ในเรื่องขั้นตอน และวิธีการทำงาน
 - 2.47 มีความรู้และความสามารถที่จะระบุได้ว่าครอบครัวและตนเองจะต้องใช้จ่ายสิ่งใดบ้างในช่วงระยะเวลา 6 เดือน ข้างหน้า
 - 2.48 มีความสามารถในการทำแผนทางการเงินได้
 - 2.49 มีความสามารถจะคิดหาวิธีในการหาเงินให้ได้ตามแผนทางการเงินที่ได้เตรียมไว้ได้
 - 2.50 มีทักษะในการคิดหาเหตุผลทางการเงิน และหาเงิน
3. ชุดการฝึกอบรมที่สามารถเสริมสร้างความสามารถของเยาวชนในข้อ 2 ได้ ประกอบด้วยชุดฝึกอบรม 3 ชุด ซึ่งแต่ละชุดประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้ คือ
- 3.1 ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 6 หน่วย คือ
 - 3.1.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาตลาดผลผลิต
 - 3.1.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยการผลิต
 - 3.1.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณค่าใช้จ่าย และผลประโยชน์ของปัจจัยการผลิต
 - 3.1.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การลงทุน และการตัดสินใจในการผลิต
 - 3.1.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยายกระบวนการผลิต
 - 3.1.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การพัฒนาคุณภาพสินค้า

3.2 ชุดการฝึกอบรมที่ 2 การประหยัดและออม ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้
ทั้งสิ้น 9 หน่วย คือ

- 3.2.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่ายอย่างไม่ฟุ่มเฟือย
- 3.2.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผนการใช้จ่าย
- 3.2.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจเลือกรื้อสินค้าและบริการ
- 3.2.4 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงานเองเพื่อประหยัดรายจ่าย
- 3.2.5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัดการกับทรัพย์สินที่หามาได้
- 3.2.6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออมทรัพย์สินและธนาคาร
- 3.2.7 หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หามาได้กับการลงทุน
- 3.2.8 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภคอย่างประหยัด
- 3.2.9 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้

3.3 ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้สิน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้
ทั้งสิ้น 3 หน่วย คือ

- 3.3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งของที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน
- 3.3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การหาเงินโดยไม่ต้องกู้ยืม
- 3.3.3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียมแผนทางการเงินให้ถูกต้อง

3.4 ชุดการฝึกอบรมที่ 4 การแก้ปัญหาหนี้สิน ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้

1 หน่วย

ชุดการฝึกอบรมนี้ ใช้เวลาการฝึกอบรมทั้งสิ้น 43 ชั่วโมง หรือประมาณ 7 วัน

4. ผลการทดลองฝึกอบรมกับเยาวชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาวิชาชีพ
ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จำนวน 60 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 30 คน เป็น
ชาย 15 คน และหญิง 15 คน ในกลุ่มทดลองนั้นจะได้รับการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรม
ที่ได้สร้างขึ้น ใช้เวลาในการฝึกอบรมทั้งสิ้น 7 วัน ผลการทดลอง พบว่า

4.1 นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ทักษะทางเศรษฐกิจ
และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม

4.2 นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทักษะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมทางเศรษฐกิจสูงกว่านักศึกษาในกลุ่มควบคุม

4.3 นักศึกษาที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ทักษะทางเศรษฐกิจ และด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หลังการฝึกอบรม สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 ด้าน ก่อนการฝึกอบรม ส่วนกลุ่มควบคุมคะแนนทั้ง 2 ด้าน ทั้งก่อนและหลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน

4.4 คะแนนเฉลี่ยด้านพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ หลังการฝึกอบรม 2 สัปดาห์ กับคะแนนเฉลี่ย หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมของกลุ่มควบคุม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นเช่นเดียวกับกลุ่มควบคุม

จากผลการวิจัยดังกล่าวนี้ เราจึงสามารถสรุปได้ว่า ชุดการฝึกอบรมที่ได้สร้างขึ้นนี้ สามารถที่จะสามารถยกระดับความรู้ความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้จริงและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการที่พฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนได้เปลี่ยนแปลงไป ความเปลี่ยนแปลงนี้ค่อนข้างจะถาวร แม้ระยะเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ ความคงทนของพฤติกรรมยังมีอยู่

2. อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเพื่อพัฒนานั้น อาจมีลำดับขั้นตอนที่รวมเอาระเบียบวิธีการวิจัยหลายชนิดเข้าไว้ด้วยกัน เช่น การวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงทดลอง และการวิจัยเชิงสำรวจ เป็นต้น สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และการวิจัยเชิงสำรวจ ในตอนที่ 1 ขั้นที่ 1 แล้วจึงพัฒนาชุดขึ้น ส่วนในตอนที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ และการวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งแต่ละขั้นตอนต่างเป็นข้อมูลส่งต่อไปยังการกิจกรรมการวิจัยในขั้นต่อไป จึงทำให้งานวิจัยนี้ต้องใช้เวลาและทุนทรัพย์สูง

จากการนำชุดการฝึกอบรมไปทดลองฝึกอบรมกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผลการฝึกอบรมชี้ให้เห็นว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในกลุ่มทดลอง มีความรู้และทักษะทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการได้จริง เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุม และคะแนนเฉลี่ยก่อนการฝึกอบรม ผลที่ได้ออกมาจึงจัดได้ว่าเป็นผลโดยตรงจากชุดการฝึกอบรม แต่มีข้อน่าสังเกต เมื่อไป

วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจของเยาวชน กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกอบรมไปแล้ว 2 สัปดาห์ นั้น คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมของกลุ่มทดลองยังคงสูงกว่ากลุ่มทดลองจริง แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยหลังการฝึกอบรมใหม่กับจบการฝึกอบรมไป 2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน แต่มีแนวโน้มสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระยะเวลาในการวัดครั้งที่ 2 (2 สัปดาห์) นั้นเป็นระยะเวลาที่สั้นเกินไปที่จะทำให้การเรียนรู้ในตัวบุคคลจะพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

การวิจัยในการฝึกอบรมระยะสั้นเช่นนี้ มีประโยชน์มาก เพราะสามารถพัฒนาโครงข่ายของความรู้ของบุคคลให้นำไปเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิเคราะห์หาความรู้ในค่านั้นเพิ่มเติมได้ด้วยตนเองต่อไป

ฉะนั้นการวิจัยครั้งต่อไป จึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ก. การพัฒนาชุดการฝึกอบรม

1. เนื่องจากมีปัญหาต่าง ๆ อีกหลายประการที่ต้องแก้ไข เช่น ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความมั่นคง และปัญหาด้านการเมือง เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการมุ่งเน้นที่ปัจจัยเชิงมนุษยศาสตร์วิธีการฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นได้ เช่น เกี่ยวกับการผลิตได้น้อย การใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย และปัญหาการเป็นหนี้สิน ซึ่งเป็นปัญหาทางเศรษฐกิจ ฉะนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรที่จะได้มีการพัฒนาชุดการฝึกอบรมระยะสั้นอื่น ๆ ขึ้น อีกในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องการจัดตั้งธุรกิจ ความสามัคคี ความรักชาติ ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มประชากรเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมได้มีกรอบความคิดในเบื้องต้น เพียงพอที่จะรับความรู้และข่าวสารจากสื่อมวลชน และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพิ่มเติมได้ จนสามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ต่อไป

2. ความจำเป็นในการฝึกอบรมให้แก่พลเมืองในชาติให้มีความสามารถที่เพียงพอในการดำเนินชีวิต ให้เหมาะสมกับระบบต่าง ๆ ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งที่จำเป็นจะต้องกระทำทุกกลุ่มของประชากร เช่นกลุ่ม

ผู้ใหญ่ที่อยู่ในวัยทำงาน กลุ่มเยาวชน เป็นต้น หรืออาจจำแนกเป็นกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มนักธุรกิจ หรือ กลุ่มกรรมกร ซึ่งแต่ละกลุ่มเหล่านี้จำเป็นต้องแสวงหารูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกับประสบการณ์พื้นฐาน อาชีพ วัย และความพร้อมของบุคคลในการที่จะจัดสรรเวลาให้ได้

ฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรที่จะมีการพัฒนาชุดการฝึกอบรมในลักษณะเช่นนี้ สำหรับกลุ่มประชากรอื่น ๆ นอกเหนือจากกลุ่มเยาวชน เช่น อาจกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นหัวหน้าครอบครัว หรือผู้นำกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น แต่ทั้งนี้ควรจะต้องแสวงหารูปแบบ วิธีการ และกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมกับข้อจำกัดของแต่ละกลุ่มประชากรเป้าหมายที่เรากำหนดขึ้น

3. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถของเยาวชนที่สามารถเข้ามาฝึกอบรม ที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนได้และการกำหนดกิจกรรมได้มุ่งเน้นการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่าง วิทยากร และผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งทำให้เกิดความไม่คล่องตัวในการขยายปริมาณของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพราะต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง

ฉะนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรที่จะพัฒนาชุดการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เรียนรู้ด้วยตนเองเป็นประการสำคัญ หรือ ใช้รูปแบบการฝึกอบรมที่เรียนรู้ได้ทางไกล (Distance learning) จะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมได้มาก

4. จากการสำรวจระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนและฝึกอบรมเยาวชนในเรื่องเศรษฐกิจ ทำให้พบว่าเยาวชนของเรายังมีความรู้ความสามารถในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่การผลิตสินค้าและบริการ การกระจายสินค้าและบริการ และการบริโภค ยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบการศึกษาที่จัดให้กับเยาวชนในระบบการศึกษาภาคบังคับได้ละเลยการปลูกฝังความรู้ความสามารถอันสำคัญนี้ หรือว่าเขายังไม่เพียงพอที่จะรับรู้เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ฉะนั้นจึงควรที่จะมีการตรวจสอบว่าหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาของเราได้ปลูกฝังคุณลักษณะเหล่านี้มากน้อยเพียงใด และจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความสามารถที่จำเพาะต่องานที่จะออกไปทำเมื่อจบชั้นประถมศึกษาไปแล้วหรือไม่

5. ในปัจจุบันนี้ดูเหมือนว่าการฝึกอบรมได้ถูกจัดขึ้นอย่างมากมายในหลาย ๆ หน่วยงานหรือหลาย ๆ สาขาวิชาชีพ บางแห่งอาจใช้เวลาและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป แต่ผลที่ได้รับของการฝึกอบรมดูเหมือนว่าจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร จนทำให้คนส่วนใหญ่รู้สึกว่าการฝึกอบรมระยะสั้นเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นและเสียประโยชน์เปล่า ทั้งนี้การพัฒนาชุดการฝึกอบรมส่วนใหญ่ไถ่ละเลย ขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาชุดการฝึกอบรม คือ การวิเคราะห์งาน (Tasks analysis) และระบุความสามารถที่พอดีต่อการทำงานอย่างถูกต้อง และมีความสัมพันธ์กับปัญหา

ฉะนั้นในการพัฒนาชุดการฝึกอบรมต่อไปผู้วิจัยจะต้องมีความละเอียดรอบคอบ และมีประสบการณ์อย่างเพียงพอในการทำงาน โดยยึดถือหลักวิชาและประสบการณ์ของตนเป็นสำคัญ

6. เนื่องจากในชีวิตประจำวันของคนต่างก็ได้รับความรู้ข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อสารมวลชนตลอดเวลา ทั้งข่าวสารทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ข่าวสารเหล่านี้บางครั้งก็มีความลึกซึ้ง ที่ต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ของบุคคลที่รับข่าวสารประกอบด้วย จึงจะสามารถที่จะรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

ฉะนั้นการจัดเนื้อหาในชุดการฝึกอบรมจึงควรที่จะเลือกส่งกับและเนื้อหาให้ครอบคลุมในสาขานั้น ๆ และไม่ควรที่จะเน้นในเรื่องรายละเอียดจนเกินไป ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เป็นพื้นฐานสำหรับบุคคลได้นำไปวิเคราะห์ปัญหาและแสวงหาความรู้ในการแก้ปัญหาได้ต่อไป

ข. ด้านการประเมินผลการฝึกอบรม

7. เนื่องจากการฝึกอบรมนั้นมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์เป็นสำคัญ ในการวิจัยนี้จึงมีการ

ประเมินผลพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน โดยใช้แบบวัดและประเมินผล
พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ แต่เนื่องจากการวิจัยนี้ถูกจำกัดด้วยระยะเวลาและทุนทรัพย์
จึงมีการวัดพฤติกรรมภายหลังจากการฝึกอบรมเพียง 2 สัปดาห์ เท่านั้น จึงทำให้ได้
ผลการวิจัยสรุปได้ว่าพฤติกรรมของผู้ที่จบการฝึกอบรมใหม่กับจบการฝึกอบรมไปแล้ว
2 สัปดาห์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระยะเวลาที่วัดพฤติกรรมครั้งที่ 2
มีระยะเวลาดันจนเกินไป สมควรที่มีการประเมินผลพฤติกรรมของเยาวชนที่ได้รับการ
ฝึกอบรมไปแล้ว ในระยะเวลาที่เกินกว่า 2 สัปดาห์ เช่น 4 สัปดาห์ และ 8 สัปดาห์
เป็นต้น เพื่อความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในระยะยาว

ค. ด้านการใช้จ่าย

8. เนื่องจากการวิจัยลักษณะนี้ต้องใช้ระยะเวลา และทุนทรัพย์เป็น
จำนวนมาก ฉะนั้นผู้ที่ทำการวิจัยในลักษณะนี้ในครั้งต่อไปจะต้องมีการวางแผนใน
การทำงานอย่างรอบคอบ เพื่อที่จะสามารถใช้เวลา และการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดพิมพ์เอกสาร การพัฒนาเครื่องมือวัดต่าง ๆ และการขกร่าง
ชุดการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องมีการกระทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง (ดูภาคผนวก จ)

ง. การใช้ชุดฝึกอบรม

ในการใช้ชุดการฝึกอบรมนี้มีข้อ เสนอแนะดังต่อไปนี้คือ

9. เนื่องจากชุดการฝึกอบรมที่สร้างขึ้นนี้มีลักษณะที่มีเนื้อหาอย่างกว้าง ๆ
และครอบคลุมปัญหาทางเศรษฐกิจ 3 ประการ คือ ปัญหาทางด้านการผลิตได้น้อย
ปัญหาการใช้จ่ายอย่างไม่ถูกต้อง และปัญหาการเป็นหนี้สิน ซึ่งในบางพื้นที่อาจมีความ
เข้มข้นของปัญหาแต่ละด้านแตกต่างกันไป เพื่อให้การใช้ชุดที่พัฒนาขึ้นนี้ได้เหมาะสม
กับสภาพปัญหามากขึ้น ผู้ใช้ชุดการฝึกอบรมจะต้องตรวจสอบความต้องการในการฝึกอบรม
ใหม่ โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนที่ได้พัฒนาขึ้น
แล้วนี้ แล้วตัดทอนวัตถุประสงค์และเนื้อหาการฝึกอบรมให้เหมาะสมต่อไป

10. ผู้ที่จะใช้ชุดฝึกอบรมที่ระดมเข้าจะต้องศึกษาถึงหลักการ จุดมุ่งหมาย ลักษณะ และส่วนประกอบของชุดการฝึกอบรมที่ได้รับไว้ในบทนำของชุดการฝึกอบรมให้เข้าใจ

11. วิธีใช้ชุดการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรม วิทยากรจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

11.1 คุณสมบัติของวิทยากร

ในการฝึกอบรมนั้น ผู้ที่จะดำเนินการฝึกอบรมโดยใช้ชุดฝึกอบรมที่พัฒนาขึ้นนี้จะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้คือ

1. จบการศึกษาอย่างต่ำระดับปริญญาตรีทางสังคมศาสตร์
2. มีประสบการณ์ในการ เป็นวิทยากรในการให้การฝึกอบรมหรือสอนมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี
3. เป็นผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
4. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีเมตตาธรรมสูง

11.2 วิธีดำเนินการฝึกอบรม

ก. สถานที่ในการฝึกอบรม

1. สถานที่ที่จะใช้ฝึกอบรมควรเป็นห้องเรียนหรือห้องประชุมที่สามารถรับผู้เข้าฝึกอบรมได้ประมาณ 30 คน
2. มีโต๊ะเก้าอี้ครบตามจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม และสามารถเคลื่อนที่ได้สะดวก เมื่อมีการแบ่งงานทำเป็นกลุ่ม
3. มีแสงสว่างและเสียงพอเหมาะ ไม่รบกวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม
4. มีกระดานดำ หรือบอร์ดที่ใช้ในการเขียนหรือเสนอข้อมูลต่าง ๆ ได้

ข. การรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

การเปิดรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม ให้ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนเปิดรับเยาวชนฝึกอบรมเป็นรุ่น ๆ ละ ไม่เกิน 30 คน หรืออาจจัดสอน
แทรกไปกับนักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอบรมวิชาชีพที่ศูนย์ในแต่ละรุ่นก็ได้

ค. วิธีการฝึกอบรม

1. วิทยากรจะต้องศึกษา หลักการ เหตุผล
วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรม เอกสารประกอบการเรียน และหัวข้ออื่น ๆ ใน
ชุดการฝึกอบรม หรือหน่วยการเรียนรู้ให้เข้าใจ
2. ตรวจสอบคู่มือเอกสารประกอบการเรียนและ
แบบทดสอบประจำชุดการฝึกอบรม และหน่วยการเรียนรู้ ว่ามีครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัด
พิมพ์เอกสารประกอบการเรียนและแบบทดสอบให้มีจำนวนเพียงพอกับผู้เข้ารับการฝึก
อบรมได้ใช้
3. จัดเตรียมวัสดุ หรืออุปกรณ์ ที่ได้ระบุไว้ใน
กิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละหน่วยให้ครบ และอาจแสวงหาหรือรวบรวมเอกสาร
หรือสื่ออื่น ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมและสมควรนำมาประกอบการเรียนการสอนในหน่วย
ต่าง ๆ ได้
4. ดำเนินการฝึกอบรมตามลำดับขั้นตอนของ
กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้
5. ประเมินผล และตัดสินผลการฝึกอบรมใน
แต่ละหน่วย และชุดการฝึกอบรมเพื่อระบุว่าควรสอนซ่อมเสริมหรือให้ฝึกอบรมในชุด
การฝึกอบรม หรือหน่วยการเรียนรู้ต่อไปได้

บรรพบุรุษ

บรรณานุกรม

- กมล สุคประเสริฐ และยิ่งยศ มุ่งเกษม เรียนเพื่องานชกเสนอแนะเพื่อการ
พัฒนาการสอนการเรียน กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2526, 39 หน้า
- กาญจนา คุณารักษ์ หลักสูตรและการพัฒนา โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 2527, 563 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2525 - 2529 2525, 453 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน เอกสารวิชาการหมายเลข
8/2525 แนวทางการปรับปรุงการวางแผนพัฒนาสังคม 15 มี.ค. 2525
เอกสารโรเนียว 65 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน ผลการพัฒนาตามแผน
พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520 - 2524) โรงพิมพ์สำนัก
เลขาธิการนายกรัฐมนตรี 2525, 134 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน แผนการดำเนินงาน ค่าจ้าง
รายได้ และสวัสดิการแรงงาน (2525 - 2529) รายงานโดยคณะกรรมการ
การวางแผนการดำเนินงาน ค่าจ้าง และสวัสดิภาพแรงงาน, ฝ่ายวางแผนค่าจ้างและ
การดำเนินงาน กองวางแผนประชากรและกำลังคน พฤษภาคม 2524, เอกสาร
โรเนียว, 45 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาชนบทพื้นที่
ยากจน ประจำปี 2527 - 2529 โรงพิมพ์ยูไนเตคโปรตักชั่น จำกัด 2527,
289 หน้า
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน ชนบทไทย 2525
กรุงเทพมหานคร ศูนย์พับลิเคชัน 2526, 195 หน้า

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน และคณะกรรมการส่งเสริมและประสาน

งานเยาวชนแห่งชาติ นโยบายและแผนพัฒนาเยาวชนระยะยาว กรุงเทพมหานคร :

รุ่งเรืองศาสนการพิมพ์ 2524

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ คู่มือการฝึกอบรมเพื่อบรรจุนงาน กิจกรรมการวิจัยและ

พัฒนาโครงการศึกษาเกี่ยวกับงานสำหรับเยาวชนในและนอกโรงเรียน พ.ศ. 2524 -

2527 ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ณ กองวิเทศสัมพันธ์ ทบวง

มหาวิทยาลัยและสมาคมอาเซียน 2527, เอกสารโรเนียว 158 หน้า

แนวโน้มนำเข้าทำงานของเยาวชนไทย (สรุปผลวิจัยเชิงสำรวจทั่ว

ประเทศ พ.ศ. 2526) ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ณ

กองวิเทศสัมพันธ์ ทบวงมหาวิทยาลัย และสมาคมอาเซียน 2526, เอกสารโรเนียว

สัมพันธ์ ภูษธร ณ อุบลราชธานี เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร ม.ป.ป. เอกสาร

โรเนียว 116 หน้า

ทองคุณ หงส์พันธ์ การวิจัยเพื่อจัดรูปแบบยุทธวิธีการฝึกอบรมผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนา

ชุมชน ปริญญาโท กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2522 อัครสำเนา

ถาวร สุวรรณ "ลดค่าเงินบาท มาข้างเอางา" บ้านเมือง วันที่ 3 ตุลาคม

2527 หน้า 5

นัย นางสุนเทียน "ธนาคารโลกตำหนิรัฐบาลไทย" บ้านเมือง วันที่ 31 มกราคม

2527 หน้า 4

บุญเชิด วิทยุโชนันทพงษ์ การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ : แนวคิดและวิธีการ สำนักพิมพ์

โอเคียนสโตร์ 2527, 210 หน้า

ประยูร ศรีประสาธน์ รูปแบบของการจัดการศึกษาสหกรณ์แก่สมาชิกสหกรณ์การเกษตร

ปริญญาโท กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2525 อัครสำเนา

ประคอง กรณสุต สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์บรรณกิจ 2525

พจน์ สะเพียรชัย และคนอื่น ๆ การวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2519, 210 หน้า เอกสารโรเนียว
วิทยา เขียวกุล ปัญหาพื้นฐานของประเทศด้อยพัฒนา พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์
เทพประทานพร 2526, 168 หน้า

วิรัตน์ สมทน งานส่งเสริมการเกษตรและการพัฒนาชนบท : แนวคิดในการพัฒนา
หมู่บ้าน ตำบล สำนักงานส่งเสริมการเกษตร ภาคใต้ สงขลา 2527 เอกสาร
โรเนียว 118 หน้า

วิรุทธ วิเชียรโชติ และนวลเพ็ญ วิเชียรโชติ ศึกษาศาสตร์ ตามแนวพุทธศาสนา
ภาคที่ 7 การแนะแนว ภาคที่ 8 การพัฒนาหลักสูตร ภาคที่ 9 การวิจัยการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ 2526

วุฒิชัย จ้างงค์ การพัฒนาการจัดการแนวการวิจัยถึงทดลองในการฝึกอบรม
สำนักพิมพ์โอเคียนส์ไตร์ 2523, 146 หน้า

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร สรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2526,
ม.ป.ป. 25 หน้า เอกสารโรเนียว

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดพิจิตร สรุปผลการปฏิบัติงานปีงบประมาณ 2527,
ม.ป.ป. 39 หน้า เอกสารโรเนียว

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ การประเมินผลการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้
สำนักพิมพ์โอเคียนส์ไตร์ 2524, 166 หน้า

ส่งเสริมการเกษตร, กรม "การจัดไร่นา" ฐานเกษตรกรรม 22 (2) มกราคม
2528, 23 - 33 หน้า

สนิท สมัครการ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาของสังคม สำนักพิมพ์
โอเคียนส์ไตร์ 2525, 148 หน้า

สุนทร โคตรบรรเทา (ผู้แปล) แนวคิดและวิธีการเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
นอกระบบโรงเรียน เขียนโดย ไอลา ศรีนิวาชัย กรุงเทพมหานคร :

สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์ 2525, 110 หน้า

หาญชัย สงวนไทย์ ศึกษา 233 หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา พินิจโลก :

พินิจการพิมพ์ 2522, 198 หน้า

อนันต์ ศรีโสภา การวัดและการประเมินผลการศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2520,

251 หน้า

เอนก เพียรอนุกุลบุตร การวัดและการประเมินผลการศึกษา (Education

Measurement and Evaluation) มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2524,

592 หน้า

อุณา นพคุณ การเรียนการสอนผู้ใหญ่เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กรุงเทพมหานครการพิมพ์

2527, 210 หน้า

Adams, Don. Education and Modernization in Asia.
Addison Wiley Publishing Company, 1970. 207 p.

Adams, Don and Robert M. Bjork. Education in Developing Areas. New York, David McKay Company Inc., 1969.
161 p.

Bloom, Benjamins, David R. Krathwork and Butian B. Masia.
Taxonomy of Education and Objectives : The Classification of Education Goal. New York, David McKay Company, Inc., 1964.

Bruno, James Edward. Educational Policy Analysis : A Quantitative Approach. New York : Crane, Russak & Company, Inc., 1976.

Buckley, Roger and Caple, Jim. "The Training Audit,"
Journal of European Industries Training. Vol 8
November 7, 1984. 3 - 8 p.

Cogan, John J. and Bruce R. Dalagare "Economic Education,"
Harold E. Mitzel, Encyclopedia of Educational Research.
5th ed., Vol. I New York : Free Press, 1969. 513 - 518 p.

Ferish, George L. "Teaching of Economics," Lee C. Deighton,
ed., The Encyclopedia of Education. Vol III,
Macmilland and Free Press, 1971. 187 - 191 p.

Gane, Christopher. Management the Training Function : Using Instructional Technology and Systems Concepts.
London, George Allen and Unwin Ltd, 1972. 183 p.

Good, Cater V., ed. Dictionary of Education. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1945.

Hagen, Everett E. The Economics of Development. Illinois, Richard D. Irwin. Inc., 1975 - 563 p.

Hergenhahn, B.R. An Introduction to Theories of Learning. N.J. Prentice-Hall Inc., 1976. 402 p.

James, Roger. "The Use of Learning Curve," Journal of European Industry Training. Vol 8. November 7, 1984. 13 - 15 p.

Kaewchansilp, Desha. The Effectiveness of Leadership Training. 1975. mimeos.

Kerlinger, Fred N. Foundations of Behavioral Research. New York, Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1964. 739 p.

King, Edmund J. Education and Society Change. London : Pergamon Press, 1966. 243 p.

Kindleberger, Charles P. and Bruce Herick. Economic Development, 3 ed., McGraw Hill Kogakusha, Ltd., 1976.

Lingquist, E.F. Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education. Boston, Houghton Mifflin Company, 1953. 393 p.

Lutha, K.L. "Human Resources Development in Asia : Achievements and Tasks Ahead," Asian Development Review. 52 - 64 p.

Manzoor, Ahmed and Coombs, Philip H., ed. Education for Rural Development : Case Studies for Planners. New York, Praeger Publishers, 1975. 661 p.

Proctor, John H. and Thornton, William M. Training : A Handbook for Line Manager. Bombay, Taraporevala Publishing Industries Private Limited, 1977. 224 p.

Pareek, Idai and Rao, T. Venkateswara. Training of Education Managers : A Draft Handbook for Trainers in Planning and Management of Education. UNESCO, Bangkok, Thailand, 1980. 410 p.

- Rothwell, William J. "Strategic Curriculum Design for Management Training," The Journal of Management Development, Vol 3 November 3, 1984. 39 - 53 m.
- Steel, Robert G. D., and James H. Torries. Principles and Procedures of Statistics. New York, McGraw-Hill Book Company, Inc., 1960. 481 p.
- Strachan, Ian. The Training and Development of Salesman. London, Kogan Page Ltd., 1971. 237 p.
- World Bank, Thailand : Toward a Development Strategy off Full Participation. The report was prepared by East Asia and Pacific Region Office. March, 1980. 216 p.
- Weinner, Myron, ed. Modernization : The Dynamics of Growth. Voice of America Forum Lectures, 1966. 373 p.
- Woodcok, Mike. Team Development Manual. Gow Press west mead, Farnlorough, Hants, 1979. 221 p.
- Yamane, Tars. Statistics an Introductory Analysis. 2ed., New York, Harper Row, 1969. 919 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ในการประเมินความต้องการในการฝึกอบรมเบื้องต้น

แบบสอบถามเพื่อใช้สัมภาษณ์ในการประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมเบื้องต้น
เรื่อง การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อปรับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชนนอก
โรงเรียน

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานในท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับสภาพ สาเหตุ และแนวทางในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในตำบลของท่าน ในฐานะที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่เป็นผู้มีความรู้และความชำนาญเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในตำบลของท่าน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุดการฝึกอบรม จึงขอให้ท่านโปรดแสดงความคิดเห็นของท่านตามความเป็นจริงมากที่สุด

1. ปัญหาด้านการผลิต

1.1 สภาพการผลิต

1. ในตำบลนี้ปลูกพืชเกษตรกรรมอะไรบ้าง
 1. _____
 2. _____
 3. _____
2. ปริมาณการผลิตโดยเฉลี่ยต่อปีของครอบครัวประมาณกี่ตัวต่อปี

3. โดยเฉลี่ยแล้ว ผลผลิตต่อไร่ประมาณเท่าใด

4. เมื่อผลิตสินค้าได้แล้วนำสินค้าไปขายที่ใด

5. ราคาขายสินค้าได้ประมาณ ตัวละเท่าใด

6. รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อปีประมาณปีละเท่าใด

1.2 ในการผลิตสินค้าทางการเกษตรมีปัญหาใดบ้าง

1.3 สาเหตุของปัญหาการผลิตมีอะไรบ้าง โดยเฉพาะปัญหาการผลิตต่อไร่น้ำ

1.4 แนวทางในการแก้ไขปัญหาคงกล่าวในข้อ 1.3 มีอะไรบ้าง

2. ปัญหาการใช้จ่ายของบุคคลในตำบล

2.1 สภาพการใช้จ่าย

1. ประชาชนในตำบลของท่านได้ใช้จ่ายไปในเรื่องใดบ้าง

อาหาร

ที่พัก

ยารักษาโรค

เครื่องนุ่งห่ม

ประเพณี

บันเทิง

ยานพาหนะ (รถยนต์ , รถจักรยานยนต์)

การพนัน

เครื่องใช้ เช่น ทีวี ตู้เย็น วิทยุ เป็นต้น

อื่น ๆ ระบุ

๕. รายจ่ายดังกล่าวนี้ท่านคิดว่าประชาชนได้ใช้จ่ายไปในเรื่องใดมากที่สุด

๓. แหล่งที่ประชาชนไปใช้จ่ายมากที่สุดที่ใด

๔. ลักษณะการใช้จ่ายเงินมีลักษณะเช่นใด

เงินเชื่อ

เงินสด

คกขาว หรือ คกเขียว

อื่น ๆ ระบุ

๒.๒ ลักษณะปัญหาในการใช้จ่ายเป็นอย่างไรบ้าง

๒.๓ สาเหตุของปัญหาการใช้จ่ายคืออะไร โดยเฉพาะการใช้จ่ายที่เกินกำลังของตนเอง

2.4 แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในข้อ 2.3 มีอะไรบ้าง

3. ปัญหาค่าน้ำดิน

3.1 สภาพการกักขังและการเป็นหนี้สิน

1. ประชาชนในตำบลมีหนี้สินครบครัวละประมาณเท่าใด

2. แหล่งเงินกู้ที่ประชาชนไปหาผู้มีที่ใดบ้าง

ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์

ธนาคารพาณิชย์

เอกชน

อื่น ๆ ระบุ

3. อัตราดอกเบี้ย ต่อเดือนประมาณเท่าใด

4. ลักษณะการกักขัง เป็นเช่นใด

มีหลักทรัพย์ประกัน

ไม่มีหลักทรัพย์ประกัน

ตกขาว หรือ ตกเขียว

อื่น ๆ ระบุ

3.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นในการกักขังและสร้างหนี้สินมีอะไรบ้าง

3.3 สาเหตุของปัญหาในข้อ 3.2 มีอะไรบ้าง

3.4 แนวทางในการแก้ไขปัญหามาในข้อ 3.3 มีวิธีใดบ้าง

4. แนวทางในการแก้ปัญหาโดยวิธีการฝึกอบรม

4.1 ท่านมีความประสงค์ที่จะพัฒนาให้คนในตำบลของท่านให้สามารถจัดการกับ
ปัญหาทางเศรษฐกิจดังกล่าวนี้อย่างไรหรือไม่

4.2 ท่านคิดว่าถ้าพัฒนาความรู้ความสามารถ ทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับ ปัญหา
ต่าง ๆ ดังกล่าว จะช่วยให้ประชาชนสามารถแก้ปัญหา ของตนได้ เพียงใด

มากที่สุด

มาก

ปานกลาง

น้อย

น้อยที่สุด

4.3 ท่านคิดว่า บุคคลกลุ่มใดควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุด

ผู้ใหญ่

เยาวชน

เด็กนักเรียน

อื่น ๆ ระบุ

- 4.4 เนื้อหาสาระ ที่ควรจะศึกษาคควรจะศึกษาในเรื่องใดบ้าง
 การเพิ่มผลผลิตและรายได้
 การประหยัดและออม
 การจัดการกับหนี้สิน
 อื่น ๆ ระบุ
- 4.5 สถานที่ฝึกอบรมจะเป็นสถานที่ใด
 สภาตำบล
 โรงเรียนประจำตำบล
 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 อื่น ๆ ระบุ
- 4.6 ระยะเวลาที่ควรจะใช้ในการฝึกอบรม _____ วัน
- 4.7 ท่านยินดีจะเสียค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมหรือไม่
 ยินดี ประมาณ _____ บาท
 ไม่ยินดี
- 4.8 แนวทางในการจัดการฝึกอบรมควรจะเป็นรูปใด
 จัดร่วมกับกลุ่มเยาวชนที่พัฒนาจัดขึ้น
 จัดเป็นกลุ่มสนใจ
 เดินทางไปเรียนที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 อื่น ๆ ระบุ

5. ถ้าจัดการฝึกอบรมที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ท่านคิดว่าศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนมีความพร้อมเพียงใด (สำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
 ให้ข้อมูล)

ข้อความ	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1
1. สถานที่มีความพร้อมเพียงใด					
2. หลักสูตรการฝึกอบรม					
3. บุคคลากรที่ให้การปกครอง					
4. การเงิน					
5. ความสามารถในการบริหารจัดการ ฝึกอบรม					

ภาคผนวก ข

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

เวลา 1 ชั่วโมง 20 นาที

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะตรวจสอบว่าคุณเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน ตามชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจของเยาวชน นอกโรงเรียนมากน้อยเพียงใด

2. แบบทดสอบนี้มีอยู่ 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นตอนที่สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของคุณ เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชนมีทั้งสิ้น 84 ข้อ

3. ในตอนที่ 2 นี้ จะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือก นักเรียนจะต้องเลือกตอบข้อที่ถูกที่สุดเพียง 1 ข้อ แล้วทำเครื่องหมายให้ตรงกับข้อที่เลือกในกระดาษคำตอบ โดยใช้เวลาทั้งสิ้น 1 ชั่วโมง 30 นาที

ตัวอย่างเช่น

จงเลือกคำตอบที่ถูกที่สุดเพียง 1 ข้อ

ธงชาติไทยมีสีทั้งหมดกี่สี

ก. 1

ข. 2

ค. 3

ง. 4

คำตอบที่ถูกต้องที่สุด คือ ข้อ ค. ซึ่งตอบว่า ธงชาติไทยมีสีทั้งหมด 3 สี

คือ แดง ขาว และน้ำเงิน

ตอนที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

1. เศรษฐกิจหมายถึงเรื่องราวในข้อใด
 - ก. การค้าขาย
 - ข. การเงินและการธนาคาร
 - ค. การใช้จ่ายและการซื้อขายสินค้า
 - ง. การผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแจกสินค้า
2. จุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของบุคคลคือข้อใด
 - ก. ความแข็งแกร่งทางจิตใจ
 - ข. ความเจริญในหน้าที่การงาน
 - ค. ความมั่นคงในทรัพย์สิน
 - ง. ความมั่นคงในชีวิตครอบครัว
3. จุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจของประเทศไทยคือข้อใด
 - ก. ความมั่นคงทางการเมือง
 - ข. ความมีเสถียรภาพของรัฐบาล
 - ค. การมีงานทำของบุคคลในประเทศ
 - ง. การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ
4. ข้อใดต่อไปนี้เป็นข้อที่ถูกของ
 - ก. เรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องของรัฐบาล
 - ข. เศรษฐกิจเป็นเรื่องยุ่งยากไม่เกี่ยวข้องกับเรา
 - ค. เศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับเราทุกคนต้องติดตามอยู่เสมอ
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. อุปสงค์ หมายถึงสิ่งใด
 - ก. ความต้องการสินค้าของบุคคลในสังคม
 - ข. การตอบสนองตลาดของสินค้า
 - ค. การแสดงถึงจำนวนสินค้าที่ขาดแคลน
6. ราคาสินค้าถูกกำหนดด้วยสิ่งใด
 - ก. อุปสงค์
 - ข. อุปทาน
 - ค. ตลาด
 - ง. ทั้ง ก. และ ข.
7. ตลาดหมายถึงสิ่งใด
 - ก. สถานที่แลกเปลี่ยนสินค้า
 - ข. การแสดงความต้องการของตลาดสินค้า
 - ค. สถานที่ ๆ บุคคลแสวงหาสิ่งของต่าง ๆ ได้
8. ข้อใดเป็นข้อความที่ถูกของ
 - ก. ตลาดเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้
 - ข. ตลาดเป็นที่แสดงความต้องการสินค้าของบุคคล
 - ค. ตลาดเป็นสิ่งที่ขยายให้กว้างขวางใหญ่โตออกไปได้
 - ง. ถูกทุกข้อ

9. วิธีสำคัญในการขยายตลาดสินค้า คือ
- ก. การโฆษณา ซึ่งแจ้งให้คนเกิดความ
ต้องการ
- ข. เพิ่มสถานที่ขายสินค้ามากขึ้น
- ค. เพิ่มเงินทุนในการทำสินค้ามากขึ้น
- ง. ผลิตสินค้ามากขึ้น
10. ตลาดเกี่ยวข้องกับเราอย่างไร
- ก. ตลาดเป็นตัวกำหนดลักษณะสินค้าที่เราผลิต วันละ 1,000 คน นายแคงคิดว่าถ้าสาม
- ข. ตลาดเป็นตัวกำหนดสิ่งที่เราจะต้องมี สามารถขายกล้วยเดี่ยวให้กับคนที่เข้ามา
- ค. ตลาดเป็นตัวกำหนดสินค้าที่เราจะต้องซื้อ ชื่อของในตลาดเพียงร้อยละ 10 ของ
- ง. ตลาดเป็นตัวเร่งให้เกิดความกินคืออยู่ที่ จำนวนคนทั้งหมด เขาจะต้องใช้เส้น
11. ปัจจัยการผลิตประกอบกล้วยสิ่งใดบ้าง
- ก. ที่ดิน
- ข. เงินทุน
- ค. ผู้ประกอบการและแรงงาน
- ง. ทุกข้อรวมกัน
12. ในการผลิตสินค้าท่านจะคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง
- ก. ตลาด , ทุน
- ข. ทุน , แรงงาน
- ค. ตลาด , ทุน , แรงงาน และที่ดิน
- ง. ตลาด , ทุน , แรงงาน , ที่ดิน
- และความสามารถในการผลิตสินค้า
13. ถ้าเราเพิ่มทุนลงไปในการผลิตจะมีผล
- ต่อการผลิตสินค้าอย่างไร
- ก. ทำให้สินค้ามีคุณภาพมากขึ้น
- ข. ทำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น
- ค. ระยะเวลา
- ง. ตลาด
- อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ
15 , 16 และ 17
- นายแคง จะลงทุนขายกล้วยเดี่ยว
เนื้อสดในตลาดสินค้าแห่งหนึ่งมีผู้คน
เข้ามาซื้อขายในตลาดแห่งนั้นประมาณ
15. อยากทราบว่า นายแคงจะขาย
ได้วันละเท่าใด
- ก. 100 บาท
- ข. 400 บาท
- ค. 1,000 บาท
- ง. 5,000 บาท
16. นายแคงต้องใช้เงินลงทุนซื้อ
ของมาทำกล้วยเดี่ยววันละ
เท่าใด
- ก. 40 บาท ค. 150 บาท
- ข. 100 บาท ง. 190 บาท

17. การลงทุนของนายแคงจะคุ้มทุนหรือไม่
- ก. คุ้ม ใ้ค่าไร 10 บาทต่อวัน
 - ข. คุ้ม ใ้ค่าไร 810 บาทต่อวัน
 - ค. ไม่คุ้มซากทุนวันละ 190 บาทต่อวัน
 - ง. ไม่คุ้มซากทุนวันละ 810 บาทต่อวัน
18. ธนาคารมีหน้าที่อย่างไร
- ก. รับฝากเงิน
 - ข. ใ้เงิน
 - ค. บริการโอนย้ายเงิน
 - ง. ถูกทุกข้อ
19. เมื่อท่านคิดจะสะสมทรัพย์ ธนาคารมีส่วนช่วยในการบริการแก่ท่านอย่างไร
- ก. ใ้เงิน
 - ข. เป็นผู้ค้ำประกัน
 - ค. รับฝากเงิน
20. เราจะสามารถขยายการผลิตสินค้าให้
- ก. เพิ่มปัจจัยในการผลิตมากขึ้น
 - ข. สามารถหาตลาดได้มากขึ้น
 - ค. มีกำไรมากขึ้น
 - ง. ทั้ง ก. และ ข.
21. หลักสำคัญในการเลือกซื้อสินค้า คือข้อใด
- ก. ความสวยงาม
 - ค. คุณภาพ
 - ข. ราคา
 - ง. ประโยชน์ใช้สอย

ตารางต่อไปนี้ให้ตอบคำถาม ข้อ 22 , 23 และ 24

จำนวนคนงาน (คน)	จำนวนผลิตได้ (ถัง)	ผลิตได้เฉลี่ยคนละ (ถัง)	จำนวนผลผลิตที่เพิ่มเมื่อ เพิ่มคนเข้าไป 1 คน
1	500	500	500
2	1,200	600	700
3	2,400	800	1,200
4	3,400	850	1,000
5	4,000	800	600
6	4,200	700	200

22. การผลิตข้าวตามตารางข้างบน
นั้น ควรใช้จำนวนคนเท่าใด
จึงจะทำให้ผลผลิตต่อคนสูงที่สุด

ก. 2

ข. 3

ค. 4

ง. 5

23. ผลประโยชน์ต่อหน่วยของคนงานจะ
สูงที่สุดเมื่อมีคนงานกี่คน

ก. 1

ข. 2

ค. 3

ง. 4

24. เพราะเหตุใดเมื่อเพิ่มคนเข้าไป
มากขึ้นถึงจุดหนึ่งแล้ว ทำให้ผลผลิต
เพิ่มขึ้นต่อ 1 คน ลดลง

ก. เพราะความจำกัดของที่ดิน

ข. เพราะความจำกัดของทุน

ค. เพราะความจำกัดของเวลา

ง. เพราะความจำกัดของผู้ประกอบการ

25. ข้อใดเป็นความจริงที่สุด

ก. เมื่อสินค้ามากขึ้นราคาสินค้า

จะสูงขึ้น

ข. เมื่อมีความต้องการมากขึ้นสินค้า

ก็จะมีปริมาณมากขึ้น

ค. เมื่อเพิ่มคนงานมากขึ้น ผลประโยชน์

จะมากขึ้น

ง. เมื่อเพิ่มคนงานมากขึ้น ผลประโยชน์

ต่อหน่วยจะเพิ่มขึ้นไปถึงจุดหนึ่ง

แล้วจะลดลง

26. ถ้าท่านจะลงทุนในการประกอบธุรกิจ

ท่านจะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้าง

ก. ตลาด และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ข. เงินทุน และตลาด

ค. ตลาด , เงินทุน และสถานที่ตั้ง

ง. ตลาด , เงินทุน , สถานที่ตั้ง

และผลประโยชน์ที่จะได้รับ

27. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นที่สุดของครอบครัว

ใดแก่สิ่งใดบ้าง

ก. อาหาร

ข. อาหาร , ที่อยู่อาศัยและการ

พักผ่อน

ค. อาหาร , เสื้อผ้า และที่อยู่

อาศัย

ง. อาหาร , เสื้อผ้า , ที่อยู่อาศัย

และยารักษาโรค

28. ค่าใช้จ่ายในเรื่องอาหารประมาณ

เท่าไรของรายได้อะไร

ก. 1 ใน 4

ข. 1 ใน 3

ค. 1 ใน 2

ง. เท่ากับรายได้

29. ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดให้เรา

สามารถขยายการผลิตได้ คือ

ข้อใด

ก. เงินทุน

ข. ตลาด

ค. วัตถุดิบ

ง. แรงงาน

30. เมื่อเราเห็นการโฆษณาสินค้า

ชนิดหนึ่งในโทรทัศน์ หรือ

หนังสือพิมพ์ เราควรจะทำ

อย่างไร

ก. ไปหาซื้อสินค้าชนิดนั้นทันที

ข. หยุดคิด ไตรตรอง และ

หาเหตุผล

ค. ไม่สนใจ และทำสิ่งอื่นต่อไป

ง. ชักชวนเพื่อนให้ทดลองใช้

31. ถ้าท่านมีความต้องการจะซื้อสินค้าชนิดหนึ่งที่ท่านยังไม่เคยใช้มาก่อนท่านจะเริ่มค้นอย่างไร

ก. ไปที่ร้านขายสินค้าแล้วเลือกซื้อทันที

ข. ศึกษาจากโฆษณาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือพิมพ์

ค. สอบถามเพื่อนที่เคยใช้

ง. ทำทุกอย่างที่จะทำให้ได้ข้อมูลมากที่สุด

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามขอ

32 และ 33

คุณวิไลต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่งซึ่งไปที่ร้านค้าประจำหมู่บ้านแต่ปรากฏว่าราคาแพงกว่าที่คุณวิไลเคยซื้อที่ตลาดในอำเภอไป 1 บาท คุณวิไลจึงขึ้นรถประจำทางไปซื้อที่ตลาดในอำเภอโดยเสียค่ารถไป 5 บาท

32. การกระทำของคุณวิไลถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจหรือไม่

ก. ถูกต้องเพราะสามารถซื้อของที่ถูก

ข. ถูกต้องเพราะไม่ต้องเสียเปรียบร้านค้าหมู่บ้าน

ค. ไม่ถูกต้องเพราะต้องเกินทางไปไกล

ง. ไม่ถูกต้องเพราะต้องซื้อสินค้าแพงมากขึ้น

33. การที่ซื้อในหมู่บ้านแพงกว่าในตลาดที่อำเภอตามหลักเศรษฐกิจแล้วเป็นเพราะเหตุใด

ก. เพราะพ่อค้าเอาเปรียบ

ข. เป็นการผูกขาดของพ่อค้า

ค. เพราะพ่อค้าคิดค่าบริการในเรื่องสถานที่และเวลา

ง. เพราะพ่อค้าคิดว่าคนคงจะไม่อยากไปซื้อที่อำเภอ

34. เกณฑ์ข้อใดที่ท่านใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการเลือกซื้อสินค้า

ก. ความเหมาะสมตามสมัยนิยม

ข. ความพร้อมทางการเงินของตน

ค. ความชื่นชมของเพื่อนและพี่น้อง

ง. คุณภาพสินค้าและความทนทาน

35. คุณภาพสินค้า หมายถึงสิ่งใด
- รูปแบบและสีสรรของสินค้า
 - คุณสมบัติของสินค้าที่ลูกค้าต้องการ
 - ราคาสินค้า
 - วิธีที่ใช้ในการผลิต
36. ข้อใดในข้อต่อไปนี้ เป็นข้อที่ถูกต้องที่สุด
- คุณภาพของสินค้าเกี่ยวข้องกับตลาดสินค้า
 - คุณภาพสินค้าเกี่ยวข้องกับราคาสินค้า
 - เราทุกคนเกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพสินค้า
 - ถูกทุกข้อ
37. ข้อความใดเป็นข้อความที่ถูกต้อง
- การประหยัดคือการเก็บเงินที่ไ้ไว้ทั้งหมดเพื่อเป็นการสร้างอนาคต
 - การออมทรัพย์ที่ดีต้องเก็บออมไว้แทนอยเพราะไม่ปลอดภัย
 - คนทุกคนจะต้องเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายในอนาคต โดยลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงเสีย
 - คนทุกคนจะต้องประหยัดโดยเก็บออมเงินที่ไ้ไว้เฉพาะที่เหลือใช้จ่ายจริง ๆ

38. การกระทำในข้อใดที่เป็นการใช้จ่ายอย่างฟุ่มเฟือย
- การซื้อข้าวสาร
 - การดื่มสุรา
 - การซื้อยารักษาโรค
 - การทำบุญที่วัด
39. ลักษณะใดเป็นการใช้จ่ายอย่างประหยัด
- การเก็บเงินไว้โดยไม่ใช้จ่ายเลย
 - การให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน
 - การจัดซื้อหาสิ่งของตามความจำเป็นของครอบครัว
 - ถูกทุกข้อ
40. การกระทำต่อไปนี้ข้อใดถูกต้องตามหลักเศรษฐกิจที่สุด
- การทำบุญบวชนาค โดยจัดอย่างใหญ่โตสมกับหน้าตาของเจ้าภาพ
 - การทำบุญ บวชนาค จัดเฉพาะงานพิธีที่จำเป็น
 - การงดการทำบุญ และบวชนาคเพื่อลดค่าใช้จ่าย
 - การกู้เงินมาจัดงานบุญ และการบวชนาค

41. จุดมุ่งหมายของการซื้อสินค้าและบริการ คือข้อใด
 ก. เพื่อเป็นเครื่องอุปโภคและบริโภค
 ข. ใช้ดำเนินการ
 ค. นำไปขายต่อ
 ง. ถูกทุกข้อ
42. สินค้าที่เป็นปัจจัยสี่ คือข้อใด
 ก. บ้าน
 ข. อาหารและยารักษาโรค
 ค. เสื้อผ้า
 ง. ถูกทุกข้อ
43. หลักเกณฑ์ในการซื้ออาหาร คือข้อใด
 ก. มีประโยชน์ต่อร่างกาย
 ข. ราคาไม่แพง
 ค. มีคุณค่าทางอาหารสูง
 ง. ถูกทุกข้อ
44. หลักเกณฑ์ในการซื้อเสื้อผ้าคือข้อใด
 ก. ราคาแพง
 ข. ถูกตามแฟชั่น
 ค. เหมาะสมกับบุคลิกและอาชีพ
 ง. สีสันทันไม่ฉูดฉาด
45. หลักเกณฑ์ในการซื้อยารักษาโรค
 ก. ถูกกับโรค
 ข. ราคาไม่แพง
 ค. ตามคำแนะนำของแพทย์
 ง. มีคุณภาพดี
46. งาน หมายถึงสิ่งใด
 ก. กิจกรรมที่เราทำโดยใช้ความรู้และกำลังกายทำให้เกิดผลผลิตขึ้น
 ข. การรับจ้างเกี่ยวข้าว
 ค. กิจกรรมที่เราต้องออกกำลังกาย
 ง. กิจกรรมที่เรามีความสุข
47. งานใดบ้างที่เป็นงานที่เรากระทำได้ในครอบครัวของเรา
 ก. ปลูกพืชผักสวนครัว
 ข. การซ่อมแซมเครื่องใช้
 ค. การซ่อมแซมบ้านพัก
 ง. ถูกทุกข้อ
48. ข้อใดถูกต้องที่สุด
 ก. เราจะทำงานได้ก็ต่อเมื่อเรามีผู้จ้างวาน
 ข. การทำงานเองเป็นการประหยัดรายจ่าย
 ค. เราถือว่าการทำงานทุกครั้งต้องไ้เงิน
 ง. คนทำงานทุกคนต้องมีทุน

49. เงิน หมายถึงสิ่งใด

- ก. สิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า
- ข. สิ่งที่เป็นเหรียญ
- ค. ธนบัตร
- ง. สิ่งที่ใช้แทนทองคำ

50. หน้าที่ของเงิน คือ

- ก. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า
- ข. เก็บมูลค่าในการซื้อสินค้าไว้
- ค. เป็นหน่วยกำหนดมาตรฐานในการแลกเปลี่ยนสินค้า
- ง. ถูกทุกข้อ

51. ข้อใดถูกต้องที่สุด

- ก. รายได้ควรจะพอกีกับรายจ่าย
- ข. รายได้หากมาไ้ควรจะเปลี่ยนแปลงเป็นทรัพย์สิน เพื่อความมั่นคงในอนาคต
- ค. ทรัพย์สินไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าไม่ได้รับมรดก
- ง. เราเก็บเงินไว้มาก ๆ ก็กว่าแสวงหาทรัพย์สิน

52. ข้อใดที่ควรใช้เป็นข้อพิจารณาในการจัดการกับทรัพย์สิน

- ก. ผลตอบแทนระยะยาว

ข. ความมั่นคงถาวร

ค. การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ไว้วางใจอยู่ในสภาพดี

ง. ถูกทุกข้อ

53. การกระทำต่อไปนี้ข้อใดเป็นการออมทรัพย์

- ก. การซื้อสลากกินแบ่ง
- ข. การซื้อสลากออมสิน
- ค. การซื้อแบบเรียน
- ง. การซื้อเสื้อผ้า

54. ภาระในการออมทรัพย์ของครอบครัวควรเป็นหน้าที่ของใคร

- ก. พ่อซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว
- ข. แม่เพราะเป็นผู้เก็บเงิน
- ค. ลูกเพราะเป็นผู้ใช้จ่ายเงิน
- ง. เป็นหน้าที่ของทุกคน

55. สถาบันใดที่เป็นสถาบันที่ใช้การออกทรัพย์

- ก. ธนาคารออมสิน
- ข. ธนาคารพาณิชย์
- ค. บริษัทประกันชีวิต
- ง. ถูกทุกข้อ

56. ข้อใดคือประโยชน์ของการออมทรัพย์
- ทำให้มีหน้ามียามากขึ้น
 - สามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์เป็นค่าใช้จ่ายเมื่อพ้นวันทำงานได้
 - ช่วยให้เกิดความสุขในครอบครัว
 - ช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้น
57. สาเหตุที่ทำให้คนทั่วไปมีปัญหาทางการเงิน คือ
- ความเกียจคร้านในการทำงาน
 - การโฆษณาสินค้า
 - การขาดความอดทน ออกล้นต่อสิ่งยั่วเย้า
 - มีสินค้าให้เลือกมากมาย
58. การกระทำต่อไปนี้ข้อใดเป็นการลงทุน
- การเปิดร้านทำผม
 - การซื้อที่ดิน
 - การออกเงินกู้
 - ทั้งข้อ ก , ข และ ค
59. การลงทุนหมายถึงสิ่งใด
- การทำให้เกิดงาน
 - การทำให้เกิดมีคนงานมากขึ้น
 - การใช้จ่ายเงินที่ออมไว้ทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเพื่อหวังผลกำไร
 - การกระทำที่ต้องมีการใช้เงิน
60. หลักที่สำคัญในการลงทุน คือข้อใด
- มีการเสี่ยงน้อย
 - มีผลตอบแทนคุ้มกับการลงทุน
 - ต้องมีความอดทน ที่จะรอผลตอบแทนจากการลงทุนได้
 - ทั้งข้อ ก. ข และ ค
61. การบริโภค หมายถึงสิ่งใด
- การใช้จ่ายเอกประโยชน์จากสิ่งของ สินค้า และบริการ
 - การใช้จ่ายซื้อสินค้าเพื่อค้าปลีกและส่ง
 - การลงทุนค้าขายสินค้าเพื่อให้ได้ผลตอบแทน
 - การเก็บสินค้าหรือสิ่งของต่าง ๆ ไว้ใช้ได้เป็นเวลานาน
62. สาเหตุสำคัญที่ทำให้บุคคลบริโภคสินค้าอย่างไม่ประหยัด
- บริโภคสิ่งของที่เกินกว่าทำให้คนเห็น
 - บริโภคเพราะเป็นนิสัย เช่น แพนชั่นและตามประเพณี
 - หลงเชื่อโฆษณา
 - ถูกชักจูง

63. การบริโภคถูกจำกัดโดยสิ่งใด
 ก. รายได้
 ข. ปริมาณสินค้า
 ค. ความต้องการของคน
 ง. ข้อ ก และ ข
64. หลักการสำคัญในการจัดการกับทรัพย์สินที่สะสมไว้ คือข้อใด
 ก. การดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ
 ข. การเพิ่มมูลค่าของทรัพย์สินเหล่านั้น
 ค. ความมั่นคงและความปลอดภัย
 ง. ทั้ง ก, ข และ ค
65. การสะสมทรัพย์สินโดยใช้บริการของธนาคารมีข้อดี คือ
 ก. ทรัพย์สินมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
 ข. มีความมั่นคงปลอดภัยสูง
 ค. สะดวกสบาย
 ง. เป็นการลงทุนชนิดหนึ่ง
66. การลงทุนในหลักทรัพย์ที่ทำให้ได้รายได้สม่ำเสมอ คือ ข้อใด
 ก. การซื้อขายโภคภัณฑ์
 ข. การซื้อขายที่ดิน
 ค. การซื้อพันธบัตรรัฐบาล
 ง. การซื้อหุ้นบริษัท
67. การลงทุนเงินหลักทรัพ์ที่ทำให้เกิดรายได้แน่นอนมีข้อดีอย่างไร
 ก. มีความเสี่ยงน้อย
 ข. ใกล้เคียงตอบแทนสูง
 ค. เป็นเจ้าของกิจการ
 ง. ควบคุมยาก
68. ข้อใดเป็นการสร้างหนี้สิน
 ก. การขอเงินจากพ่อแม่
 ข. การยอมรับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ
 ค. การจำนำสิ่งของ
 ง. การขอยืมรถจักรยานเพื่อนใช้
69. ถ้าเราซื้อพันธบัตรรัฐบาล เราจะมีฐานะอย่างไร
 ก. เป็นเจ้าหนี้รัฐบาล
 ข. เป็นลูกหนี้รัฐบาล
 ค. ไม่เป็นทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้รัฐบาล
 ง. ถูกทุกข้อ
70. สาเหตุใดที่เราสามารถสร้างหนี้สินได้
 ก. เพราะเราเป็นผู้ที่รู้จักอย่างดีกับเจ้าหนี้
 ข. เพราะเรามีเครดิต
 ค. เพราะเราเป็นญาติพี่น้องกับเจ้าหนี้
 ง. เพราะเรามีรายได้

71. การกู้เงินจากธนาคารเราจะต้อง
เสียดอกเบี้ยชนิดใด
ก. ดอกเบี้ยรายเดือน
ข. ดอกเบี้ยทบต้น
ค. ดอกเบี้ยรายปี
ง. ดอกเบี้ยรายวัน
72. ถ้าเรากู้เงินเข้ามา 450 บาท
เป็นเวลา 3 ปี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ
4 บาทต่อปี จะต้องเสียดอกเบี้ยเท่าใด
ก. 16 บาท
ข. 30 บาท
ค. 54 บาท
ง. 60 บาท
73. ถ้าเราจำเป็นต้องสร้างหนี้สินควร
จะเลือกการสร้างหนี้สินลักษณะใด
ก. กู้เงินมาเพื่อหาทุน
ข. กู้เงินมาเพื่อซื้อของใช้เงิน
รถจักรยานยนต์เป็นต้น
ค. กู้เงินมาเพื่อซื้ออาหาร
ง. กู้เงินมาเพื่อมาใช้จ่ายทั่วไป
74. ผลตอบแทนของการทำงานใดแก่
ก. เงิน
ข. ความดี
ค. ความสุข
ง. ถูกทุกข้อ
75. เงินกับงานมีความสัมพันธ์กัน
ในลักษณะใด
ก. เงินเป็นส่วนหนึ่งของการ
ทำงาน
ข. เงินเป็นเงาของการทำ
งาน
ค. งานเป็นสิ่งที่มาก่อนเงิน
ง. เงินเป็นตัวทำให้เกิดงาน
76. สิ่งต่อไปนี้เป็นการคุ้มค่าของ
การทำงาน
ก. การลงทุนสูง
ข. ผลประโยชน์เท่ากับทุน
ค. ผลประโยชน์มากกว่าทุน
ง. ทำงานโดยไม่นึกถึงผล
ตอบแทน
77. เราควรสร้างงานให้กับ
ตนเองเพราะ
ก. เป็นอิสระในการทำงาน
ข. ใ้ผลตอบแทนเป็นของ
ตนเอง
ค. ใ้ใช้ความสามารถของ
ตนอย่างเต็มที่
ง. ถูกทุกข้อ

78. ข้อคำนึงในการสร้างงานให้กับ
ตนเอง คือข้อใด

ก. ตลาด

ข. ที่ตั้ง

ค. เงินทุน

ง. ถูกทุกข้อ

79. การเปิดร้านค้าคน เป็นกิจการ
ประเภทใด

ก. การขายปลีก

ข. การขายส่ง

ค. การผลิต

ง. การบริการ

80. การเตรียมแผนจะช่วยให้เราทำได้
อย่างไรบ้าง

ก. ช่วยให้เราเห็นว่า เรามีรายได้
เท่าใด

ข. ช่วยให้เราเห็นว่า เราจะใช้
จ่ายเงินจำนวนเท่าใด

ค. ช่วยให้เรารู้ระดับความสำคัญ
ของการใช้จ่ายแต่ละอย่าง

ง. ถูกทุกข้อ

81. ข้อดีของการเตรียมแผนทางการเงิน
คือดังนี้

ก. สามารถแก้ปัญหาทางการเงินได้

ข. สามารถหารายได้เพิ่มขึ้นได้

ค. สามารถจะหางานทำได้

ง. สามารถนำไปเป็นหลักฐาน
ในการเสียภาษีได้

82. เราจะสร้างแผนทางการเงิน
ได้อย่างไร

ก. รวบรวมรายได้ทั้งหมด

ข. รวบรวมรายจ่ายทั้งหมด

ค. เรียงลำดับความสำคัญของการ
ใช้จ่าย และเลือกเฉพาะ
รายการที่มีความสำคัญ
ให้เหมาะสมกับรายได้

ง. ทั้ง ก, ข และ ค

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรม

แบบสอบถามเพื่อประเมินผลการฝึกอบรม

เรียน ผู้เข้าฝึกอบรมทุกท่าน

- แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลการฝึกอบรม เพื่อนำเอาข้อมูลไปปรับปรุงการอบรมให้มีประโยชน์ยิ่งขึ้น คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินงานต่อไป

โปรดตอบคำถามทุกข้อ

1. ท่านคิดว่าการฝึกอบรมครั้งนี้ มีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของท่านเพียงใด

จงเขียน ☐ ล้อมรอบเพียง 1 ข้อ

ก. มากที่สุด

ข. มาก

ค. ปานกลาง

ง. น้อย

จ. น้อยที่สุด

2. จงพิจารณาว่าเนื้อหาในบทเรียนแต่ละหน่วยการเรียน หน่วยการเรียนใด ท่านคิดว่ามีประโยชน์แก่ตัวท่านในการประกอบอาชีพ หรือการทำงานเพียงใด

จงเขียน ☐ ล้อมรอบตัวเลขที่แสดงความเห็นของท่าน

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

- ก. ชุดการเรียนที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้

2.1 หน่วยการเรียนที่ 1 การหา

ตลาดผลผลิต

5 4 3 2 1

2.2 หน่วยการเรียนที่ 2 บัณฑิต

การผลิต

5 4 3 2 1

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.3	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การคำนวณค่า ใช้จ่ายและผลประโยชน์ของ ปัจจัยการผลิต	5	4	3	2	1
2.4	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การลงทุนและ การตัดสินใจในการผลิต	5	4	3	2	1
2.5	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การขยาย กระบวนการผลิต	5	4	3	2	1
2.6	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การพัฒนา คุณภาพสินค้า	5	4	3	2	1
ข.	<u>ชุดการเรียนรู้ที่ 2 การประหยัดและออม</u>					
2.7	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การใช้จ่าย อย่างไม่ฟุ่มเฟือย	5	4	3	2	1
2.8	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การวางแผน การใช้จ่าย	5	4	3	2	1
2.9	หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้าและบริการ	5	4	3	2	1
2.10	หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การทำงานเอง เพื่อประหยัดรายจ่าย	5	4	3	2	1
2.11	หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 หลักการจัดการ กับทรัพย์สินที่หามาได้	5	4	3	2	1
2.12	หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 การออมทรัพย์ และธนาคาร	5	4	3	2	1
2.13	หน่วยการเรียนรู้ที่ 7 ทรัพย์สินที่หา มาได้กับการลงทุน	5	4	3	2	1

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

2.14 หน่วยการเรียนรู้ที่ 8 การบริโภค

อย่างประหยัด

5 4 3 2 1

2.15 หน่วยการเรียนรู้ที่ 9 การจัดการกับ

ทรัพยากรที่สะสมไว้

5 4 3 2 1

ค. ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้สิน

2.16 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การมีสิ่งกับ

ที่ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน

5 4 3 2 1

2.17 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การหาเงิน

โดยไม่ต้องกู้ยืม

5 4 3 2 1

2.18 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การเตรียม

แผนทางการเงินที่ถูกต้อง

5 4 3 2 1

3. จงพิจารณาว่า ในหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยนั้นมีความยากง่ายของเนื้อหาสาระเพียงใด จงทำเครื่องหมาย " " ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นท่านมากที่สุด

ชุดการเรียนรู้ / หน่วยการเรียนรู้	ยาก มาก 5	ยาก 4	ปาน กลาง 3	ง่าย 2	ง่าย มาก 1
ก. ชุดการเรียนรู้ที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้					
3.1 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การหาตลาดผล ผลิต					
3.2 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยการผลิต					

ชุดการเรียน/หน่วยการเรียน	ยาก มาก 5	ยาก 4	ปาน กลาง 3	ง่าย 2	ง่าย มาก 1
3.3 หน่วยการเรียนที่ 3 การคำนวณ ค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ของ ปัจจัยการผลิต					
3.4 หน่วยการเรียนที่ 4 การลงทุน และการตัดสินใจในการผลิต					
3.5 หน่วยการเรียนที่ 5 การขยาย กระบวนการผลิต					
3.6 หน่วยการเรียนที่ 6 การพัฒนา คุณภาพสินค้า					
ข. ชุดการเรียนที่ 2 การประหยัดและออม					
3.7 หน่วยการเรียนที่ 1 การใช้จ่าย อย่างไม่ฟุ่มเฟือย					
3.8 หน่วยการเรียนที่ 2 การวางแผน การใช้จ่าย					
3.9 หน่วยการเรียนที่ 3 การตัดสินใจ เลือกซื้อสินค้าและบริการ					
3.10 หน่วยการเรียนที่ 4 การทำงานเอง เพื่อประหยัดรายจ่าย					

ชุดการเรียน/หน่วยการเรียน	มากที่สุด 5	ปานกลาง 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
3.11 หน่วยการเรียนที่ 5 หลักการจัดการ กับทรัพย์สินที่หามาได้					
3.12 หน่วยการเรียนที่ 6 การออมทรัพย์ และธนาคาร					
3.13 หน่วยการเรียนที่ 7 ทรัพย์สินที่หามา ได้กับการลงทุน					
3.14 หน่วยการเรียนที่ 8 การบริโภค อย่างประหยัด					
3.15 หน่วยการเรียนที่ 9 การจัดการกับ ทรัพย์สินที่สะสมไว้					
ค. ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้สิน					
3.16 หน่วยการเรียนที่ 1 การมีสิ่งของที่ ถูกต้องในเรื่องหนี้สิน					
3.17 หน่วยการเรียนที่ 2 การหาเงิน โดยไม่ต้องกู้ยืม					
3.18 หน่วยการเรียนที่ 3 การเตรียมแผน ทางการเงินที่ถูกต้อง					

4. ท่านคิดว่าเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม เหมาะสม หรือไม่เพียงใด
 จงทำเครื่องหมาย ☐ ลงในข้อที่ท่านเห็นด้วยที่สุด
- ก. เกินไป
 - ข. เหมาะสมแล้ว
 - ค. น้อยเกินไป
5. ท่านคิดว่าวิทยากรที่ให้การฝึกอบรมมีส่วนช่วยให้ท่านได้รับความรู้มากน้อยเพียงใด
 จงทำเครื่องหมาย ☐ ลงในข้อที่ท่านเห็นด้วยที่สุด
- ก. มากที่สุด
 - ข. มาก
 - ค. น้อย
 - จ. น้อยที่สุด
6. ข้อความต่อไปนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานที่ที่ใช้ในการฝึกอบรม
 โปรดทำเครื่องหมาย ☐ ลงในข้อที่ท่านเห็นด้วยที่สุด
- 6.1 ระยะการเดินทางไปกลับจากที่พัก
- ก. ไกลเกินไป
 - ข. เหมาะสมพอดีกับการเดินทาง
- 6.2 แสงสว่างที่ใช้ในการฝึกอบรม
- ก. พอใช้
 - ข. น้อยเกินไป
- 6.3 มีเสียงรบกวนจนทำให้ท่านไม่สามารถจะทำความเข้าใจบทเรียนได้หรือไม่
- ก. มีเสียงรบกวนมาก
 - ข. มีเสียงรบกวนบ้างพอสมควร
 - ค. ไม่มี

7. ท่านคิดว่าในครั้งต่อไปควรจัดอบรมที่ใด

จงทำเครื่องหมาย ☐ หน้าข้อที่ตรงกับความคิดท่านมากที่สุด

ก. ในหมู่บ้านเช่นเดียวกับลูกเสือชาวบ้าน

ข. ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

ค. ตามโรงเรียนในตำบล

8. ท่านคิดว่าในการฝึกอบรมครั้งนี้มีปัญหาใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการฝึกอบรมของท่าน
(โปรดระบุเป็นข้อ)

ภาคผนวก ง

แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

คำชี้แจง

1. แบบประเมินนี้เป็นแบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะดูการทำงานในทางเศรษฐกิจ 3 งาน คือ งานการเพิ่มผลผลิตและรายได้ งานการประหยัดและออม และงานการจัดการกับหนี้สิน เพื่อนำข้อมูลไปใช้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางเศรษฐกิจของเยาวชนต่อไป จึงขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามด้วยความที่เป็นจริงที่สุดเพื่อประโยชน์ของคนโดยส่วนรวม
2. ในการตอบแบบสอบถามนี้ ถ้ามีตอนใดที่ท่านไม่เข้าใจหรือไม่สามารถจะตัดสินใจได้ โปรดสอบถามกับบุคคลที่นำแบบสอบถามนี้ไปยังท่าน
3. แบบสอบถามนี้มีอยู่ 2 ตอนคือ
 - ตอนที่ 1 เป็นตอนที่สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น
 - ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน มีทั้งสิ้น 48 ข้อ
4. ในตอนที่ 2 นั้น แบบสอบถามจะมีข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การคิด การตัดสินใจ หรือการกระทำ เป็นต้น ส่วนทางด้านขวามือจะมีช่องแสดงระดับความถี่ของการเกิดพฤติกรรมจำนวน 4 ช่อง ซึ่งเรียงลำดับไว้ จากบ่อยครั้งมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้คือ
 - 4 หมายถึง เป็นประจำ
 - 3 หมายถึง บ่อยครั้ง
 - 2 หมายถึง นาน ๆ ครั้ง
 - 1 หมายถึง ไม่เคย

ท่านจงประเมินตัวของท่านเองว่า ท่านได้เคยแสดงพฤติกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เหล่านี้
อยู่ในระดับใด โดยใช้เครื่องหมาย " ✓ " ใส่ลงในช่องนั้น

ตัวอย่างเช่น

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็น ประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่เคย 1
1. ท่านคิดถึงผลประโยชน์ว่า "คุ้ม" หรือ ไม่คุ้ม เสมอก่อนที่จะซื้อสินค้า				

สมมติว่า ท่านทำเครื่องหมาย " ✓ " ลงในช่อง 3 หมายความว่าท่านแสดง
พฤติกรรมในการคิดถึงผลประโยชน์ว่า "คุ้ม" หรือ "ไม่คุ้ม" เสมอก่อนที่จะซื้อสินค้า
จำนวน บ่อยครั้ง

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ เราจะเก็บคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนตัวของผู้ตอบ

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. อายุ.....ปี

3. อาชีพ

☐ เกษตรกรรม

☐ ค้าขาย

☐ รับจ้างใช้แรงงาน

☐ อื่น ๆ ระบุ

4. ลักษณะการประกอบอาชีพ

- ☐ ทำด้วยตนเอง ☐ ช่วยพ่อแม่หรือผู้อื่น
☐ อื่น ๆ ระบุ

5. การศึกษาสูงสุด

- ☐ ป.1 ☐ ป.2 ☐ ป.3 ☐ ป.4 ☐ ป.5
☐ ป.6 ☐ ป.7 ☐ ม.1 ☐ ม.2 ☐ ม.3
 อื่น ๆ ระบุ

ตอนที่ 2 แบบประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็น ประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
1. ท่านศึกษาอยู่เสมอว่า ผู้ที่ใช้สินค้าที่ผลิตขึ้น เป็นใครและอยู่ที่ใด				
2. ท่านต้องรู้ให้ได้ว่า จำนวนผู้ซื้อสินค้านั้นที่ ท่านผลิตขึ้นมีจำนวนสักเท่าใด				
3. ก่อนลงมือผลิตสินค้าใดก็ตาม คุณไม่สนใจ เลยว่าสินค้าที่คุณผลิตนั้น จะขายที่ใด และ ราคาเท่าใด				
4. ท่านมีความอยากที่จะลงมือทำงานให้มีรายได้ เพิ่มขึ้นมาเสมอ				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็นประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
5. ท่านได้ไปติดต่อกับผู้ซื้อสินค้ารายใหม่ ตลอดเวลา				
6. เมื่อมีคนมาขอความช่วยเหลือจากคุณ ๆ จะ ต้องคุณเสียก่อนว่า เขาจะทำประโยชน์ให้คุณ ได้มากน้อยเพียงใด				
7. ท่านต้องวิเคราะห์ว่า บัณฑิตที่ใช้ในการผลิต ว่ามีสิ่งใดและยังขาดสิ่งใดบ้างจึงจะเพียงพอ ต่อการลงมือทำการผลิต				
8. ท่านไม่เคยคาดการณ์ล่วงหน้าเลยว่า จะทำ การผลิตสินค้าอย่างใดจึงจะได้กำไรสูงสุด ชอบทำตามความเคยชิน				
9. เมื่อเกิดปัญหา มีเงินทุนไม่พอท่านทำสิ่งต่อไปนี้ 9.1 กู้ยืมใครก็ได้ที่มีให้ 9.2 ติดต่อกู้ยืมแหล่งเงินที่มีดอกเบี้ยต่ำสุด และมีเงื่อนไขการใช้คืนสะดวก				
10. ท่านเคยคำนวณกำไร-ขาดทุนจากการขาย สินค้าเสมอ				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็นประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
11. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจในการผลิตสินค้าของท่านคือความ "คุ้ม" หรือ "ไม่คุ้ม"				
12. ท่านได้ไปใช้บริการการกู้เงินจากธนาคารเมื่อจะลงมือทำการผลิต				
13. ท่านเคยทำงานเป็นเวลานานและจะไม่ยอมเลิกถ้าไม่เสร็จ				
14. ท่านเคยลงทุนทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก และต้องคอยเวลาที่จะได้ผลกำไรด้วยสิน				
15. ท่านวิเคราะห์ดูความเปลี่ยนแปลงของราคาและจำนวนการซื้อขายสินค้าอย่างไร				
16. ท่านแสวงหาวิธีการ เพิ่มผลผลิตให้ได้สูงขึ้นอยู่เสมอ				
17. ทุกครั้งที่ผลิตเพิ่มท่านใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจว่า ถ้าผลิตเพิ่มขึ้นแล้วจะได้กำไรเพิ่มขึ้นจริงหรือไม่				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็น ประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
18. ในการผลิตสินค้าท่านต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิดเสมอเพื่อให้ได้ผลผลิตสูงสุด				
19. ท่านเคยกำหนดลักษณะของสินค้าที่ท่านผลิตว่าควรมีลักษณะเช่นใด				
20. ได้เคยมีการนำเอาเทคโนโลยีในการผลิตมาใช้อยู่เสมอ เช่น การใส่ปุ๋ย การไถย่ำปราบศัตรูพืช เป็นต้น				
21. ท่านแสวงหาความรู้ใหม่โดยการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังวิทยุอยู่เสมอ				
22. ท่านวิเคราะห์รายจ่ายของตนเองว่ามีสิ่งใดบ้าง				
23. ท่านจำแนกรายจ่ายของท่านว่าสิ่งใดจำเป็นหรือไม่จำเป็น				
24. ทุกครั้งที่ซื้อสิ่งของเครื่องใช้ท่านคำนึงถึงคุณภาพของสินค้านั้น				
25. เมื่อซื้อสินค้าที่ชอบใจท่านไม่สนใจราคาของหรือว่าจะแพงหรือไม่				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็นประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
26. ท่านทำบัญชีรับ-จ่ายของตนทุกวัน				
27. เมื่อมีการโฆษณาสินค้า หรือมีการนำสินค้าใหม่ ๆ ต่อท่าน ท่านต้องคิดไตร่ตรองถึงเหตุผลและคุณภาพสินค้าทุกครั้ง				
28. เมื่อท่านได้ประมาณรายจ่ายของท่านแล้ว ท่านพยายามที่จะใช้จ่ายให้อยู่ในงบประมาณนั้นอย่างเคร่งครัด				
29. ท่านเคยสำรวจภาระกิจของท่านและครอบครัวก่อนที่จะลงมือทำงานทุกวัน				
30. ในการทำงานทุกครั้งท่านต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังและจะทำสิ่งที่สำคัญก่อน				
31. ท่านคิดเป็นเงินอยู่เสมอว่าท่านได้ประหยัดเงินไปได้เท่าใดจากการลงมือทำงานเอง แทนที่จะจ้างผู้อื่นทำ				
32. ก่อนลงมือทำงานต้องวางแผนการทำงานเสมอ				
33. ท่านสำรวจและประเมินค่าทรัพย์สินที่ท่านหามาได้เสมอว่ามีมูลค่าเท่าใด				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็นประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
34. เมื่อมีทรัพย์สินที่หามาได้ท่านมักจะใช้ บริการของธนาคารในการ เก็บรักษาทรัพย์สิน				
35. ท่านจะต้องนำทรัพย์สินส่วนหนึ่งมาลงทุน ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเสมอเพื่อให้ เกิดผลประโยชน์				
36. เมื่อท่านเก็บออมทรัพย์สิน ท่านต้องเก็บ ไว้ในที่ปลอดภัย				
37. ในการใช้จ่ายเงินทุกครั้งท่านจะคำนึงถึง ประโยชน์สูงสุดที่ได้รับ				
38. ทุกครั้งที่จะตัดสินใจการลงทุน ท่านต้อง วิเคราะห์ถึงผลได้และรายจ่ายอยู่เสมอ				
39. ท่านเคยคิดว่าการสร้างหนี้สินเป็นสิ่งที่ ไม่ดี ไม่ควรทำอย่างยิ่ง				
40. ท่านเคยกู้ยืมเงินจากผู้อื่นมาใช้ในการลงทุน				
41. หลักที่ท่านใช้พิจารณาตัดสินใจกู้ยืมเงินคือ ดอกเบี้ยถูกและผ่อนชำระระยะยาว				
42. ท่านคิดอยู่เสมอว่าเงินคืองาน				

พฤติกรรมทางเศรษฐกิจ	เป็นประจำ 4	บ่อย ครั้ง 3	นาน ๆ ครั้ง 2	ไม่ เคย 1
43. ท่านทำงานเสมออะไรก็ได้ที่ถูกต้องตาม กฎหมายเพื่อให้ได้เงิน				
44. ก่อนที่จะลงมือทำงานใด ๆ ท่านต้องดูว่า มีที่ใดบ้างที่ต้องการคนอย่างท่านทำงาน เสียก่อน				
45. ท่านสร้างงานให้ตนเองเช่นการเพาะ ปลูกผักสวนครัว เป็นต้น				
46. ท่านได้ทำแผนการใช้จ่ายเงินที่มีขึ้นภายใน 6 เดือนให้กับตนเอง				
47. ถ้าจำนวนเงินที่จะใช้มีมากกว่ารายรับ ท่านได้เตรียมหนทางที่จะนำเงินมาใช้จ่าย ให้พอใช้กันทุกครั้ง				

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงค่าดัชนีของแบบทดสอบ และแบบสอบถาม

ตาราง 1 แสดงค่าความง่าย (p) อ่านง่าย (r) และความถี่ของแบบทดสอบของแต่ละหน่วยการเรียนรู้
ชุดการเรียนรู้ที่ 1

ข้อ	หน่วยการเรียนรู้ที่ 1		หน่วยการเรียนรู้ที่ 2		หน่วยการเรียนรู้ที่ 3		หน่วยการเรียนรู้ที่ 4		หน่วยการเรียนรู้ที่ 5		หน่วยการเรียนรู้ที่ 5		แบบทดสอบประจำชุดฝึกอบรมที่ 1	
	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r
1	0.22	0.21	0.33	0.34	0.24	0.20	0.24	0.58	0.38	0.23	0.60	0.22	0.20	0.21
2	0.39	0.23	0.38	0.20	0.29	0.20	0.23	0.23	0.20	0.21	0.23	0.29	0.21	0.22
3	0.20	0.21	0.23	0.22	0.21	0.35	0.25	0.23	0.31	0.30	0.29	0.21	0.4	0.28
4	0.35	0.32	0.22	0.30	0.37	0.20	0.37	0.28	0.21	0.22	0.35	0.28	0.32	0.31
5	0.41	0.22	0.27	0.21	0.20	0.21	0.35	0.26	0.42	0.32	0.35	0.27	0.42	0.51
6	0.20	0.21	0.20	0.24	0.40	0.20	0.20	0.51	0.20	0.31	0.40	0.32	0.25	0.23
7	0.46	0.23	0.26	0.24	0.20	0.31	0.40	0.25	0.20	0.32	0.31	0.23	0.24	0.31
8	0.38	0.26	0.34	0.28	0.38	0.20	0.20	0.51	0.30	0.28	0.48	0.24	0.23	0.33
9	0.33	0.30	0.24	0.21	0.23	0.36	0.20	0.38	0.28	0.22	0.33	0.24	0.22	0.24
10	0.20	0.28	0.25	0.23	0.21	0.42	0.20	0.39	0.31	0.41	0.32	0.22	0.35	0.42
11	0.32	0.20	0.25	0.25	0.24	0.20	0.33	0.30	0.25	0.23			0.26	0.48

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อ	หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 3		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 4		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 5		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 6		แบบทดสอบประจำ ชุดฝึกอบรวมที่ 1	
	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r
12	0.22	0.28	0.21	0.20	0.37	0.20	0.39	0.22	0.28	0.20			0.24	0.31
13	0.38	0.20	0.22	0.33	0.29	0.22	0.32	0.21	0.32	0.24			0.32	0.33
14	0.32	0.28	0.20	0.22	0.21	0.20	0.20	0.51	0.29	0.21			0.21	0.32
15	0.21	0.37	0.20	0.31	0.22	0.21			0.28	0.22			0.23	0.41
16	0.27	0.39	0.20	0.24	0.21	0.30			0.23	0.24			0.23	0.42
17	0.21	0.31	0.30	0.48	0.20	0.38			0.28	0.31			0.41	0.25
18	0.20	0.22	0.43	0.20	0.20	0.39			0.29	0.23			0.23	0.42
19	0.23	0.21	0.37	0.27	0.24	0.20			0.20	0.23			0.23	0.41
20	0.33	0.27	0.36	0.20	0.29	0.22			0.28	0.22			0.20	0.20
r_{tt}	0.67		0.77		0.81		0.62		0.61		0.68		0.65	

ตาราง 2 แสดงความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ในชุดฝึกอบรมที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	หน่วยการเรียนรู้ที่ 2		หน่วยการเรียนรู้ที่ 3		หน่วยการเรียนรู้ที่ 4		หน่วยการเรียนรู้ที่ 5		หน่วยการเรียนรู้ที่ 6		หน่วยการเรียนรู้ที่ 7		หน่วยการเรียนรู้ที่ 8		หน่วยการเรียนรู้ที่ 9		แบบทดสอบประจำชุดที่ 2	
	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r
1	0.38	0.25	0.20	0.21	0.20	0.21	0.32	0.20	0.20	0.22	0.41	0.33	0.20	0.22	0.32	0.21	0.38	0.20
2	0.41	0.27	0.25	0.23	0.20	0.21	0.42	0.27	0.41	0.33	0.26	0.21	0.21	0.23	0.33	0.22	0.25	0.21
3	0.22	0.30	0.39	0.21	0.39	0.23	0.22	0.30	0.39	0.23	0.23	0.21	0.22	0.24	0.21	0.20	0.21	0.20
4	0.48	0.20	0.41	0.22	0.44	0.21	0.42	0.28	0.40	0.21	0.44	0.22	0.33	0.28	0.22	0.23	0.24	0.21
5	0.41	0.23	0.22	0.24	0.33	0.22	0.41	0.25	0.28	0.24	0.33	0.21	0.41	0.24	0.32	0.22	0.22	0.27
6	0.30	0.22	0.42	0.28	0.21	0.20	0.28	0.23	0.22	0.21	0.24	0.24	0.23	0.21	0.21	0.22	0.24	0.22
7	0.38	0.24	0.32	0.31	0.33	0.22	0.31	0.28	0.33	0.22	0.33	0.31	0.41	0.38	0.20	0.21	0.23	0.24
8	0.34	0.27	0.34	0.22	0.37	0.21	0.32	0.24	0.37	0.21	0.28	0.21	0.44	0.22	0.21	0.22	0.35	0.29
9	0.22	0.45	0.21	0.24	0.33	0.28	0.23	0.41	0.33	0.28	0.44	0.22	0.30	0.21	0.28	0.21	0.44	0.38
10	0.21	0.29	0.24	0.25	0.26	0.24	0.20	0.27	0.25	0.23	0.41	0.26	0.28	0.23	0.23	0.24	0.38	0.29
11			0.31	0.22							0.42	0.28			0.44	0.22	0.28	0.24
12			0.32	0.28							0.32	0.22			0.41	0.23	0.40	0.28

ตาราง 2 (ต่อ)

	หน่วยการ เรียนที่ 1		หน่วยการ เรียนที่ 2		หน่วยการ เรียนที่ 3		หน่วยการ เรียนที่ 4		หน่วยการ เรียนที่ 5		หน่วยการ เรียนที่ 6		หน่วยการ เรียนที่ 7		หน่วยการ เรียนที่ 8		หน่วยการ เรียนที่ 9		แบบทดสอบ ประจำชุดที่ 2	
	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r	p	r
13			0.28	0.21			0.36	0.20					0.44	0.22			0.42	0.22	0.38	0.29
14			0.44	0.22			0.36	0.20					0.40	0.23			0.44	0.22	0.41	0.31
15			0.42	0.31			0.26	0.23					0.46	0.28			0.33	0.27	0.20	0.28
16							0.36	0.23									0.33	0.24	0.33	0.26
17							0.22	0.23									0.34	0.42	0.21	0.24
18							0.39	0.26									0.23	0.21	0.38	0.28
19							0.35	0.20									0.22	0.23	0.33	0.24
20							0.28	0.20									0.44	0.22	0.38	0.25
r_{tt}	0.61		0.71		0.68		0.82		0.62		0.64		0.68		0.63		0.78		0.74	

ตาราง 3 แสดงค่าความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) และความเชื่อมั่น (r_{tt}) ของแบบทดสอบประจำชุดการเรียนรู้ที่ 3

ข้อ	หน่วยการเรียนรู้ ที่ 1		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 2		หน่วยการเรียนรู้ ที่ 3		แบบทดสอบประจำ ชุดการเรียนรู้	
	p	r	p	r	p	r	p	r
1	0.23	0.31	0.29	0.35	0.48	0.53	0.20	0.21
2	0.22	0.21	0.40	0.20	0.71	0.39	0.23	0.31
3	0.33	0.20	0.37	0.20	0.77	0.20	0.31	0.22
4	0.34	0.22	0.43	0.21	0.50	0.20	0.22	0.24
5	0.21	0.23	0.43	0.31	0.55	0.52	0.33	0.24
6	0.43	0.24	0.20	0.21	0.47	0.23	0.41	0.22
7	0.35	0.22	0.22	0.20	0.80	0.20	0.42	0.22
8	0.48	0.32	0.28	0.23	0.79	0.22	0.28	0.24
9	0.25	0.24	0.20	0.20	2.20	0.21	0.22	0.21
10	0.33	0.22	0.33	0.21	0.50	0.20	0.23	0.22
11	0.31	0.29	0.38	0.26	0.21	0.20	0.24	0.23
12	0.22	0.21	0.20	0.20	0.72	0.24	0.28	0.24
13	0.23	0.20	0.48	0.24	0.61	0.42	0.23	0.24
14	0.24	0.25	0.31	0.32	0.20	0.21	0.28	0.21
15	0.28	0.22	0.27	0.31	0.66	0.23	0.33	0.22
16			0.40	0.26	0.20	0.25	0.42	0.22
17			0.43	0.26			0.23	0.20
18			0.44	0.22			0.28	0.21
19			0.36	0.22			0.22	0.20
20			0.30	0.26			0.23	0.21
r_{tt}	0.68		0.79		0.66		0.82	

ตาราง 4 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์ (IOC) ความ
ยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ด้านเศรษฐกิจของเยาวชน

ข้อ	IOC	p	r	ข้อ	IOC	p	r	ข้อ	IOC	p	r
1	0.8	0.38	0.20	21	0.8	0.21	0.23	41	0.8	0.20	0.23
2	0.8	0.22	0.31	22	0.6	0.20	0.21	42	0.8	0.32	0.26
3	0.8	0.28	0.29	23	0.6	0.21	0.22	43	0.6	0.29	0.27
4	0.6	0.21	0.21	24	1.00	0.20	0.31	44	0.8	0.32	0.33
5	0.8	0.26	0.21	25	0.8	0.21	0.22	45	0.6	0.36	0.23
6	0.8	0.35	0.20	26	0.6	0.20	0.24	46	1.00	0.29	0.44
7	0.6	0.23	0.21	27	1.00	0.20	0.21	47	1.00	0.30	0.30
8	0.8	0.38	0.31	28	0.8	0.20	0.23	48	0.8	0.29	0.27
9	0.8	0.23	0.31	29	0.8	0.20	0.51	49	0.8	0.33	0.36
10	0.8	0.22	0.21	30	0.6	0.32	0.24	50	0.8	0.25	0.45
11	0.8	0.45	0.55	31	0.8	0.20	0.21	51	1.00	0.26	0.24
12	0.6	0.36	0.22	32	1.00	0.21	0.37	52	0.6	0.29	0.34
13	0.8	0.36	0.24	33	0.8	0.29	0.34	53	0.8	0.34	0.22
14	0.8	0.28	0.31	34	0.6	0.29	0.27	54	0.6	0.32	0.33
15	0.8	0.25	0.20	35	0.6	0.20	0.21	55	0.8	0.28	0.24
16	0.8	0.29	0.20	36	0.8	0.28	0.26	56	1.00	0.31	0.26
17	0.6	0.27	0.23	37	0.6	0.25	0.28	57	0.6	0.26	0.21
18	0.8	0.38	0.20	38	1.00	0.20	0.23	58	0.8	0.29	0.20
19	0.8	0.29	0.31	39	0.8	0.32	0.33	59	0.6	0.23	0.23
20	0.8	0.33	0.27	40	1.00	0.20	0.27	60	1.00	0.26	0.29

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อ	IOC	p	r	ข้อ	IOC	p	r	ข้อ	IOC	p	r
61	0.6	0.25	0.37	68	0.8	0.62	0.31	75	0.8	0.21	0.25
62	0.6	0.27	0.32	69	0.6	0.26	0.23	76	0.6	0.50	0.24
63	0.8	0.27	0.32	70	0.8	0.41	0.21	77	0.6	0.68	0.33
64	0.8	0.22	0.40	71	0.6	0.18	0.29	78	0.8	0.65	0.32
65	0.8	0.21	0.23	72	0.8	0.5	0.25	79	1.00	0.59	0.28
66	0.8	0.24	0.23	73	0.6	0.59	0.29	80	0.8	0.44	0.20
67	0.8	0.50	0.28	74	0.6	0.59	0.29	81	0.8	0.38	0.28
								82	0.6	0.79	0.39

ตาราง 5 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างแบบสอบถามกับจุดประสงค์
ของแบบสอบถามเพื่อประเมินพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของเยาวชน

ข้อ	IOC	ข้อ	IOC	ข้อ	IOC	ข้อ	IOC
1	0.8	13	0.6	25	0.6	37	0.6
2	0.8	14	0.8	26	0.6	38	0.6
3	0.6	15	0.8	27	0.6	39	0.8
4	0.6	16	1.00	28	0.8	40	0.8
5	0.6	17	0.8	29	0.8	41	0.8
6	0.6	18	0.8	30	0.6	42	0.8
7	1.00	19	0.8	31	0.8	43	0.6
8	0.8	20	0.8	32	0.6	44	0.8
9	0.8	21	0.8	33	1.00	45	0.8
10	0.8	22	0.8	34	0.8	46	0.8
11	0.8	23	0.6	35	0.8	47	1.00
12	0.6	24	1.00	36	0.8		

ภาคผนวก จ

ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาชุดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ
ของเยาวชน นอกโรงเรียน

ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาบุคลากรฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถ

ทางเศรษฐกิจ ของเยาวชนนอกโรงเรียน

1. ค่าใช้จ่ายในการสำรวจเพื่อประเมินความต้องการ เบื้องต้น
(ที่ ต.ทุ่งน้อย อ.โพทะเล จ.พิจิตร)
 - 1.1 ค่าน้ำมันรถยนต์ ไป - กลับ พิษณุโลกและอำเภอโพทะเล
จำนวน 7 วัน วัน ๆ ละ 150 บาท เป็นเงิน 1050 บาท
 - 1.2 ค่าเบี้ยเลี้ยงผู้ช่วยนักวิจัย วันละ 50 บาท จำนวน 2 คน
เป็นเงิน 700 บาท
 - 1.3 ค่าเอกสารและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นเงิน 200 บาท
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์และสำเนาเอกสาร จำนวน 5 ชุด
เป็นเงิน 3250 บาท
3. ค่าใช้จ่ายในการสำรวจความต้องการในการฝึกอบรมของกลุ่ม
ประชากร
 - 3.1 ค่าจัดทำเอกสาร และแบบสอบถาม 1190 บาท
 - 3.2 ค่ายานพาหนะ 150 บาท
 - 3.3 ค่าใช้จ่ายในการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล 700 บาท
4. ค่าใช้จ่ายในการปรับปรุงการฝึกอบรม
 - 4.1 ค่าจัดทำเอกสารสำหรับทดลองใช้ชุดการฝึกอบรม 500 บาท
 - 4.2 ค่ายานพาหนะ 1050 บาท
 - 4.3 ค่าเบี้ยเลี้ยงวิทยากร 2 คน ๆ ละ 100 บาทต่อวัน
จำนวน 7 วัน เป็นเงิน 1400 บาท
 - 4.4 ค่าพิมพ์เอกสาร 200 บาท

5.	ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทดลอง	
5.1	ค่าจัดทำเอกสารวิชาการฝึกอบรม	2480 บาท
5.2	ค่าเบี้ยเลี้ยงสำหรับวิทยากร จำนวน 3 คน ๆ ละ 100 บาท เป็นเวลา 7 วัน	2100 บาท
5.3	ค่าเครื่องคิดเลข 35 เครื่อง เป็นเงิน	2380 บาท
5.4	ค่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกอบรม (คินสอคำ, กระดาษ และยางลบ)	1000 บาท
5.5	ค้ายานพาหนะ	1050 บาท
5.6	ค่าใช้จ่ายในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล	1000 บาท
6.	ค่าใช้จ่ายในการจัดทำรูปเล่มฉบับสมบูรณ์	850 บาท
	รวมเป็นเงินทั้งสิ้น	21,250 บาท

ภาคผนวก ข

คำอธิบายสรุป เอกสารผนวกปริมาณงาน
เรื่อง การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาระดับความสามารถ
ทางเศรษฐกิจของเยาวชน นอกโรงเรียน

คำสรุป เกี่ยวกับเอกสารแนวก ปริณิธานิพนธ์ เรื่องการพัฒนาชุดการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาระดับความสามารถทางเศรษฐกิจ ของเยาวชนนอกโรงเรียน ประกอบด้วย

- คำแนะนำในการใช้เอกสารชุดการฝึกอบรม
- ชุดการฝึกอบรมที่ 1 การเพิ่มผลผลิตและรายได้
- ชุดการฝึกอบรมที่ 2 การประหยัดและออม
- ชุดการฝึกอบรมที่ 3 การไม่เป็นหนี้
- ชุดการฝึกอบรมที่ 4 การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ

หมายเหตุ เอกสารแนวกนี้ ได้จัดพิมพ์ไว้อีก 1 เล่ม ประกอบรายงานการวิจัยนี้